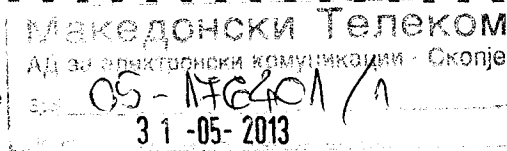


Македонски Телеком АД - Скопје
„Кеј 13-ти Ноември“ бр. 6, 1000 Скопје



MKT_GENERAL_ALL



2013000030424

До: Комисија за хартии од вредност на РМ
ул. Димитрија Чуповски бр. 26, 1000 Скопје

Датум: Мај 2013 година

Предмет: Годишен извештај за 2012 година

Почитувани,

Во согласност со членовите 154, 160 и 164 од Законот за хартии од вредност, во врска со обврските за годишно известување на Македонски Телеком АД - Скопје за 2012 година, во прилог е целосниот материјал за годишното известување за 2012 година, кој содржи:


1. Годишно известување за основните податоци на Македонски Телеком АД - Скопје за 2012 година;
2. Ревидирани финансиски извештаи на Македонски Телеком АД - Скопје за годината што завршува на 31 декември 2012 година според Меѓународните стандарди за финансиско известување (МСФИ);
3. Ревидирани консолидирани финансиски извештаи на Македонски Телеком АД - Скопје за годината што завршува на 31 декември 2012 година според МСФИ;
4. Годишен извештај за работењето на групацијата на Македонски Телеком АД Скопје во 2012 година;
5. Изјавата за вистинитост на податоците.

Целосниот материјал за годишното известување за 2012 година според подзаконската регулатива ќе биде доставен во електронска форма на веб страницата на Комисијата за хартии од вредност преку соодветниот модул.

Со почит,


Оливер Костуранов
Претседател на Одбор на директори

Македонски Телеком
АД за електронски комуникации - Скопје


Тито Кушев
Главен извршен директор

 31105713

Македонски Телеком АД - Скопје
Адреса „Кеј 13-ти Ноември“ бр. 6, 1000 Скопје, Р. Македонија
Контакт Телефон: +389 2 3100 200; Факс: +389 2 3100 300; Контакт центар 171
e-mail: kontakt@telekom.mk; www.telekom.mk
ЕМБС 5168660



Македонски Телеком АД - Скопје
„Кеј 13-ти Ноември“ бр. 6, 1000 Скопје

До: Комисија за хартии од вредност на РМ
Датум: Мај 2013 година
Предмет: Годишно известување за основните податоци на Македонски Телеком АД - Скопје за 2012 година

1. Општи податоци

| | |
|-------------------------------|---|
| Назив на друштвото | МАКЕДОНСКИ ТЕЛЕКОМ, АКЦИОНЕРСКО ДРУШТВО ЗА ЕЛЕКТРОНСКИ КОМУНИКАЦИИ - СКОПЈЕ |
| Седиште и адреса | Кеј 13-ти Ноември бр. 6, Скопје |
| Телефон и факс | 3100 200; 3100 300 |
| Адреса на електронската пошта | kontakt@telekom.mk |
| Адреса на интернет страницата | http://www.telekom.mk |

2. Правен статус

| | |
|---|---|
| Матичен број | 5168660 |
| Шифра на дејност | 61.10 |
| Опис на дејноста (претежна дејност) | дејности на жичани телекомуникации |
| Број на Решение од Централниот Регистар | 08-03/3843/1 од 11.05.2006 |
| Датум на основање (ден, месец и година) | 29.01.2001 |
| Статусни промени на друштвото (припојување, спојување, преобразба, присојединување и поделба) | <ul style="list-style-type: none">- 29.01.2001 (Приватизација и промена на фирма од Акционерско друштво за телекомуникации Македонски телекомуникации во државна сопственост - Скопје во Акционерско друштво за телекомуникации Македонски телекомуникации - Скопје),- 05.03.1998 (Преобразба на Јавно претпријатие за телекомуникации Македонски Телекомуникации Ц.О. Скопје во Акционерско друштво за телекомуникации Македонски телекомуникации во државна сопственост - Скопје),- 12.08.1997 (Основање - организирање на Јавно претпријатие за телекомуникации Македонски Телекомуникации Ц.О. Скопје). |
| Број на подружници, филијали | 44 |
| Број на вработени на крајот на годината | 1.236 |
| Систем на управување <ul style="list-style-type: none">○ едностепен○ двостепен | Едностепен |
| Име и презиме на прокуристот | Даниел Сас |

Македонски Телеком АД - Скопје
Адреса „Кеј 13-ти Ноември“ бр. 6, 1000 Скопје, Р. Македонија
Контакт Телефон: +389 2 3100 200; Факс: +389 2 3100 300; Контакт центар 171
e-mail: kontakt@telekom.mk; www.telekom.mk
ЕМБС 5168660



Македонски Телеком АД - Скопје
„Кеј 13-ти Ноември“ бр. 6, 1000 Скопје

3. Податоци за капиталот и промени во капиталот на друштвото

| | |
|--|--|
| Вкупен износ на основната главнина | 9.583.887.733,00 денари |
| Број на издадени акции | |
| - обични акции | 95.838.780 |
| - приоритетни акции | 1 |
| Номинална вредност на акциите | 100,00 денари по една обична акција и 9.733,00 денари по приоритетна акција |
| Дали во периодот е извршена емисија на акции на АД | Не |
| - вид на емисија | / |
| - број на издадени акции | 0 |
| - вкупна вредност на издадените акции | / |
| Дали во периодот е извршена поделба на акциите на АД и податоци во врска со тоа | / |
| Број на акционери на крајот на годината | 3.879 |
| Број и процент на сопствени обични и приоритетни акции во основната главнина на последниот ден од годината (процент заокружен на две децимали) | 9.583.878 сопствени обични акции (10,00% од вкупниот број на издадени акции на Македонски Телеком АД - Скопје). |
| Податоци за стекнување на сопствени акции од страна на АД | |
| - датум и начин на стекнување | На владината аукција/ редовно тргување што се одржа од 5 до 9 јуни 2006 година, Друштвото откупи 10,00% од владините акции во Македонски Телеком АД - Скопје. |
| - правниот основ за стекнување | Сопствените акции се откупени во согласност со Одлуката на Собранието на акционери на Друштвото бр. 021-98576/1. |
| - количина | 9.583.878 |
| - поединечна цена | Од вкупно 9.583.878 откупени сопствени акции, 9.488.040 акции се откупени по цена од 389 денари, а 95.838 акции се откупени по цена од 390 денари. |
| Податоци за било какви значајни промени што биле содржани во проспектоот, (особено податоци за: правното, финансиското и деловното работење на издавачот, инвестициониот ризик и за правата кои произлегуваат од понудените хартии од вредност) доколку АД издало проспектоот во последните 12 месеци. | Македонски Телеком АД - Скопје нема издадено проспектоот. |
| Меѓународен идентификациски број на акциите издадени од АД - ИСИН број | Обични акции MKMTSK101019; Приоритетни акции MKMTSK121017 |
| Сметка/и (транзакциона/и) на АД и назив на институцијата која ја води | 200000090141316, Стопанска банка АД - Скопје 200000025661051, Стопанска банка АД - Скопје 530010701543218, Охридска банка АД - Охрид 530010101543122, Охридска банка АД - Охрид |

Македонски Телеком АД - Скопје
Адреса „Кеј 13-ти Ноември“ бр. 6, 1000 Скопје, Р. Македонија
Контакт Телефон: +389 2 3100 200; Факс: +389 2 3100 300; Контакт центар 171
е-mail: kontakt@telekom.mk; www.telekom.mk
ЕМБС 5168660

Македонски Телеком АД - Скопје
 „Кеј 13-ти Ноември“ бр. 6, 1000 Скопје

4. Финансиски податоци и финансиска состојба на АД

| | |
|--|---|
| Цена на обичните акции ако со нив се тргувало на берзата или на друг организиран пазар | |
| - највисока | 545,00 денари |
| - најниска | 450,00 денари |
| Цена на приоритетните акции ако со нив се тргувало на берзата или на друг организиран пазар | |
| - највисока | / |
| - најниска | / |
| Пазарна капитализација, доколку со акциите се тргува на берза или на организиран пазар | 49.836 милиони денари |
| Промени на сметководствените политики | Нема промени |
| Датумот на одржување на акционерското собрание на кое е усвоен ревидираниот годишен извештај | 29.03.2013 |
| <p>Податоци за членовите на управниот, надзорниот одбор односно членовите на одборот на директори и податоци за нивно процентуално учество во основната главнина на АД</p> <ul style="list-style-type: none"> - име и презиме, датум и место на раѓање, националност, државјанство; - опис на функцијата и датум на назначување; - број и вид на акции издадени од друштвото што ги поседува изразен во апсолутен износ и процентуален износ во однос на основната главнина на друштвото и - поконкретен опис на правниот основ (трговска трансакција односно нетрговски пренос) за стекнувањето на акциите. | <ol style="list-style-type: none"> 1. Оливер Костуранов – Претседател / Неизвршен член на Одбор на директори; датум на назначување 30.04.2010 со мандат од 01.05.2010, 2. Даниел Сас - Извршен член на Одбор на директори/ Главен извршен директор; датум на назначување 11.05.2011 со мандат од 01.07.2011, 3. Назим Буши - Заменик претседател /Неизвршен член на Одбор на директори; датум на назначување 30.04.2010 со мандат од 01.05.2010, 4. Кристофер Марк Матхајзен - Неизвршен член на Одбор на директори; датум на назначување 04.11.2009, 5. Јанош Сабо - Неизвршен член на Одбор на директори; датум на назначување 10.12.2010 со мандат од 31.07.2011 (реизбран), 6. Роберт Патаки.- Неизвршен член на Одбор на директори; датум на назначување 30.12.2011 со мандат од 01.01.2012, 7. Томас Панханс - Неизвршен член на Одбор на директори; датум на назначување 04.04.2012 со мандат од 01.04.2012, 8. Сузана Кругман - Неизвршен член на Одбор на директори; датум на назначување 04.04.2012 со мандат од 01.04.2012, 9. Горан Ивановски - Неизвршен член на Одбор на директори; датум на назначување 10.12.2010 со мандат од 29.11.2010 (реизбран), 10. Тамаш Вагани, Независен член на Одборот на директори; датум на назначување 10.12.2010 со мандат од 01.01.2011, 11. Манојил Јаковлески, Независен член на Одборот на директори; датум на назначување 14.04.2011 со мандат од 18.05.2011, 12. Александар Стојков, Независен член на Одборот на директори; датум на назначување 14.04.2011 со мандат од 18.05.2011, 13. Миклош Васили - Независен член на Одбор на директори; датум на назначување 25.06.2010 со мандат од 01.08.2010. <p>* Заклучно со 31.12.2012 членовите на Одборот на директори на Македонски Телеком АД - Скопје не поседуваат акции издадени од Друштвото.</p> |

Македонски Телеком АД - Скопје
 Адреса „Кеј 13-ти Ноември“ бр. 6, 1000 Скопје, Р. Македонија
 Контакт Телефон: +389 2 3100 200 ; Факс: +389 2 3100 300; Контакт центар 171
 e-mail: kontakt@telekom.mk; www.telekom.mk
 ЕМБС 5168660



Македонски Телеком АД - Скопје
„Кеј 13-ти Ноември“ бр. 6, 1000 Скопје

| | |
|---|--|
| Податоци за физичките и/или правните лица кои поседуваат повеќе од 5% од акциите на друштвото (име, презиме, број на пасош и земја од која е издаден пасошот за странско лице; за правни лица: назив, седиште, адреса, матичен број), број и процент на обични и приоритетни акции во сопственост (процент заокружен на две децимали) | Каменимост Комуникации АД - Скопје (во ликвидација); „Кеј 13-ти Ноември“ бр. 6, 1000 Скопје; ЕМБС 5489610; 48.877.780 обични акции; 56,67% од вкупниот број на акции со право на глас; 51,00% од вкупниот број на акции. Влада на Република Македонија; Булевар Илинден бб, 1000 Скопје; ЕМБС 4064674; 33.364.875* акции; 38,68% од вкупниот број на акции со право на глас; 34,81% од вкупниот број на акции * 33.364.874 обични акции и 1 (една) приоритетната кумулативна акција (златна акција) која има едно право на глас и посебни права во согласност со Статутот на друштвото. Има ограничување за трговски и нетрговски трансфер |
| Податоци за сите договори за наградување на членовите на управниот и надзорниот одбор или одборот на директори, односно лицата со посебни одговорности и овластувања | Износот на надоместоците на членовите на ОД на Друштвото и износот на надоместоци за клучното раководство на Друштвото се претставени во белешка 28 од неконсолидираните ревидирани финансиски извештаи за 2012 година. |
| Податоци за трансакциите помеѓу АД со поврзаните лица (датум на трансакцијата, број на стекнати/отпуѓени акции, процент од вкупен број на акции) | Трансакциите со поврзани лица се прикажани во белешките 7, 13 и 27 од неконсолидираните ревидирани финансиски извештаи за 2012 година. |
| Дивиденда по обична акција (во апсолутен износ и во процентуален износ во однос на номиналната вредност, заокружен на две децимали) | |
| - претходна година | Бруто износ од 71,46 денари (71,46 % од номиналната вредност) |
| - 2 години претходно | Бруто износ од 68,95 денари (68,95 % од номиналната вредност) |
| - 3 години претходно | Бруто износ од 75,01 денари (75,01 % од номиналната вредност) |
| Дивиденда по приоритетна акција (во апсолутен износ и во процентуален износ во однос на номиналната вредност, заокружен на две децимали) | |
| - претходна година | Бруто износ од 71,46 денари (0,73% од номиналната вредност) |
| - 2 години претходно | Бруто износ од 68,95 денари (0,71% од номиналната вредност) |
| - 3 години претходно | Бруто износ од 75,01 денари (0,77% од номиналната вредност) |

Македонски Телеком АД - Скопје
Адреса „Кеј 13-ти Ноември“ бр. 6, 1000 Скопје, Р. Македонија
Контакт Телефон: +389 2 3100 200; Факс: +389 2 3100 300; Контакт центар 171
e-mail: kontakt@telekom.mk; www.telekom.mk
ЕМБС 5168660

Македонски Телеком АД - Скопје
 „Кеј 13-ти Ноември“ бр. 6, 1000 Скопје

5. Деловни активности кои имаат значително влијание на пазарната цена на хартиите од вредност

| | |
|--|--|
| Назив на берзата или друг организиран пазар на кој се тргува со хартиите од вредност на друштвото | Македонска берза АД - Скопје |
| Котација на хартиите од вредност на АД и берзата на која котираат | Акциите на Друштвото не котираат на берза. Со акциите на Друштвото се тргува на пазарниот сегмент на редовниот пазар (пазар на акционерски друштва со посебни обврски за известување - обични акции) |
| Правни прашања (коментар на органите на управување/ менаџментот за сите судски постапки во кои е вклучено акционерското друштво како тужител односно тужена страна, чија вредност изнесува најмалку 5% од вредноста на капитал на друштвото определена врз основа на последните ревидирани годишни финансиски извештаи) | / |
| Останати значајни прашања кои влијаат на цената на хартиите од вредност (се наведуваат значајни настани кои не се опфатени со претходните алинеи, а би можеле да влијаат на цената на хартиите од вредност, како на пример –изнаоѓање на стратешки партнер, позначајни деловни потфати, ново откритие, промена на доминантна/клучна позиција на пазарот и сл.) | / |

Македонски Телеком АД - Скопје
 Адреса „Кеј 13-ти Ноември“ бр. 6, 1000 Скопје, Р. Македонија
 Контакт Телефон: +389 2 3100 200; Факс: +389 2 3100 300; Контакт центар 171
 e-mail: kontakt@telekom.mk; www.telekom.mk
 ЕМБС 5168660

Македонски Телеком АД – Скопје

Посебни финансиски извештаи
за годината којашто завршува на
31 декември 2012

Со извештај на независниот ревизор

Содржина

Извештај на независниот ревизор

Посебни финансиски извештаи

| | |
|--|---|
| Посебен извештај за финансиската состојба | 1 |
| Посебен извештај за сеопфатна добивка | 2 |
| Посебен извештај за парични текови | 3 |
| Посебен извештај за промените во главнината | 4 |
| Белешки кон посебните финансиски извештаи | 5 |

ИЗВЕШТАЈ НА НЕЗАВИСНИОТ РЕВИЗОР

До Управниот Одбор и Акционерите на Македонски Телеком АД Скопје

Извештај за финансиски извештаи

Ние извршивме ревизија на приложените финансиски извештаи на Македонски Телеком АД Скопје, кои што го вклучуваат извештајот за финансиската состојба заклучно со 31 декември 2012 година, како и извештајот за сеопфатната добивка, извештајот за промени во главнината и извештајот за паричните текови за годината којашто завршува тогаш и прегледот на значајните сметководствени политики и други објаснувачки информации.

Одговорност на менаџментот за финансиските извештаи

Менаџментот е одговорен за подготвувањето и објективното презентирање на овие финансиски извештаи во согласност со Меѓународните стандарди за финансиско известување, и интерната контрола којашто е релевантна за подготвувањето и објективното презентирање на финансиски извештаи коишто се ослободени од материјално погрешно прикажување, без разлика дали е резултат на измама или грешка.

Одговорност на ревизорот

Наша одговорност е да изразиме мислење за овие финансиски извештаи врз основа на нашата ревизија. Ние ја спроведовме нашата ревизија во согласност со Меѓународните стандарди за ревизија. Тие стандарди бараат да ги почитуваме етичките барања и да ја планираме и извршиме ревизијата за да добиеме разумно уверување за тоа дали финансиските извештаи се ослободени од материјално погрешно прикажување. Ревизијата вклучува извршување на постапки за прибавување на ревизорски докази за износите и обелоденувањата во финансиските извештаи. Избраните постапки зависат од расудувањето на ревизорот, вклучувајќи ја и проценката на ризиците од материјално погрешно прикажување на финансиските извештаи, без разлика дали е резултат на измама или грешка. Кога ги прави тие проценки на ризикот, ревизорот ја разгледува интерната контрола релевантна за подготвувањето и објективното презентирање на финансиските извештаи, за да обликува ревизорски постапки кои што се соодветни во околностите, но не за целта на изразување на мислење за ефективноста на интерната контрола на ентитетот.

Ревизијата исто така вклучува и оценка на соодветноста на користените сметководствени политики и на разумноста на сметководствените проценки направени од страна на менаџментот, како и оценка на севкупното презентирање на финансиските извештаи.

Ние веруваме дека ревизорските докази коишто ги имаме прибавено се доволни и соодветни за да обезбедат основа за нашето ревизорско мислење.



pwc

Мислење

Според наше мислење, приложените финансиски извештаи, во сите материјални аспекти, даваат вистинска и објективна слика на финансиската состојба на Македонски Телеком АД Скопје заклучно со 31 декември 2012 година, резултатите од работењето, како и паричните текови за годината којашто завршува тогаш во согласност со Меѓународните стандарди за финансиско известување.

Присвојотерхаускуперс Ревизија ДОО
ПРАЈСВОТЕРХАУСКУПЕРС РЕВИЗИЈА ДОО Скопје

Скопје,


18 февруари, 2013 година



Посебен извештај за финансиската состојба

| Во илјади денари | Белешка | На 31 декември | |
|---|---------|-------------------|-------------------|
| | | 2012 | 2011 |
| Средства | | | |
| Тековни средства | | | |
| Парични средства и еквиваленти на паричните средства | 5 | 237.874 | 540.752 |
| Депозити во банки | 6 | 4.266.310 | 5.706.966 |
| Побарувања од купувачи и останати побарувања | 7 | 1.922.470 | 1.945.451 |
| Побарувања за останати даноци | 8 | 10.749 | 22.621 |
| Залихи | 9 | 178.443 | 170.415 |
| Средства наменети за продажба | 10 | 1.715 | 549.116 |
| Вкупно тековни средства | | 6.617.561 | 8.935.321 |
| Нетековни средства | | | |
| Недвижности, постројки и опрема | 11 | 12.692.136 | 10.661.336 |
| Аванси за недвижности, постројки и опрема | | 12.024 | 13.248 |
| Нематеријални средства | 12 | 712.893 | 693.371 |
| Вложувања во подружници | | 2.792.171 | 2.792.171 |
| Побарувања од купувачи и останати побарувања | 7 | 328.608 | 311.685 |
| Финансиски средства по објективна вредност преку добивката или загубата | | 50.828 | 54.083 |
| Вкупно нетековни средства | | 16.588.660 | 14.525.894 |
| Вкупно средства | | 23.206.221 | 23.461.215 |
| Обврски | | | |
| Тековни обврски | | | |
| Обврски кон добавувачите и останати обврски | 13 | 2.482.592 | 1.952.899 |
| Обврски за останати даноци | 8 | 20.824 | 1.381 |
| Резервирања за останати обврски и плаќања | 14 | 57.144 | 44.317 |
| Вкупно тековни обврски | | 2.560.560 | 1.998.597 |
| Нетековни обврски | | | |
| Обврски кон добавувачите и останати обврски | 13 | 648.845 | - |
| Резервирања за останати обврски и плаќања | 14 | 107.077 | 360.735 |
| Вкупно нетековни обврски | | 755.922 | 360.735 |
| Вкупно обврски | | 3.316.482 | 2.359.332 |
| Капитал | | | |
| Акционерски капитал | | 9.583.888 | 9.583.888 |
| Премија за издавање акции | | 540.659 | 540.659 |
| Сопствени акции | | (3.738.358) | (3.738.358) |
| Останати резерви | | 1.916.777 | 1.916.777 |
| Акумулирана добивка | | 11.586.773 | 12.798.917 |
| Вкупно капитал | 15 | 19.889.739 | 21.101.883 |
| Вкупно капитал и обврски | | 23.206.221 | 23.461.215 |

Посебните финансиски извештаи прикажани на страниците од 1 до 48 беа одобрени од страна на Раководството на Македонски Телеком АД - Скопје на 18 февруари 2013 година, и се предмет на разгледување и одобрување од Одборот на директори на 25 февруари 2013 година и од акционерите на денот кој дополнително ќе се одреди.


Даниел Сас
Главен извршен директор


Славко Пројкоски
Главен директор за финансии

Посебен извештај за сеопфатната добивка

| Во илјади денари | Белешка | За годината завршена на 31 декември | |
|---|---------|-------------------------------------|--------------------|
| | | 2012 | 2011 |
| Приходи | 16 | 7.352.808 | 8.097.102 |
| Амортизација | | (2.046.300) | (1.800.081) |
| Трошоци за вработените | 17 | (1.092.866) | (1.061.668) |
| Плаќања кон останати оператори | | (1.714.814) | (1.753.415) |
| Останати расходи од работењето | 18 | (1.944.957) | (1.875.318) |
| Трошоци од работење | | (6.798.937) | (6.490.482) |
| Приходи од дивиденда | 19 | 3.358.784 | 3.746.236 |
| Останати оперативни приходи | 20 | 933.887 | 101.378 |
| Оперативна добивка | | 4.846.542 | 5.454.234 |
| Расходи од финансирање | 21 | (50.956) | (62.723) |
| Приходи од финансирање | 22 | 155.827 | 177.956 |
| Приходи од финансирање - нето | | 104.871 | 115.233 |
| Добивка за годината | | 4.951.413 | 5.569.467 |
| Вкупна сеопфатна добивка за годината | | 4.951.413 | 5.569.467 |
| Информација за заработката по акција: | | | |
| Обична и разводнета заработка по акција (во денари) | | 57,40 | 64,57 |

Посебен извештај за парични текови

| Во илјади денари | Белешка | За годината завршена на 31 декември | |
|--|----------|-------------------------------------|--------------------|
| | | 2012 | 2011 |
| Оперативни активности | | | |
| Нето добивка пред оданочување | | 4.951.413 | 5.569.467 |
| Корекции за: | | | |
| Амортизација | | 2.046.300 | 1.800.081 |
| Исправка на вредноста на залихите до нето продажна вредност | 18 | 1.195 | 5.927 |
| Загуба од промена на објективната вредност на финансиските средства | 21 | 3.254 | 11.425 |
| Исправка/(поврат) на вредноста на побарувања од купувачи и останати побарувања | 18 | 10.056 | (56.443) |
| Ослободување на исправката на вредност на аванси дадени на добавувачите | | (11.233) | - |
| Нето ослободување на резервирања | 14 | (138.920) | (57.265) |
| Нето добивка од продажба на недвижности, постројки и опрема | 20 | (711.225) | (19.375) |
| Приходи од дивиденди | 19 | (3.358.784) | (3.746.236) |
| Расходи од камати | 21 | 28.636 | - |
| Приходи од камати | 22 | (155.827) | (177.956) |
| Ефект од промена на курсот на паричните средства и еквивалентите на парични средства | | 1.155 | 799 |
| Парични средства добиени од работењето пред промената во обртниот капитал | | 2.666.020 | 3.330.424 |
| (Зголемување)/намалување на залихите | | (9.223) | 38.882 |
| Намалување/(зголемување) на побарувањата | | 15.009 | (99.518) |
| Намалување на обврските | | (3.161) | (297.816) |
| Парични средства добиени од работењето | | 2.668.645 | 2.971.972 |
| Платени камати | | (59) | - |
| Данок од добивка | | - | 8.882 |
| Паричен тек добиен од оперативни активности | | 2.668.586 | 2.980.854 |
| Инвестициони активности | | | |
| Набавка на недвижности, постројки и опрема | | (1.737.851) | (1.391.619) |
| Набавка на нематеријални средства | | (63.743) | (170.804) |
| Наплатени заеми | | 2.354 | 791 |
| Депозити вратени од банки | | 5.718.616 | 8.160.765 |
| Депозити пласирани во банки | | (4.277.263) | (8.086.663) |
| Приливи од дивиденди | | 3.358.784 | 3.746.236 |
| Приливи од продажба на недвижности, постројки и опрема | | 35.478 | 59.112 |
| Примени камати | | 156.873 | 180.847 |
| Паричен тек добиен од инвестициони активности | | 3.193.248 | 2.498.665 |
| Финансиски активности | | | |
| Исплата на дивиденди | | (6.163.557) | (5.947.479) |
| Паричен тек користен во финансиски активности | | (6.163.557) | (5.947.479) |
| Нето намалување на паричните средства и еквиваленти на паричните средства | | (301.723) | (467.960) |
| Парични средства и еквиваленти на парични средства на 1 јануари | | 540.752 | 1.009.511 |
| Ефект од промена на курсот на паричните средства и еквивалентите на парични средства | | (1.155) | (799) |
| Парични средства и еквиваленти на парични средства на 31 декември | 5 | 237.874 | 540.752 |

Посебен извештај за промени во главнината

| Во илјади денари | Беле-шка | Акционер-ски капитал | Премија од издавање акции | Сопствени акции | Останати резерви | Акумулирана добивка | Вкупно |
|--------------------------------------|----------|----------------------|---------------------------|-----------------|------------------|---------------------|-------------|
| Состојба на 1 јануари 2011 | | 9.583.888 | 540.659 | (3.738.358) | 1.916.777 | 13.176.929 | 21.479.895 |
| Вкупна сеопфатна добивка за годината | | - | - | - | - | 5.569.467 | 5.569.467 |
| Исплатени дивиденди | | - | - | - | - | (5.947.479) | (5.947.479) |
| Состојба на 31 декември 2011 | 15 | 9.583.888 | 540.659 | (3.738.358) | 1.916.777 | 12.798.917 | 21.101.883 |
| Состојба на 1 јануари 2012 | | 9.583.888 | 540.659 | (3.738.358) | 1.916.777 | 12.798.917 | 21.101.883 |
| Вкупна сеопфатна добивка за годината | | - | - | - | - | 4.951.413 | 4.951.413 |
| Исплатени дивиденди | | - | - | - | - | (6.163.557) | (6.163.557) |
| Состојба на 31 декември 2012 | 15 | 9.583.888 | 540.659 | (3.738.358) | 1.916.777 | 11.586.773 | 19.889.739 |

Белешки кон посебните финансиски извештаи

1. ОПШТИ ИНФОРМАЦИИ

1.1. За Друштвото

Овие посебни финансиски извештаи се однесуваат на Македонски Телеком АД – Скопје (во понатамошниот текст: „Друштвото“), акционерско друштво регистрирано во Република Македонија.

Непосредно матично друштво на Друштвото е АД Каменимост Комуникации Скопје, во доброволна ликвидација, во сопственост на Маѓар Телеком АД регистрирано во Унгарија. Основно матично друштво е Дојче Телеком АД регистрирано во Сојузна Република Германија.

Друштвото е водечка компанија која обезбедува услуги од областа на фиксната телефонија во Македонија.

Работењето на телекомуникацискиот сектор во Република Македонија е регулирано со Законот за електронски комуникации („ЗЕК“) донесен во март 2005 година. Според ЗЕК, Друштвото е определено како оператор со Значителна пазарна моќ („ЗПМ“) на пазарот на фиксни телекомуникациски мрежи и услуги, вклучувајќи го и пазарот за пристап на мрежи за пренос на податоци и закуп на линии.

Во текот на 2012 година, имаше неколку измени во ЗЕК, исто така поголемиот дел од постојните Правилници беа имплементирани или изменети и дополнети од страна на Агенцијата за електронски комуникации („Агенцијата“): регулирање на малопродажни цени; технички, употребни и други услови за одредени типови на електронски комуникациски мрежи и инфраструктура, придружни инфраструктурни капацитети и средства; утврдување на метод на пресметување на годишниот надомест за користење на број; доделување на броеви и серија на броеви од планот за нумерација; општи услови; „подземно каблирање“; локален битстрим пристап; големопродажни изнајмени линии; минимален пакет на изнајмени линии.

Во декември 2012 година Агенцијата објави почеток на нов круг анализи на големопродажните пазари: 4 – Услуги за оригинирање на повик; 5 – терминација на повик; 6 – транзитирање на повик во јавни телефонски мрежи на фиксни локации. Конечниот документ се очекува да биде објавен во првиот квартал на 2013 година.

На 5 април 2012 година Агенцијата ја објави општа Регулативна стратегија за наредниот период од пет години (2012-2016). Официјалниот документ е „Петгодишна регулативна стратегија на АЕК“. Главните фокуси на стратегијата се следните: унапредување на регулирањето на големопродажните и малопродажните услуги, воведување на методологија на трошоци базирани на pure LRIC (само на Долгорочни инкрементални трошоци) за фиксни и мобилни говорни услуги, SMS и сл., Пристап од следната генерација („NGA“) и регулирање на FTTH (оптика до домот) во согласност со препораката за NGA, и прераспоредување и доделување на фреквенции за 4G услуги.

Домашниот пазар на електронски комуникации е високо конкурентен со тренд на намалување на цените како за фиксни и така и за мобилни услуги. Со измените на Правилникот за регулирање на малопродажбата, Агенцијата го утврди начинот и постапката за регулирање на малопродажните цени за фиксни говорни телефонски мрежи и услуги на операторот со значителна пазарна моќ на релевантните малопродажни пазари. Ex-ante регулацијата на малопродажбата се заснова на методологијата на ценовно истиснување.

Овие активности резултираа со намалување на цените на некои на големопродажни и малопродажни услуги на Друштвото. На страна на малопродажбата, стандардната месечна претплата за деловните претплатници беше намалена (на исто ниво со приватните корисници). На страна на големопродажбата, имаше промени во надоместоците за интерконекција (терминација и оригинирање), ULL, битстрим пристап и големопродажба на линии за изнајмување (WLR).

Друштвото има обврска за цена базирана на трошоци за регулираните големопродажни услуги, користејќи ја методологијата на Долгорочно зголемување на трошоците („LRIC“). Во август 2012 година Агенцијата ги објави нацрт резултатите од LRIC Bottom-up трошковниот модел развиен во рамки на Агенцијата за пресметување на цените за локален битстрим (базирани на трошоци) и за малопродажни и големопродажни изнајмени линии, кабелска канализација и неискористени оптички влакна и минимален пакет на изнајмени линии (базирани на трошоци). Како резултат, на 15 јануари 2013 година, Агенцијата донесе одлука за намалување на надоместоците и ја одобри изменетата Референтна понуда за обезбедување на физички пристап и користење на електронската комуникациска инфраструктура и придружните средства (кабелска канализација и неискористени оптички влакна). Новите надоместоци ќе бидат имплементирани од 1 февруари 2013 година.

Белешки кон посебните финансиски извештаи

Во согласност со PSTN миграцијата на мрежата на Друштвото, процес кој ќе трае до крајот на 2013 година, Агенцијата ги одобри предложените измени на Друштвото за големопродажните понуди (процеси, технички услови и цени) кои се применуваат од 1 јануари 2012 година.

Референтните понуди за големопродажни дигитални изнајмени линии ("WS DLL"), локален битстрим пристап и минимален пакет на изнајмени линии беа исто така одобрени од страна на Агенцијата и беа имплементирани нови променети методологии за пресметка на цените (во зависност од должината). Надоместоците за WS DLL и локален битстрим пристап се намалени од 1 декември 2012 година, а надоместоците за минимален пакет на изнајмени линии од 1 јануари 2013 година.

Од август 2006 година, Друштвото има повеќе од 100 акционери како резултат на продажбата на дел од акциите во сопственост на Владата на Република Македонија преку аукциите организирани во текот на јуни 2006 година. Согласно Законот за хартии од вредност, со ова, Друштвото се квалификува како компанија со посебни обврски за известување кои главно се состојат од доставување на квартални, полугодишни и годишни финансиски информации до Комисијата за хартии од вредност на Република Македонија.

Регистрирана адреса на Друштвото е Кеј, 13 Ноември бр.6, 1000 Скопје, Република Македонија. Просечниот број на вработени врз основа на часови на работа во 2012 година беше 1.252 (2011: 1.250).

1.2. Истрага за одредени договори за консултантски услуги

На 13 февруари 2006 година, Маѓар Телеком АД, доминантниот сопственик на Друштвото, (преку Каменимост Комуникации АД – Скопје (во ликвидација), мнозински сопственик на Друштвото), објави дека е спроведена истрага за одредени договори склучени од друга подружница на Маѓар Телеком АД, со цел да се утврди дали договорите биле склучени во спротивност на политиките на Маѓар Телеком АД или важечките закони или регулативи. Одборот за ревизија на Маѓар Телеком ги ангажираше White & Case како свој независен правен советник за целите на спроведувањето на интерната истрага. Последователно на ова, на 19 февруари 2007 година, Одборот на директори на Друштвото, врз основа на препораката на Одборот за ревизија на Друштвото и Одборот за ревизија на Маѓар Телеком АД донесе одлука за спроведување на независна интерна истрага во однос на одредени договори во Македонија.

Врз основа на јавно достапните информации, како и информациите добиени од Маѓар Телеком, и како што беше претходно обелоденето, Одборот за ревизија на Маѓар Телеком спроведе интерна истрага во однос на одредени договори поврзани со активностите на Маѓар Телеком и/или нејзините подружници во Црна Гора и во Македонија, кои вкупно изнесуваа повеќе од 31 милион евра. Поконкретно, интерната истрага испитуваше дали Маѓар Телеком и/или нејзините подружници во Црна Гора и во Македонија извршиле плаќања коишто се забранети со законите или прописите на САД, вклучувајќи го и Законот на САД за спречување на корумпирано однесување во странство („FCPA“). Друштвото претходно ги обелодени резултатите од интерната истрага.

Одборот за ревизија на Маѓар Телеком го информираше Министерството за правда на САД („МП“) и Комисијата за хартии од вредност на САД („КХВ“) за интерната истрага. МП и КХВ започнаа истрага за активностите коишто беа предмет на интерната истрага. Дополнителни информации во врска со интерната истрага се содржани во финансиските извештаи на Друштвото за претходните години.

Во 2011 година, Маѓар Телеком склучи конечни спогодби со МП и КХВ за решавање на истрагите на МП и КХВ поврзани со Маѓар Телеком. Со спогодбите завршија истрагите на МП и КХВ.

Маѓар Телеком склучи двегодишен договор за одложено гонење („ДОГ“) со МП, според кој Маѓар Телеком беше обвинет за прекршување на одредбите од FCPA за спречување на давање поткуп и за две прекршувања на одредбите на FCPA што се однесуваат на водењето на деловните книги и евиденцијата. Во согласност со ДОГ, на 29 декември 2011 година, МП поднесе кривична информација („Информација“) во која овие обвиненија се изнесуваат до Окружниот суд на САД за Источната област на Вирџинија. Маѓар Телеком се согласи да ги признае наводите на МП и да преземе одговорност за дејствијата согласно обвинението изнесено во Информацијата. Маѓар Телеком се сложи да плати кривична казна во износ од 59,6 милиони американски долари, да соработува со МП во идни истраги, да се воздржи од какви било прекршувања на сојузниот кривичен закон на САД, да продолжи да ја спроведува програмата за усогласеност и да поднесува извештај за програмата за усогласеност до МП на годишно ниво во текот на времетраењето на ДОГ. МП ќе ги отфрли обвиненијата по завршувањето на двегодишниот период, доколку Маѓар Телеком не го прекрши ДОГ.

На 29 декември 2011 година, КХВ поднесе Тужба („Тужба“) во Окружниот суд на САД за Јужната област на Њујорк и предложи Конечна пресуда против Маѓар Телеком („Конечна пресуда“). Без да ги признае или да ги негира наводите

Белешки кон посебните финансиски извештаи

во Тужбата, Маѓар Телеком се согласи кон поднесувањето на Тужбата и донесувањето на Конечна пресуда за решавање на истрагата на КХВ. Во Тужбата се наведени граѓански прекршувања на одредбите од FCRA за спречување на давање поткуп, водење на деловните книги и евиденција и за интерни контроли. Со Конечната пресуда, којашто беше одобрена од страна на Окружниот суд на САД за Јужната област на Њујорк на 3 јануари 2012 година, на Маѓар Телеком му е изречена трајна забрана во однос на прекршувањето на овие одредби и се бара од Маѓар Телеком да плати 25,2 милиони американски долари за враќање на нелегално стекната добивка и 6,0 милиони американски долари камата на тие средства за периодот пред донесувањето на пресудата.

Во конечните спогодби, МП и КХВ ги земале предвид пријавувањето на делото од страна на Маѓар Телеком, темелната интерна истрага, корективните мерки и соработката во истрагите на МП и КХВ. Маѓар Телеком презема неколку корективни мерки за справување со прашањата што беа идентификувани во текот на овие истраги. Овие мерки вклучуваат чекори кои имаат за цел ревидирање и подобрување на интерните контроли на Маѓар Телеком, како и воспоставување на Програма за корпоративна усогласеност. Програмата за корпоративна усогласеност ја подобрува свесноста за политиките и процедурите за усогласеност на Маѓар Телеком по пат на обуки, работењето на телефонска линија за пријава на прекршоци, и мониторингот и комуникацијата со вработените и подружниците на Маѓар Телеком. Маѓар Телеком останува целосно посветен кон одговорно корпоративно однесување.

На 6 јануари 2012 година, Маѓар Телеком плати кривична казна во износ од 59,6 милиони американски долари во согласност со спогодбата со МП, а на 23 јануари 2012 година Маѓар Телеком плати 25,2 милиони американски долари за враќање на нелегално стекната добивка и 6,0 милиони американски долари камата за периодот пред донесувањето на пресудата во согласност со спогодбата со КХВ, што изнесува вкупно 90,8 милиони американски долари коишто се платени во врска со спогодбите со МП и КХВ.

Погоре наведената спогодба од страна на Маѓар Телеком и поврзаната обврска не беа евидентирани во финансиските извештаи на Друштвото. Овие износи беа одразени во консолидираните финансиски извештаи на Маѓар Телеком и не се одразени во финансиски извештаи на Друштвото.

Според информациите што му беа доставени на друштвото од страна на Маѓар Телеком АД на 2 декември 2009 година, Одборот за ревизија на Маѓар Телеком АД, на Одборот на директори на Маѓар Телеком му достави „Извештај за Истрага до Одборот за ревизија на Маѓар Телеком АД“ од 30 ноември 2009 година (во понатамошниот текст „Финален извештај“).

Во врска со издавањето на Финалниот извештај и информациите доставени до Друштвото од страна на Маѓар Телеком, во јануари 2010 година, Претседателот на Одборот на директори на Друштвото побара правна и даночна експертиза од трета страна за проценка на потенцијалните сметководствени и даночни импликации што произлегуваат од трансакциите извршени од страна на Друштвото и неговата подружница коишто се предмет на Финалниот извештај.

Надворешните експерти изготвија извештаи (во понатамошниот текст: „Извештаите“) за нивната проценка и ги доставија Извештаите до Претседателот на Одборот на директори на Друштвото и до Раководството на Друштвото и неговата подружница, соодветно. Како резултат, врз основа на анализата на даночните и правните експерти и информациите што му беа достапни на Раководството во врска со трансакциите предмет на Финалниот извештај, беше идентификуван износ од МКД 216.577 илјади како потенцијално даночно влијание, заедно со поврзаната казнена камата, заклучно со 31 Декември 2009 што произлегува од трансакциите спроведени од страна на Друштвото и неговата подружница коишто се предмет на Финалниот извештај. Во 2010 година идентификуваниот износ во врска со потенцијалното даночно влијание, заедно со поврзаната казнена камата, изнесуваше МКД 227.972 илјади кои беа исплатени во 2010 година согласно извршна одлука, издадена од страна на Управата за јавни приходи. Исто така, вредноста на еден договор од МКД 105.147 илјади капитализирана во рамките на сопствените акции е коригирана во финансиските извештаи за 2009 година како да овие плаќања биле прикажани како трошок во 2006 година наместо како капитализирани во рамките на сопствените акции како што беше првично известено. Другите договори што се идентификувани во Финалниот извештај и извештаите изготвени од даночните и правните експерти во врска со трансакциите извршени од страна на Друштвото биле прикажани како трошок во поврзаните периоди (2001-2007 година).

Во мај 2008 година, Министерството за внатрешни работи („МВР“) на Република Македонија („РМ“) до Друштвото поднесе официјално писмено барање за информации и документација во однос на одредени плаќања за консултантски услуги и авансна дивиденда, како и одредени набавки и договори. Во јуни 2008 година, Друштвото достави копии од побараните документи.

Белешки кон посебните финансиски извештаи

Во октомври 2008 година, Истражниот судија од Основниот суд Скопје 1 – Скопје (кривичен суд) му издаде официјален писмен налог на Друштвото да предаде одредена оригинална документација. Подоцна, во октомври 2008 година, Друштвото официјално и лично ја предаде побараната документација. Од МВР беа доставени дополнителни писмени барања, при што Друштвото ја обезбеди побараната документација.

Врз основа на јавни информации достапни од 10 декември 2008 година имаме сознанија дека Одделот за организиран криминал при МВР ги предал досиејата на канцеларијата на Основното јавно обвинителство за организиран криминал и корупција со предлог да се покрене кривична постапка против Атила Сендреи (поранешен Главен извршен директор на Македонски Телеком АД - Скопје), Ролф Плат (поранешен Главен финансиски директор на Македонски Телеком АД - Скопје), Михаил Кефалојанис (поранешен член на Одборот на директори во Каменимост и поранешен член на одборот на директори во Телемакедонија) и Золтан Кишјухас (поранешен Главен извршен директор на Каменимост и поранешен неизвршен член на Одборот на директори на Македонски Телеком АД - Скопје) поради основано сомнение за извршено кривично дело. За овие лица се предлага да бидат обвинети за „злоупотреба на службена должност и овластувања“ на нивните позиции во Македонски Телеком АД - Скопје преку склучување на договори за консултантски услуги во однос на коишто немало намера ниту пак потреба од какви било услуги за возврат.

Основниот суд Скопје 1 во Скопје, Истражен оддел за организиран криминал достави покана до Друштвото во врска со кривичните пријави против претходно наведените лица и побара изјава дали Друштвото претрпело какви било штети како резултат на наведените договори за консултантски услуги.

По неколку одложувања на судското рочиште за истражната постапка што се води при Основниот Суд Скопје 1 Скопје, на рочиштето одржано на 13 април 2009 година, претставниците на Македонски Телеком АД – Скопје го презентираа ставот на Друштвото дека земајќи ја предвид тековната независна интерна истрага спроведувана од страна на White&Case, а одобрена од страна на Одборот на директори на Друштвото, прерано е да се најави каква било штета којашто би можела да биде причинета со спроведувањето на наведените договори или во врска со нив На 11 мај 2010 година беше изведена експертиза и експерти од Министерството за правда на Република Македонија – Канцеларија за судска експертиза - Скопје, побара дополнителни документи од страна на Друштвото со цел да се подготви експертизата. Експертите побараа дополнителни информации во врска со одредени договори склучени во 2005 и 2006 година, и поврзаните фактури. На 1 ноември 2010 година Друштвото ги собра и достави бараните информации/документи до Канцеларија за судска експертиза.

На 14 март 2011 година, од Основниот суд Скопје 1 Друштвото доби примерок од документот “Наод и мислење”, од ноември 2010 година, издаден од Бирото за судско вештачење на Основниот суд Скопје 1 како резултат од вештачењето. Документот „Наод и мислење“ се однесува на и содржи заклучоци за пет договори склучени со Чаптекс и Космотелко во 2005 и 2006 година, а кои претходно биле разгледани од страна на Одборот за ревизија на Маѓар Телеком. Во документот “Наод и мислење” се заклучува дека, врз основа на овие договори биле направени издатоци во износ од 3,975 милиони евра од страна на Друштвото и Каменимост кон Чаптекс “без доказ за извршени услуги”; соодветно, акционерите на Друштвото и Каменимост, пропорционално на нивниот акционерски удел, претрпеле штети во погоре наведениот вкупен износ како резултат на намалените средства за плаќање на дивиденда во 2005 и 2006 година.

Врз основа на јавно достапните информации имаме сознание дека јавниот обвинител во 2011 година поднел обвинителен акт против г-дин Сендреи, г-дин Кишјухас и г-дин Плат, но не и против г-дин Кефалојанис. Судското рочиште се одржа на крајот на 2011 година, но беше одложено бидејќи судот не можеше да го обезбеди присуството на ниту еден од обвинетите. Друштвото, како оштетена страна во овој случај, нема добиено официјална судска покана за рочиштето.

Според прашањата поставени од страна на истражниот судија би можело да се заклучи дека јавниот обвинител го ослонува Друштвото како оштетена страна од дејствијата на обвинетите. Сепак, врз основа на содржината на налогот за вештачење издаден од истражниот судија, и врз база на вештачењето, може да се заклучи дека сега оштетени страни се акционерите на Друштвото (Каменимост АД Скопје, Република Македонија и малцинските акционери), а отука и државниот буџет, бидејќи Република Македонија е акционер во Друштвото. Поради тоа, јавниот обвинител треба да појасни кој се смета за оштетена страна во овој конкретен случај, што е од големо значење за позицијата на Друштвото во оваа постапка и за неговите понатамошни активности. Во моментот нема никакви индикации дека Друштвото може да се смета за одговорно и да му се наложи да плати пенали или парични казни за кривичната постапка којашто е иницирана против поединците и соодветно Друштвото нема признаено резервирање.

Белешки кон посебните финансиски извештаи

На 23 февруари 2012 година Друштвото доби барање за документација од Управата за финансиска полиција на Министерството за финансии на РМ во врска со одреден договор за консултантски услуги и поврзаната документација, коишто беа доставени и до White & Case во текот на интерната истрага. Друштвото соодветно одговори на барањето.

Немаме сознанија за било какви информации како резултат на барања од било кое регулаторно тело или други надворешни страни, освен оние опишани погоре, од кои би можеле да заклучиме дека финансиските извештаи може да бидат неточни, вклучувајќи го и ефектот од можни незаконски дејства.

Белешки кон посебните финансиски извештаи

2. ЗНАЧАЈНИ СМЕТКОВОДСТВЕНИ ПОЛИТИКИ

Основните сметководствени политики усвоени во подготвувањето на овие финансиски извештаи се прикажани подолу. Сметководствените политики се конзистентни со оние кои се применети во претходните години, освен ако не е поинаку наведено.

2.1. Основа за изготвување

Финансиските извештаи на Македонски Телеком АД – Скопје се изготвени во согласност со Меѓународните стандарди за финансиско известување („МСФИ“).

Финансиските извештаи се прикажани во илјади македонски денари.

Изготвувањето на финансиски извештаи во согласност со МСФИ подразбира раководството да врши проценки и претпоставки кои влијаат врз прикажаните износи во финансиските извештаи и белешките поврзани со нив. Деловите кои вклучуваат висок степен на претпоставки и комплексност или каде што проценките и претпоставките се значајни во однос на финансиските извештаи се прикажани во белешка 4. Фактичките резултати може да се разликуваат од тие проценки.

2.1.1. Стандарди, измени и интерпретации ефективни и прифатени од во Друштвото 2012 година:

- МСФИ 7 (изменет). ОМСС објави измена на МСФИ 7 Измени на МСФИ 7 - Финансиски инструменти: Обелоденувања во октомври 2010 година. Со измената се бараат квантитативни и квалитативни обелоденувања во врска со преносите на финансиски средства што не резултираат со целосно депризнавање, или што резултираат со продолжена вклученост. Целта на ова е да им се овозможи на корисниците на финансиските извештаи да го подобраат нивното разбирање на таквите трансакции (на пример, секуритизации), вклучувајќи го и разбирањето на можните ефекти од какви било ризици кои можат да останат кај ентитетот кој ги префрлил средствата. Со измените исто така се бараат дополнителни обелоденувања доколку при крајот на извештајниот период се преземат диспропорционално многу такви трансакции. Примената на измената е задолжителна за годишните периоди коишто започнуваат на или по 1 јули 2011 година. Се дозволува примената да настапи и порано. Усвојувањето на изменетиот стандард не резултираше со значителни измени во обелоденувањата во финансиските извештаи на Друштвото.

2.1.2. Стандарди, измени и интерпретации ефективни во 2012 година, но кои не се релевантни за Друштвото:

- МСФИ 1 (изменет) ОМСС го измени МСФИ 1 во јануари 2010 година и во декември 2010 година. Со оглед на фактот дека Друштвото веќе долги години своето финансиско известување го врши според МСФИ, за истото не се релевантни ниту првичниот стандард, ниту која била ревизија на истиот.
- МСС 12 (изменет). Во декември 2010 година, ОМСС ја издаде објавата "Одложен данок: Обнова на клучните средства - Измени и дополнувања на МСС 12". Новата објава на "Одложениот данок: Обнова на клучните средства - Измени и дополнувања на МСС 12" поставува претпоставките за обновување (на пример, употреба или за продажба) на одредени средства. Ова е важно во случаите каде што одреден тип на наплата има различни даночни последици. Објавата поставува променлива претпоставка дека сегашната вредност на вложувањата во недвижности кои се мерат со помош на моделот на објективна вредност во МСС 40 ќе се обнови со продажба. Покрај тоа, книговодствената вредност на средствата кои не се амортизираат мерена со помош на моделот на ревалоризација согласно МСС 16 секогаш се смета дека треба да се надомести преку продажба. Измената го заменува SIC 21 а ќе се применува за годишни периоди почнувајќи на или по 1 јануари 2012 година. Се дозволува примената да настапи и порано. Бидејќи Друштвото нема инвестиции во недвижности или средства кои не се амортизираат и кои се мерат со помош на моделот на ревалоризација во МСС 16, изменетиот стандард нема влијание врз финансиските извештаи на Друштвото.

2.1.3. Стандарди, измени и интерпретации кои сè уште не се ефективни и за кои не е извршено предвремено прифаќање од Друштвото:

- МСС 1 (изменет). ОМСС издаде измена на МСС 1 Презентирање на финансиски извештаи во јуни 2011 година. Измените на МСС 1 го задржуваат пристапот на „еден или два извештаи“ по избор на ентитетот и само го

Белешки кон посебните финансиски извештаи

ревидираат начинот на кој се презентира останатата сеопфатна добивка: барање на посебни подзбиркови за оние елементи кои можат да бидат рекласифицирани во делот на добивката или загубата во билансот на успех (преработени) и оние елементи што нема да бидат рекласифицирани. Измената треба да се применува за годишните периоди коишто започнуваат на или по 1 јули 2012 година.

- МСС 19 (изменет). ОМСС ги издаде измените на МСС 19 – Користи за вработените во јуни 2011 година. Измените се фокусираат на следниве клучни области:
 - Признавање (само на дефинирани планови за користи) – елиминирање на „коридор пристапот“
 - Презентирање (само на дефинирани планови на користи) - добивките и загубите што произлегуваат од повторни мерења треба да се презентираат (само) во останатата сеопфатна добивка (елиминирање на преостанатите опции)
 - Обелоденувања – зголемување на барањата за обелоденување, на пр.
 - карактеристиките на дефинираните планови за користи на друштвото,
 - износи што се признаваат во финансиските извештаи,
 - ризици што произлегуваат од дефинираните планови за користи, и
 - учество во планови на повеќе работодавци
 - Подобрено / појаснето упатство во врска со неколку области на стандардот, т.е.
 - класификација на користите,
 - признавање на користите поради прекин на вработувањето; и
 - каматна стапка во врска со очекуваниот поврат на средствата на планот

Примена на измените се бара за годишните периоди што започнуваат на или по 1 јануари 2013 година. Не очекуваме усвојувањето на изменетиот стандард да резултира со значителни промени во финансиските извештаи на Друштвото.

- МСФИ 7 (изменет). Во декември 2011 година, ОМСС издаде Обелоденувања – нетирање на финансиски средства и обврски – изменување на МСФИ 7. Измените ги појаснуваат сметководствените барања за нетирање на финансиските инструменти и воведуваат нови барања за обелоденувања, кои имаат за цел да ја подобрат споредливоста на финансиските извештаи изготвени во согласност со МСФИ и Општоприфатените сметководствени принципи што се применуваат во САД (US GAAP). Примената на измената се бара за годишните периоди што започнуваат на или по 1 јануари 2013 година. Друштвото во моментот ги анализира можните промени во обелоденувањата во финансиските извештаи на Друштвото.

- МСФИ 9 Финансиски инструменти. Стандардот го сочинува првиот дел од триделниот проект за замена на МСС 39 (Финансиски инструменти: Признавање и мерење) со нов стандард којшто ќе биде познат како МСФИ 9 Финансиски инструменти. МСФИ 9 ја пропишува класификацијата и мерењето на финансиското средство и обврската. Останатите фази на овој проект се во тек и истите се однесуваат на исправката на вредност на финансиски инструменти и хеџинг сметководството, како и понатамошниот проект во врска со депризнавање.

Финансиски средства - Првично признавање. МСФИ 9 бара финансиските средства да се мерат по објективна вредност. По првичното признавање, финансиските средства продолжуваат да се мерат во согласност со нивната класификација според МСФИ 9. Онаму каде што финансиското средство се класификува и мери според амортизирана вредност, се наложува обврска истото да се тестира за исправка на вредност според барањата за исправка на вредност од МСС 39. Во МСФИ 9 се утврдени правилата за класификација дадени во продолжение.

- МСФИ 9 наложува финансиските средства да се класификуваат како последователно мерени или според амортизирана или според објективна вредност. Постојат два услови што мора да бидат исполнети за класификување на финансиското средство по амортизирана вредност. (1) Целта на бизнис моделот на ентитетот во врска со управувањето со финансиски средства треба да биде да се чуваат средства со цел да се врши наплата на парични текови според договори; и (2) Договорните услови за финансиското средство на конкретни датуми предизвикуваат парични текови коишто се исклучиво плаќања на главнина и камата на преостанатиот износ од основниот долг. Доколку кој било од овие услови не е исполнет, финансиското средство се класификува според објективната вредност.

Белешки кон посебните финансиски извештаи

- Опција објективна вредност: МСФИ 9 дозволува ентитетот да определи инструмент, којшто инаку би бил класификуван во категоријата на амортизирана вредност, да се класификува според објективна вредност преку добивка или загуба, доколку таквата определба ја отстранува или значително ја намалува евентуалната недоследност при мерењето или признавањето (сметководствена неусогласеност).
- Сопственички инструменти: Стандардната категорија за сопственички инструменти е утврдена според објективната вредност преку добивка или загуба. Сепак, со стандардот е утврдено дека ентитетот може да направи неотповиклив избор при првичното признавање со цел да се прикажат сите промени во објективната вредност за вложувања во главнина што не се чуваат за тргување во рамките на останатата сеопфатна добивка. За овие добивки или загуби според објективна вредност не се поднесуваат извештаи како дел од добивката или загубата на ентитетот што поднесува извештаи. Само дивидендите што се добиваат од овие вложувања се евидентираат во добивка или загуба.
- Вградени деривати: Барањата од МСС 39 во однос на вградените деривати се променети од аспект на тоа што тие повеќе не наложуваат вградените деривати да бидат одделени од основните договори за финансиското средство.
- Рекласификација: МСФИ 9 наложува рекласификација помеѓу објективната и амортизираната вредност кога и само кога постои промена во бизнис моделот на ентитетот, „Спорните правила“ содржани во МСС 39 се отстранети.

Финансиски обврски - МСФИ 9 "Финансиски инструменти" поставува услови за сметководството на финансиските обврски и ги заменува соодветните правила во МСС 39 "Финансиски инструменти: признавање и мерење". Новите објави:

- Ги превзема правилата на МСС 39 за признавање и депривавање непроменети.
- Ги превзема повеќето од барањата на МСС 39 за класификација и мерење.
- Ги елиминира исклучоците од мерењето по објективна вредност за деривативните обврските коишто се поврзани и коишто мора да се порамнети со испорака на некотирани сопственички инструмент.
- Ги променува барањата поврзани со опцијата по објективна вредност за решавање на сопствениот кредитен ризик.

Ентитетот треба да го применува МСФИ 9 за годишните периоди коишто започнуваат на или по 1 јануари 2015 година. Се дозволува примената да настапи и порано. Ентитетот што поднесува извештаи треба да го применува МСФИ 9 ретроактивно. За ентитетите што ќе го усвојат МСФИ 9 за периодите што започнуваат пред 1 јануари 2012 година, МСФИ обезбедуваат ослободување при преминот во однос на повторното искажување на компаративните информации. Друштвото во моментот ги анализира можните промени во финансиските извештаи на Друштвото кои ќе бидат резултат на усвојувањето на новиот стандард.

- МСФИ 10, МСФИ 11, МСФИ 12, МСС 27 (изменети) и МСС 28 (изменет). ОМСС ги објави МСФИ 10 Консолидирани финансиски извештаи, МСФИ 11 Заеднички спогодби, МСФИ 12 Обелоденување на удели во други ентитети и измени на МСС 27 Посебни финансиски извештаи и МСС 28 Вложувања во придружени претпријатија во мај 2011 година.

МСФИ 10 го заменува упатството за консолидација во МСС 27 Консолидирани и посебни финансиски извештаи и ПКТ-12 Консолидација – Ентитети со посебна намена со воведување на единствен модел за консолидација за сите ентитети базиран на контрола, независно од природата на корисникот на инвестицијата (односно, ентитетот се контролира преку правата на глас на инвеститорите или преку други договорни аранжмани како што е вообичаено кај ентитетите со посебна намена). Според МСФИ 10, контролата се базира на фактот дали инвеститорот има:

- моќ врз корисникот на инвестицијата;
- изложеност или права на варијабилни поврати на инвестицијата од неговиот удел во корисникот на инвестицијата; и
- способност да ја користи својата моќ врз корисникот на инвестицијата за да влијае на износот на повратите на инвестицијата.

Белешки кон посебните финансиски извештаи

МСФИ 11 воведува нови сметководствени барања за заеднички спогодби, заменувајќи го МСС 31 Учества во заеднички вложувања. Опцијата за примена на методот за пропорционална консолидација при евидентирање на заеднички контролирани ентитети е отстранета. Освен тоа, МСФИ 11 ги елиминира заеднички контролираните средства за сега да се прави разлика само меѓу заеднички работења и заеднички вложувања. Заедничко работење е заедничка спогодба со која страните, кои имаат заедничка контрола, имаат права во однос на средствата и обврски во однос на финансиските обврски. Заедничко вложување е заедничка спогодба со која страните, кои имаат заедничка контрола, имаат права на нето средствата.

Со МСФИ 12 ќе се бараат подобри обелоденувања како за консолидираните ентитети така и за неконсолидираните ентитети во кои ентитетот има удел. Целта на МСФИ 12 е да се бараат информации според кои корисниците на финансиските извештаи можат да ја оценат основата за контрола, евентуалните ограничувања на консолидираните средства и обврски, изложеноста на ризици кои произлегуваат од уделот во неконсолидирани структурирани ентитети и учеството на сопствениците на неконтролен удел во активностите на консолидираните ентитети.

Барањата кои се однесуваат на посебни финансиски извештаи не се променети и истите се вклучени во изменетиот МСС 27 Посебни финансиски извештаи. Останатите делови од МСС 27 се заменети со МСФИ 10.

МСС 28 Вложувања во придружени претпријатија е изменет за да биде во согласност со измените базирани на издадените МСФИ 10, МСФИ 11 и МСФИ 12.

Во јуни 2012 година, ОМСС ги објави измените на преодните одредби на МСФИ 10, МСФИ 11 и МСФИ 12. Овие измени предвидуваат дополнително олеснување за преминување кон МСФИ 10, 11 и 12, ограничувајќи го барањето на обезбедување на коригирани споредбени податоци само за претходниот споредбен период. За обелоденувањата поврзани со неконсолидираните структурни ентитети, измените ќе го отстранат барањето за презентација на споредбени податоци за периодите пред МСФИ 12 да биде првично применет.

Ентитетот треба да го применува овој пакет на пет нови и ревидирани стандарди за годишните периоди кои започнуваат на или по 1 јануари 2013 година. Не очекуваме нивното усвојување да резултира во значителни измени во финансиските извештаи на Друштвото.

- МСФИ 13 ОМСС го објави МСФИ 13 Мерење на објективната вредност во мај 2011 година за да го замени упатството за мерење на објективната вредност во постојната литература за сметководство според МСФИ со еден стандард. МСФИ е резултат на заедничките напори на ОМСС и ОФСС за креирање на рамка за конвергирана објективна вредност. МСФИ 13 ја дефинира објективната вредност, дава упатство за определување на објективната вредност и бара обелоденувања на мерењата на објективната вредност. Меѓутоа, МСФИ 13 не ги менува барањата во однос на тоа кои ставки треба да бидат измерени или обелоденети според објективната вредност. МСФИ 13 бара зголемување на конзистентноста и споредливоста на мерењата на објективната вредност и соодветните обелоденувања преку „хиерархија на објективната вредност“. Хиерархијата ги категоризира влезните информации, кои се користат во техниките на вреднување, на три нивоа. Хиерархијата им дава најголем приоритет на (некоригираните) котирани цени на активните пазари за идентични средства или обврски, а најнизок приоритет на интерните информации добиени од друштвото. Ако влезните информации кои се користат за мерење на објективната вредност се категоризирани на различни нивоа во хиерархијата на објективни вредности, мерењето на објективната вредност целосно се категоризира во нивото на влезни информации на најниско ниво кое е значајно за целокупното мерење (врз основа на примената на проценка). Новиот стандард треба да се применува за годишните периоди коишто започнуваат на или по 1 јануари 2013 година. Се дозволува примената да настапи и порано. Не очекуваме усвојувањето на новиот стандард да резултира во значителни измени во финансиските извештаи на Друштвото.
- МСС 32 (изменет). Во декември 2011 година, ОМСС го издаде Обелоденувања – нетирање на финансиски средства и обврски (измени на МСС 32). Овие измени се направени на упатството за примена на МСС 32 “Финансиски инструменти”, и ги појаснуваат некои од барањата за нетирање на финансиските средства и обврски во билансот на состојба. Примената на измената се бара за годишните периоди што започнуваат на или по 1 јануари 2014 година. Друштвото во моментов ги анализира можните промени во обелоденувањата во финансиските извештаи на Друштвото, кои ќе бидат резултат на усвојувањето на измените на стандардот.

Белешки кон посебните финансиски извештаи

2.1.4. Стандарди, измени и интерпретации кои сè уште не се ефективни и кои не се релевантни за работењето на Друштвото:

- КТМФИ 20 Во октомври 2011 година, ОМСС го објави КТМФИ 20 Трошоци за ослободување од отпад во производствената фаза на површински коп. Толкувањето се применува за годишните периоди коишто започнуваат на или по 1 јануари 2013 година. Се дозволува примената да настапи и порано. Бидејќи Друштвото нема рударска дејност, толкувањето нема да има никакво влијание на финансиските извештаи на Друштвото.
- МСФИ 1 ОМСС го измени МСФИ 1 во март 2012 година и мај 2012 година. Измените треба да се применуваат за годишните периоди што започнуваат на или по 1 јануари 2013 година. Бидејќи Друштвото многу години известува согласно МСФИ, ниту оригиналниот стандард, ниту било каква негова промена, не е релевантна за Друштвото.
- МСФИ 10, МСФИ 12 и МСФИ 27 (изменет) Инвестициони ентитети. Во октомври 2012 година, ОМСС го издаде Инвестициони ентитети (измена на МСФИ 10, МСФИ 12 и МСФИ 12). Овие измени вклучуваат: создавање на дефиниција за инвестициони ентитети; барањето ваквите ентитети да ги мерат вложувањата во подружниците по објективна вредност преку добивката или загубата наместо да ги консолидираат; ново барање за обелоденување за инвестиционите ентитети; и барање за посебни финансиски извештаи на инвестиционите ентитети. Измените се ефективни од 1 јануари 2014 година. Се дозволува примената да настапи и порано. Бидејќи Друштвото нема инвестициони ентитети, измената нема да има никакво влијание на финансиските извештаи на Друштвото.

2.2. Вложувања во подружници

Вложувањата во подружниците се прикажани по набавна вредност намалени за исправката. Набавната вредност ги вклучува директните трошоци за инвестицијата.

Подружниците на Друштвото и учеството во сопственоста се прикажани подолу:

| | Земја каде е инкорпорирана | Процент на сопственост На 31 декември 2012 | Процент на сопственост На 31 декември 2011 |
|------------------------|----------------------------|---|---|
| T-Мобиле Македонија АД | Македонија | 100 | 100 |
| е-Македонија | Македонија | 100 | 100 |

T-Мобиле Македонија АД е водечки компанија која обезбедува услуги од областа на мобилната телефонија во Македонија, додека е-Македонија е фондација основана со цел давање поддршка за примена и развој на информациона технологија во Македонија.

2.3. Трансакции во странска валута

2.3.1. Функционална и презентациона валута

Посебните финансиски извештаи се прикажани во илјади македонски денари кој е функционална и презентациона валута на Друштвото.

2.3.2. Трансакции и салда

Трансакциите во странска валута се искажуваат во денари според курсот важечки на денот на трансакцијата. Монетарните средства и обврски искажани во странска валута на датумот на изготвување на извештајот за финансиска состојба се претвораат во денари според средниот курс важечки на денот на извештајот за финансиска состојба, а приходите и расходите произлезени од оваа основа се признаваат во добивката или загубата (Финансиски приходи/трошоци). Немонетарните средства и обврски искажани во странска валута се претвораат во денари според курсот важечки на денот на трансакцијата.

Девизните средства со кои што работи Друштвото се претежно евра (ЕУР) и американски долари (УСД).

Белешки кон посебните финансиски извештаи

Официјалните курсеви важечки на 31 декември 2012 и 2011 година беа како што следи:

| | 2012 | 2011 |
|-------|-------|-------|
| | МКД | МКД |
| 1 УСД | 46,65 | 47,53 |
| 1 ЕУР | 61,50 | 61,51 |

2.4. Финансиски инструменти

Финансиски инструмент е било каков договор кој што предизвикува финансиско средство кај еден ентитет и финансиска обврска или сопственички инструмент кај друг ентитет.

Финансиските средства на Друштвото вклучуваат парични средства и еквиваленти на парични средства, депозити во банки, сопственички инструменти на други ентитети (расположливи за продажба и по објективна вредност преку добивката или загубата) и договорни права да прими парични средства (побарувања од купувачи и останати побарувања) или друго финансиско средство од друг ентитет.

Финансиските обврски на Друштвото вклучуваат обврски кои произлегуваат од договорните обврски да испорача парични средства или други финансиски средства на друг ентитет (недеривативни финансиски средства). Во основа, финансиските обврски вклучуваат обврски кон добавувачи и останати обврски.

2.4.1. Финансиски средства

Друштвото ги класификува финансиските средства во следниве категории:

- а) финансиски средства по објективна вредност преку добивката или загубата
- б) заеми и побарувања
- в) финансиски средства расположливи за продажба

Класификацијата зависи од целите за коишто се стекнати овие средства. Раководството ја определува класификацијата на финансиските средства при првичното признавање.

Стандардните продажби и купувања на финансиски средства се признаваат на датумот на тргување, т.е. на датумот на кој Друштвото презело обврска за продажба или купување на средството. Инвестициите првично се признаваат по објективна вредност плус трансакциските трошоци за сите финансиски средства коишто не се прикажани по објективна вредност преку добивката или загубата. Финансиските средства прикажани по објективна вредност преку добивката или загубата првично се признаваат по објективна вредност, а трансакциските трошоци се признаваат како трошок во добивката или загубата.

На секој датум на извештајот за финансиска состојба, Друштвото проценува дали има објективни докази дека финансиското средство е оштетено. Постојат објективни докази за оштетување доколку како резултат на настани на загуба што се случиле по првичното признавање на средството има влијание на проценетите идни парични текови на финансиското средство или група на финансиски средства кои можат со сигурност да се проценат.

Загубите од оштетување на финансиски средства се признаваат во добивката или загубата наспроти сметки за исправка за да се намали сегашната вредност се до депривирање на финансиското средство, кога нето сегашната вредност (вклучувајќи и било какви загуби од оштетување) се депривира од Извештајот за финансиска состојба. Добивките или загубите при депривирањето се пресметуваат како разлика помеѓу приливите од продажба и нето сегашната вредност којашто е депривираена.

Финансиските средства престануваат да се признаваат (депривирање) кога правото да се примаат парични приливи од инвестицијата е истечено или пренесено и Друштвото ги има пренесено значајните ризици и придобивки од сопственоста.

- (а) Финансиски средства прикажани по објективна вредност преку добивката или загубата

Оваа категорија ги содржи оние финансиски средства прикажани по објективна вредност преку добивката или загубата при нивното првично признавање. Финансиското средство е класификувано во оваа категорија доколку е така одредено од страна на раководството кое донесува одлуки за набавка и продажба врз основа на нивната

Белешки кон посебните финансиски извештаи

објективна вредност во согласност со инвестиционата стратегија на Друштвото за чување на вложувањата во сопственото портфолио се до моментот на појавување на поволни пазарни услови за нивна продажба.

Финансиските средства прикажани по објективна вредност преку добивката или загубата последователно се прикажуваат по објективна вредност. Добивките и загубите коишто произлегуваат од промената на објективната вредност на финансиските средства по објективна вредност преку добивката или загубата, се признаваат во добивката или загубата (Финансиски приходи/расходи) во периодот во кој настануваат.

Приходот од дивиденди од финансиските средства по објективна вредност преку добивката или загубата, се признава во добивката или загубата кога е воспоставено правото на Друштвото да ја добие наплатата на истата и кога економските користи се веројатни.

(б) Заеми и побарувања

Заемите и побарувањата се недеривативни финансиски средства со фиксни или детерминирани плаќања кои не котираат на активниот пазар. Тие се вклучени во обртни средства, со исклучок на оние чие доспевање е по 12 месеци, по датумот од извештајот за финансиска состојба. Овие се класифицирани како нетековни средства.

Следниве ставки се вклучени во категоријата „заеми и побарувања“:

- парични средства и еквиваленти на паричните средства
- депозити во банки
- побарувања од купувачите
- останати побарувања
- заеми на вработени
- побарувања и заеми на трети лица

Заемите и побарувањата првично се признаваат по објективна вредност, а последователно се мерат по амортизирана вредност користејќи го методот на ефективна каматна стапка.

Парични средства и еквиваленти на паричните средства

Паричните средства и еквивалентите на паричните средства се состојат од средства во благајна, депозити по видување и останати краткорочни високо ликвидни инвестиции со рок на доспеаност од три месеци или помалку.

Доколку се случи исправка на вредноста на парични средства и еквиваленти на паричните средства, истата ќе биде признаена во добивката или загубата (расходи од финансирање).

Побарувања од купувачите и останати побарувања

Побарувањата од купувачите и останатите побарувања првично се признаваат по објективна вредност, а последователно се мерат по амортизирана вредност користејќи го методот на ефективна каматна стапка и намалени за исправка на вредноста заради оштетување. Исправката на вредност заради оштетување на побарувањата од купувачите и останатите побарувања се формира кога постојат објективни докази дека Друштвото нема да може да ги наплати сите доспеани износи согласно оригиналните услови на побарувањето. Значајните финансиски потешкотии на должникот, веројатноста дека ќе влезе во стечај или финансиска реорганизација и задоцнетото плаќање се сметаат за индикатори дека побарувањето е оштетено.

Доколку има објективни докази дека настанало оштетување на заеми и побарувања признаени по амортизирана вредност, износот на исправката на вредност се утврдува како разлика меѓу сегашната вредност на средството и сегашната вредност на предвидените идни парични текови (исклучувајќи ги идните кредитни загуби кои се уште не се случени) дисконтирани со оригиналната ефективна каматна стапка на финансиското средство (т.е. ефективната каматна стапка пресметана на првичното признавање). Сегашната вредност на средството е намалена со користење на сметка за исправка, а износот на загубата е признаен во добивката или загубата (Останати расходи од работењето - Исправка на вредноста на сомнителни и спорни побарувања).

Политиката на Друштвото за групна проценка за оштетување се базира на старосната структура на побарувањата поради големиот број од релативно слични видови на купувачи.

За најголемите купувачи и странските купувачи, како и за купувачи кои се во процес на ликвидација или стечај, исправката е пресметана на индивидуална основа. Во 2011 година Друштвото изврши детална анализа на

Белешки кон посебните финансиски извештаи

портфолијата на купувачи, и во индивидуалното вреднување ги вклучи исто така и корисниците на интерконециски услуги. Индивидуално вреднување исто така се врши во специјални околности.

Кога побарувањето од купувачот е ненаплатливо, се отпишува преку добивката или загубата (Останати оперативни трошоци - Исправка на вредноста на сомнителни и спорни побарувања) со паралелно ослободување на кумулираната исправка на сметката за исправка на побарувањата од купувачите. Последователните враќања на износите претходно отпишани се пребиени со признаените исправки на вредност во добивката или загубата.

Доколку во некој последователен период износот на оштетувањето се намали и тоа намалување објективно може да се поврзе со настан кој настанал после признавањето на оштетувањето (како на пример подобрување во кредитниот рејтинг на должникот), претходно признаената загуба ќе биде вратена со корекција на сметката за исправка на побарувањата. Сегашната вредност на финансиското средство на датумот на кој се враќа загубата не смее да ја надмине амортизираната вредност која би била пресметана доколку оштетувањето не било признаено. Вредноста на вратената загуба ќе биде признаена во добивката или загубата како намалување на Останати расходи од работењето (Исправка на вредноста на сомнителни и спорни побарувања).

Износите кои се должат кон и побаруваат од другите мрежни оператори се прикажани на нето основа во случаите каде постои право за пребивање и износите се подмируваат на нето основа (како на пример побарувањата и обврските поврзани со меѓународен сообраќај).

Заеми за вработени

Заемите за вработени првично се признаваат по објективна вредност а последователно се мерат по амортизирана вредност користејќи го методот на ефективна каматна стапка.

Разликата помеѓу номиналната вредност на дадените заеми и првичната објективна вредност на заемите за вработени се признава како однапред платени бенефиции на вработени. Каматите од дадените заеми пресметани по методот на ефективна камата се признаваат како финансиски приходи, додека однапред платените бенефиции на вработените се амортизираат како Трошоци за вработените рамномерно за времетраењето на заемот.

Загубите од исправката на заемите за вработени, доколку се случат, се признаваат во добивката или загубата (трошоци за вработени).

(в) Финансиски средства расположливи за продажба

Финансиски средства расположливи за продажба се недеривативи кои се или одредени во оваа категорија или не се класифицирани во некоја од другите категории. Тие се вклучени во нетековните средства освен ако раководството има намера да ги продаде финансиските средства во рок од 12 месеци од датумот на извештајот за финансиска состојба. Стекнувањето и продажбата на финансиските средства се признаваат на денот на тргувањето - датумот на кој Друштвото се обврзува да купи или продаде некое средство.

По првичното признавање, сите финансиски средства расположливи за продажба се мерат по објективна вредност со исклучок на некој инструмент кој што не е котиран на активниот пазар и чија што објективна вредност не може реално да се измери и во тој случај истиот се прикажува по набавна вредност, вклучувајќи ги трансакциските трошоци намалени за трошоците на оштетувањето. Намерата на Друштвото е да ги отуѓи овие средства кога ќе се појават поволни услови на пазарот за нивна продажба. Промените на објективната вредност на финансиските средства кои се класификувани како расположливи за продажба се признаваат во Останата сеопфатна добивка. Кога финансиските средства, класификувани како расположливи за продажба ќе се продадат или ќе претрпат оштетување, акумулираната објективна вредност, признаена во капиталот, се вклучува во добивката или загубата, како добивка или загуба од вложувања во хартии од вредност.

Друштвото оценува на секој датум на извештајот за финансиска состојба дали има објективен доказ дека финансиското средство е оштетено. Објективен доказ за оштетување има, кога како резултат на настани на загуба кои се случиле по првичното признавање на средството има влијание врз проценетите идни парични текови на финансиските средства или групата на финансиски средства кои можат со сигурност да се проценат. Доколку постои таков доказ за финансиски средства расположливи за продажба, кумулативната нереализирана добивка (доколку постои) е рекласифицирана од Останат сеопфатен приход во Добивката или загубата и секоја останата разлика е исто така признаена во Добивката или загубата (Финансиски приходи). Загубите поради оштетување признаени во добивката или загубата за капитални инструменти не се признаваат повторно преку добивката или загубата.

Белешки кон посебните финансиски извештаи

Доколку финансиските средства расположливи за продажба се продадени или откупени, и поради тоа депризнаени, корекцијата на објективната вредност акумулирана во капитал е рекласифицирана од Останата сеопфатна добивка во Добивката или загубата (Финансиски приход).

2.4.2. Финансиски обврски

Обврски кон добавувачи и останати обврски

Обврските кон добавувачи и останати обврски (вклучувајќи ги и пресметаните трошоци) првично се признаваат по објективна вредност, а последователно се мерат по амортизирана вредност користејќи го методот на ефективна каматна стапка. Заради краткиот рок на доспевање, сегашната вредност на обврските кон добавувачи и останатите обврски е приближна на нивната објективна вредност.

Долгорочните финансиски обврски првично се признаваат по објективна вредност и последователно се мерат по амортизирана вредност користејќи го методот на ефективна каматна стапка.

2.5. Залихи

Залихите се искажуваат по вредност пониска од набавната или нето пазарна вредност. Нето пазарната вредност е проценета продажна цена во нормални услови на делување, намалена за проценетите трошоци за продажба.

Набавната вредност на залихите се евидентира според принципот просечни цени и ги вклучуваат трошоците настанати за нивна набавка и доведување на постојната состојба и локација.

Телефонските апарати врзани во промотивни активности, често се продаваат по пониска од набавната вредност за целите на добивање на нови претплатници со обврзувачки период за користење на услугата. Таквите загуби од продажба на опрема се евидентираат само при настанување на продажбата, бидејќи истите се продадени како дел од профитабилен договор за услуги со купувачот и доколку номиналната продажна цена е повисока од набавната вредност на телефонот. Доколку номиналната продажна цена е пониска од набавната, разликата веднаш се признава како исправка.

Загубите од исправката на залихите се признаваат во Останати расходи од работењето (Исправката на вредноста на залихите до нето продажна вредност).

2.6. Нетековни средства наменети за продажба

Средствата се класифицираат како средства наменети за продажба доколку повеќе не се потребни за идното работење на Друштвото, доколку се идентификувани за продажба и се очекува дека ќе бидат продадени во наредните 12 месеци. Овие средства се прикажани по пониска од сегашната вредност или објективната вредност намалена за трошоците за продажба. Амортизацијата престанува да се пресметува од денот кога средствата добиваат статус на средства наменети за продажба. Кога средствата се означени за продажба и утврдената објективна вредност е пониска од сегашната вредност, разликата се признава во добивката или загубата (Амортизација) како загуба од оштетување.

2.7. Недвижности, постројки и опрема

Недвижностите, постројките и опремата се прикажуваат по набавна вредност намалена за акумулираната амортизација и загубите од оштетување (види белешка 2.9).

Набавната вредност на недвижностите, постројките и опремата се состои од набавната цена, вклучувајќи ја увозната царина и неповратните даноци за набавка, намалена за трговските попусти и рабати и сите директни трошоци направени за средството да се доведе на локација и во услови неопходни за средството да биде способно за употреба на начин кој е одреден од раководството. Првичната проценка на трошоците за демонтирање и отстранување на средството, како и за обновување на просторот (реставрација) на кој средството е лоцирано исто така се вклучени во набавната вредност ако стекнатата обврска може да биде признаена како резервирање согласно МСС 37-Резервирања, неизвесни обврски и неизвесни средства.

Набавната вредност на сопствено изградените средства ги вклучува трошоците за материјали и директна работна рака.

Белешки кон посебните финансиски извештаи

Последователни издатоци се вклучени во сегашната вредност на средството, или се признаени како посебно средство, единствено кога е веројатно дека идните економски користи поврзани со средството ќе се прелеат во Друштвото и кога трошокот на средството може да биде измерен веродостојно. Сегашната вредност на заменетиот дел се отпишува. Сите останати издатоци за поправки и одржување се признаваат во добивката или загубата како трошоци во периодот кога настануваат.

Кога средствата се расходуваат, набавната вредност и акумулираната амортизација се тргаат од сметководствената евиденција и загубата се признава во добивката или загубата како трошок за амортизација.

Кога средствата се продадени, набавната вредност и акумулираната амортизација се тргаат од сметководствената евиденција и добивката или загубата определена со споредување на приливот со сегашната вредност се признава во добивката или загубата (Останати оперативни приходи).

Амортизацијата на недвижностите, постројките и опремата се признава во добивката или загубата на праволиниска основа во текот на проценетиот корисен век на траење на недвижностите, постројките и опремата. На недвижностите, постројките и опремата не им се пресметува амортизација се до моментот кога стануваат расположливи за употреба. Земјиштето не се амортизира. Корисниот век на недвижностите, постројките и опремата и остатокот на вредноста се ревидира, и се коригира ако е потребно, најмалку еднаш годишно. За повеќе детали околу влијанието на последната ревизија на корисниот век на групите на недвижности, постројки и опрема види белешка 11.

Проценетиот корисен век на недвижностите, постројките и опремата е како што следи:

| | 2012 | 2011 |
|-----------------------------------|--------|--------|
| | Години | Години |
| Згради | 20-40 | 20-40 |
| Надземни и кабелски линии | 20-25 | 20-25 |
| Телефонски центри | 10 | 10 |
| Компјутери | 4 | 4 |
| Мебел и друга канцелариска опрема | 4-10 | 4-10 |
| Возила | 4-10 | 4-10 |
| Останато | 2-15 | 2-15 |

2.8. Нематеријални средства

Нематеријалните средства набавени од Друштвото се искажани по набавна вредност намалена за акумулираната амортизација и загубите од оштетување (види белешка 2.9).

Последователните издатоци кај нематеријалните средства се капитализираат единствено кога ја зголемуваат идната економска корисност од нематеријалните средства содржани во специфични средства на кои што се однесуваат. Сите останати издатоци се третираат како трошоци во периодот кога настануваат.

Корисниот век на концесијата и лиценците е одреден врз основа на договорите по основ на кои истите се стекнати и се амортизираат на праволиниска основа во текот на периодот на достапност на фреквенцијата за комерцијална употреба до крајот на првичната концесија или периодот за кој е добиена лиценцата. При одредувањето на корисниот век не се земаат во предвид периодите на обновување (види белешка 12).

Проценетиот корисен век е како што следи:

| | 2012 | 2011 |
|-------------------|--------|--------|
| | Години | Години |
| Софтвер и лиценци | 2-5 | 2-5 |
| Концесија | 18 | 18 |

Амортизацијата на нематеријалните средства се признава во добивката или загубата на праволиниска основа во текот на проценетиот корисен век на траење на нематеријалните средства. Корисниот век на нематеријалните средства се ревидира, и се коригира ако е потребно, најмалку еднаш годишно.

При одредување дали одредено средство кое инкорпорира елементи и на недвижност, постројки и опрема и на нематеријално средство треба да се евидентира според МСС 16 – Недвижност, постројки и опрема или како

Белешки кон посебните финансиски извештаи

нематеријално средство според МСС 38 – Нематеријални средства, раководството користи проценка за да оцени кои елементи се позначајни и соодветно се признава истото.

2.9. Оштетување на недвижностите, постројките и опремата и нематеријалните средства

Средствата кои имаат неодреден век на користење не се предмет на амортизација и се тестирани годишно за оштетување.

Средствата кои се предмет на амортизација се проценуваат од оштетување кога постојат настани или промени во околностите кои индицираат дека нивната сегашна вредност не е иста со нивната надоместувачка вредност. Загубите од оштетување се признаваат за износите за кои сегашната вредност на средството го надминува неговиот надоместувачки износ. Надоместувачкиот износ претставува поголемиот износ од износот кој ја претставува реалната вредност на средството при продажба, намалена за трошоците и вредноста во употреба. За проценка на оштетување на средствата, истите се групираат на најниско можно ниво за кое може да се утврди независен паричен тек (cash-generating units).

Загубите од оштетување се признаваат во добивката или загубата (Амортизација). Нефинансиските средства кои претрпеле оштетување се ревидираат еднаш годишно за да се утврди можното враќање на оштетување.

2.10. Резервирања и неизвесни обврски

Резервирањата се признаваат кога Друштвото има сегашна законска или конструктивна обврска како резултат на изминати настани и е веројатно дека ќе настане одлив на средствата со цел да се подмири оваа обврска и кога е можно да се направи веродостојна проценка на износот на обврската.

Резервирањата се мерат и евидентираат како најдобра можна проценка на износот кој е потребен да се подмири сегашната обврска на датумот на извештајот за финансиска состојба. Проценката може да се пресмета како пондериран просек од очекуваните потенцијални исходи или, исто така, може да биде еден исход со најголема веројатност. Резервирањата се признаени во добивката или загубата на соодветен трошок кој одговара на природата на резервирањето.

За неизвесните обврски не се врши резервирање. Неизвесна обврска е можна обврска која произлегува од минат настан и чиешто постоење ќе биде потврдено само со случување или не-случување на еден или повеќе несигурни идни настани кои не се во целост под контрола на ентитетот, или сегашна обврска кој произлегува од минат настан но не е признаена бидејќи не е веројатно дека ќе има одлив на ресурси кои вклучуваат економски користи за исплата на таа обврска или не може да се направи веродостојна проценка на износот на обврската.

2.11. Акционерски капитал

Обичните акции се класифицирани во акционерскиот капитал.

2.12. Сопствени акции

Кога Друштвото купува сопствени акции, износот кој е платен, кој ги вклучува и директните променливи трошоци (намалени за данок на добивка), е намален од запишаниот капитал на акционерите на Друштвото се додека акциите не се отповикани или повторно издадени. Кога сопствените акции се повторно издадени применитиот надоместок (намален за било кои директно припишани променливи трошоци и поврзаниот ефект на данокот на добивка) се вклучува во капиталот кој се однесува на имателите на акции на Друштвото.

2.13. Останати резерви

Друштвото издвојува законска резерва која се формира по пат на издвојување од нето добивката. Оваа резерва се пресметува и издвојува како процент утврден со закон и не може да биде помал од 15% од добивката, се додека резервите не достигнат износ кој е еднаков на една петтина од основната главнина. Овие резерви се наменети за покривање на загуби и не се распределуваат на акционерите, освен во случај на банкротирање на Друштвото.

Белешки кон посебните финансиски извештаи

2.14. Приходи

Приходите од дадени услуги и продажба на опрема (види белешка 16), се прикажани намалени за ДДВ и попусти. Приходите се признаваат кога износот на приходот може веродостојно да се измери, и кога е веројатно дека ќе настане прилив на идни економски користи во Друштвото и специфичните критериуми од МСС 18 за продажбата на производи и давањето на услуги се исполнети за давањето на секоја од услугите на Друштвото и продажбата на производи.

На купувачите на Друштвото им се доделуваат поени за лојалност (кредитни поени) врз основа на користењето на услугите на Друштвото, вклучувајќи го и навременото плаќање на фактурите. Наградите за лојалност можат да се акумулираат и искористат со цел да се остварат идни придобивки (пр. Телефони, телекомуникациска опрема и сл.) од Друштвото. Кога купувачите ќе ги заработат нивните кредитни поени, објективната вредност на заработените кредитни поени се одзема од фактурираниот приход на купувачот, и се признава во Останати обврски (Одложен приход). При искористувањето (или истекувањето) на поените, Одложениот приход се ослободува во приход како што купувачот го искористува (или откажува) неиспорачаниот елемент од пакетот.

Приходите од оперативен наем се признаваат на праволиниска основа во текот на периодот во кој се дава услугата.

2.14.1. Приходи од фиксна телефонија

Приходите произлегуваат од услуги дадени на претплатниците и останати трети лица кои ја користат телекомуникациската мрежа и од продажба на опрема.

Договорите со претплатниците типично вклучуваат продажба на опрема, месечна претплата и реализиран говорен, интернет, податочен или мултимедијален сообраќај. Друштвото ги смета различните елементи на ваквите договори како поединечни приходи и го признава секој од овие приходи користејќи го методот на остаточна вредност. Овие елементи се идентификувани и поделени, бидејќи истите имаат самостојна вредност и се продаваат и одделно освен во пакет. Затоа Друштвото признава приход за сите овие елементи користејќи го методот на остаточна вредност при што вредноста земена во предвид за алоцирање на поодделните елементи е еднаква на вкупната вредност земена во предвид минус објективната вредност на неискористените елементи.

Друштвото им овозможува на клиентите теснопојасен и широкопојасен пристап до нејзината фиксна и телевизиска мрежа. Приходите од услуги се признаваат кога услугите се дадени во согласност со договорните одредби и услови. Приходите од сообраќај се признаваат според искористените минути и договорените надоместоци намалени за одобрените попусти, додека приходите од претплата и услуги со фиксен надомест се признаваат во периодот за кој се однесуваат.

Приходите и трошоците поврзани со продажба на телекомуникациска опрема и додатоци се признаваат кога производите се доставени, под услов да не постојат неисполнети обврски од страна на Друштвото кои имаат влијание врз конечното прифаќање на договорот од страна на купувачот.

Приходите од аудио текст услуги (говорни и неговорни) се признаени на бруто основа бидејќи обезбедувањето на овие услуги преку мрежата е одговорност на Друштвото, Друштвото ја утврдува цената на овие услуги и ги сноси значајните ризици од овие услуги, во спротивно се прикажани на нето основа.

Трети лица кои се корисници на телекомуникациската мрежа ги вклучуваат останатите даватели на телекомуникациски услуги коишто ја користат мрежата за телефонски разговори. Овие приходи од големопродажен (влезен) сообраќај се признаваат во периодот на користење на мрежата. Дел од приходите најчесто се плаќаат на други оператори (интерконекциски) за употреба на нивните мрежи, каде што е применливо. Приходите и трошоците за овие телефонски разговори кои терминираат или транзитираат се прикажани на бруто основа во овие посебни финансиски извештаи бидејќи Друштвото е основен снабдувач на овие услуги притоа користејќи ја сопствената мрежа и слободно дефинирајќи ги цените на услугите, и се признаени во периодот на користење на мрежата.

2.14.2. Приходи од интегрирани решенија и ИТ

Договорите за мрежни услуги се состојат од инсталација и управување со комуникациски мрежи на корисниците. Приходите од говорни и услуги за податоци кои произлегуваат од таквите договори се признаваат кога услугите се искористени од страна на корисникот.

Белешки кон посебните финансиски извештаи

Приходите од договори за интегрирани решенија кои бараат доставување на производи и/или услуги генерално се покриени со договори со фиксни цени и приходите се признаваат врз основа на процент на довршеност земајќи го превид односот на направените трошоци за извршената работа во врска со договорот и проценетите вкупни трошоци од договорот.

Приходите од продажбата на хардвер се признаваат кога ризикот од сопственоста значително ќе се пренесе на корисникот, обезбедувајќи дека не постојат неисполнети обврски кои влијаат на конечното прифаќање на договорот од страна на корисникот. Било какви трошоци во однос на овие обврски се признаваат кога соодветниот приход е признаен.

Приходите од договори за изградба се евидентираат со употреба на метода на процент на довршеност. Степенот на довршеност се утврдува врз основа на трошоците направени до тој датум во однос на проценетите вкупни трошоци. Побарувањата од договори за изградба се класификуваат во извештајот за финансиската состојба како Побарувања од купувачи и останати побарувања.

2.15. Приходи од дивиденда

Приходот од дивиденда се признава во добивката или загубата кога е воспоставено правото на Друштвото да ја добие наплатата на истата и кога економските користи се веројатни.

2.16. Бенефиции на вработените

2.16.1. Пензиски и останати краткорочни обврски кон вработените

Друштвото во текот на своето нормално работење врши исплати во корист на своите вработени за пензиско, здравствено и социјално осигурување како и персонален данок коишто се пресметуваат според важечките законски стапки кои се на сила во текот на годината врз основа на нивните бруто плати. Надоместокот за годишен одмор исто така се пресметува според локалното законодавство. Друштвото ги исплаќа овие придонеси кон државните и приватните фондови. Трошокот за овие исплати се прикажува на товар на добивката или загубата во истиот период како и трошокот за плата. Не е направено резервирање за надоместок за неискористен годишен одмор бидејќи согласно локалната законска регулатива, работодавачот е обврзан да обезбеди услови, а вработениот да го искористи годишниот одмор во рамките на една година. Ова исто така се применува како политика на Друштвото и во согласност со историските податоци вработените ги користат нивните годишни одмори во рамките на едногодишниот законски рок. Друштвото не работи со ниедна друга пензиска програма или план за пост пензиски бенефиции и според тоа нема никаква обврска во однос на пензиите. Друштвото има договорна обврска да им исплати на вработените три просечни плати во Република Македонија на денот на нивното пензионирање според Колективниот договор меѓу Друштвото и Синдикатот на вработените во Друштвото, за кои е призната соодветна обврска во финансиските извештаи, мерена според сегашната вредност на три просечни плати заедно со корекциите вклучени во актуарската пресметка. Обврската за дефинираната корист се пресметува на годишно ниво од страна на независни актуари со користење на методот на кредитирање на проектирана единица. Сегашната вредност на обврската за дефинираната корист е определена со дисконтирање на проценетите идни парични одливи со користење на каматни стапки на високо квалитетни обврзници, кои се деноминирани во валута во која ќе бидат платени надоместоците. Исто така, Друштвото нема обврска да обезбедува понатамошни бенефиции на тековните и поранешните работници.

2.16.2. Бонус планови

Друштвото признава обврски и трошоци за бонуси земајќи ги предвид финансиските и оперативните резултати. Друштвото признава резервирања кога е обврзано со договор или кога има практика во минатото која резултирала во конструктивна обврска.

2.16.3. Користи поради прекин на вработувањето

Користите поради прекин на вработувањето се исплаќаат во случај кога престанува работниот однос на вработениот пред датумот на неговото нормално пензионирање, или доколку вработениот прифати доброволно прекинување на работниот однос во замена за овие користи. Друштвото ги признава користите поради прекин на вработувањето доколку престане работниот однос на вработените врз основа на детален формален план без можност за

Белешки кон посебните финансиски извештаи

отповикување или во случај доколку Друштвото понуди опција на вработените за доброволно прекинување на работниот однос.

2.17. Маркетинг трошоци

Маркетинг трошоците се евидентираат кога ќе се случат. Маркетинг трошоците се прикажани во белешка 18.

2.18. Даноци

2.18.1. Тековен данок од добивка

Друштвата не треба да плаќаат данок на добивка на нивната добивка пред оданочување (заработена од 1 јануари 2009 година) додека таа добивка да се распредели во форма на дивиденда или во други форми на распределување на добивката. Доколку се исплати дивиденда, треба да се плати 10% данок на добивка во моментот на исплата на дивидендата, без оглед дали во парична или во непарична форма, на странски нерезидентни правни лица, и странски и домашни физички лица. Дивидендите исплатени на резидентни правни лица се изземени од плаќање данок. Освен на распределбата на дивиденди, данок се плаќа и на неодбитните трошоците направени во таа фискална година, намалени за износот на даночното одобрување и други даночни олеснувања (види белешка 2.19).

2.18.2. Одложен данок

Поради измените во македонското даночно законодавство во сила од 1 јануари 2009 година, даночната стапка за нераспределената добивка беше практично намалена на нула, бидејќи данок се плаќа само кога се распределува добивката. Согласно со МСС 12.52А, одложените даночни средства и обврски треба да се мерат до користење на стапката на нераспределена добивка. Ова резултираше со анулирање на салдата на дел од одложените даночни средства и сите одложени даночни обврски на 31 декември 2009 година и анулирање на сите одложени даночни средства на 31 декември 2010 година. Во согласност со барањата на СОС 25, Друштвото го евидентираше влијанието на оваа промена во добивката или загубата за 2009 и 2010 година, соодветно.

2.19. Данок на неодбитни трошоци

На крајот на фискалната година друштвата се должни да платат данок на неодбитните трошоци, без оглед на нивните финансиски резултати. Основица се трошоците кои не спаѓаат во делокругот на дејноста на друштвото, односно неодбитни трошоци (трошоци за репрезентација, подароци, и сл.) намалени за даночното одобрување и други даночни олеснувања. Данокот на неодбитните трошоци се признава во добивката или загубата (Останати расходи од работењето) како Останати даноци (види белешка 8).

2.20. Наеми

2.20.1. Оперативен наем - Друштвото како наемодавател

Средствата дадени под наем на клиенти преку оперативни наеми се вклучени во Недвижности, постројки и опрема во извештајот за финансиска состојба. Тие се амортизираат во текот на нивниот корисен век на конзистентна основа со слични основни средства. Приходите од наем се признаваат на праволиниска основа за време на траење на наемот.

2.20.2. Оперативен наем - Друштвото како наемател

Трошоците кои произлегуваат од оперативен наем се признаваат во добивката или загубата на праволиниска основа за време на траење на наемот.

2.21. Добивка по акција

Добивка по акција се пресметува со делење на добивката кој се однесува на имателите на акции на Друштвото за периодот со просечниот број на важечки обични акции.

Белешки кон посебните финансиски извештаи

2.22. Дистрибуција на дивиденда

Дивидендите се признаваат како обврска, при што се намалува капиталот, во посебните финансиски извештаи на Друштвото во периодот кога се одобрени од страна на акционерите на Друштвото.

2.23. Споредбени информации

Со цел да се одржи конзистентност со прикажувањето во тековната година одредени ставки може да се рекласифицираат за компаративни цели. Материјални промени во образложенијата, ако ги има, се детално опишани во соодветните белешки.

3. УПРАВУВАЊЕ СО ФИНАНСИСКИОТ РИЗИК

3.1. Финансиски фактори на ризик

Друштвото не применува сметководство за заштита од ризик на своите финансиски инструменти, сите добивки и загуби се признаваат во добивката или загубата, освен финансиските средства класифицирани како расположливи за продажба кои се признаваат во друг сеопфатен приход. Во основа Друштвото е изложено на кредитен ризик поврзан со неговите финансиски средства и од движењето на курсевите, каматните стапки и пазарните цени, кои влијаат на неговите средства и обврски. Управувањето со финансискиот ризик има за цел да ги ограничи овие пазарни ризици преку континуирани оперативни и финансиски активности.

Деталните објаснувања на ризиците, управувањето со истите како и сензитивните анализи се дадени подолу. Сензитивните анализи вклучуваат потенцијални промени во добивката пред оданочување. Потенцијалните влијанија кои се обелоденети (намалени за данокот) се исто така применливи на капиталот на Друштвото.

3.1.1. Пазарен ризик

Пазарниот ризик се дефинира како „ризик дека објективната вредност или вредноста на идните готовински текови на финансискиот инструмент ќе варираат како резултат на промени во пазарните цени“ и вклучува каматен ризик, валутен ризик и други ценовни ризици.

Бидејќи голем дел од приходите и расходите на Друштвото се во денари, функционалната валута на Друштвото е денарот, и како резултат на тоа целта на Друштвото е да се сведе на минимум нивото на финансиски ризик во поглед на денарот.

За презентирање на пазарните ризици, МСФИ 7 бара сензитивни анализи кои ги покажуваат ефектите од хипотетичните промени на релевантните варијабели на ризикот врз добивката или загубата и акционерскиот капитал. Периодичните влијанија се утврдуваат со поврзување на хипотетичните промени во варијабелите на ризикот врз состојбата на финансиските инструменти на датумот на извештајот за финансиска состојба. Состојбите на датумот на извештајот вообичаено се репрезентативни за годината, како целина, затоа влијанијата се пресметуваат со користење на состојбите на крајот на годината претпоставувајќи дека состојбите биле конзистентни во текот на периодот на известување. Методите и претпоставките кои се користат во сензитивните анализи се ажурирани да ја одразуваат тековната економска ситуација.

а) Валутен ризик

Функционална валута на Друштвото е македонскиот денар.

Изложеноста на валутен ризик е поврзана со поседување на депозити во банки кои се деноминирани во странска валута и од оперативни активности на приходи од и плаќања кон меѓународни телекомуникациски оператори како и издатоците за недвижности, постројки и опрема и нематеријални средства коишто произлегуваат од обврски кон добавувачи од странски земји.

Девизната валута од која произлегува овој ризик првенствено е ЕУР. Друштвото користи парични депозити во странски валути претежно во ЕУР и парични депозити во МКД со девизна клаузула со цел заштита од странски валутен ризик во согласност со расположливите понуди на банките. Друштвото управува со изложеноста на ризик од курсни стапки преку одржување на повисок износ на депозити во ЕУР како докажана стабилна валута.

Белешки кон посебните финансиски извештаи

Сензитивната информација за валутниот ризик која се бара според МСФИ 7 е ограничена на ризиците коишто произлегуваат од финансиски инструменти изразени во валути кои се различни од функционалната валута во која се мерат.

Друштвото акумулираше повеќе готовина во ЕУР и УСД во споредба со неговите обврски кон добавувачи во ЕУР и УСД. На 31 декември 2012 година, доколку МКД би било 1% (2011 година: 1%) послабо или посилено во споредба со ЕУР, на нето основа добивката би била повисока или пониска за МКД 35.394 илјади (2011 година: МКД 41.193 илјади), соодветно. На 31 декември 2012 година, доколку МКД би бил 1% (2011 година: 1%) послаб или посилен во споредба со УСД, на нето основа добивката би била повисока или пониска за МКД 513 илјади (2011 година: МКД 878 илјади), соодветно.

б) Каматен ризик

Каматниот ризик е ризик дека објективната вредност или идните готовински текови на финансискиот инструмент ќе варираат како резултат на промени во каматните стапки на пазарот.

Промената во каматните стапки и каматните маргини можат да влијаат врз финансиските трошоци и повратот на финансиските инвестиции.

Каматниот ризик и ризикот од приносот на инвестицијата се од секундарна важност споредено со сигурносните цели и целите за ликвидноста опишани погоре. Друштвото го минимизира каматниот ризик преку дефинирање на фиксни каматни стапки во периодот на валидност на определени финансиски инвестиции. Од друга страна, орочените депозити можат да бидат предвреме повлечени бидејќи договорите содржат одредба дека банката ќе пресмета и исплати камата по каматна стапка која е важечка на најблискиот период на доспевање на депозитот и во согласност со каматната стапка наведена во понудата.

Доколку значајно се зголемат пазарните каматни стапки, депозитот може да биде повлечен и заменет со нов депозит со поповолни каматни стапки за Друштвото со најниски можни трошоци.

Инвестициите се ограничени на форми на финансиски инвестиции со релативно низок ризик во очекување на објективен принос во однос на претпоставениот ризик.

Друштвото нема каматносни обврски, но има ризик од каматните стапки во поглед на паричните депозити во банки и заемите кон вработените. Друштвото нема политика за заштита од каматниот ризик. Промените кај пазарните каматни стапки влијае врз каматата добиена од депозитите во банки.

На 31 декември 2012 година, Друштвото имаше депозити во износ од МКД 4.504.162 илјади (вклучувајќи и депозити по видување), при што пораст од 1% на пазарните каматни стапки ќе предизвика зголемување (*ceteris paribus*) на каматата која се добива од МКД 45.042 илјади на годишно ниво, додека слично намалување би предизвикало исто такво намалување во добиената камата. На 31 декември 2011 година, Друштвото има депозити во износ од МКД 6.247.685 илјади (вклучувајќи и депозити по видување), при што пораст од 1% на пазарните каматни стапки ќе предизвика зголемување (*ceteris paribus*) на каматата која се добива од приближно МКД 62.477 илјади на годишно ниво додека слични намалувања ќе предизвикаат исти намалувања во каматата која се добива.

в) Друг ценовен ризик

Инвестициите на Друштвото се во акционерски капитал на други ентитети што јавно тргуваат на македонската берза, како на официјалниот така и на редовниот пазар. Раководството постојано го следи портфолиото на инвестициите во акционерски капитал врз основа на фундаментални и технички анализи на акциите. Сите одлуки за купување и продавање ги одобруваат соодветните тела на Друштвото. Во согласност со стратегијата на Друштвото, инвестициите во рамките на портфолиото се чуваат до моментот кога ќе се создадат поволни услови на пазарот за продажба на истите.

Како дел од презентирањето на пазарните ризици, МСФИ 7 исто така бара обелоденувања за тоа како хипотетичките промени во варијабилите на ризикот влијаат на цената на финансиските инструменти. На 31 декември 2012 и 31 декември 2011 година Друштвото има инвестиции кои би можеле да бидат засегнати од варијабилите на ризикот како што се берзанските цени.

На 31 декември 2012 година Друштвото има МКД 50.828 илјади инвестиции во акционерски капитал на други ентитети кои што јавно се тргуваат на македонската берза, при што пораст од 20% на пазарните цени би предизвикало (*ceteris paribus*) добивка од МКД 10.166 илјади, додека слично намалување би предизвикало исто таква загуба во добивката или загубата. Износот на инвестиции во акционерски капитал на други ентитети кои јавно се тргуваат на македонската

Белешки кон посебните финансиски извештаи

берза на 31 декември 2011 година изнесува МКД 54.083 илјади, при што пораст од 20% на пазарните цени би предизвикал (*ceteris paribus*) добивка од МКД 10.817 илјади, додека слично намалување би предизвикало исто таква загуба во добивката или загубата.

3.1.2. Кредитен ризик

Кредитен ризик се дефинира како ризик дека една страна на финансиски инструмент ќе предизвика финансиска загуба за другата страна со тоа што нема да исполни одредена обврска.

Друштвото е изложено на кредитен ризик од своите оперативни активности и од одредени финансиски активности.

Ограничувањата на соработниците се одредуваат врз основа на доставените банкарски гаранции во согласност со пазарните услови на оние банки кои сакаат да издадат банкарска гаранција. Вкупниот износ на банкарските гаранции кои ќе бидат обезбедени треба да го покрие износот на проектираните слободни парични средства на Друштвото.

Во однос на финансиските активности трансакциите примарно се склучуваат со соработници (банки) кои имаат кредитен рејтинг од најмалку BBB+ (или еквивалентен кредитен рејтинг) или каде што соработникот има доставено банкарска гаранција каде што банката гарант треба да биде со кредитен рејтинг од BBB+ (или еквивалентен кредитен рејтинг).

Во случај кога расположливите средства на Друштвото го надминуваат вкупниот износ на добиени банкарски гаранции спомнати погоре, финансиското инвестирање на расположливите парични средства се врши во согласност со проценка на банкарскиот ризик базиран на CAEL методологијата како индиректен систем на оценување.

Одлуките за депонирање се прават врз основа на следните приоритети:

- Да се депонира во банки (банки со кои Дојче Телеком АД најчесто соработува, доколку е возможно) со обезбедена банкарска гаранција од банките со најдобар рејтинг и најдобар квалитет на банкарска гаранција.
- Да се депонира во банки со обезбедена банкарска гаранција од банки со понизок рејтинг и послаб квалитет на банкарската гаранција.
- Доколку вкупниот износ на депозити не може да се пласира во банки покриени со банкарска гаранција со најмалку BBB+ рејтинг (или еквивалентен кредитен рејтинг), тогаш депозитите ќе се пласираат во локални банки без банкарска гаранција. Во овој случај одредувањето на ограничувањата на соработниците по банки ќе бидат направени во согласност со CAEL методологијата (оцена на ризичните делови на банката – капитал, средства, добивка и ликвидност).

CAEL методологијата во основа ги оценува финансиските показатели на банките кои се составен дел од четирите CAEL компоненти - Капитал, Средства, Добивка и Ликвидност. Крајната проценка на банките (на скала од 1 до 5) е поврзана со работењето и перформансите на банките за анализираниот период. Политика на Друштвото е да инвестира во банки чија конечна проценка варира во рамките на следниве 3 ранга:

A – Банки со проценка од 1,84 до 2,45 – инвестиции кои не надминуваат 80% од акционерскиот капитал на банката.

B - Банки со проценка од 2,46 до 3,07 – инвестиции кои не надминуваат 70% од акционерскиот капитал на банката.

C - Банки со проценка од 3,08 до 3,69 – инвестиции кои не надминуваат 60% од акционерскиот капитал на банката.

Процесот на управување со кредитни ризици од оперативни активности вклучува превентивни мерки како што се проверка на кредибилитет и превентивни забрани, корективни мерки во текот на законските односи како на пример активности за опоменување и исклучување, соработка со агенции за наплата и наплата по законски односи како што се процеси на оптужување, судски постапки, вклучување на извршната единица и факторинг. Задоцнетите плаќања се следат преку постапка за проследување на долг врз основа на видот на корисникот, кредитната класа и износот на долгот.

Кредитниот ризик се контролира преку проверка на кредибилитет - што утврдува дека корисникот нема долг и кредитната вредност на корисникот и преку превентивни забрани - што го утврдува кредитниот лимит врз основа на претходните приходи од сообраќај генерирани од корисникот.

Друштвото нема значајна концентрација на кредитен ризик кон поединечна странка или кон група на странки кои имаат слични карактеристики.

Белешки кон посебните финансиски извештаи

Процедурите на Друштвото обезбедуваат на перманентна основа дека продажбата се извршува на корисници со соодветна кредитна историја и дека не се надминува лимитот за изложување на кредитен ризик.

Максималната изложеност на кредитниот ризик е презентирана преку сегашната вредност на финансиските средства во Извештајот за финансиска состојба. Последователно на тоа, Друштвото смета дека неговата максимална изложеност на кредитен ризик е претставена со износот на побарувањата намалени за исправката на вредноста признаена на денот на извештајот за финансиска состојба.

Најголемата вредност на депозит во 2012 година е МКД 1.699.245 илјади деноминирани во ЕУР 27.630 илјади (2011: МКД 1.383.862 илјади). Дополнително Друштвото има депозити во 4 домашни банки (2011: 4 домашни банки).

3.1.3. Ризик за ликвидност

Ризикот за ликвидност е ризик дека ентитетот може да најде на тешкотии за подмирување на обврските поврзани со финансиските обврски.

Ризик за ликвидност се дефинира како ризик дека Друштвото нема да биде во можност навремено да ги подмири или исполни своите обврски.

Инвестициското портфолио ќе остане доволно ликвидно со цел да се задоволат сите оперативни барања кои можат разумно да се предвидат. Ова е постигнато со структурирање на портфолиото така да финансиските инструменти доспеваат истовремено со потребата од парични средства за задоволување на предвидените потреби.

Политика на Друштвото е да одржува вишок на парични средства и еквиваленти на паричните средства за подмирување на обврските во догледна иднина. Секој вишок на парични средства е депониран во комерцијалните банки.

Процесот за управување со ликвидноста на Друштвото вклучува предвидување на готовинските текови од главните валути и разгледување на нивото на потребните ликвидни средства земајќи ги предвид податоците од бизнис планот, наплатите и одливот. Месечните, полугодишните и годишните парични проекции се изготвуваат и ажурираат на дневна основа од страна на Секторот за управување со готовина.

Табелите подолу ги прикажуваат обврските на 31 декември 2012 и 2011 година според преостанатите договорни рокови на доспевање. Износите наведени во табелата за доспевање се договорните недисконтирани парични текови. Таквите недисконтирани парични текови се разликуваат од износите вклучени во извештајот за финансиска состојба бидејќи износот во извештајот за финансиска состојба е врз основа на дисконтирани парични текови. Бидејќи финансиските обврски се плаќаат од паричните текови генерирани од редовно работење, анализата за доспеаност на финансиските средства на крајот на периодот на известување (во споредба со финансиските обврски) не би била корисна, затоа не е вклучена во табелите подолу.

Структурата на финансиските обврски на Друштвото според доспеаноста заклучно со 31 декември 2012 година е како што следува:

| Во илјади денари | Вкупно | Доспеани или | Од 1 до 3 | Од 3 до 12 | Од 12 месеци |
|-----------------------------|------------------|---------------------------------|----------------|----------------|----------------|
| | | доспеваат за помалку од 1 месец | | | |
| Обврски кон добавувачите | 677.300 | 306.765 | 370.337 | 198 | - |
| Обврски кон поврзани страни | 672.400 | 575.066 | 97.160 | 174 | - |
| Останати финансиски обврски | 1.109.640 | 132.969 | - | 195.334 | 781.337 |
| | <u>2.459.340</u> | <u>1.014.800</u> | <u>467.497</u> | <u>195.706</u> | <u>781.337</u> |

Белешки кон посебните финансиски извештаи

Структурата на финансиските обврски на Друштвото според доспеаноста заклучно со 31 декември 2011 година е како што следува:

| Во илјади денари | Вкупно | Доспеани или | Од 1 до 3 | Од 3 до 12 | Од 12 месеци |
|-----------------------------|------------------|---------------------------------|----------------|---------------|--------------|
| | | доспеваат за помалку од 1 месец | | | |
| Обврски кон добавувачите | 621.321 | 290.382 | 302.972 | 27.967 | - |
| Обврски кон поврзани страни | 505.948 | 326.213 | 179.735 | - | - |
| Останати финансиски обврски | 37.656 | 37.656 | - | - | - |
| | <u>1.164.925</u> | <u>654.251</u> | <u>482.707</u> | <u>27.967</u> | <u>-</u> |

3.2. Управување со капитални ризици

Целите на Друштвото при управување со капиталот е да се заштити способноста на Друштвото да работи на континуирана основа со цел да обезбеди поврат за акционерите и бенефиции за другите заинтересирани страни и да одржува оптимална структура на капитал со цел намалување на трошокот за капитал. Вкупниот капитал со кое што управува Друштвото на 31 декември 2012 година е МКД 17.169.567 илјади, според локалните општоприфатени сметководствени принципи (2011: МКД 17.686.517 илјади). Од овој износ МКД 9.583.888 илјади (2011: МКД 9.583.888 илјади) претставуваат акционерски капитал, додека МКД 1.916.777 илјади (2011: МКД 1.916.777 илјади) претставуваат законски резерви, кои не се распределуваат (види белешка 2.13). Друштвото исто така има купено сопствени акции (види белешки 2.12 и 15.1). Трансакцијата е во согласност со локалните законски барања со стекнувањето на сопствените акции, да не се намали имотот на Друштвото под износот на основната главнина и резервите коишто, според закон или според статутот на Друштвото, не смеат да се користат за исплата на акционерите. Исто така, согласно локалните законски барања дивиденда може да биде исплатена на акционерите во износ којшто нема да ја надминува вкупно остварената добивка искажана со годишната сметка и финансиските извештаи, зголемена за пренесената нераспределена добивка од претходните години или со резервите коишто можат да се распределуваат, односно кој ги надминуваат законските резерви и резервите определени со статутот на Друштвото. Друштвото е во согласност со сите законски барања кои се однесуваат на капиталот.

3.3. Проценка на објективна вредност

Паричните средства и еквивалентите на парични средства, побарувањата од купувачи и другите тековни финансиски средства се краткорочни. Поради ова, нивната сегашна вредност на денот на извештајот за финансиска состојба е приближна на нивната објективна вредност.

Објективната вредност на нетековниот дел од побарувањата од купувачи ги вклучува заемите на вработени и се определува користејќи техника на дисконтиран паричен тек.

Финансиските средства расположливи за продажба претставуваат акции вреднувани по објективна вредност.

Објективната вредност на јавно тргуваните финансиски средства прикажани по објективна вредност преку добивката или загубата се базира на објавената пазарна вредност на денот на извештајот за финансиска состојба.

Финансиските обврски вклучени во категоријата Обврски кон добавувачи и останати обврски, главно се краткорочни. Поради ова, нивната сегашна вредност на денот на извештајот за финансиска состојба е приближна на нивната објективна вредност.

Објективната вредност на долгорочните финансиски обврски се определува користејќи техника на дисконтиран паричен тек.

Белешки кон посебните финансиски извештаи

4. ЗНАЧАЈНИ СМЕТКОВОДСТВЕНИ ПРОЦЕНКИ И ПРЕТПОСТАВКИ

Друштвото прави проценки и претпоставки што се однесуваат на иднината. Проценките и мислењата континуирано се вреднувани и се базираат на минато искуство и други фактори, вклучувајќи ги очекувањата за идни настани за кои што се верува дека се разумни под соодветните услови. Најзначајните проценки и претпоставки се обелоденети подолу.

4.1. Корисен век на средствата

Определувањето на корисниот век на средствата се базира на историското искуство со слични средства, како и на очекуваниот технолошки развој и промените во пошироките економски или индустриски фактори. Соодветноста на проценетиот корисен век се ревидира на годишна основа или секогаш кога се појавуваат индикации за значајни промени во дадените претпоставки. Веруваме дека сметководствените проценки поврзани со одредувањето на корисниот век на средствата се значајни сметководствени проценки земајќи го предвид тоа дека вклучуваат претпоставки за технолошкиот развој во иновативна индустрија и во голем дел зависат од инвестиционите планови на Друштвото. Понатаму, поради тоа што корисниот век на недвижностите, постројките и опремата и нематеријалните средства во рамките на вкупните средства е значителен, влијанието на било кои промени во проценките може да биде материјално за нашите финансиски позиции и резултати од работењето. Пример, кога Друштвото би го намалило просечниот корисен век на недвижностите, опремата и постројките и нематеријалните средства за 10%, тоа би резултирало во зголемување на годишниот трошок за амортизација во приближен износ од МКД 227.367 илјади (2011: МКД 197.573 илјади). Види белешка 11 и 12 за промените направени во корисниот век во годините за кои се известува.

Друштвото постојано воведува нови услуги и платформи вклучувајќи, но не и ограничувајќи се на поставување на оптички кабли. Во случај на воведување на вакви нови услуги, Друштвото спроведува ревизија на корисниот век на веќе постоечките платформи, но во најголемиот број случаи овие сервиси се дизајнирани да коегзистираат со старите платформи, без да предизвикаат промени кај новите технологии. Последователно, корисниот век на постарите платформи вообичаено не треба да се скратува.

Во 2012 година Друштвото спроведе ревизија на корисен век на ниво на средство кој произлезе од проектот на Друштвото за PSTN миграција, што генерално резултирало со скратување на нивниот корисен век.

4.2. Можни оштетувања на недвижностите, постројките и опремата и нематеријалните средства

Ние го проценуваме оштетувањето на препознатливи недвижности, постројки и опрема и нематеријални средства секогаш кога постои причина за верување дека сегашната вредност значително ја надминува надоместувачката вредност и таму каде што се очекува оштетување на вредноста. Надоместувачката вредност се добива по пат на пресметка, при која се користи широк спектар на претпоставки и фактори кои влијаат на истите. Покрај другото, ги земаме во предвид идните приходи и расходи, технолошката застареност, дисконтинуитет во услугите и други промени на околности кои можат да доведат до оштетување. Доколку оштетувањето е утврдено со методот на употребна вредност, се утврдува и објективна вредност намалена за трошоци за продажба (ако може да се утврди), за да се утврди точниот износ на оштетувањето. Земајќи предвид дека ова се врши врз основа на проценки и мислења, вредноста на можните оштетувања може да биде значително различна од онаа којашто е добиена по пат на овие калкулации. Раководството има извршено тестирање на оштетеноста базирано на проекцијата за десет години на паричните текови и стапката на постојан раст од 2% (2011: 2%) за да се утврди остаточната вредност после десет години. Друштвото во пресметката користи метод на објективна вредност намалена за трошоци за продажба. Дисконтната стапка која се користеше беше 9,46% (2011: 9,39%). Тестот не резултирало со загуби од оштетување.

4.3. Можни исправки на побарувања од купувачи и останати побарувања

Ние пресметуваме исправка на вредност на спорни побарувања базирајќи се на проценетите загуби кои произлегуваат од неможноста на корисниците да ги извршат плаќањата. За најголемите купувачи, странските купувачи и за корисници кои се во постапки за стечај и ликвидација исправката е пресметана на индивидуална основа, додека за другите купувачи е пресметана на портфолио основа, која се базира на доспеаноста на побарувањата и минатото искуство со отпишување на побарувањата, кредитната способност на корисниците и неодамнешните промени на условите на плаќање (види белешка 2.4.1 (б)). Овие фактори се разгледуваат периодично, и кога е потребно се вршат промени во пресметката. Во 2011 година Друштвото изврши детална анализа на портфолиото на клиенти и во индивидуалното вреднување ги вклучи и корисниците на интерконекциски услуги.

Белешки кон посебните финансиски извештаи

Покрај тоа, Друштвото ја анализираше и природата на деловното работење (приватни корисници, деловни корисници, корисници на фиксна линија и сл.) како и ефикасноста на наплатата, што резултираше во промени во пресметките и помала исправка на побарувањата од купувачи и останати побарувања во 2011 година. Во 2012 година Друштвото спроведе детална анализа на групите на купувачи на коишто се применува групна проценка за оштетување, од којашто произлезе понатамошна сегментација на деловните корисници како и промена на соодветните стапки на исправка поради различно однесување на купувачите при плаќање, што резултираше со намалена исправка на побарувањата во 2012 година.

Ако финансиската состојба на нашите корисници се влошува, тековните отписи на побарувањата можат да бидат и повисоки од очекуваните и можат да го надминат нивото на исправки коишто се признаени досега (види белешка 3.1.2).

4.4. Резервирања

Резервирањата главно се базираат на проценка особено во правни спорови. Друштвото ја проценува веројатноста од настанување на негативен исход како резултат на минат настан, и доколку веројатноста за одлив на економски користи е оценета како поголема од 50%, Друштвото врши резервирање за целиот износ на обврската (види белешка 2.10). Бидејќи проценката на веројатноста се врши врз основа на претпоставки, во некои случаи проценката може да не биде во согласност со евентуалниот исход на случајот. Со цел да се утврди веројатноста од негативен исход, Друштвото користи внатрешни и надворешни правни совети.

4.5. Трошоци за стекнување на претплатници

Трошоците за стекнување на претплатници примарно вклучуваат загуби од продажба на опрема (приходите и трошоците се прикажани на бруто основа) и надоместоци платени на агенти за стекнување на претплатници. Агентите кои работат за Друштвото исто така трошат дел од нивните надоместоци за маркетинг на производите на Друштвото додека определен дел од маркетинг трошоците на Друштвото треба да се сметаат како трошоци за стекнување на претплатници. Директните надоместоци наплатени од претплатниците за активирање или поврзување се маргинални во споредба со трошоците за стекнување. Овие приходи и трошоци се признаени кога претплатникот ќе биде приклучен на фиксната мрежа на Друштвото. Ваквите трошоци или приходи не се капитализирани или одложени. Овие трошоци за стекнување (загуби) се признати веднаш бидејќи не се точно деливи од другите маркетинг трошоци. Вкупниот износ на трошоци за надоместоци платени на агенти во 2012 година изнесува МКД 13.512 илјади (2011: 10.556 илјади).

5. ПАРИЧНИ СРЕДСТВА И ЕКВИВАЛЕНТИ НА ПАРИЧНИТЕ СРЕДСТВА

| Во илјади денари | 2012 | 2011 |
|----------------------|----------------|----------------|
| Депозити по видување | 237.852 | 540.719 |
| Благајна | 22 | 33 |
| | <u>237.874</u> | <u>540.752</u> |

Каматната стапка на депозити по видување во банки се движи од 1,00% до 1,25% на годишно ниво (2011: 0,30% до 2,25% на годишно ниво). Овие депозити имаат рок на доспевање помал од 3 месеци.

Сегашната вредност на парични средства и еквиваленти на парични средства се изразени како што следи:

| Во илјади денари | 2012 | 2011 |
|------------------|----------------|----------------|
| МКД | 174.022 | 160.346 |
| ЕУР | 62.468 | 380.387 |
| УСД | 1.351 | 5 |
| Останато | 33 | 14 |
| | <u>237.874</u> | <u>540.752</u> |

Во продолжение е прегледот на депозити по видување по категории и по кредитен рејтинг на гарантот (види белешка 3.1.2):

Белешки кон посебните финансиски извештаи

| Во илјади денари | 2012 | 2011 |
|------------------------------------|----------------|----------------|
| Кредитен рејтинг на Гарантот: А+ | 58,538 | 9.668 |
| Кредитен рејтинг на Гарантот: А | 115,400 | 267.510 |
| Кредитен рејтинг на Гарантот: ВВВ | - | 251.472 |
| Кредитен рејтинг на Гарантот: ВВВ- | 50,627 | - |
| Кредитен рејтинг на Гарантот: В- | - | 12.069 |
| Кредитен рејтинг на Гарантот: ССС | 13,287 | - |
| | <u>237,852</u> | <u>540.719</u> |

6. ДЕПОЗИТИ ВО БАНКИ

Депозитите во банки претставуваат парични средства во реномирани домашни банки, со каматна стапка од 1,15% до 2,70% годишно (2011: од 1,30% - 4,35% годишно) и со доспеаност од 3 до 12 месеци.

Сегашната вредност на депозитите во банките е деноминирана по валути како што следи:

| Во илјади денари | 2012 | 2011 |
|------------------|------------------|------------------|
| МКД | 350.026 | 1.840.692 |
| ЕУР | 3.916.284 | 3.866.274 |
| | <u>4.266.310</u> | <u>5.706.966</u> |

Во продолжение е даден прегледот по банки и категории и по кредитен рејтинг на Гаранторот (види белешка 3.1.2):

| Во илјади денари | 2012 | 2011 |
|-----------------------------------|------------------|------------------|
| Кредитен рејтинг на Гарантот: А+ | 4.026.939 | 4.061.623 |
| Кредитен рејтинг на Гарантот: А | 239.371 | 1.254.062 |
| Кредитен рејтинг на Гарантот: ВВВ | - | 391.263 |
| Кредитен рејтинг на Гарантот: В- | - | 18 |
| | <u>4.266.310</u> | <u>5.706.966</u> |

7. ПОБАРУВАЊА ОД КУПУВАЧИ И ОСТАНАТИ ПОБАРУВАЊА

| Во илјади денари | 2012 | 2011 |
|---|------------------|------------------|
| Побарувања од купувачи - домашни | 2.306.053 | 2.446.738 |
| Намалено за: исправка на вредноста | (947.741) | (987.740) |
| Побарувања од купувачи-домашни-нето | 1.358.312 | 1.458.998 |
| Побарувања од купувачи-странски | 27.566 | 39.203 |
| Побарувања од поврзани страни | 645.353 | 566.842 |
| Заеми дадени на трети страни | 3.500 | 3.470 |
| Намалено за: исправка на вредноста | (3.500) | (3.470) |
| Заеми дадени на трети страни - нето | - | - |
| Заеми за вработени | 116.055 | 120.119 |
| Останати побарувања | 12.188 | 3.605 |
| Финансиски средства | 2.159.474 | 2.188.767 |
| Аванси дадени на добавувачите | 76.737 | 78.761 |
| Намалено за: исправка на вредноста | (62.817) | (74.050) |
| Аванси дадени на добавувачите - нето | 13.920 | 4.711 |
| Претплати и пресметани приходи | 77.684 | 63.658 |
| | <u>2.251.078</u> | <u>2.257.136</u> |
| Намалено за нетековен дел: Останати побарувања | - | (1.774) |
| Намалено за нетековен дел: Заеми за вработени | (96.218) | (98.572) |
| Намалено за нетековен дел: Побарувања од купувачи - домашни | (232.390) | (211.339) |
| Тековен дел | <u>1.922.470</u> | <u>1.945.451</u> |

Белешки кон посебните финансиски извештаи

Побарувањата од поврзани страни претставуваат побарувања од Т- Мобиле Македонија АД Скопје, Групацијата Маѓар Телеком и Групацијата Дојче Телеком (види белешка 27).

Заемите за вработените се обезбедени со хипотека на недвижност или меница.

Заеми дадени на трети страни претставува заем со референтната каматна стапка на 6 месечен ЕУРИБОР со маргина од 0,3%. Заемите одобрени за вработените имаат каматна стапка од 6,25%, и 9,45% годишно (2011: 6,25% и 9,45% годишно).

Останати побарувања содржи ограничени парични средства во износ од МКД 1.987 илјади, на 31 декември 2011 година, коишто претставуваат гаранции издадени за продажба на проекти. На 31 декември 2012 година не постојат такви видови на гаранции.

Сите нетековни побарувања се со датум на доспевање до 15 години од денот на извештајот за финансиска состојба.

На 31 декември 2012 година за побарувањата од домашни купувачи во износ од МКД 1.156.605 илјади (2011: МКД 1.326.979 илјади) има исправка на вредноста. Старосната структура на овие побарувања е како што следи подолу:

| Во илјади денари | 2012 | 2011 |
|-----------------------|------------------|------------------|
| Помалку од 30 дена | 97.138 | 165.974 |
| Помеѓу 31 и 180 дена | 85.711 | 154.991 |
| Помеѓу 181 и 360 дена | 44.872 | 55.931 |
| Повеќе од 360 дена | 928.884 | 950.083 |
| | <u>1.156.605</u> | <u>1.326.979</u> |

На 31 декември 2012 година, побарувањата од домашни купувачи во износ од МКД 117.659 илјади (2011: МКД 34.756 илјади) беа застарени, но за нив нема исправка. Тие главно се однесуваат на корисници на услуги за интерконекција кои се проценуваат на индивидуална основа во согласност со минатото искуство на Друштвото и сегашните очекувања. Во 2012 година со деталната анализа направена на групите на купувачи на кои се применува групна проценка за оштетување, на определени побарувања од деловни корисници и државни институции кои припаѓаат во одредена категорија и согласно старосна структура се застарени нема исправка врз основа на минатото искуство за однесувањето на купувачите при плаќање (види белешка 2.4.1 и 4.3).

Анализата на овие застарени побарувања од домашни купувачите е дадена подолу:

| Во илјади денари | 2012 | 2011 |
|-----------------------|----------------|---------------|
| Помалку од 30 дена | 37,824 | 154 |
| Помеѓу 31 и 60 дена | 28,763 | 12.230 |
| Помеѓу 61 и 90 дена | 13,943 | 5.379 |
| Помеѓу 91 и 180 дена | 18,707 | 16.083 |
| Помеѓу 181 и 360 дена | 18,406 | 901 |
| Повеќе од 360 дена | 16 | 9 |
| | <u>117,659</u> | <u>34.756</u> |

Вкупниот износ на исправката на вредност за побарувања од домашни купувачи е МКД 947.741 илјади (2011: МКД 987.740 илјади). Од оваа вредност, МКД 885.542 илјади (2011: 910.661 илјади) се однесуваат на исправка според старосна структура на спомнатите побарувања, додека вредноста од МКД 4.037 илјади (2011: МКД 3.573 илјади) се побарувања од купувачи во стечај и ликвидација за кои има исправка за целата нивна вредност. Дополнително Друштвото има исправка на вредноста на индивидуална основа на одредена група клиенти во износ од МКД 58.162 илјади (2011: МКД 73.506 илјади).

Износот на исправка главно е резултат на побарувања кои се доспеани повеќе од 720 дена. Вкупната вредност на побарувањата за кои е направена исправка за целата нивна вредност е МКД 859.670 илјади (2011: 880.443 илјади). Овие побарувања се главно од купувачи кои се исклучени во две насоки, купувачи кои се демонтирани, тужени купувачи и купувачи кои веќе не ги користат услугите на Друштвото.

Објективните вредности на финансиските средства во побарувања од купувачите и останати побарувања по категории се како што следат подолу:

Белешки кон посебните финансиски извештаи

| Во илјади денари | 2012 | 2011 |
|-------------------------------------|------------------|------------------|
| Побарувања од купувачи-домашни-нето | 1.358.312 | 1.458,998 |
| Побарувања од купувачи-странски | 27.566 | 39.203 |
| Побарувања од поврзани страни | 645.353 | 566.842 |
| Заеми за вработени | 116.055 | 120.119 |
| Останати побарувања | 12.188 | 3.605 |
| | <u>2.159.474</u> | <u>2.188.767</u> |

Движење на исправката на вредноста на сомнителни и спорни побарувања од домашни купувачи.

| Во илјади денари | 2012 | 2011 |
|--|----------------|----------------|
| Исправка на вредност на 1 јануари | 987.740 | 1.133.490 |
| Трошок/(ослободување) во текот на годината | 10.056 | (56.443) |
| Отпис | (50.055) | (89.307) |
| Исправка на вредноста на 31 декември | <u>947.741</u> | <u>987.740</u> |

Движење на исправката на вредност на аванси дадени на добавувачи.

| Во илјади денари | 2012 | 2011 |
|--------------------------------------|---------------|---------------|
| Исправка на вредност на 1 јануари | 74.050 | 74,050 |
| Ослободување на исправката | (11.233) | - |
| Исправка на вредноста на 31 декември | <u>62.817</u> | <u>74,050</u> |

Побарувањата за кои има исправка на вредност се отпишуваат кога нема очекување за дополнителни приливи.

На 31 декември 2012 година побарувањата од странски купувачи во износ од МКД 19.929 илјади (2011: МКД 34.276 илјади) беа застарени, но за нив нема исправка. Ова се однесува на купувачи од странство пресметани на индивидуална основа во согласност со минатото искуство на Друштвото и тековните очекувања.

Анализата на овие застарени побарувања од странски купувачи е како што следи подолу:

| Во илјади денари | 2012 | 2011 |
|-----------------------|---------------|---------------|
| Помалку од 30 дена | 4.387 | 3.544 |
| Помеѓу 31 и 60 дена | 2.212 | 2.615 |
| Помеѓу 61 и 90 дена | 1.386 | 2.354 |
| Помеѓу 91 и 180 дена | 359 | 3.032 |
| Помеѓу 181 и 360 дена | 604 | 438 |
| Повеќе од 360 дена | 10.981 | 22.293 |
| | <u>19.929</u> | <u>34.276</u> |

Друштвото има побарувања од домашни купувачи со изменети договорни услови со сегашна вредност од МКД 35.888 илјади (2011: МКД 29.020 илјади). За сегашната вредност на заемите и побарувањата, кои инаку би биле застарени, а се со изменети услови, не е направена исправка на вредноста доколку ново договорените готовински текови се сметаат за сигурни.

Сегашните вредности на нетековните побарувања од купувачи и останати побарувања на Друштвото се изразени во денари.

Белешки кон посебните финансиски извештаи

Сегашните вредности на тековните побарувања од купувачи и останати побарувања на Друштвото се изразени во следните валути:

| Во илјади денари | 2012 | 2011 |
|------------------|------------------|------------------|
| МКД | 1.571.843 | 1.634.790 |
| ЕУР | 349.366 | 306.414 |
| УСД | 38 | 1.205 |
| Останато | 1.223 | 3.042 |
| | <u>1.922.470</u> | <u>1.945.451</u> |

Кредитниот квалитет на побарувањата од купувачите коишто не се застарени, ниту пак има исправка на вредноста за нив се проценети врз база на податоците од минатото за доцнење во плаќањето на купувачите.

Категориите за кредитниот квалитет на побарувањата од домашните купувачи коишто не се застарени, ниту пак им е извршена исправка на вредноста се како што следи подолу:

| Во илјади денари | 2012 | 2011 |
|------------------|----------------|----------------|
| Група 1 | 502.811 | 577.846 |
| Група 2 | 193.773 | 209.999 |
| Група 3 | 102.815 | 85.819 |
| | <u>799.399</u> | <u>873.664</u> |

Категориите за кредитниот квалитет на побарувањата од странските купувачи коишто не се застарени, ниту пак има исправка на вредноста за нив се како што следи подолу:

| Во илјади денари | 2012 | 2011 |
|------------------|--------------|--------------|
| Група 1 | 1.480 | 2.787 |
| Група 2 | 6.157 | 2.140 |
| | <u>7.637</u> | <u>4.927</u> |

Група 1 - Корисници коишто во просек вршат плаќање на нивните сметки пред истекот на рокот за плаќање.

Група 2 - Корисници коишто во просек вршат плаќање на нивните сметки на денот на истекот на рокот за плаќање.

Група 3 - Корисници коишто во просек вршат плаќање на нивните сметки по истекот на рокот за плаќање.

8. ОСТАНАТИ ДАНОЦИ

Почнувајќи од 1 јануари 2009 и во текот на 2010 година, Владата на Република Македонија вовеле неколку измени во Законот за данок на добивка. Според овие измени основна за пресметување на данокот на добивка се непризнаените трошоци направени во текот на фискалната година, додека данокот на добивка се плаќа во моментот на дистрибуција на добивката во форма на дивиденда на странски правни лица, странски и домашни физички лица. Дистрибуцијата на дивиденда меѓу домашните друштва е ослободена од данок. Затоа, на 31 декември 2011 година пресметаниот данок на непризнаени трошоци е презентирани како дел од Останати расходи од работењето во Добивка за годината и Останати даноци во Извештајот за финансиската состојба (види белешка 18).

До сега даночните власти извршија целосна даночна ревизија на Друштвото за 2005 година и за претходните години. Исто така ревизија на персоналниот данок беше извршена од даночните власти за периодот од 1 јануари 2005 година до 31 март 2006 година. Во текот на 2010 година има спроведено ревизија од страна на Управата за јавни приходи, за данок на добивка за 2008 и 2009 година, задржан данок за 2007 и 2008 и ДДВ за 2009 година. Покрај тоа, во 2011 година Управата за јавни приходи спроведе ревизија за задржаниот данок за 2010 година и даночна ревизија на одредени договори за услуги од перспектива на трансферни цени кои беа без наоди. Во 2012 година Управата за јавни приходи спроведе даночна ревизија за ДДВ за август 2012 година во Друштвото која беше без наоди.

Даночните власти можат во период од 5 години од датумот на поднесениот даночен извештај да извршат ревизија и да утврдат дополнителни даночни обврски и казни. Во случај на даночна евазија или даночна измама периодот на застареност може да се продолжи до 10 години. Раководството нема сознанија за околности кои би можеле да

Белешки кон посебните финансиски извештаи

доведат до значајни материјални обврски во контекст на горенаведеното, освен оние евидентирани во консолидираните финансиските извештаи.

8.1. Побарувања по останати даноци

| Во илјади денари | 2012 | 2011 |
|--|---------------|---------------|
| Побарувања по ДДВ | 7.406 | 565 |
| Побарувања од данок на непризнаени трошоци | 3.343 | 22.056 |
| | <u>10.749</u> | <u>22.621</u> |

8.2. Обврски по останати даноци

| Во илјади денари | 2012 | 2011 |
|---|---------------|--------------|
| Обврски по ДДВ | 20.603 | 1.381 |
| Обврски за месечна аконтација за данок на непризнаени трошоци | 221 | - |
| | <u>20.824</u> | <u>1.381</u> |

9. ЗАЛИХИ

| Во илјади денари | 2012 | 2011 |
|--|----------------|----------------|
| Материјали | 128.623 | 118.706 |
| Трговски стоки | 56.566 | 59.433 |
| Исправка на вредност на залихите до нето продажна вредност | (6.746) | (7.724) |
| | <u>178.443</u> | <u>170.415</u> |

Движење на исправката на вредност на залихите до нето продажна вредност:

| Во илјади денари | 2012 | 2011 |
|-------------------------|--------------|--------------|
| Состојба на 1 јануари | 7.724 | 4.429 |
| Трошок за годината | 1.195 | 5.927 |
| Отпис на залихи | (2.173) | (2.632) |
| Состојба на 31 декември | <u>6.746</u> | <u>7.724</u> |

Намалувањето на вредноста на залихите главно се однесува на застарените материјали (главно кабли, рутери и сплитери) и трговска стока. Отписот на залихите до нето продажна вредност е врз основа на анализа на пониската од набавната и нето продажната вредност на датумот на извештајот за финансиска состојба.

10. НЕТЕКОВНИ СРЕДСТВА НАМЕНЕТИ ЗА ПРОДАЖБА

Нетековните средства наменети за продажба вклучуваат недвижности, постројки и опрема, главно згради на Друштвото, чија сегашна вредност ќе биде остварена главно преку нивна продажба или размена, наместо преку континуирана употреба кој раководството не ја смета за веројатна. Намерата на раководството е да ги продаде или размени овие средства во рок од една година, со можност за пролонгирање на рокот зависно од околностите. Постои план за продажба или размена на овие средства и раководството започна со активна продажба на пазарот по разумна цена или пак за нив веќе постои договор за продажба со одреден купувач. Во 2011 година Друштвото потпиша договор да размени три нејзини административни згради и паричен надомест во замена за нова зграда во 2012 година. Сегашната вредност на овие три згради во износ од МКД 536.553 илјади беше рекласифицирана како средства наменети за продажба во Извештајот за финансиската состојба на 31 декември 2011 година. Во 2012 година трансакцијата беше завршена и новостекнатата зграда во износ од МКД 2.078.954 илјади беше призната како недвижности, постројки и опрема (види белешка 11) додека продадените административни згради беа депризнаени со сегашна вредност од МКД 538.663 илјади во моментот на депризнавање, што резултираше во нето добивка од МКД 700.720 илјади признаена во Останати оперативни приходи (види белешка 14 и 20).

Белешки кон посебните финансиски извештаи

11. НЕДВИЖНОСТИ, ПОСТРОЈКИ И ОПРЕМА

| Во илјади денари | Земјиште | Згради | Телекому- никациска опрема | Останато | Инвестиции во тек | Вкупно |
|--|--------------|------------------|----------------------------------|------------------|----------------------|-------------------|
| Набавна вредност | | | | | | |
| На 1 јануари 2011 | 6.292 | 3.902.210 | 20.745.740 | 2.608.666 | 800.107 | 28.063.015 |
| Зголемувања | 990 | 18.745 | 766.624 | 229.167 | 201.408 | 1.216.934 |
| Пренос од инвестиции во тек (види белешка 12) | - | 6.553 | 287.800 | 221.180 | (625.852) | (110.319) |
| Намалувања | - | (15) | (226.458) | (140.959) | - | (367.432) |
| Пренос во средства наменети за продажба | - | (676.398) | - | (87.923) | - | (764.321) |
| На 31 декември 2011 | <u>7.282</u> | <u>3.251.095</u> | <u>21.573.706</u> | <u>2.830.131</u> | <u>375.663</u> | <u>28.037.877</u> |
| Амортизација | | | | | | |
| На 1 јануари 2011 | - | 1.578.477 | 13.047.972 | 1.728.643 | - | 16.355.092 |
| Амортизација за годината | - | 100.087 | 1.235.617 | 244.858 | - | 1.580.562 |
| Намалувања | - | (8) | (207.211) | (126.850) | - | (334.069) |
| Пренос во средства наменети за продажба | - | (139.845) | - | (85.199) | - | (225.044) |
| На 31 декември 2011 | <u>-</u> | <u>1.538.711</u> | <u>14.076.378</u> | <u>1.761.452</u> | <u>-</u> | <u>17.376.541</u> |
| Сегашна вредност | | | | | | |
| На 1 јануари 2011 | <u>6.292</u> | <u>2.323.733</u> | <u>7.697.768</u> | <u>880.023</u> | <u>800.107</u> | <u>11.707.923</u> |
| На 31 декември 2011 | <u>7.282</u> | <u>1.712.384</u> | <u>7.497.328</u> | <u>1.068.679</u> | <u>375.663</u> | <u>10.661.336</u> |

| Во илјади денари | Земјиште | Згради | Телекому- никациска опрема | Останато | Инвестиции во тек | Вкупно |
|--|--------------|------------------|----------------------------------|------------------|----------------------|-------------------|
| Набавна вредност | | | | | | |
| На 1 јануари 2012 | 7.282 | 3.251.095 | 21.573.706 | 2.830.131 | 375.663 | 28.037.877 |
| Зголемувања | 702 | 2.096.702 | 901.255 | 350.923 | 608.308 | 3.957.890 |
| Пренос од инвестиции во тек (види белешка 12) | - | 3.971 | 214.288 | 17.060 | (327.918) | (92.599) |
| Намалувања | (12) | (3.109) | (378.525) | (186.302) | - | (567.948) |
| Пренос во средства наменети за продажба | - | - | - | (36.659) | - | (36.659) |
| На 31 декември 2012 | <u>7.972</u> | <u>5.348.659</u> | <u>22.310.724</u> | <u>2.975.153</u> | <u>656.053</u> | <u>31.298.561</u> |
| Амортизација | | | | | | |
| На 1 јануари 2012 | - | 1.538.711 | 14.076.378 | 1.761.452 | - | 17.376.541 |
| Амортизација за годината | - | 103.406 | 1.446.860 | 297.775 | - | 1.848.041 |
| Намалувања | - | (3.109) | (378.297) | (172.418) | - | (553.824) |
| Пренос во средства наменети за продажба | - | - | - | (34.548) | - | (34.548) |
| Трансфер меѓу категории на средства (види белешка 12) | - | - | 37 | (29.822) | - | (29.785) |
| На 31 декември 2012 | <u>-</u> | <u>1.639.008</u> | <u>15.144.978</u> | <u>1.822.439</u> | <u>-</u> | <u>18.606.425</u> |
| Сегашна вредност | | | | | | |
| На 1 јануари 2012 | <u>7.282</u> | <u>1.712.384</u> | <u>7.497.328</u> | <u>1.068.679</u> | <u>375.663</u> | <u>10.661.336</u> |
| На 31 декември 2012 | <u>7.972</u> | <u>3.709.651</u> | <u>7.165.746</u> | <u>1.152.714</u> | <u>656.053</u> | <u>12.692.136</u> |

Белешки кон посебните финансиски извештаи

Во 2011 година Друштвото потпиша договор да размени три нејзини административни згради и паричен надомест во замена за нова зграда во 2012 година. Друштвото ќе ја плати разликата помеѓу набавната цена на новата зграда и продажната цена на постојните згради на шест еднакви годишни рати почнувајќи од моментот кога целата трансакција е завршена. Трансакцијата беше евидентирана според МСС 16 како трансакција на размена со комерцијална суштина бидејќи конфигурацијата (ризик, време и износ) на паричните текови на применото средство се разликува од конфигурацијата на паричните текови на пренесеното средство; износот на платените парични средства покажува дека објективните вредности на разменетите згради се различни и разменетите средства се користат во редовното работење и не се неактивни. Имајќи во предвид дека плаќањето на обврската е одложено над вообичаените кредитни услови, обврската беше дисконтирана до нејзината сегашна вредност (види белешка 14). Сепак, бидејќи може да се смета дека објективната вредност на новата зграда може поточно и попрецизно да се утврди отколку објективната вредност на старите згради, ефектот на дисконтирањето беше прикажано како влијание на објективната вредност на старите средства и беше признаено како капитална добивка од продажба на недвижности, постројки и опрема во добивката или загубата за годината (види белешка 20), што произлегува од видливи пазарни податоци за објективната вредност на старите згради. Во 2012 година Друштвото ја заврши трансакцијата за купување и продажба на згради со размена што резултираше во признавање на стекнатата зграда во недвижности, постројки и опрема по објективна вредност во износ од МКД 2.078.954 илјади (види белешка 10). Продажната цена на трите стари згради беше МКД 1.085.530 илјади и вредноста на размена на овие згради не резултираше и нема да резултира во прилив на парични средства.

Ревизијата на корисниот век и остаточната вредност на недвижностите, постројките и опремата, направена во текот на 2012 година, влијаеше врз корисниот век и остаточната вредност на неколку типови на средства. Промената на корисниот век главно се однесува на возила како и опрема опфатена со проектот за PSTN миграција каде корисниот век на сите средства на кои влијаеше миграцијата беше скратен за да ја одрази планираната динамика на миграцијата. Промената на корисниот век на засегнатите средства беше направена поради технолошките промени и деловните планови на членките на Друштвото.

Ревизијата резултира со следната промена на првичниот тренд на амортизација во тековната и во годините што следат.

| Во илјади денари | 2012 | 2013 | 2014 | 2015 | После 2015 |
|--|---------------|---------------|-----------------|--------------|-----------------|
| Зголемување/(намалување) на амортизацијата | 83.817 | 69.886 | (32.838) | 7.628 | (77.203) |
| | <u>83.817</u> | <u>69.886</u> | <u>(32.838)</u> | <u>7.628</u> | <u>(77.203)</u> |

Белешки кон посебните финансиски извештаи

12. НЕМАТЕРИЈАЛНИ СРЕДСТВА

| Во илјади денари | Софтвер и лиценци | Концесија | Останато | Вкупно |
|--|----------------------|----------------|---------------|------------------|
| Набавна вредност | | | | |
| На 1 јануари 2011 | 2.271.927 | 154.757 | 32.155 | 2.458.839 |
| Зголемувања | 168.604 | - | - | 168.604 |
| Пренос од инвестиции во тек (види белешка 11) | 110.319 | - | - | 110.319 |
| На 31 декември 2011 | <u>2.550.850</u> | <u>154.757</u> | <u>32.155</u> | <u>2.737.762</u> |
| Амортизација | | | | |
| На 1 јануари 2011 | 1.730.478 | 85.976 | 30.344 | 1.846.798 |
| Амортизација за годината | 188.320 | 8.598 | 675 | 197.593 |
| На 31 декември 2011 | <u>1.918.798</u> | <u>94.574</u> | <u>31.019</u> | <u>2.044.391</u> |
| Сегашна вредност | | | | |
| На 1 јануари 2011 | 541.449 | 68.781 | 1.811 | 612.041 |
| На 31 декември 2011 | <u>632.052</u> | <u>60.183</u> | <u>1.136</u> | <u>693.371</u> |

| Во илјади денари | Софтвер и лиценци | Концесија | Останато | Вкупно |
|--|----------------------|----------------|---------------|------------------|
| Набавна вредност | | | | |
| На 1 јануари 2012 | 2.550.850 | 154.757 | 32.155 | 2.737.762 |
| Зголемувања | 154.966 | - | - | 154.966 |
| Намалувања | (2.939) | - | - | (2.939) |
| Пренос од инвестиции во тек (види белешка 11) | 92.599 | - | - | 92.599 |
| На 31 декември 2012 | <u>2.795.476</u> | <u>154.757</u> | <u>32.155</u> | <u>2.982.388</u> |
| Амортизација | | | | |
| На 1 јануари 2012 | 1.918.798 | 94.574 | 31.019 | 2.044.391 |
| Амортизација за годината | 188.524 | 8.598 | 1.136 | 198.258 |
| Намалувања | (2.939) | - | - | (2.939) |
| Трансфер меѓу категории на средства (види белешка 11) | 29.785 | - | - | 29.785 |
| На 31 декември 2012 | <u>2.134.168</u> | <u>103.172</u> | <u>32.155</u> | <u>2.269.495</u> |
| Сегашна вредност | | | | |
| На 1 јануари 2012 | 632.052 | 60.183 | 1.136 | 693.371 |
| На 31 декември 2012 | <u>661.308</u> | <u>51.585</u> | <u>-</u> | <u>712.893</u> |

Ревизијата на корисниот век на нематеријалните средства во текот на 2012 година влијаеше на голем број средства, но главно на софтверот. Промената на корисниот век на засегнатите средства беше направена поради технолошките промени и деловните планови на Друштвото.

Ревизијата резултира со следната промена на првичниот тренд на амортизација во тековната и во годините што следат.

| Во илјади денари | 2012 | 2013 | 2014 | 2015 | После 2015 |
|--|-----------------|-----------------|---------------|---------------|------------|
| (Намалување)/зголемување на амортизацијата | (49.147) | (35.806) | 24.263 | 60.690 | - |
| | <u>(49.147)</u> | <u>(35.806)</u> | <u>24.263</u> | <u>60.690</u> | <u>-</u> |

Белешки кон посебните финансиски извештаи

13. ОБВРСКИ КОН ДОБАВУВАЧИТЕ И ОСТАНАТИ ОБВРСКИ

| Во илјади денари | 2012 | 2011 |
|-----------------------------|-----------|-----------|
| Обврски кон добавувачите | | |
| - Домашни | 577.694 | 482.971 |
| - Странски | 99.606 | 138.350 |
| Обврски кон поврзани страни | 672.400 | 505.948 |
| Останати финансиски обврски | 968.860 | 37.656 |
| Финансиски обврски | 2.318.560 | 1.164.925 |
| Пресметани трошоци | 679.848 | 654.046 |
| Одложен приход | 52.741 | 55.107 |
| Примени аванси | 45.523 | 44.056 |
| Останато | 34.765 | 34.765 |
| | 3.131.437 | 1.952.899 |
| Намалено за нетековен дел: | | |
| Останати финансиски обврски | (648.845) | - |
| Тековен дел | 2.482.592 | 1.952.899 |

Обврските кон поврзани страни претставуваат обврски кон Т- Мобиле Македонија АД Скопје, Групаацијата Маѓар Телеком и Групаацијата Дојче Телеком (види белешка 27).

Во категоријата Останати финансиски обврски, МКД 835.887 илјади (2011: нема) претставува сегашна вредност на долгорочни обврски поврзани со трансакцијата за купување и продажба на згради со размена (види белешка 10, 11 и 20). Овие обврски првично се признаваат по објективна вредност и последователно се мерат по амортизирана вредност користејќи го методот на ефективна камата. Амортизирањето на дисконтот се признава како расходи за камати во добивката и загубата. Сегашната вредност на овие обврски е приближна на нивната објективна вредност бидејќи поврзаните парични текови се дисконтираат со каматна стапка од 6% годишно, којашто е видлива на пазарот за слични долгорочни финансиски обврски. Со оглед на тоа дека објективната вредност на новостекнатата зграда е поточно и попрецизно утврдена во споредба со објективната вредност на продадените згради ефектот на дисконтирањето влијае на објективната вредност на старите средства и е прикажано како дел од нето добивката во Останати оперативни приходи во износ од МКД 153.854 илјади

Сегашната вредност на тековните обврски се деноминирани по валути како што следи:

| Во илјади денари | 2012 | 2011 |
|------------------|-----------|-----------|
| МКД | 1.632.679 | 1.412.012 |
| ЕУР | 788.703 | 433.727 |
| УСД | 52.662 | 89.057 |
| Останато | 8.548 | 18.103 |
| | 2.482.592 | 1.952.899 |

14. РЕЗЕРВИРАЊА ЗА ОСТАНАТИ ОБВРСКИ И ПЛАЌАЊА

| Во илјади денари | Правни спорови | Останати | Вкупно |
|-------------------------|----------------|----------|-----------|
| 1 јануари 2011 | 560.813 | 20.329 | 581.142 |
| Зголемувања | 29.107 | 13.034 | 42.141 |
| Ослободувања | (98.592) | (814) | (99.406) |
| Искористено во периодот | (113.118) | (5.707) | (118.825) |
| 31 декември 2011 | 378.210 | 26.842 | 405.052 |

Белешки кон посебните финансиски извештаи

| Во илјади денари | Правни спорови | Останати | Вкупно |
|-------------------------|----------------|---------------|----------------|
| 1 јануари 2012 | 378.210 | 26.842 | 405.052 |
| Зголемувања | 25.975 | 19.217 | 45.192 |
| Ослободувања | (175.230) | (8.882) | (184.112) |
| Искористено во периодот | (99.550) | (2.361) | (101.911) |
| 31 декември 2012 | <u>129.405</u> | <u>34.816</u> | <u>164.221</u> |

Анализа на вкупните резервирања:

| Во илјади денари | 2012 | 2011 |
|---------------------------------------|----------------|----------------|
| Нетековни (правни спорови и останато) | 107.077 | 360.735 |
| Тековни | <u>57.144</u> | <u>44.317</u> |
| | <u>164.221</u> | <u>405.052</u> |

Резервирањата за правни спорови главно се однесуваат за одредени правни и регулативни спорови покренати против Друштвото.

Еден правен случај е во процес против Друштвото кој се однесува на: спор со конкурент кој наведува дека Друштвото ја злоупотребило својата доминантна позиција на пазарот и бара оштета во износ од МКД 100.521 илјади. Информациите што обично се бараат според МСС 37 не се обелоденети. Раководството направи резервирање за обвската согласно своите најдобри оценки но не ги обелоденува информациите барани од параграф 85 од МСС 37 бидејќи раководството верува дека тоа ќе предизвика сериозни предрасуди за исходот на овој спор. Дополнително, постојат бројни судски спорови за кои е направено резервирање а кои на индивидуална основа не се материјални и не се обелоденети. Раководството не очекува дека резултатот од овие правни предмети ќе резултира во загуба значително поголема од износот наведен на 31 декември 2012 година.

Останати вклучува резервирања направени за договорната обврска на Друштвото да исплати определен износ на вработените на датумот на пензионирање (види белешка 2.16.1) и резервирања за Variable II програма за стимулација (види белешка 28). Резервирањето е признато спрема Трошоци за вработените во Добивката или загубата.

15. КАПИТАЛ И РЕЗЕРВИ

Акционерскиот капитал се состои од следното:

| Во илјади денари | 2012 | 2011 |
|------------------|------------------|------------------|
| Обични акции | 9.583.878 | 9.583.878 |
| Златна акција | <u>10</u> | <u>10</u> |
| | <u>9.583.888</u> | <u>9.583.888</u> |

Акционерскиот капитал се состои од една златна акција со номинална вредност од МКД 9.733 и 95.838.780 обични акции со номинална вредност од МКД 100 по акција.

Златната акција со номинална вредност од МКД 9.733 е во сопственост на Владата на Република Македонија. Согласно член 16 од Статутот на Друштвото сопственикот на златна акција има дополнителни права со кои се немаат стекнатите сопствениците на обични акции. Имено, ниту едно решение или одлука на Собранието на акционерите поврзана со: создавање, распределба или издавање на акционерски капитал; здружување, спојување, одделување, консолидирање, трансформирање, реконструкција, престанок или ликвидација на Друштвото; менување на основните деловни активности на Друштвото; отуѓување или напуштање на основните деловни активности или на значајните средства на Друштвото; дополнување на Статутот на Друштвото на таков начин што се менуваат или поништуваат правата коишто произлегуваат од златната акција; или промена на називот на Друштвото; нема да биде полноважна доколку имателот на златната акција гласа против соодветното решение. Правата кои ги има имателот на златната акција се детално наведени во Статутот на Друштвото.

Белешки кон посебните финансиски извештаи

На 31 декември 2012 и 2011 година, обичните акции на Друштвото се во сопственост на:

| Во илјади денари | 2012 | % | 2011 | % |
|---|------------------|---------------|------------------|---------------|
| АД Каменимост Комуникации, во ликвидација | 4.887.778 | 51,00 | 4.887.778 | 51,00 |
| Влада на Република Македонија | 3.336.497 | 34,81 | 3.336.497 | 34,81 |
| Друштвото (сопствени акции) | 958.388 | 10,00 | 958.388 | 10,00 |
| Меѓународна финансиска корпорација (IFC) | 179.698 | 1,88 | 179.698 | 1,88 |
| Останати акционери | 221.527 | 2,31 | 221.527 | 2,31 |
| | <u>9.583.888</u> | <u>100,00</u> | <u>9.583.888</u> | <u>100,00</u> |

15.1. Сопствени акции

Друштвото купи 9.583.878 од сопствените акции, што претставува 10% од неговите акции, преку Македонската берза за хартии од вредност во јуни 2006 година. Вкупната сума платена за откуп на овие акции, без данок, изнесува МКД 3.843.505 илјади. Акциите се прикажани како откупени сопствени акции.

Како резултат на наодите на Истрагата, еден консултантски договор, за кој исплатите биле погрешно капитализирани како дел од Сопствени акции во 2006 година, ретроспективно е депризнаен од Сопствени акции (види белешка 1.2.).

Износот на сопствени акции од МКД 3.738.358 илјади, (после повторно прикажување), го намалува акционерскиот капитал на Друштвото. Друштвото има право дополнително повторно да ги издаде овие акции. Сите акции издадени од Друштвото се целосно платени.

16. ПРИХОДИ

| Во илјади денари | 2012 | 2011 |
|---------------------------------|------------------|------------------|
| Говорна услуга – малопродажна | 2.285.762 | 2.937.930 |
| Говорна услуга – големопродажна | 2.052.139 | 2.113.151 |
| Интернет | 1.217.820 | 1.259.505 |
| Пренос на податоци | 884.207 | 999.334 |
| Опрема | 319.777 | 317.512 |
| ТВ | 412.531 | 311.182 |
| Останати приходи | 180.572 | 158.488 |
| | <u>7.352.808</u> | <u>8.097.102</u> |

17. ТРОШОЦИ ЗА ВРАБОТЕНИТЕ

| Во илјади денари | 2012 | 2011 |
|---------------------------------------|------------------|------------------|
| Плати | 690.176 | 705.514 |
| Придонеси на плати | 236.124 | 228.002 |
| Бонуси | 148.956 | 140.341 |
| Останати трошоци за вработените | 124.559 | 73.149 |
| Капитализирани трошоци за вработените | (106.949) | (85.338) |
| | <u>1.092.866</u> | <u>1.061.668</u> |

Останати трошоци за вработените главно ги вклучуваат отпремнините за технолошки вишок за 29 вработени кои го напуштиле Друштвото во 2012 година (2011: 5 вработени), додатокот за одмор и други користи.

Во Бонуси исто така се вклучени трошоците за МТИР и Variable II програмата (види белешка 28).

Белешки кон посебните финансиски извештаи

18. ОСТАНАТИ РАСХОДИ ОД РАБОТЕЊЕТО

| Во илјади денари | 2012 | 2011 |
|---|------------------|------------------|
| Набавна вредност на продадени стоки | 367.412 | 366.597 |
| Услуги | 330.059 | 392.928 |
| Материјали и одржување | 274.824 | 282.074 |
| Енергија | 222.434 | 208.358 |
| Подизведувачи | 187.862 | 213.234 |
| Маркетинг и донации | 164.708 | 180.033 |
| Трошоци за тантиеми за програмски содржини за IPTV | 158.147 | 106.167 |
| Такси, давачки и локални даноци | 69.666 | 72.637 |
| Консултантски услуги | 81.803 | 44.558 |
| Закупнини | 35.081 | 34.436 |
| Осигурување | 12.586 | 14.204 |
| Исправка на вредноста на сомнителни и спорни побарувања | 10.056 | (56.443) |
| Исправката на вредноста на залихите до нето продажна вредност | 1.195 | 5.927 |
| Исправката на вредноста на залихите | 3.014 | - |
| Данок на непризнаени трошоци | 2.337 | 1.262 |
| Останато | 23.773 | 9.346 |
| | <u>1.944.957</u> | <u>1.875.318</u> |

Услугите главно вклучуваат трошоци за поштенски услуги, трошоци за одржување на ИТ опрема, и останати провизии за извршени услуги (како на пример услуги за чистење обезбедување и услуги за мобилна телефонија).

Со цел да се одржи конзистентноста со презентацијата во тековната година, трошоците прикажани во 2011 година во Останато, во износ од МКД 82.003 илјади се исклучени од Останати оперативни трошоци во овие финансиски извештаи и се рекласифицирани во Останати оперативни приходи (види белешка 20). Рекласификацијата нема никакво влијание врз капиталот или нето добивката.

19. ПРИХОДИ ОД ДИВИДЕНДИ

Најголем дел од приходите од дивиденди во 2012 година е дивидендата примена од Т-Мобиле Македонија АД Скопје во износ од МКД 3.355.499 илјади (2011: 3.742.954 илјади).

20. ОСТАНАТИ ОПЕРАТИВНИ ПРИХОДИ

| Во илјади денари | 2012 | 2011 |
|--|----------------|----------------|
| Нето добивка од продажба на недвижности, постојки и опрема | 711.225 | 19.375 |
| Останато | 222.662 | 82.003 |
| | <u>933.887</u> | <u>101.378</u> |

Останато главно вклучува нето приход од ослободување на резервирања.

Во 2012 година Друштвото ја заврши трансакцијата за купување и продажба на згради со размена која резултираше во добивка од продажбата на своите три административни згради во износ од МКД 691.161 илјади (види белешка 10).

Со цел да се одржи конзистентност со презентацијата во тековната година трошоците прикажани во 2011 година како Останати во износ од МКД 82.003 илјади беа исклучени од Останати оперативни трошоци во овие финансиски извештаи и се рекласифицирани во Останати оперативни приходи (види белешка 18). Рекласификацијата нема никакво влијание врз капиталот или нето добивката.

Белешки кон посебните финансиски извештаи

21. РАСХОДИ ОД ФИНАНСИРАЊЕ

| Во илјади денари | 2012 | 2011 |
|--|---------------|---------------|
| Расходи од камати | 28.636 | 26.630 |
| Банкарски услуги и останати провизии | 16.838 | 22.114 |
| Промена на финансиските средства по објективна вредност преку добивката или загубата | 3.254 | 11.425 |
| Нето негативни курсни разлики | 2.227 | 2.554 |
| | <u>50.955</u> | <u>62.723</u> |

22. ПРИХОДИ ОД ФИНАНСИРАЊЕ

| Во илјади денари | 2012 | 2011 |
|-------------------|----------------|----------------|
| Приходи од камати | <u>155.827</u> | <u>177.956</u> |
| | <u>155.827</u> | <u>177.956</u> |

Приходите од камати произлегуваат од финансиски средства класификувани како заеми и побарувања.

23. ДИВИДЕНДИ

Собранието на акционери на Друштвото на нивниот состанок одржан на 4 април 2012 година ја усвои одлуката за исплата на дивиденда за 2011 година. Одлуката за исплата на дивидендата за 2011 година е во вредност од МКД 6.163.557 илјади од нето добивката за 2011 година. Дивидендата беше исплатена во април 2012 година. До датумот на објавување на овие посебни финансиски извештаи не се објавени дивиденди за 2012 година.

24. НАЕМИ И ОСТАНАТИ ПРЕВЗЕМЕНИ ОБВРСКИ

24.1. Превземени обврски од оперативен наем - каде што Друштвото е наемател:

Превземените обврски од оперативен наем - каде што Друштвото е наемател главно се однесуваат на наем на деловен простор и останати телекомуникациски уреди.

Идните вкупни минимални плаќања за наем по основ на нераскинливи оперативни договори за наем се како што следи:

| Во илјади денари | 2012 | 2011 |
|---------------------|---------------|---------------|
| Под 1 година | 30.426 | 29.348 |
| Помеѓу 1 и 5 години | 23.110 | 26.644 |
| Над 5 години | 325 | 158 |
| | <u>53.861</u> | <u>56.150</u> |

24.2. Превземени обврски од оперативен наем - каде Друштвото е наемодавател:

Превземените обврски од оперативен наем - каде Друштвото е наемодавател главно се однесуваат на наеми за деловен простор.

Идните вкупни минимални побарувања за наем по основ на нераскинливи оперативни договори за наем се како што следи:

| Во илјади денари | 2012 | 2011 |
|---------------------|--------------|------------|
| Под 1 година | 839 | 514 |
| Помеѓу 1 и 5 години | 2.402 | 76 |
| | <u>3.241</u> | <u>590</u> |

Белешки кон посебните финансиски извештаи

24.3. Превземени обврски од капитални инвестиции

Вкупниот износ на договорени капитални инвестиции на 31 декември 2012 година изнесува МКД 355.872 илјади (2011: МКД 2.380.451 илјади). Дополнително, во 2011 година Друштвото потпиша договор за размена на три нејзини административни згради и парична надокнада во замена за нова зграда во 2012 година, што резултираше во одобрени капитални инвестиции на 31 декември 2011 година од МКД 2.079.038 илјади (види белешка 10). Износот на договорени капитални инвестиции на 31 декември 2012 година главно се однесува на телекомуникациска опрема.

25. ДОПОЛНИТЕЛНИ ОБЕЛОДЕНУВАЊА НА ФИНАНСИСКИТЕ СРЕДСТВА

Друштвото ги класифицира мерењата по објективна вредност користејќи хиерархија на објективна вредност која ја одредува релевантноста на информациите коишто се користат во формирањето на објективната вредност. Во хиерархијата на објективна вредност постојат следните нивоа:

- а) котирани цени (неприлагодени) на активните пазари за идентични средства (Ниво 1);
- б) останати информации за средствата освен котираните цени вклучени во Ниво 1 коишто се достапни од извори надвор од Друштвото, директно или индиректно (Ниво 2); и
- в) информации за средства коишто не базираат на податоци од надворешни пазари (Ниво 3).

Хиерархиското ниво на објективната вредност во рамките на објективното мерење на вредноста е категоризирано во целост и утврдено врз основа на најниското ниво на информации коишто се релевантни за објективното мерење на вредностите во целост. Релевантноста на информациите е оценувана во однос објективното мерење на вредноста во целост.

Не постои трансфер на финансиските средства помеѓу Ниво 1 и Ниво 2.

25.1. Финансиски средства - Сегашна вредност и објективни вредности

Табелата подолу ја прикажува поделбата на финансиските средства на 31 декември 2011 година.

| Средства Во илјади денари | Финансиски средства | | | Објективна вредност во добивката или загубата (Ниво 1) | Сегашна вредност | Објективна вредност |
|--|-----------------------|--------------------------|--|--|---------------------|------------------------|
| | Заеми и побарувања | Задржани до доспевање | Располож- ливи за продажба (Ниво 2) | | | |
| Парични средства и еквиваленти на паричните средства | 540.752 | - | - | - | 540.752 | 540.752 |
| Депозити во банки | 5.706.966 | - | - | - | 5.706.966 | 5.706.966 |
| Побарувања од купувачи и останати побарувања | 2.188.767 | - | - | - | 2.188.767 | 2.188.767 |
| Финансиски средства по објективна вредност преку добивката или загубата | - | - | - | 54.083 | 54.083 | 54.083 |

Белешки кон посебните финансиски извештаи

Табелата подолу ја прикажува поделбата на финансиските средства на 31 декември 2012 година.

| Средства Во илјади денари | Финансиски средства | | | Објективна вредност во добивката или загубата | | Сегашна вредност | Објективна вредност |
|---|---------------------|-----------------------|-----------------------------------|---|---|------------------|---------------------|
| | Заеми и побарувања | Задржани до доспевање | Расположливи за продажба (Ниво 2) | (Ниво1) | | | |
| Парични средства и еквиваленти на паричните средства | 237.874 | - | - | - | - | 237.874 | 237.874 |
| Депозити во банки | 4.266.310 | - | - | - | - | 4.266.310 | 4.266.310 |
| Побарувања од купувачи и останати побарувања | 2.159.474 | - | - | - | - | 2.159.474 | 2.159.474 |
| Финансиски средства по објективна вредност преку добивката или загубата | - | - | - | 50.828 | - | 50.828 | 50.828 |

Заемите и побарувањата се мерат по амортизирана вредност, додека средства кои што се расположливи за продажба и кои што се чуваат за тргување се мерат по објективна вредност.

Паричните средства и еквиваленти на паричните средства, банкарски депозити, побарувањата од купувачите и останатите тековни финансиски средства главно имаат краток рок на доспевање. Од овие причини нивната сегашна вредност на крајот на периодот на известување е приближна на нивната објективна вредност.

Финансиските средства расположливи за продажба претставуваат акции вреднувани по објективна вредност.

Финансиските средства кои се прикажани по објективна вредност преку добивката или загубата вклучуваат вложувања во сопственички инструменти во вредност од МКД 50.828 илјади (2011: МКД 54.083 илјади) кои се пресметани врз основа на нивната пазарна вредност на Македонската Берза на Хартии од Вредност. Промените на пазарните цени на другите финансиски средства прикажани по објективна вредност преку добивката или загубата се евидентирани во приходи од финансирање во добивката или загубата (види белешка 21 и 22). Набавната вредност на овие капитални инвестиции изнесува МКД 31.786 илјади (2011: МКД 31.786 илјади).

25.2. Останати обелоденувања во врска со финансиските инструменти

Друштвото беше исто така изложено на ризик којшто произлегува од можно повлекување на гаранции во номинален износ од МКД 1.987 илјади на 31 декември 2011 година. Овие гаранции се издадени од македонски банки на име на Друштвото како гаранции за обезбедување на исполнувањето на одредени договорни обврски на Друштвото. Друштвото донесува одлуки врз основа на своите договорни обврски и очекувања и во иднина, затоа не се случило повлекување на гаранциите, и не се очекува да се случи ни во иднина. На 31 Декември 2012 година не постојат такви видови на гаранции.

Не постојат финансиски средства или обврски, кои се рекласификувани во друга категорија на финансиски инструменти.

Не постојат финансиски средства кои се трансферирани на начин, на кој дел или сите финансиски средства не се квалификуваат за депривање.

26. НЕИЗВЕСНИ ОБВРСКИ

Друштвото има неизвесни обврски во однос на правни и регулаторни барања кои произлегуваат во редовното работење. Најголем дел од неизвесните обврски се однесуваат на 11 барања за поведување на прекршочни постапки од регулаторни тела за наводно прекршување на одредени рокови за донесување на одлука по барање на претплатник и во врска со наводна злоупотреба на доминантна позиција на пазарот. Максималната можна казна за секој поединечен случај е 4% во 8 случаи, 7% во 1 случај и 10% во 2 случаи од годишниот приход од претходната година, во согласност со локалното законодавство. Раководството верува, врз основа на правен совет, дека не е веројатно дека значителни обврски ќе произлезат од овие спорови поради неоснованост за поведување на овие

Белешки кон посебните финансиски извештаи

прекршочни постапки. Раководството на Друштвото не предвидува дека ќе дојде до појава на материјални обврски од неизвесните обврски освен оние коишто се резервирани (види белешка 14).

27. ТРАНСАКЦИИ СО ПОВРЗАНИ СТРАНИ

Сите трансакции со поврзаните страни произлегуваат од тековното работење и нивната вредност материјално не се разликува од условите кои би преовладувале во пазарни услови.

Трансакциите со поврзани страни се состојат од обезбедување и добивање на телекомуникациски услуги и опрема, одобрување заеми и обезбедување на консултантски услуги за раководството. Износите на побарувањата и обврските се прикажани во соодветните белешки (види белешка 7 и 13).

Приходите и трошоците со поврзаните страни на Друштвото се следните:

| Во илјади денари | 2012 | | 2011 | |
|------------------------------|-----------|-----------|-----------|-----------|
| | Приходи | Трошоци | Приходи | Трошоци |
| T-Mobile Macedonia AD Skopje | 705.667 | 1.105.389 | 708.430 | 1.183.803 |
| Magyar Telekom Group | | | | |
| Magyar Telekom Plc | 3.032 | 44.359 | 21.415 | 47.659 |
| Telemakedonija AD | 181 | - | 249 | - |
| IQSYS Magyar Telekom | - | 2.770 | - | 7.481 |
| T-Systems Magyarország Zrt. | - | 923 | - | - |
| Novatel | 2.289 | - | 3.438 | - |
| Deutsche Telekom Group | | | | |
| Deutsche Telekom AG | 1.438.548 | 200.297 | 1.463.671 | 230.569 |
| Hrvatski Telekom | - | 35.016 | - | - |
| T-Systems | 11.138 | 6.174 | 9.856 | 2.221 |
| OTE Globe | 22.508 | 30.435 | 19.712 | 32.173 |
| Romtelekom | - | 913 | - | 1.814 |
| Detecon | - | 5.784 | - | 3.119 |

Белешки кон посебните финансиски извештаи

Побарувањата и обврските со поврзаните страни на Друштвото се следните:

| Во илјади денари | 2012 | | 2011 | |
|------------------------------|------------|---------|------------|---------|
| | Побарувања | Обврски | Побарувања | Обврски |
| T-Mobile Macedonia AD Skopje | 383.966 | 543.547 | 308.115 | 377.209 |
| Magyar Telekom Group | | | | |
| Magyar Telekom Plc | - | 7.084 | 3.567 | 38.549 |
| T-Systems Magyarország Zrt. | 6 | - | 23 | - |
| Telemakedonija AD | - | 1.845 | - | 1.845 |
| Novatel | 389 | 378 | 565 | 489 |
| Deutsche Telekom Group | | | | |
| Deutsche Telekom AG | 247.056 | 87.031 | 244.418 | 59.160 |
| T-Systems | 5.094 | 7.445 | 2.546 | 7.518 |
| Hrvatski Telekom | - | 33 | - | - |
| OTE Globe | 8.842 | 8.800 | 7.608 | 11.181 |
| Romtelekom | - | 6.054 | - | 1.814 |
| Detecon | - | 5.783 | - | 311 |
| Slovak Telekom | - | 4.400 | - | 7.872 |

28. НАДОМЕСТОЦИ НА КЛУЧНОТО РАКОВОДСТВО

Вкупниот износ на надоместоци за клучното раководство во Друштвото, вклучувајќи ги поврзаните даноци и придонеси, се прикажани подолу:

| Во илјади денари | 2012 | 2011 |
|--|----------------|----------------|
| Краткорочни бенефиции (вклучувајќи ги поврзаните даноци) | 99.244 | 124.237 |
| Законски придонеси за краткорочните бенефиции | 8.201 | 6.005 |
| Плаќања засновани на акции | 4.870 | 10.030 |
| | <u>112.315</u> | <u>140.272</u> |

Надоместоците на членовите на Одборот на директори на Друштвото изнесуваат МКД 6.140 илјади (2011: МКД 6.200 илјади) и се вклучени во Краткорочни бенефиции.

Плаќањата засновани на акции претставуваат компензација за клучното раководство од страна на Друштвото како дел од среднорочниот план за стимулација (МТИР) воведен од страна на Маѓар Телеком АД додека целите кои треба да бидат исполнети се базираат на перформансите на акциите на Маѓар Телеком АД. Вклучени лица се врвното и средното раководство на Групацијата Маѓар Телеком.

МТИР е управуван од страна на Маѓар Телеком АД додека компензацијата на клучното раководство од Друштвото поврзана со МТИР паѓа на товар на Друштвото (за МТИР програмата која стартува 2008, 2009 и 2010) и е вклучена во Трошоци за вработените (Бонуси) спрема Останати резервирања (види белешка 17 и 14).

Во текот на 2012 година, беше воведена нова долгорочна програма за стимулација базирана на променливи остварувања, наречена Variable II, како дел од глобалната алатка на Групацијата Дојче Телеком за надоместување на друштвата, која промовира среднорочно и краткорочно подобрување на вредноста на Групацијата Дојче Телеком и издначување на интересите на раководството и акционерите.

Програмата Variable II е применлива од 1 јануари 2012 година до 31 декември 2015 година, во две преодни програми: Variable II Преодна програма I, со примена во периодот од 1 јануари 2012 година до 31 декември 2013 година и Variable II Преодна програма II, со примена во периодот од 1 јануари 2012 година до 31 декември 2014 година.

Програмата Variable II се мери врз база на исполнувањето на четири долгорочни параметри за исполнување со еднаква важност (прилагодена заработка по акција (EPS); прилагоден поврат на капиталот (ROCE), задоволство на корисниците и задоволство на вработените). Секој параметар одредува една четвртина од износот на наградата.

Белешки кон посебните финансиски извештаи

Нивоата на остварување на целите се ограничени на 150% и остварување на целите над 150% не се земаат во предвид во сите четири параметри. Периодот на оценување е четири години и е базиран на просечното остварување во планираните четири години.

Учесници на програмата се членовите на клучното раководство на Друштвото, кои прифатиле учество во назначената временска рамка.

Напрвените трошоци поврзани со Variable II програмата се прикажани во рамките на Плаќања засновани на акции.

29. ПОСЛЕДОВАТЕЛНИ НАСТАНИ

Нема настани после денот на изготвување на извештајот за финансиска состојба кои ќе влијаат на добивката или загубата, посебниот извештај за финансиска состојба или паричните текови за 2012 година.

Македонски Телеком АД – Скопје
Консолидирани финансиски извештаи
за годината којашто завршува на
31 декември 2012
Со извештај на независниот ревизор

Содржина

Извештај на независниот ревизор

Консолидирани финансиски извештаи

| | |
|---|---|
| Консолидиран извештај за финансиската состојба | 1 |
| Консолидиран извештај за сеопфатна добивка | 2 |
| Консолидиран извештај за парични текови | 3 |
| Консолидиран извештај за промените во главнината | 4 |
| Белешки кон консолидираните финансиски извештаи | 5 |

ИЗВЕШТАЈ НА НЕЗАВИСНИОТ РЕВИЗОР

До Управниот Одбор и Акционерите на Македонски Телеком АД Скопје

Извештај за финансиски извештаи

Ние извршивме ревизија на приложените консолидирани финансиски извештаи на Македонски Телеком АД Скопје (“Друштвото”) и неговите подружници Т-Мобиле Македонија АД Скопје и фондацијата Е-Македонија Скопје (заедно “Групацијата”), кои што го вклучуваат консолидираниот извештај за финансиската состојба заклучно со 31 декември 2012 година, како и консолидираниот извештај за сеопфатната добивка, консолидираниот извештај за промени во главнината и консолидираниот извештај за парични текови за годината која што завршува тогаш и прегледот на значајните сметководствени политики и други објаснувачки информации.

Одговорност на менаџментот за финансиските извештаи

Менаџментот е одговорен за подготвувањето и објективното презентирање на овие консолидирани финансиски извештаи во согласност со Меѓународните стандарди за финансиско известување, и интерната контрола која што е релевантна за подготвувањето и објективното презентирање на консолидираните финансиски извештаи коишто се ослободени од материјално погрешно прикажување, без разлика дали е резултат на измама или грешка.

Одговорност на ревизорот

Наша одговорност е да изразиме мислење за овие финансиски извештаи врз основа на нашата ревизија. Ние ја спроведовме нашата ревизија во согласност со Меѓународните стандарди за ревизија. Тие стандарди бараат да ги почитуваме етичките барања и да ја планираме и извршиме ревизијата за да добиеме разумно уверување за тоа дали финансиските извештаи се ослободени од материјално погрешно прикажување. Ревизијата вклучува извршување на постапки за прибавување на ревизорски докази за износите и обелоденувањата во финансиските извештаи. Избраните постапки зависат од расудувањето на ревизорот, вклучувајќи ја и проценката на ризиците од материјално погрешно прикажување на финансиските извештаи, без разлика дали е резултат на измама или грешка. Кога ги прави тие проценки на ризикот, ревизорот ја разгледува интерната контрола релевантна за подготвувањето и објективното презентирање на финансиските извештаи, за да обликува ревизорски постапки кои што се соодветни во околностите, но не за целта на изразување на мислење за ефективност на интерната контрола на ентитетот.

Ревизијата исто така вклучува и оценка на соодветноста на користените сметководствени политики и на разумноста на сметководствените проценки направени од страна на менаџментот, како и оценка на севкупното презентирање на финансиските извештаи.



Ние веруваме дека ревизорските докази коишто ги имаме прибавено се доволни и соодветни за да обезбедат основа за нашето ревизорско мислење.

Мислење

Според наше мислење, консолидираните финансиски извештаи, во сите материјални аспекти, даваат вистинска и објективна слика на финансиската состојба на Групацијата заклучно со 31 декември 2012 година, како и на нејзината финансиска успешност и нејзините парични текови за годината којашто завршува тогаш во согласност со Меѓународните стандарди за финансиско известување.

PricewaterhouseCoopers Revizija DOO
ПРАЈСВОТЕРХАУСКУПЕРС РЕВИЗИЈА ДОО Скопје

Скопје,

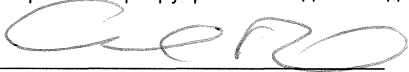
18 февруари, 2013 година

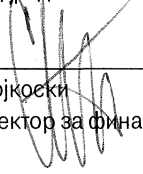


Консолидиран извештај за финансиската состојба

| Во илјади денари | Белешка | На 31 декември | |
|---|---------|-------------------|-------------------|
| | | 2012 | 2011 |
| Средства | | | |
| Тековни средства | | | |
| Парични средства и еквиваленти на паричните средства | 5 | 425.234 | 1.078.115 |
| Депозити во банки | 6 | 6.369.058 | 7.943.462 |
| Побарувања од купувачи и останати побарувања | 7 | 3.048.777 | 3.079.753 |
| Побарувања за останати даноци | 8 | 26.269 | 59.850 |
| Залихи | 9 | 423.025 | 579.450 |
| Средства наменети за продажба | 10 | 36.001 | 628.252 |
| Вкупно тековни средства | | 10.328.364 | 13.368.882 |
| Нетековни средства | | | |
| Недвижности, постројки и опрема | 11 | 14.794.283 | 12.924.131 |
| Аванси за недвижности, постројки и опрема | | 22.925 | 24.149 |
| Нематеријални средства | 12 | 2.069.223 | 2.519.139 |
| Побарувања од купувачи и останати побарувања | 7 | 358.763 | 329.634 |
| Финансиски средства по објективна вредност преку добивката или загубата | | 50.828 | 54.083 |
| Останати нетековни средства | | 612 | 612 |
| Вкупно нетековни средства | | 17.296.634 | 15.851.748 |
| Вкупно средства | | 27.624.998 | 29.220.630 |
| Обврски | | | |
| Тековни обврски | | | |
| Обврски кон добавувачите и останати обврски | 13 | 3.472.172 | 3.082.231 |
| Обврски за останати даноци | 8 | 74.288 | 53.324 |
| Резервирања за останати обврски и плаќања | 14 | 123.529 | 132.349 |
| Вкупно тековни обврски | | 3.669.989 | 3.267.904 |
| Нетековни обврски | | | |
| Обврски кон добавувачите и останати обврски | 13 | 726.681 | 85.275 |
| Резервирања за останати обврски и плаќања | 14 | 113.821 | 369.583 |
| Вкупно нетековни обврски | | 840.502 | 454.858 |
| Вкупно обврски | | 4.510.491 | 3.722.762 |
| Капитал | | | |
| Акционерски капитал | | 9.583.888 | 9.583.888 |
| Премија за издавање акции | | 540.659 | 540.659 |
| Сопствени акции | | (3.738.358) | (3.738.358) |
| Останати резерви | | 2.475.068 | 2.475.068 |
| Акумулирана добивка | | 14.253.250 | 16.636.611 |
| Вкупно капитал | 15 | 23.114.507 | 25.497.868 |
| Вкупно капитал и обврски | | 27.624.998 | 29.220.630 |

Консолидираните финансиски извештаи прикажани на страниците од 1 до 52 беа одобрени од страна на Раководството на Македонски Телеком АД - Скопје на 18 февруари 2013 година, и се предмет на разгледување и одобрување од Одборот на директори на 25 февруари 2013 година и од акционерите на денот кој дополнително ќе се одреди.


Даниел Сас
Главен извршен директор


Славко Пројковски
Главен директор за финансии

Консолидиран извештај за сеопфатната добивка

| Во илјади денари | Белешка | За годината завршена на 31 декември | |
|---|---------|-------------------------------------|---------------------|
| | | 2012 | 2011 |
| Приходи | 16 | 13.814.872 | 15.694.588 |
| Амортизација | | (3.753.492) | (3.610.804) |
| Трошоци за вработените | 17 | (1.549.605) | (1.538.747) |
| Плаќања кон останати оператори | | (1.548.379) | (1.566.762) |
| Останати расходи од работењето | 18 | (4.401.452) | (4.406.611) |
| Трошоци од работење | | (11.252.928) | (11.122.924) |
| Останати оперативни приходи | 19 | 1.103.275 | 199.505 |
| Оперативна добивка | | 3.665.219 | 4.771.169 |
| Расходи од финансирање | 20 | (98.833) | (92.568) |
| Приходи од финансирање | 21 | 213.810 | 238.603 |
| Приходи од финансирање - нето | | 114.977 | 146.035 |
| Добивка за годината | | 3.780.196 | 4.917.204 |
| Вкупна сеопфатна добивка за годината | | 3.780.196 | 4.917.204 |
| Информација за заработката по акција: | | | |
| Обична и разводнета заработка по акција (во денари) | | 43,83 | 57,01 |

Консолидиран извештај за парични текови

| Во илјади денари | Белешка | За годината завршена на 31 декември | |
|--|----------|-------------------------------------|--------------------|
| | | 2012 | 2011 |
| Оперативни активности | | | |
| Нето добивка пред оданочување | | 3.780.196 | 4.917.204 |
| Корекции за: | | | |
| Амортизација | | 3.753.492 | 3.610.804 |
| (Поврат)/исправка на вредноста на залихите до нето продажна вредност | | (4.886) | 9.245 |
| Загуба од промена на објективната вредност на финансиските средства | 20 | 3.254 | 11.425 |
| Исправка на вредноста на побарувања од купувачи и останати побарувања | 18 | 64.560 | 595 |
| Ослободување на исправката на вредност на аванси дадени на добавувачите | | (11.233) | |
| Нето ослободување на резервирања | 14 | (106.039) | (133.214) |
| Нето добивка од продажба на недвижности, постројки и опрема | 19 | (839.731) | (22.544) |
| Приходи од дивиденди | 21 | (3.285) | (3.282) |
| Расходи од камати | 20 | 63.974 | 42.408 |
| Приходи од камати | 21 | (210.525) | (231.004) |
| Ефект од промена на курсот на паричните средства и еквивалентите на парични средства | | 2.136 | (344) |
| Парични средства добиени од работењето пред промената во обртниот капитал | | 6.491.913 | 8.201.293 |
| Намалување/(зголемување) на залихите | | 161.310 | (83.701) |
| (Зголемување)/намалување на побарувањата | | (20.486) | 70.082 |
| Намалување на обврските | | (146.482) | (643.382) |
| Парични средства добиени од работењето | | 6.486.255 | 7.544.292 |
| Платени камати | | (694) | (1.494) |
| Данок од добивка | | - | 8.882 |
| Паричен тек добиен од оперативни активности | | 6.485.561 | 7.551.680 |
| Инвестициони активности | | | |
| Набавка на недвижности, постројки и опрема | | (2.653.832) | (1.863.018) |
| Набавка на нематеријални средства | | (143.701) | (631.358) |
| Наплатени/(доделени) заеми | | 812 | (17.158) |
| Депозити вратени од банки | | 8.357.056 | 11.066.115 |
| Депозити пласирани во банки | | (6.778.369) | (10.804.232) |
| Приливи од дивиденди | | 3.285 | 3.282 |
| Приливи од продажба на недвижности, постројки и опрема | | 33.984 | 68.207 |
| Примени камати | | 208.016 | 237.660 |
| Паричен тек користен во инвестициони активности | | (972.749) | (1.940.502) |
| Финансиски активности | | | |
| Исплата на дивиденди | | (6.163.557) | (5.947.479) |
| Паричен тек користен во финансиски активности | | (6.163.557) | (5.947.479) |
| Нето намалување на паричните средства и еквиваленти на паричните средства | | (650.745) | (336.301) |
| Парични средства и еквиваленти на парични средства на 1 јануари | | 1.078.115 | 1.414.072 |
| Ефект од промена на курсот на паричните средства и еквивалентите на парични средства | | (2.136) | 344 |
| Парични средства и еквиваленти на парични средства на 31 декември | 5 | 425.234 | 1.078.115 |

Консолидиран извештај за промени во главнината

| Во илјади денари | Беле- шка | Акционер- ски капитал | Премија од издавање акции | Сопствени акции | Останати резерви | Акумулирана добивка | Вкупно |
|--|--------------|--------------------------|---------------------------------|--------------------|---------------------|------------------------|-------------|
| Состојба на 1 јануари 2011 | | 9.583.888 | 540.659 | (3.738.358) | 2.475.068 | 17.666.886 | 26.528.143 |
| Вкупна сеопфатна добивка за годината | | - | - | - | - | 4.917.204 | 4.917.204 |
| Исплатени дивиденди | | - | - | - | - | (5.947.479) | (5.947.479) |
| Состојба на 31 декември 2011 | 15 | 9.583.888 | 540.659 | (3.738.358) | 2.475.068 | 16.636.611 | 25.497.868 |
| Состојба на 1 јануари 2012 | | 9.583.888 | 540.659 | (3.738.358) | 2.475.068 | 16.636.611 | 25.497.868 |
| Вкупна сеопфатна добивка за годината | | - | - | - | - | 3.780.196 | 3.780.196 |
| Исплатени дивиденди | | - | - | - | - | (6.163.557) | (6.163.557) |
| Состојба на 31 декември 2012 | 15 | 9.583.888 | 540.659 | (3.738.358) | 2.475.068 | 14.253.250 | 23.114.507 |

Белешки кон консолидираните финансиски извештаи

1. ОПШТИ ИНФОРМАЦИИ

1.1. За Друштвото

Овие консолидирани финансиски извештаи се однесуваат на групацијата на Македонски Телеком АД – Скопје, која ги вклучува Македонски Телеком АД – Скопје, Т-Мобиле Македонија АД Скопје и фондацијата е-Македонија – Скопје (во понатамошниот текст: „Групацијата“).

Македонски Телеком, АД – Скопје (во понатамошниот текст: „Друштвото“) е акционерско друштво регистрирано во Република Македонија.

Непосредно матично друштво на Групацијата е АД Каменимост Комуникации Скопје, во доброволна ликвидација, во сопственост на Маѓар Телеком АД регистрирано во Унгарија. Основно матично друштво е Дојче Телеком АД регистрирано во Сојузна Република Германија.

Друштвото е водечка компанија која обезбедува услуги од областа на фиксната телефонија, додека Т-Мобиле Македонија АД (во понатамошниот текст: „Подружницата“) е водечка компанија која обезбедува услуги од областа на мобилната телефонија во Македонија, е-Македонија е фондација, основана за цели на поддршка на примената и развојот на информационата технологија во Македонија.

Работењето на телекомуникацискиот сектор во Република Македонија е регулирано со Законот за електронски комуникации („ЗЕК“) донесен во март 2005 година. Според ЗЕК, Друштвото е определено како оператор со Значителна пазарна моќ („ЗПМ“) на пазарот на фиксни телекомуникациски мрежи и услуги, вклучувајќи го и пазарот за пристап на мрежи за пренос на податоци и закуп на линии.

Во текот на 2012 година, имаше неколку измени во ЗЕК, исто така поголемиот дел од постојните Правилници беа имплементирани или изменети и дополнети од страна на Агенцијата за електронски комуникации („Агенцијата“): регулирање на малопродажни цени; технички, употребни и други услови за одредени типови на електронски комуникациски мрежи и инфраструктура, придружни инфраструктурни капацитети и средства; утврдување на метод на пресметување на годишниот надомест за користење на број; доделување на броеви и серија на броеви од планот за нумерација; општи услови; SMS пораки со културни содржини; SMS за образование (училиштен инфо); „подземно каблирање“; локален битстрим пристап; големопродажни изнајмени линии; минимален пакет на изнајмени линии.

Неколку подзаконски акти беа донесени или изменети во третиот квартал на 2012 година поврзани со обезбедување на бесплатни SMS пораки за промоција на националното и културно наследство на релевантен државен орган; општи услови и услови за користење на услугите од електронските комуникации; контрола и мерење на квалитетот на параметрите на услугите од Агенцијата. Досега, не постојат никакви активности со државните органи во врска со обезбедување на бесплатни SMS пораки за промоција на националното и културно наследство и соодветно нема влијание на овие финансиски извештаи.

Во декември 2012 година Агенцијата објави почеток на нов круг анализи на големопродажните пазари: 4 – Услуги за оригинирање на повик; 5 – терминација на повик; 6 – транзитирање на повик во јавни телефонски мрежи на фиксни локации. Конечниот документ се очекува да биде објавен во првиот квартал на 2013 година.

На 5 април 2012 година Агенцијата ја објави општа Регулативна стратегија за наредниот период од пет години (2012-2016). Официјалниот документ е „Петгодишна регулативна стратегија на АЕК“. Главните фокуси на стратегијата се следните: унапредување на регулирањето на големопродажните и малопродажните услуги, воведување на методологија на трошоци базирани на pure LRIC (само на Долгорочни инкрементални трошоци) за фиксни и мобилни говорни услуги, SMS и сл., Пристап од следната генерација („NGA“) и регулирање на FTTN (оптика до домот) во согласност со препораката за NGA, и прераспоредување и доделување на фреквенции за 4G услуги.

Домашниот пазар на електронски комуникации е високо конкурентен со тренд на намалување на цените како за фиксни и така и за мобилни услуги. Со измените на Правилникот за регулирање на малопродажбата, Агенцијата го утврди начинот и постапката за регулирање на малопродажните цени за фиксни говорни телефонски мрежи и услуги на операторот со значителна пазарна моќ на релевантните малопродажни пазари. Ex-ante регулацијата на малопродажбата се заснова на методологијата на ценовно истиснување.

Овие активности резултираа со намалување на цените на некои на големопродажни и малопродажни услуги на Друштвото. На страна на малопродажбата, стандардната месечна претплата за деловните претплатници беше намалена (на исто ниво со приватните корисници). На страна на големопродажбата, имаше промени во

Белешки кон консолидираните финансиски извештаи

надоместоците за интерконекција (терминација и оригинирање), ULL, битстрим пристап и големопродажба на линии за изнајмување (WLR).

Друштвото има обврска за цена базирана на трошоци за регулираните големопродажни услуги, користејќи ја методологијата на Долгорочно зголемување на трошоците ("LRIC"). Во август 2012 година Агенцијата ги објави нацрт резултатите од LRIC Bottom-up трошковниот модел развиен во рамки на Агенцијата за пресметување на цените за локален битстрим (базирани на трошоци) и за малопродажни и големопродажни изнајмени линии, кабелска канализација и неискористени оптички влакна и минимален пакет на изнајмени линии (базирани на трошоци). Како резултат, на 15 јануари 2013 година, Агенцијата донесе одлука за намалување на надоместоците и ја одобри изменетата Референтна понуда за обезбедување на физички пристап и користење на електронската комуникациска инфраструктура и придружните средства (кабелска канализација и неискористени оптички влакна). Новите надоместоци ќе бидат имплементирани од 1 февруари 2013 година.

Во согласност со PSTN миграцијата на мрежата на Друштвото, процес кој ќе трае до крајот на 2013 година, Агенцијата ги одобри предложените измени на Друштвото за големопродажните понуди (процеси, технички услови и цени) кои се применуваат од 1 јануари 2012 година.

Референтните понуди за големопродажни дигитални изнајмени линии ("WS DLL"), локален битстрим пристап и минимален пакет на изнајмени линии беа исто така одобрени од страна на Агенцијата и беа имплементирани нови променети методологии за пресметка на цените (во зависност од должината). Надоместоците за WS DLL и локален битстрим пристап се намалени од 1 декември 2012 година, а надоместоците за минимален пакет на изнајмени линии од 1 јануари 2013 година.

Врз основа на вториот круг извршени анализи на Пазарот 16 и LRIC моделот на трошоци, цената за терминирање на повик во јавна мобилна комуникациска мрежа („MTR“) беше дефинирана со рамномерно намалување во временска рамка од четири години (до 2013 година). Почнувајќи од септември 2011 година, цената на националниот MTR беше намалена на 3,1 денари/мин и беше планирано намалувањето да продолжи секоја година за 0,1 денари/мин се до нивото од 2,9 денари/мин во септември 2013 година. Истовремено, Агенцијата ги регулираше MTR за ОНЕ и ВИП (ВИП беше назначен за оператор со ЗПМ на овој пазар во рамките на вториот круг анализи) со постепено намалување во рамките на транзициски период од четири години.

Во мај 2012 година Агенцијата ја ревидираше пресметката на MTR на сите три мобилни оператори и наложи нов транзициски период. Од 1 јуни 2012 година до 31 август 2013 година, MTR на Подружницата беа утврдени на 3,0 денари/мин., додека MTR на ОНЕ и ВИП оператор беа утврдени на 4,0 денари/мин. Симетрија на MTR на 1,2 денари/мин. пресметана со користење на Bottom-up LRIC+ ќе се применува од 1 септември 2013 година, а дополнително намалување на 0,9 денари/минута пресметано со користење на Bottom-up pure LRIC ќе се применува од 1 септември 2014 година.

Во октомври 2011 година, Агенцијата објави отворен повик за доставување на барања за добивање на лиценца за радиофреквенции за мобилни услуги во опсегот 790 – 862 MHz, како и 1800 MHz.

Во август 2012 година, беше објавен јавен тендер со јавно наддавање за едно одобрение за радиофреквенција од 2 x 10 MHz во опсегот 790 - 862 MHz (LTE) за јавни мобилни услуги. Бидејќи не беше исполнет минималниот број од два заинтересирани оператори за одржување на наддавањето, во септември 2012 година тендерот беше повторно отворен во постапка без јавно наддавање. Крајниот рок за доставување на понудите беше 24 октомври 2012 година. Тендерот беше неуспешен бидејќи ниту еден постоен или нов оператор не достави понуда.

Исто така, во август 2012 година, беше објавен јавен тендер за радиофреквенции од 2 x 10 MHz на 1800 MHz (GSM, DCS и IMT-2000/UMTS) за јавни мобилни услуги и истиот беше затворен во септември 2012 година. ВИП Оператор го доби одобрението.

Во октомври 2012 година, Агенцијата побара промени на RIO на подружницата во насока на овозможување на завршување на транзитиран сообраќај во мрежата на подружницата. Оваа интервенција на Агенцијата беше направена во RIO на сите оператори со цел да се овозможи поголем простор за транзит на сообраќај.

Од август 2006 година, Друштвото има повеќе од 100 акционери како резултат на продажбата на дел од акциите во сопственост на Владата на Република Македонија преку аукциите организирани во текот на јуни 2006 година. Согласно Законот за хартии од вредност, со ова, Друштвото се квалификува како компанија со посебни обврски за известување кои главно се состојат од доставување на квартални, полугодишни и годишни финансиски информации до Комисијата за хартии од вредност на Република Македонија.

Белешки кон консолидираните финансиски извештаи

Регистрирана адреса на Друштвото е Кеј, 13 Ноември бр.6, 1000 Скопје, Република Македонија. Просечниот број на вработени врз основа на часови на работа во 2012 година беше 1.655 (2011: 1.670).

1.2. Истрага за одредени договори за консултантски услуги

На 13 февруари 2006 година, Маѓар Телеком АД, доминантниот сопственик на Друштвото, (преку Каменимост Комуникации АД – Скопје (во ликвидација), мнозински сопственик на Друштвото), објави дека е спроведена истрага за одредени договори склучени од друга подружница на Маѓар Телеком АД, со цел да се утврди дали договорите биле склучени во спротивност на политиките на Маѓар Телеком АД или важечките закони или регулативи. Одборот за ревизија на Маѓар Телеком ги ангажираше White & Case како свој независен правен советник за целите на спроведувањето на интерната истрага. Последователно на ова, на 19 февруари 2007 година, Одборот на директори на Друштвото, врз основа на препораката на Одборот за ревизија на Друштвото и Одборот за ревизија на Маѓар Телеком АД донесе одлука за спроведување на независна интерна истрага во однос на одредени договори во Македонија.

Врз основа на јавно достапните информации, како и информациите добиени од Маѓар Телеком, и како што беше претходно обелоденето, Одборот за ревизија на Маѓар Телеком спроведе интерна истрага во однос на одредени договори поврзани со активностите на Маѓар Телеком и/или нејзините подружници во Црна Гора и во Македонија, кои вкупно изнесуваа повеќе од 31 милион евра. Поконкретно, интерната истрага испитуваше дали Маѓар Телеком и/или нејзините подружници во Црна Гора и во Македонија извршиле плаќања коишто се забранети со законите или прописите на САД, вклучувајќи го и Законот на САД за спречување на корумпирано однесување во странство („FCPA“). Друштвото претходно ги обелодени резултатите од интерната истрага.

Одборот за ревизија на Маѓар Телеком го информираше Министерството за правда на САД („МП“) и Комисијата за хартии од вредност на САД („КХВ“) за интерната истрага. МП и КХВ започнаа истрага за активностите коишто беа предмет на интерната истрага. Дополнителни информации во врска со интерната истрага се содржани во финансиските извештаи на Друштвото за претходните години.

Во 2011 година, Маѓар Телеком склучи конечни спогодби со МП и КХВ за решавање на истрагите на МП и КХВ поврзани со Маѓар Телеком. Со спогодбите завршија истрагите на МП и КХВ.

Маѓар Телеком склучи двегодишен договор за одложено гонење („ДОГ“) со МП, според кој Маѓар Телеком беше обвинет за прекршување на одредбите од FCPA за спречување на давање поткуп и за две прекршувања на одредбите на FCPA што се однесуваат на водењето на деловните книги и евиденцијата. Во согласност со ДОГ, на 29 декември 2011 година, МП поднесе кривична информација („Информација“) во која овие обвиненија се изнесуваат до Окружниот суд на САД за Источната област на Вирџинија. Маѓар Телеком се согласи да ги признае наводите на МП и да преземе одговорност за дејствијата согласно обвинението изнесено во Информацијата. Маѓар Телеком се сложи да плати кривична казна во износ од 59,6 милиони американски долари, да соработува со МП во идни истраги, да се воздржи од какви било прекршувања на сојузниот кривичен закон на САД, да продолжи да ја спроведува програмата за усогласеност и да поднесува извештај за програмата за усогласеност до МП на годишно ниво во текот на времетраењето на ДОГ. МП ќе ги отфрли обвиненијата по завршувањето на двегодишниот период, доколку Маѓар Телеком не го прекрши ДОГ.

На 29 декември 2011 година, КХВ поднесе Тужба („Тужба“) во Окружниот суд на САД за Јужната област на Њујорк и предложи Конечна пресуда против Маѓар Телеком („Конечна пресуда“). Без да ги признае или да ги негира наводите во Тужбата, Маѓар Телеком се согласи кон поднесувањето на Тужбата и донесувањето на Конечна пресуда за решавање на истрагата на КХВ. Во Тужбата се наведени граѓански прекршувања на одредбите од FCPA за спречување на давање поткуп, водење на деловните книги и евиденција и за интерни контроли. Со Конечната пресуда, којашто беше одобрена од страна на Окружниот суд на САД за Јужната област на Њујорк на 3 јануари 2012 година, на Маѓар Телеком му е изречена трајна забрана во однос на прекршувањето на овие одредби и се бара од Маѓар Телеком да плати 25,2 милиони американски долари за враќање на нелегално стекната добивка и 6,0 милиони американски долари камата на тие средства за периодот пред донесувањето на пресудата.

Во конечните спогодби, МП и КХВ ги земале предвид пријавувањето на делото од страна на Маѓар Телеком, темелната интерна истрага, корективните мерки и соработката во истрагите на МП и КХВ. Маѓар Телеком презема неколку корективни мерки за справување со прашањата што беа идентификувани во текот на овие истраги. Овие мерки вклучуваат чекори кои имаат за цел ревидирање и подобрување на интерните контроли на Маѓар Телеком, како и воспоставување на Програма за корпоративна усогласеност. Програмата за корпоративна усогласеност ја подобрува свесноста за политиките и процедурите за усогласеност на Маѓар Телеком по пат на обуки, работењето на

Белешки кон консолидираните финансиски извештаи

телефонска линија за пријава на прекршоци, и мониторингот и комуникацијата со вработените и подружниците на Маѓар Телеком. Маѓар Телеком останува целосно посветен кон одговорно корпоративно однесување.

На 6 јануари 2012 година, Маѓар Телеком плати кривична казна во износ од 59,6 милиони американски долари во согласност со спогодбата со МП, а на 23 јануари 2012 година Маѓар Телеком плати 25,2 милиони американски долари за враќање на нелегално стекната добивка и 6,0 милиони американски долари камата за периодот пред донесувањето на пресудата во согласност со спогодбата со КХВ, што изнесува вкупно 90,8 милиони американски долари коишто се платени во врска со спогодбите со МП и КХВ.

Погоре наведената спогодба од страна на Маѓар Телеком и поврзаната обврска не беа евидентирани во консолидираните финансиски извештаи на Групацијата. Овие износи беа одразени во консолидираните финансиски извештаи на Маѓар Телеком и не се одразени во консолидираните финансиски извештаи на Друштвото.

Според информациите што му беа доставени на друштвото од страна на Маѓар Телеком АД на 2 декември 2009 година, Одборот за ревизија на Маѓар Телеком АД, на Одборот на директори на Маѓар Телеком му достави „Извештај за Истрага до Одборот за ревизија на Маѓар Телеком АД“ од 30 ноември 2009 година (во понатамошниот текст „Финален извештај“).

Во врска со издавањето на Финалниот извештај и информациите доставени до Друштвото од страна на Маѓар Телеком, во јануари 2010 година Претседателот на Одборот на директори на Друштвото побара правна и даночна експертиза од трета страна за проценка на потенцијалните сметководствени и даночни импликации што произлегуваат од трансакциите извршени од страна на Друштвото и неговата подружница коишто се предмет на Финалниот извештај.

Надворешните експерти изготвија извештаи (во понатамошниот текст: „Извештаите“) за нивната проценка и ги доставија Извештаите до Претседателот на Одборот на директори на Друштвото и до Раководството на Друштвото и неговата подружница, соодветно. Како резултат, врз основа на анализата на даночните и правните експерти и информациите што му беа достапни на Раководството во врска со трансакциите предмет на Финалниот извештај, беше идентификуван износ од МКД 248.379 илјади како потенцијално даночно влијание, заедно со поврзаната казнена камата, заклучно со 31 Декември 2009 што произлегува од трансакциите спроведени од страна на Друштвото и неговата подружница коишто се предмет на Финалниот извештај. Во 2010 година идентификуваниот износ во врска со потенцијалното даночно влијание, заедно со поврзаната казнена камата, изнесуваше МКД 261.834 илјади од кои МКД 227.972 илјади кои се однесуваа на Друштвото беа исплатени во 2010 година согласно извршна одлука, издадена од страна на Управата за јавни приходи. Во 2012 година износот од МКД 36.724 илјади поврзан со идентификуваното потенцијално даночно влијание, заедно со поврзаната казнена камата, во Подружницата беше платен врз основа на извршно решение издадено од Управата за јавни приходи (види белешка 14). Исто така, вредноста на еден договор од МКД 105.147 илјади капитализирана во рамките на сопствените акции беше коригирана во консолидираните финансиски извештаи за 2009 година како да овие плаќања биле прикажани како трошок во 2006 година наместо како капитализирани во рамките на сопствените акции како што беше првично известно. Другите договори што се идентификувани во Финалниот извештај и извештаите изготвени од даночните и правните експерти во врска со трансакциите извршени од страна на Друштвото и неговата подружница биле прикажани како трошок во поврзаните периоди (2001-2007 година).

Во мај 2008 година, Министерството за внатрешни работи („МВР“) на Република Македонија („РМ“) до Друштвото поднесе официјално писмено барање за информации и документација во однос на одредени плаќања за консултантски услуги и авансна дивиденда, како и одредени набавки и договори. Во јуни 2008 година, Друштвото достави копии од побараните документи. Во истиот период, Т-Мобиле Македонија исто така доби слични барања за доставување на одредена документација до Министерството за внатрешни работи на РМ којашто беше уредно доставена.

Во октомври 2008 година, Истражниот судија од Основниот суд Скопје 1 – Скопје (кривичен суд) му издаде официјален писмен налог на Друштвото да предаде одредена оригинална документација. Подоцна, во октомври 2008 година, Друштвото официјално и лично ја предаде побараната документација. Од МВР беа доставени дополнителни писмени барања, при што Друштвото ја обезбеди побараната документација.

Врз основа на јавни информации достапни од 10 декември 2008 година имаме сознанија дека Одделот за организиран криминал при МВР ги предал досиејата на канцеларијата на Основното јавно обвинителство за организиран криминал и корупција со предлог да се покрене кривична постапка против Атила Сендреи (поранешен Главен извршен директор на Македонски Телеком АД - Скопје), Ролф Плат (поранешен Главен финансиски директор на Македонски Телеком АД - Скопје), Михаил Кефаложанис (поранешен член на Одборот на директори во Каменимост

Белешки кон консолидираните финансиски извештаи

и поранешен член на одборот на директори во Телемакедонија) и Золтан Кишјухас (поранешен Главен извршен директор на Каменимост и поранешен неизвршен член на Одборот на директори на Македонски Телеком АД - Скопје) поради основано сомнение за извршено кривично дело. За овие лица се предлага да бидат обвинети за „злоупотреба на службена должност и овластувања“ на нивните позиции во Македонски Телеком АД - Скопје преку склучување на договори за консултантски услуги во однос на коишто немало намера ниту пак потреба од какви било услуги за возврат.

Основниот суд Скопје 1 во Скопје, Истражен оддел за организиран криминал достави покана до Друштвото во врска со кривичните пријави против претходно наведените лица и побара изјава дали Друштвото претрпело какви било штети како резултат на наведените договори за консултантски услуги.

По неколку одложувања на судското рочиште за истражната постапка што се води при Основниот Суд Скопје 1 Скопје, на рочиштето одржано на 13 април 2009 година, претставниците на Македонски Телеком АД – Скопје го презентираа ставот на Друштвото дека земајќи ја предвид тековната независна интерна истрага спроведувана од страна на White&Case, а одобрена од страна на Одборот на директори на Друштвото, прерано е да се најави каква било штета којашто би можела да биде причинета со спроведувањето на наведените договори или во врска со нив. На 11 мај 2010 година беше изведена експертиза и експерти од Министерството за правда на Република Македонија – Канцеларија за судска експертиза – Скопје, побара дополнителни документи од страна на Друштвото со цел да се подготви експертизата. Експертите побараа дополнителни информации во врска со одредени договори склучени во 2005 и 2006 година, и поврзаните фактури. На 1 ноември 2010 година Друштвото ги собра и достави бараните информации/документи до Канцеларија за судска експертиза.

На 14 март 2011 година, од Основниот суд Скопје 1 Друштвото доби примерок од документот “Наод и мислење”, од ноември 2010 година, издаден од Бирото за судско вештачење на Основниот суд Скопје 1 како резултат од вештачењето. Документот „Наод и мислење“ се однесува на и содржи заклучоци за пет договори склучени со Чаптекс и Космотелко во 2005 и 2006 година, а кои претходно биле разгледани од страна на Одборот за ревизија на Маѓар Телеком. Во документот “Наод и мислење” се заклучува дека, врз основа на овие договори биле направени издатоци во износ од 3,975 милиони евра од страна на Друштвото и Каменимост кон Чаптекс “без доказ за извршени услуги”; соодветно, акционерите на Друштвото и Каменимост, пропорционално на нивниот акционерски удел, претрпеле штети во погоре наведениот вкупен износ како резултат на намалените средства за плаќање на дивиденда во 2005 и 2006 година.

Врз основа на јавно достапните информации имаме сознание дека јавниот обвинител во 2011 година поднел обвинителен акт против г-дин Сендреи, г-дин Кишјухас и г-дин Плат, но не и против г-дин Кефалојанис. Судското рочиште се одржа на крајот на 2011 година, но беше одложено бидејќи судот не можеше да го обезбеди присуството на ниту еден од обвинетите. Друштвото, како оштетена страна во овој случај, нема добиено официјална судска покана за рочиштето.

Според прашањата поставени од страна на истражниот судија би можело да се заклучи дека јавниот обвинител го ословува Друштвото како оштетена страна од дејствијата на обвинетите. Сепак, врз основа на содржината на налогот за вештачење издаден од истражниот судија, и врз база на вештачењето, може да се заклучи дека сега оштетени страни се акционерите на Друштвото (Каменимост АД Скопје, Република Македонија и малцинските акционери), а отука и државниот буџет, бидејќи Република Македонија е акционер во Друштвото. Поради тоа, јавниот обвинител треба да појасни кој се смета за оштетена страна во овој конкретен случај, што е од големо значење за позицијата на Друштвото во оваа постапка и за неговите понатамошни активности. Во моментот нема никакви индикации дека Друштвото може да се смета за одговорно и да му се наложи да плати пенали или парични казни за кривичната постапка којашто е иницирана против поединците и соодветно Групацијата нема признаено резервирање.

На 23 февруари 2012 година Друштвото доби барање за документација од Управата за финансиска полиција на Министерството за финансии на РМ во врска со одреден договор за консултантски услуги и поврзаната документација, коишто беа доставени и до White & Case во текот на интерната истрага. Друштвото соодветно одговори на барањето.

Немаме сознанија за било какви информации како резултат на барања од било кое регулаторно тело или други надворешни страни, освен оние опишани погоре, од кои би можеле да заклучиме дека финансиските извештаи може да бидат неточни, вклучувајќи го и ефектот од можни незаконски дејства.

Белешки кон консолидираните финансиски извештаи

2. ЗНАЧАЈНИ СМЕТКОВОДСТВЕНИ ПОЛИТИКИ

Основните сметководствени политики усвоени во подготвувањето на овие консолидирани финансиски извештаи се прикажани подолу. Сметководствените политики се конзистентни со оние кои се применети во претходните години, освен ако не е поинаку наведено.

2.1. Основа за изготвување

Консолидираните финансиски извештаи на Македонски Телеком АД - Скопје се изготвени во согласност со Меѓународните стандарди за финансиско известување („МСФИ“).

Консолидираните финансиски извештаи се прикажани во илјади македонски денари.

Изготвувањето на финансиски извештаи во согласност со МСФИ подразбира раководството да врши проценки и претпоставки кои влијаат врз прикажаните износи во финансиските извештаи и белешките поврзани со нив. Деловите кои вклучуваат висок степен на претпоставки и комплексност или каде што проценките и претпоставките се значајни во однос на консолидираните финансиски извештаи се прикажани во белешка 4. Фактичките резултати може да се разликуваат од тие проценки.

2.1.1. Стандарди, измени и интерпретации ефективни и прифатени од Групацијата во 2012 година:

- МСФИ 7 (изменет). ОМСС објави измена на МСФИ 7 Измени на МСФИ 7 - Финансиски инструменти: Обелоденувања во октомври 2010 година. Со измената се бараат квантитативни и квалитативни обелоденувања во врска со преносите на финансиски средства што не резултираат со целосно депризнавање, или што резултираат со продолжена вклученост. Целта на ова е да им се овозможи на корисниците на финансиските извештаи да го подобрат нивното разбирање на таквите трансакции (на пример, секуритизации), вклучувајќи го и разбирањето на можните ефекти од какви било ризици кои можат да останат кај ентитетот кој ги префрлил средствата. Со измените исто така се бараат дополнителни обелоденувања доколку при крајот на извештајниот период се преземат диспропорционално многу такви трансакции. Примената на измената е задолжителна за годишните периоди коишто започнуваат на или по 1 јули 2011 година. Се дозволува примената да настапи и порано. Усвојувањето на изменетиот стандард не резултираше со значителни измени во обелоденувањата во финансиските извештаи на Групацијата.

2.1.2. Стандарди, измени и интерпретации ефективни во 2012 година, но кои не се релевантни за Групацијата:

- МСФИ 1 (изменет) ОМСС го измени МСФИ 1 во јануари 2010 година и во декември 2010 година. Со оглед на фактот дека Групацијата веќе долги години своето финансиско известување го врши според МСФИ, за истата не се релевантни ниту првичниот стандард, ниту која била ревизија на истиот.
- МСС 12 (изменет). Во декември 2010 година, ОМСС ја издаде објавата "Одложен данок: Обнова на клучните средства - Измени и дополнувања на МСС 12". Новата објава на "Одложениот данок: Обнова на клучните средства - Измени и дополнувања на МСС 12" поставува претпоставките за обновување (на пример, употреба или за продажба) на одредени средства. Ова е важно во случаите каде што одреден тип на наплата има различни даночни последици. Објавата поставува променлива претпоставка дека сегашната вредност на вложувањата во недвижности кои се мерат со помош на моделот на објективна вредност во МСС 40 ќе се обнови со продажба. Покрај тоа, книговодствената вредност на средствата кои не се амортизираат мерена со помош на моделот на ревалоризација согласно МСС 16 секогаш се смета дека треба да се надомести преку продажба. Измената го заменува SIC 21 а ќе се применува за годишни периоди почнувајќи на или по 1 јануари 2012 година. Се дозволува примената да настапи и порано. Бидејќи Групацијата нема инвестиции во недвижности или средства кои не се амортизираат и кои се мерат со помош на моделот на ревалоризација во МСС 16, изменетиот стандард нема влијание врз финансиските извештаи на Групацијата.

2.1.3. Стандарди, измени и интерпретации кои сè уште не се ефективни и за кои не е извршено предвремено прифаќање од Групацијата:

- МСС 1 (изменет). ОМСС издаде измена на МСС 1 Презентирање на финансиски извештаи во јуни 2011 година. Измените на МСС 1 го задржуваат пристапот на „еден или два извештаи“ по избор на ентитетот и само го

Белешки кон консолидираните финансиски извештаи

ревидираат начинот на кој се презентира останатата сеопфатна добивка: барање на посебни подзбирани за оние елементи кои можат да бидат рекласифицирани во делот на добивката или загубата во билансот на успех (преработени) и оние елементи што нема да бидат рекласифицирани. Измената треба да се применува за годишните периоди коишто започнуваат на или по 1 јули 2012 година.

- МСС 19 (изменет). ОМСС ги издаде измените на МСС 19 – Користи за вработените во јуни 2011 година. Измените се фокусираат на следниве клучни области:
 - Признавање (само на дефинирани планови за користи) – елиминирање на „коридор пристапот“
 - Презентирање (само на дефинирани планови на користи) - добивките и загубите што произлегуваат од повторни мерења треба да се презентираат (само) во останатата сеопфатна добивка (елиминирање на преостанатите опции)
 - Обелоденувања – зголемување на барањата за обелоденување, на пр.
 - карактеристиките на дефинираните планови за користи на друштвото,
 - износи што се признаваат во финансиските извештаи,
 - ризици што произлегуваат од дефинираните планови за користи, и
 - учество во планови на повеќе работодавци
 - Подобро / појаснето упатство во врска со неколку области на стандардот, т.е.
 - класификација на користите,
 - признавање на користите поради прекин на вработувањето; и
 - каматна стапка во врска со очекуваниот поврат на средствата на планот

Примена на измените се бара за годишните периоди што започнуваат на или по 1 јануари 2013 година. Не очекуваме усвојувањето на изменетиот стандард да резултира со значителни промени во финансиските извештаи на Групацјата.

- МСФИ 7 (изменет). Во декември 2011 година, ОМСС издаде Обелоденувања – нетирање на финансиски средства и обврски – изменување на МСФИ 7. Измените ги појаснуваат сметководствените барања за нетирање на финансиските инструменти и воведуваат нови барања за обелоденувања, кои имаат за цел да ја подобрат споредливоста на финансиските извештаи изготвени во согласност со МСФИ и Општоприфатените сметководствени принципи што се применуваат во САД (US GAAP). Примената на измената се бара за годишните периоди што започнуваат на или по 1 јануари 2013 година. Групацјата во моментот ги анализира можните промени во обелоденувањата во финансиските извештаи на Групацјата.
- МСФИ 9 Финансиски инструменти. Стандардот го сочинува првиот дел од триделниот проект за замена на МСС 39 (Финансиски инструменти: Признавање и мерење) со нов стандард којшто ќе биде познат како МСФИ 9 Финансиски инструменти. МСФИ 9 ја пропишува класификацијата и мерењето на финансиското средство и обврската. Останатите фази на овој проект се во тек и истите се однесуваат на исправката на вредност на финансиски инструменти и хеџинг сметководството, како и понатамошниот проект во врска со депривирање.

Финансиски средства - Првично признавање. МСФИ 9 бара финансиските средства да се мерат по објективна вредност. По првичното признавање, финансиските средства продолжуваат да се мерат во согласност со нивната класификација според МСФИ 9. Онаму каде што финансиското средство се класификува и мери според амортизирана вредност, се наложува обврска истото да се тестира за исправка на вредност според барањата за исправка на вредност од МСС 39. Во МСФИ 9 се утврдени правилата за класификација дадени во продолжение.

- МСФИ 9 наложува финансиските средства да се класификуваат како последователно мерени или според амортизирана или според објективна вредност. Постојат два услови што мора да бидат исполнети за класификување на финансиското средство по амортизирана вредност. (1) Целта на бизнис моделот на ентитетот во врска со управувањето со финансиски средства треба да биде да се чуваат средства со цел да се врши наплата на парични текови според договори; и (2) Договорните услови за финансиското средство на конкретни датуми предизвикуваат парични текови коишто се исклучиво плаќања на главнина и камата на преостанатиот износ од основниот долг. Доколку кој било од овие услови не е исполнет, финансиското средство се класификува според објективната вредност.

Белешки кон консолидираните финансиски извештаи

- Опција објективна вредност: МСФИ 9 дозволува ентитетот да определи инструмент, којшто инаку би бил класификуван во категоријата на амортизирана вредност, да се класификува според објективна вредност преку добивка или загуба, доколку таквата определба ја отстранува или значително ја намалува евентуалната недоследност при мерењето или признавањето (сметководствена неусогласеност).
- Сопственички инструменти: Стандардната категорија за сопственички инструменти е утврдена според објективната вредност преку добивка или загуба. Сепак, со стандардот е утврдено дека ентитетот може да направи неотповиклив избор при првичното признавање со цел да се прикажат сите промени во објективната вредност за вложувања во главнина што не се чуваат за тргување во рамките на останатата сеопфатна добивка. За овие добивки или загуби според објективна вредност не се поднесуваат извештаи како дел од добивката или загубата на ентитетот што поднесува извештаи. Само дивидендите што се добиваат од овие вложувања се евидентираат во добивка или загуба.
- Вградени деривати: Барањата од МСС 39 во однос на вградените деривати се променети од аспект на тоа што тие повеќе не наложуваат вградените деривати да бидат одделени од основните договори за финансиското средство.
- Рекласификација: МСФИ 9 наложува рекласификација помеѓу објективната и амортизираната вредност кога и само кога постои промена во бизнис моделот на ентитетот, „Спорните правила“ содржани во МСС 39 се отстранети.

Финансиски обврски - МСФИ 9 "Финансиски инструменти" поставува услови за сметководството на финансиските обврски и ги заменува соодветните правила во МСС 39 "Финансиски инструменти: признавање и мерење". Новите објави:

- Ги превзема правилата на МСС 39 за признавање и депривавање непроменети.
- Ги превзема повеќето од барањата на МСС 39 за класификација и мерење.
- Ги елиминира исклучоците од мерењето по објективна вредност за деривативните обврските коишто се поврзани и коишто мора да се порамнети со испорака на некотирани сопственички инструмент.
- Ги променува барањата поврзани со опцијата по објективна вредност за решавање на сопствениот кредитен ризик.

Ентитетот треба да го применува МСФИ 9 за годишните периоди коишто започнуваат на или по 1 јануари 2015 година. Се дозволува примената да настапи и порано. Ентитетот што поднесува извештаи треба да го применува МСФИ 9 ретроактивно. За ентитетите што ќе го усвојат МСФИ 9 за периодите што започнуваат пред 1 јануари 2012 година, МСФИ обезбедуваат ослободување при преминот во однос на повторното искажување на компаративните информации. Групацијата во моментот ги анализира можните промени во финансиските извештаи на Групацијата кои ќе бидат резултат на усвојувањето на новиот стандард.

- МСФИ 10, МСФИ 11, МСФИ 12, МСС 27 (изменети) и МСС 28 (изменет). ОМСС ги објави МСФИ 10 Консолидирани финансиски извештаи, МСФИ 11 Заеднички спогодби, МСФИ 12 Обелоденување на удели во други ентитети и измени на МСС 27 Посебни финансиски извештаи и МСС 28 Вложувања во придружени претпријатија во мај 2011 година.

МСФИ 10 го заменува упатството за консолидација во МСС 27 Консолидирани и посебни финансиски извештаи и ПКТ-12 Консолидација – Ентитети со посебна намена со воведување на единствен модел за консолидација за сите ентитети базиран на контрола, независно од природата на корисникот на инвестицијата (односно, ентитетот се контролира преку правата на глас на инвеститорите или преку други договорни аранжмани како што е вообичаено кај ентитетите со посебна намена). Според МСФИ 10, контролата се базира на фактот дали инвеститорот има:

- моќ врз корисникот на инвестицијата;
- изложеност или права на варијабилни поврати на инвестицијата од неговиот удел во корисникот на инвестицијата; и
- способност да ја користи својата моќ врз корисникот на инвестицијата за да влијае на износот на повратите на инвестицијата.

Белешки кон консолидираните финансиски извештаи

МСФИ 11 воведува нови сметководствени барања за заеднички спогодби, заменувајќи го МСС 31 Учества во заеднички вложувања. Опцијата за примена на методот за пропорционална консолидација при евидентирање на заеднички контролирани ентитети е отстранета. Освен тоа, МСФИ 11 ги елиминира заеднички контролираните средства за сега да се прави разлика само меѓу заеднички работења и заеднички вложувања. Заедничко работење е заедничка спогодба со која страните, кои имаат заедничка контрола, имаат права во однос на средствата и обврски во однос на финансиските обврски. Заедничко вложување е заедничка спогодба со која страните, кои имаат заедничка контрола, имаат права на нето средствата.

Со МСФИ 12 ќе се бараат подобри обелоденувања како за консолидираните ентитети така и за неконсолидираните ентитети во кои ентитетот има удел. Целта на МСФИ 12 е да се бараат информации според кои корисниците на финансиските извештаи можат да ја оценат основата за контрола, евентуалните ограничувања на консолидираните средства и обврски, изложеноста на ризици кои произлегуваат од уделот во неконсолидирани структурирани ентитети и учеството на сопствениците на неконтролен удел во активностите на консолидираните ентитети.

Барањата кои се однесуваат на посебни финансиски извештаи не се променети и истите се вклучени во изменетиот МСС 27 Посебни финансиски извештаи. Останатите делови од МСС 27 се заменети со МСФИ 10.

МСС 28 Вложувања во придружени претпријатија е изменет за да биде во согласност со измените базирани на издадените МСФИ 10, МСФИ 11 и МСФИ 12.

Во јуни 2012 година, ОМСС ги објави измените на преодните одредби на МСФИ 10, МСФИ 11 и МСФИ 12. Овие измени предвидуваат дополнително олеснување за преминување кон МСФИ 10, 11 и 12, ограничувајќи го барањето на обезбедување на коригирани споредбени податоци само за претходниот споредбен период. За обелоденувањата поврзани со неконсолидираните структурни ентитети, измените ќе го отстранат барањето за презентација на споредбени податоци за периодите пред МСФИ 12 да биде првично применет.

Ентитетот треба да го применува овој пакет на пет нови и ревидирани стандарди за годишните периоди кои започнуваат на или по 1 јануари 2013 година. Не очекуваме нивното усвојување да резултира во значителни измени во финансиските извештаи на Групацијата.

- МСФИ 13 ОМСС го објави МСФИ 13 Мерење на објективната вредност во мај 2011 година за да го замени упатството за мерење на објективната вредност во постојната литература за сметководство според МСФИ со еден стандард. МСФИ е резултат на заедничките напори на ОМСС и ОФСС за креирање на рамка за конвергирана објективна вредност. МСФИ 13 ја дефинира објективната вредност, дава упатство за определување на објективната вредност и бара обелоденувања на мерењата на објективната вредност. Меѓутоа, МСФИ 13 не ги менува барањата во однос на тоа кои ставки треба да бидат измерени или обелоденети според објективната вредност. МСФИ 13 бара зголемување на конзистентноста и споредливоста на мерењата на објективната вредност и соодветните обелоденувања преку „хиерархија на објективната вредност“. Хиерархијата ги категоризира влезните информации, кои се користат во техниките на вреднување, на три нивоа. Хиерархијата им дава најголем приоритет на (некоригираните) котирани цени на активните пазари за идентични средства или обврски, а најнизок приоритет на интерните информации добиени од друштвото. Ако влезните информации кои се користат за мерење на објективната вредност се категоризирани на различни нивоа во хиерархијата на објективни вредности, мерењето на објективната вредност целосно се категоризира во нивото на влезни информации на најниско ниво кое е значајно за целокупното мерење (врз основа на примената на процена). Новиот стандард треба да се применува за годишните периоди коишто започнуваат на или по 1 јануари 2013 година. Се дозволува примената да настапи и порано. Не очекуваме усвојувањето на новиот стандард да резултира во значителни измени во финансиските извештаи на Групацијата.
- МСС 32 (изменет). Во декември 2011 година, ОМСС го издаде Обелоденувања – нетирање на финансиски средства и обврски (измени на МСС 32). Овие измени се направени на упатството за примена на МСС 32 “Финансиски инструменти”, и ги појаснуваат некои од барањата за нетирање на финансиските средства и обврски во билансот на состојба. Примената на измената се бара за годишните периоди што започнуваат на или по 1 јануари 2014 година. Групацијата во моментот ги анализира можните промени во обелоденувањата во финансиските извештаи на Групацијата, кои ќе бидат резултат на усвојувањето на измените на стандардот.

Белешки кон консолидираните финансиски извештаи

2.1.4. Стандарди, измени и интерпретации кои сè уште не се ефективни и кои не се релевантни за работењето на Групацјата:

- КТМФИ 20 Во октомври 2011 година, ОМСС го објави КТМФИ 20 Трошоци за ослободување од отпад во производствената фаза на површински коп. Толкувањето се применува за годишните периоди коишто започнуваат на или по 1 јануари 2013 година. Се дозволува примената да настапи и порано. Бидејќи Групацјата нема рударска дејност, толкувањето нема да има никакво влијание на финансиските извештаи на Групацјата.
- МСФИ 1 ОМСС го измени МСФИ 1 во март 2012 година и мај 2012 година. Измените треба да се применуваат за годишните периоди што започнуваат на или по 1 јануари 2013 година. Бидејќи Групацјата многу години известува согласно МСФИ, ниту оригиналниот стандард, ниту било каква негова промена, не е релевантна за Групацјата.
- МСФИ 10, МСФИ 12 и МСФИ 27 (изменет) Инвестициони ентитети. Во октомври 2012 година, ОМСС го издаде Инвестициони ентитети (измена на МСФИ 10, МСФИ 12 и МСФИ 12). Овие измени вклучуваат: создавање на дефиниција за инвестициони ентитети; барањето ваквите ентитети да ги мерат вложувањата во подружниците по објективна вредност преку добивката или загубата наместо да ги консолидираат; ново барање за обелоденување за инвестиционите ентитети; и барање за посебни финансиски извештаи на инвестиционите ентитети. Измените се ефективни од 1 јануари 2014 година. Се дозволува примената да настапи и порано. Бидејќи Групацјата нема инвестициони ентитети, измената нема да има никакво влијание на финансиските извештаи на Групацјата.

2.2. Основа на консолидација

2.2.1. Подружници

Подружници се оние претпријатија кои се контролирани од страна на Друштвото. Контролата постои кога Друштвото има моќ, директно или индиректно да раководи со финансиските и оперативните политики на едно претпријатие генерално придружено од сопственост на над половина од гласачките права, со цел да се здобие со полза од неговите активности. Финансиските извештаи на подружниците се вклучени во консолидираните финансиски извештаи од датумот кога ќе започне контролата до датумот на престанок на контролата.

Трансакциите во рамките на Групацјата, како и нереализираните добивки коишто произлегуваат од трансакциите во рамките на Групацјата се елиминираат при изготвувањето на консолидираните финансиски извештаи.

Подружниците и процентот на сопственост се прикажани подолу:

| | Земја каде е инкорпорирана | Процент на сопственост На 31 декември 2012 | Процент на сопственост На 31 декември 2011 |
|------------------------|----------------------------|---|---|
| Т-Мобиле Македонија АД | Македонија | 100 | 100 |
| е-Македонија | Македонија | 100 | 100 |

2.3. Трансакции во странска валута

2.3.1. Функционална и презентациска валута

Консолидираните финансиски извештаи се прикажани во илјади македонски денари кој е функционална и презентациска валута на Друштвото.

2.3.2. Трансакции и салда

Трансакциите во странска валута се искажуваат во денари според курсот важечки на денот на трансакцијата. Монетарните средства и обврски искажани во странска валута на датумот на изготвување на извештајот за финансиска состојба се претвораат во денари според средниот курс важечки на денот на извештајот за финансиска состојба, а приходите и расходите произлезени од оваа основа се признаваат во добивката или загубата (Финансиски приходи/трошоци). Немонетарните средства и обврски искажани во странска валута се претвораат во денари според курсот важечки на денот на трансакцијата.

Девизните средства со кои што работи Групацјата се претежно евра (ЕУР) и американски долари (УСД).

Белешки кон консолидираните финансиски извештаи

Официјалните курсеви важечки на 31 декември 2012 и 2011 година беа како што следи:

| | 2012 | 2011 |
|-------|-------|-------|
| | МКД | МКД |
| 1 УСД | 46,65 | 47,53 |
| 1 ЕУР | 61,50 | 61,51 |

2.4. Финансиски инструменти

Финансиски инструмент е било каков договор кој што предизвикува финансиско средство кај еден ентитет и финансиска обврска или сопственички инструмент кај друг ентитет.

Финансиските средства на Групацијата вклучуваат парични средства и еквиваленти на парични средства, депозити во банки, сопственички инструменти на други ентитети (расположливи за продажба и по објективна вредност преку добивката или загубата) и договорни права да прими парични средства (побарувања од купувачи и останати побарувања) или друго финансиско средство од друг ентитет.

Финансиските обврски на Групацијата вклучуваат обврски кои произлегуваат од договорните обврски да испорача парични средства или други финансиски средства на друг ентитет (недеривативни финансиски средства). Во основа, финансиските обврски вклучуваат обврски кон добавувачи и останати обврски.

2.4.1. Финансиски средства

Групацијата ги класификува финансиските средства во следниве категории:

- а) финансиски средства по објективна вредност преку добивката или загубата
- б) заеми и побарувања
- в) финансиски средства расположливи за продажба

Класификацијата зависи од целите за коишто се стекнати овие средства. Раководството ја определува класификацијата на финансиските средства при првичното признавање.

Стандардните продажби и купувања на финансиски средства се признаваат на датумот на тргување, т.е. на датумот на кој Групацијата презела обврска за продажба или купување на средството. Инвестициите првично се признаваат по објективна вредност плус трансакциските трошоци за сите финансиски средства коишто не се прикажани по објективна вредност преку добивката или загубата. Финансиските средства прикажани по објективна вредност преку добивката или загубата првично се признаваат по објективна вредност, а трансакциските трошоци се признаваат како трошок во добивката или загубата.

На секој датум на извештајот за финансиска состојба, Групацијата проценува дали има објективни докази дека финансиското средство е оштетено. Постојат објективни докази за оштетување доколку како резултат на настани на загуба што се случиле по првичното признавање на средството има влијание на проценетите идни парични текови на финансиското средство или група на финансиски средства кои можат со сигурност да се проценат.

Загубите од оштетување на финансиски средства се признаваат во добивката или загубата наспроти сметки за исправка за да се намали сегашната вредност се до депризнавање на финансиското средство, кога нето сегашната вредност (вклучувајќи и било какви загуби од оштетување) се депризнава од Консолидираниот извештај за финансиска состојба. Добивките или загубите при депризнавањето се пресметуваат како разлика помеѓу приливите од продажба и нето сегашната вредност којашто е депризнаена.

Финансиските средства престануваат да се признаваат (депризнавање) кога правото да се примаат парични приливи од инвестицијата е истечено или пренесено и Групацијата ги има пренесено значајните ризици и придобивки од сопственоста.

- (а) Финансиски средства прикажани по објективна вредност преку добивката или загубата

Оваа категорија ги содржи оние финансиски средства прикажани по објективна вредност преку добивката или загубата при нивното првично признавање. Финансиското средство е класификувано во оваа категорија доколку е така одредено од страна на раководството кое донесува одлуки за набавка и продажба врз основа на нивната објективна вредност во согласност со инвестиционата стратегија на Групацијата за чување на вложувањата во сопственото портфолио се до моментот на појавување на поволни пазарни услови за нивна продажба.

Белешки кон консолидираните финансиски извештаи

Финансиските средства прикажани по објективна вредност преку добивката или загубата последователно се прикажуваат по објективна вредност. Добивките и загубите коишто произлегуваат од промената на објективната вредност на финансиските средства по објективна вредност преку добивката или загубата, се признаваат во добивката или загубата (Финансиски приходи/расходи) во периодот во кој настануваат.

Приходот од дивиденди од финансиските средства по објективна вредност преку добивката или загубата, се признава во добивката или загубата кога е воспоставено правото на Групацјата да ја добие наплатата на истата и кога економските користи се веројатни.

(б) Заеми и побарувања

Заемите и побарувањата се недеривативни финансиски средства со фиксни или детерминирани плаќања кои не котираат на активниот пазар. Тие се вклучени во обртни средства, со исклучок на оние чие доспевање е по 12 месеци, по датумот од извештајот за финансиска состојба. Овие се класифицирани како нетековни средства.

Следниве ставки се вклучени во категоријата „заеми и побарувања“:

- парични средства и еквиваленти на паричните средства
- депозити во банки
- побарувања од купувачите
- останати побарувања
- заеми на вработени
- побарувања и заеми на трети лица

Заемите и побарувањата првично се признаваат по објективна вредност, а последователно се мерат по амортизирана вредност користејќи го методот на ефективна каматна стапка.

Парични средства и еквиваленти на паричните средства

Паричните средства и еквивалентите на паричните средства се состојат од средства во благајна, депозити по видување и останати краткорочни високо ликвидни инвестиции со рок на доспеаност од три месеци или помалку.

Доколку се случи исправка на вредноста на парични средства и еквиваленти на паричните средства, истата ќе биде признаена во добивката или загубата (расходи од финансирање).

Побарувања од купувачите и останати побарувања

Побарувањата од купувачите и останатите побарувања првично се признаваат по објективна вредност, а последователно се мерат по амортизирана вредност користејќи го методот на ефективна каматна стапка и намалени за исправка на вредноста заради оштетување. Исправката на вредност заради оштетување на побарувањата од купувачите и останатите побарувања се формира кога постојат објективни докази дека Групацјата нема да може да ги наплати сите доспеани износи согласно оригиналните услови на побарувањето. Значајните финансиски потешкотии на должникот, веројатноста дека ќе влезе во стечај или финансиска реорганизација и задоцнетото плаќање се сметаат за индикатори дека побарувањето е оштетено.

Доколку има објективни докази дека настанало оштетување на заеми и побарувања признаени по амортизирана вредност, износот на исправката на вредност се утврдува како разлика меѓу сегашната вредност на средството и сегашната вредност на предвидените идни парични текови (исклучувајќи ги идните кредитни загуби кои се уште не се случени) дисконтирани со оригиналната ефективна каматна стапка на финансиското средство (т.е. ефективната каматна стапка пресметана на првичното признавање). Сегашната вредност на средството е намалена со користење на сметка за исправка, а износот на загубата е признаен во добивката или загубата (Останати расходи од работењето - Исправка на вредноста на сомнителни и спорни побарувања).

Политиката на Групацјата за групна проценка за оштетување се базира на старосната структура на побарувањата поради големиот број од релативно слични видови на купувачи.

За најголемите купувачи и странските купувачи, како и за купувачи кои се во процес на ликвидација или стечај, исправката е пресметана на индивидуална основа. Во 2011 година Групацјата изврши детална анализа на портфолијата на купувачи и, во индивидуалното вреднување ги вклучи исто така и корисниците на интерконекциски услуги. Индивидуално вреднување исто така се врши во специјални околности.

Белешки кон консолидираните финансиски извештаи

Кога побарувањето од купувачот е ненаплатливо, се отпишува преку добивката или загубата (Останати оперативни трошоци - Исправка на вредноста на сомнителни и спорни побарувања) со паралелно ослободување на кумулираната исправка на сметката за исправка на побарувањата од купувачите. Последователните враќања на износите претходно отпишани се пребиени со признаените исправки на вредност во добивката или загубата.

Доколку во некој последователен период износот на оштетувањето се намали и тоа намалување објективно може да се поврзе со настан кој настанал после признавањето на оштетувањето (како на пример подобрување во кредитниот рејтинг на должникот), претходно признаената загуба ќе биде вратена со корекција на сметката за исправка на побарувањата. Сегашната вредност на финансиското средство на датумот на кој се враќа загубата не смее да ја надмине амортизираната вредност која би била пресметана доколку оштетувањето не било признаено. Вредноста на вратената загуба ќе биде признаена во добивката или загубата како намалување на Останати расходи од работењето (Исправка на вредноста на сомнителни и спорни побарувања).

Износите кои се должат кон и побаруваат од другите мрежни оператори се прикажани на нето основа во случаите каде постои право за пребивање и износите се подмируваат на нето основа (како на пример побарувањата и обврските поврзани со меѓународен сообраќај).

Заеми за вработени

Заемите за вработени првично се признаваат по објективна вредност а последователно се мерат по амортизирана вредност користејќи го методот на ефективна каматна стапка.

Разликата помеѓу номиналната вредност на дадените заеми и првичната објективна вредност на заемите за вработени се признава како однапред платени бенефиции на вработени. Каматите од дадените заеми пресметани по методот на ефективна камата се признаваат како финансиски приходи, додека однапред платените бенефиции на вработените се амортизираат како Трошоци за вработените рамномерно за времетраењето на заемот.

Загубите од исправката на заемите за вработени, доколку се случат, се признаваат во добивката или загубата (трошоци за вработени).

(в) Финансиски средства расположливи за продажба

Финансиски средства расположливи за продажба се недеривативи кои се или одредени во оваа категорија или не се класифицирани во некоја од другите категории. Тие се вклучени во нетековните средства освен ако раководството има намера да ги продаде финансиските средства во рок од 12 месеци од датумот на извештајот за финансиска состојба. Стекнувањето и продажбата на финансиските средства се признаваат на денот на тргувањето - датумот на кој Групацијата се обврзува да купи или продаде некое средство.

По првичното признавање, сите финансиски средства расположливи за продажба се мерат по објективна вредност со исклучок на некој инструмент кој што не е котиран на активниот пазар и чија што објективна вредност не може реално да се измери и во тој случај истиот се прикажува по набавна вредност, вклучувајќи ги трансакциските трошоци намалени за трошоците на оштетувањето. Намерата на Друштвото е да ги отуѓи овие средства кога ќе се појават поволни услови на пазарот за нивна продажба. Промените на објективната вредност на финансиските средства кои се класификувани како расположливи за продажба се признаваат во Останата сеопфатна добивка. Кога финансиските средства, класификувани како расположливи за продажба ќе се продадат или ќе претрпат оштетување, акумулираната објективна вредност, признаена во капиталот, се вклучува во добивката или загубата, како добивка или загуба од вложувања во хартии од вредност.

Групацијата оценува на секој датум на извештајот за финансиска состојба дали има објективен доказ дека финансиското средство е оштетено. Објективен доказ за оштетување има, кога како резултат на настани на загуба кои се случиле по првичното признавање на средството има влијание врз проценетите идни парични текови на финансиските средства или групата на финансиски средства кои можат со сигурност да се проценат. Доколку постои таков доказ за финансиски средства расположливи за продажба, кумулативната нереализирана добивка (доколку постои) е рекласифицирана од Останат сеопфатен приход во Добивката или загубата и секоја останата разлика е исто така признаена во Добивката или загубата (Финансиски приходи). Загубите поради оштетување признаени во добивката или загубата за капитални инструменти не се признаваат повторно преку добивката или загубата.

Доколку финансиските средства расположливи за продажба се продадени или откупени, и поради тоа депризнаени, корекцијата на објективната вредност акумулирана во капитал е рекласифицирана од Останата сеопфатна добивка во Добивката или загубата (Финансиски приход).

Белешки кон консолидираните финансиски извештаи

2.4.2. Финансиски обврски

Обврски кон добавувачи и останати обврски

Обврските кон добавувачи и останати обврски (вклучувајќи ги и пресметаните трошоци) првично се признаваат по објективна вредност, а последователно се мерат по амортизирана вредност користејќи го методот на ефективна каматна стапка. Заради краткиот рок на доспевање, сегашната вредност на обврските кон добавувачи и останатите обврски е приближна на нивната објективна вредност.

Долгорочните финансиски обврски првично се признаваат по објективна вредност и последователно се мерат по амортизирана вредност користејќи го методот на ефективна каматна стапка.

2.5. Залихи

Залихите се искажуваат по вредност пониска од набавната или нето пазарна вредност. Нето пазарната вредност е проценета продажна цена во нормални услови на делување, намалена за проценетите трошоци за продажба.

Набавната вредност на залихите се евидентира според принципот просечни цени и ги вклучуваат трошоците настанати за нивна набавка и доведување на постојната состојба и локација.

Телефонските апарати врзани во промотивни активности, често се продаваат по пониска од набавната вредност за целите на добивање на нови претплатници со обврзувачки период за користење на услугата. Таквите загуби од продажба на опрема се евидентираат само при настанување на продажбата, бидејќи истите се продадени како дел од профитабилен договор за услуги со купувачот и доколку номиналната продажна цена е повисока од набавната вредност на телефонот. Доколку номиналната продажна цена е пониска од набавната, разликата веднаш се признава како исправка.

Загубите од исправката на залихите се признаваат во Останати расходи од работењето (Исправката на вредноста на залихите до нето продажна вредност).

2.6. Нетековни средства наменети за продажба

Средствата се класифицираат како средства наменети за продажба доколку повеќе не се потребни за идното работење на Групацијата, доколку се идентификувани за продажба и се очекува дека ќе бидат продадени во наредните 12 месеци. Овие средства се прикажани по пониска од сегашната вредност или објективната вредност намалена за трошоците за продажба. Амортизацијата престанува да се пресметува од денот кога средствата добиваат статус на средства наменети за продажба. Кога средствата се означени за продажба и утврдената објективна вредност е пониска од сегашната вредност, разликата се признава во добивката или загубата (Амортизација) како загуба од оштетување.

2.7. Недвижности, постројки и опрема

Недвижностите, постројките и опремата се прикажуваат по набавна вредност намалена за акумулираната амортизација и загубите од оштетување (види белешка 2.9).

Набавната вредност на недвижностите, постројките и опремата се состои од набавната цена, вклучувајќи ја увозната царина и неповратните даноци за набавка, намалена за трговските попусти и работи и сите директни трошоци направени за средството да се доведе на локација и во услови неопходни за средството да биде способно за употреба на начин кој е одреден од раководството. Првичната проценка на трошоците за демантирање и отстранување на средството, како и за обновување на просторот (реставрација) на кој средството е лоцирано исто така се вклучени во набавната вредност ако стекнатата обврска може да биде признаена како резервирање согласно МСС 37-Резервирања, неизвесни обврски и неизвесни средства.

Во 2011 година беше донесен Закон за постапување со нелегално изградени објекти, според кој Групацијата ќе има одредени издатоци поврзани со добивање на целосна документација за базните станици и инфраструктурата на фиксната телефонија во согласност со применливите закони во Република Македонија. Групацијата ги капитализира овие издатоци при нивното настанување. Издатоците што капитализирани се вклучени во Недвижности, постројки и опрема (види белешка 11).

Белешки кон консолидираните финансиски извештаи

Набавната вредност на сопствено изградените средства ги вклучува трошоците за материјали и директна работна рака.

Последователни издатоци се вклучени во сегашната вредност на средството, или се признаени како посебно средство, единствено кога е веројатно дека идните економски користи поврзани со средството ќе се прелеат во Групацијата и кога трошокот на средството може да биде измерен веродостојно. Сегашната вредност на заменетиот дел се отпишува. Сите останати издатоци за поправки и одржување се признаваат во добивката или загубата како трошоци во периодот кога настануваат.

Кога средствата се расходуваат, набавната вредност и акумулираната амортизација се тргаат од сметководствената евиденција и загубата се признава во добивката или загубата како трошок за амортизација.

Кога средствата се продадени, набавната вредност и акумулираната амортизација се тргаат од сметководствената евиденција и добивката или загубата определена со споредување на приливот со сегашната вредност се признава во добивката или загубата (Останати оперативни приходи).

Амортизацијата на недвижностите, постројките и опремата се признава во добивката или загубата на праволиниска основа во текот на проценетиот корисен век на траење на недвижностите, постројките и опремата. На недвижностите, постројките и опремата не им се пресметува амортизација се до моментот кога стануваат расположливи за употреба. Земјиштето не се амортизира. Корисниот век на недвижностите, постројките и опремата и остатокот на вредноста се ревидира, и се коригира ако е потребно, најмалку еднаш годишно. За повеќе детали околу влијанието на последната ревизија на корисниот век на групите на недвижности, постројки и опрема види белешка 11.

Проценетиот корисен век на недвижностите, постројките и опремата е како што следи:

| | 2012 | 2011 |
|-----------------------------------|--------|--------|
| | Години | Години |
| Згради | 20-40 | 20-40 |
| Надземни и кабелски линии | 20-25 | 20-25 |
| Телефонски центри | 7-10 | 10 |
| Базни станици | 10 | 10 |
| Компјутери | 4 | 4 |
| Мебел и друга канцелариска опрема | 4-10 | 4-10 |
| Возила | 4-10 | 4-10 |
| Останато | 2-15 | 2-15 |

2.8. Нематеријални средства

Нематеријалните средства набавени од Групацијата се искажани по набавна вредност намалена за акумулираната амортизација и загубите од оштетување (види белешка 2.9).

Последователните издатоци кај нематеријалните средства се капитализираат единствено кога ја зголемуваат идната економска корисност од нематеријалните средства содржани во специфични средства на кои што се однесуваат. Сите останати издатоци се третираат како трошоци во периодот кога настануваат.

Корисниот век на концесијата и лиценците е одреден врз основа на договорите по основ на кои истите се стекнати и се амортизираат на праволиниска основа во текот на периодот на достапност на фреквенцијата за комерцијална употреба до крајот на првичната концесија или периодот за кој е добиена лиценцата. При одредувањето на корисниот век не се земаат во предвид периодите на обновување (види белешка 12).

Проценетиот корисен век е како што следи:

| | 2012 | 2011 |
|----------------------------------|--------|--------|
| | Години | Години |
| Софтвер и лиценци | 2-5 | 2-5 |
| Концесија | 18 | 18 |
| 3G лиценца и 2G 1800 MHz лиценца | 10 | 10 |

Белешки кон консолидираните финансиски извештаи

Амортизацијата на нематеријалните средства се признава во добивката или загубата на праволиниска основа во текот на проценетиот корисен век на траење на нематеријалните средства. Корисниот век на нематеријалните средства се ревидира, и се коригира ако е потребно, најмалку еднаш годишно.

При одредување дали одредено средство кое инкорпорира елементи и на недвижност, постројки и опрема и на нематеријално средство треба да се евидентира според МСС 16 – Недвижност, постројки и опрема или како нематеријално средство според МСС 38 – Нематеријални средства, раководството користи проценка за да оцени кои елементи се позначајни и соодветно се признава истото.

2.9. Оштетување на недвижностите, постројките и опремата и нематеријалните средства

Средствата кои имаат неодреден век на користење не се предмет на амортизација и се тестирани годишно за оштетување.

Средствата кои се предмет на амортизација се проценуваат од оштетување кога постојат настани или промени во околностите кои индицираат дека нивната сегашна вредност не е иста со нивната надоместувачка вредност. Загубите од оштетување се признаваат за износите за кои сегашната вредност на средството го надминува неговиот надоместувачки износ. Надоместувачкиот износ претставува поголемиот износ од износот кој ја претставува реалната вредност на средството при продажба, намалена за трошоците и вредноста во употреба. За проценка на оштетување на средствата, истите се групираат на најниско можно ниво за кое може да се утврди независен паричен тек (cash-generating units).

Загубите од оштетување се признаваат во добивката или загубата (Амортизација). Нефинансиските средства кои претрпеле оштетување се ревидираат еднаш годишно за да се утврди можното враќање на оштетување.

2.10. Резервирања и неизвесни обврски

Резервирањата се признаваат кога Групацијата има сегашна законска или конструктивна обврска како резултат на изминати настани и е веројатно дека ќе настане одлив на средства со цел да се подмири оваа обврска и кога е можно да се направи веродостојна проценка на износот на обврската.

Резервирањата се мерат и евидентираат како најдобра можна проценка на износот кој е потребен да се подмири сегашната обврска на датумот на извештајот за финансиска состојба. Проценката може да се пресмета како пондериран просек од очекуваните потенцијални исходи или, исто така, може да биде еден исход со најголема веројатност. Резервирањата се признаени во добивката или загубата на соодветен трошок кој одговара на природата на резервирањето.

За неизвесните обврски не се врши резервирање. Неизвесна обврска е можна обврска која произлегува од минат настан и чиешто постоење ќе биде потврдено само со случување или не-случување на еден или повеќе несигурни идни настани кои не се во целост под контрола на ентитетот, или сегашна обврска кој произлегува од минат настан но не е признаена бидејќи не е веројатно дека ќе има одлив на ресурси кои вклучуваат економски користи за исплата на таа обврска или не може да се направи веродостојна проценка на износот на обврската.

2.11. Акционерски капитал

Обичните акции се класифицирани во акционерскиот капитал.

2.12. Сопствени акции

Кога Групацијата купува сопствени акции, износот кој е платен, кој ги вклучува и директните променливи трошоци (намалени за данок на добивка), е намален од запишаниот капитал на акционерите на Групацијата се додека акциите не се отповикани или повторно издадени. Кога сопствените акции се повторно издадени примениот надоместок (намален за било кои директно припишани променливи трошоци и поврзаниот ефект на данокот на добивка) се вклучува во капиталот кој се однесува на имателите на акции на Групацијата.

Белешки кон консолидираните финансиски извештаи

2.13. Останати резерви

Членките на Групацијата издвојуваат законска резерва која се формира по пат на издвојување од нето добивката. Оваа резерва се пресметува и издвојува како процент утврден со закон и не може да биде помал од 15% од добивката, се додека резервите не достигнат износ кој е еднаков на една петтина од основната главнина. Овие резерви се наменети за покривање на загуби и не се распределуваат на акционерите, освен во случај на банкротирање на членките на Групацијата.

2.14. Приходи

Приходите од дадени услуги и продажба на опрема (види белешка 16), се прикажани намалени за ДДВ, попусти и по елиминацијата на продажбата внатре во Групацијата. Приходите се признаваат кога износот на приходот може веродостојно да се измери, и кога е веројатно дека ќе настане прилив на идни економски користи во Групацијата и специфичните критериуми од МСС 18 за продажбата на производи и давањето на услуги се исполнети за давањето на секоја од услугите на Групацијата и продажбата на производи.

На купувачите на Групацијата им се доделуваат поени за лојалност (кредитни поени) врз основа на користењето на услугите на Групацијата, вклучувајќи го и навременото плаќање на фактурите. Наградите за лојалност можат да се акумулираат и искористат со цел да се остварат идни придобивки (пр. Телефони, телекомуникациска опрема и сл.) од операторите на Групацијата. Кога купувачите ќе ги заработат нивните кредитни поени, објективната вредност на заработените кредитни поени се одзема од фактурираниот приход на купувачот, и се признава во Останати обврски (Одложен приход). При искористувањето (или истекувањето) на поените, Одложениот приход се ослободува во приход како што купувачот го искористува (или откажува) неиспорачаниот елемент од пакетот.

Приходите од оперативен наем се признаваат на праволиниска основа во текот на периодот во кој се дава услугата.

2.14.1. Приходи од фиксна и мобилна телефонија

Приходите произлегуваат од услуги дадени на претплатниците и останати трети лица кои ја користат телекомуникациската мрежа и од продажба на опрема.

Договорите со претплатниците типично вклучуваат продажба на опрема, месечна претплата и реализиран говорен, интернет, податочен или мултимедијален сообраќај. Групацијата ги смета различните елементи на ваквите договори како поединечни приходи и го признава секој од овие приходи користејќи го методот на остаточна вредност. Овие елементи се идентификувани и поделени, бидејќи истите имаат самостојна вредност и се продаваат и одделно освен во пакет. Затоа Групацијата признава приход за сите овие елементи користејќи го методот на остаточна вредност при што вредноста земена во предвид за алоцирање на поодделните елементи е еднаква на вкупната вредност земена во предвид минус објективната вредност на неискористените елементи.

Групацијата им овозможува на клиентите теснопојасен и широкопојасен пристап до нејзината фиксна, мобилна и телевизиска мрежа. Приходите од услуги се признаваат кога услугите се дадени во согласност со договорните одредби и услови. Приходите од сообраќај се признаваат според искористените минути и договорените надоместоци намалени за одобрените попусти, додека приходите од претплата и услуги со фиксен надомест се признаваат во периодот за кој се однесуваат.

Приходите и трошоците поврзани со продажба на телекомуникациска опрема и додатоци се признаваат кога производите се доставени, под услов да не постојат неисполнети обврски од страна на друштвото кои имаат влијание врз конечното прифаќање на договорот од страна на купувачот.

Приходите од аудио текст услуги (говорни и неговорни) се признаени на бруто основа бидејќи обезбедувањето на овие услуги преку мрежата е одговорност на Групацијата. Групацијата ја утврдува цената на овие услуги и ги сноси значајните ризици од овие услуги, во спротивно се прикажани на нето основа.

Клиентите можат да купат припејд картички за мобилен, јавни говорници и интернет („припејд картички“) кои им овозможуваат на тие претплатници да ја користат телекомуникациската мрежа за одреден временски период. Клиентите мора да платат за ваквите услуги на денот на купувањето на припејд картичката. Приходите од продажба на припејд картички се признаваат при користењето на картичките или кога рокот на користење на картичката е поминат со неискористен сообраќај.

Белешки кон консолидираните финансиски извештаи

Трети лица кои се корисници на телекомуникациската мрежа ги вклучуваат роаминг клиентите од други даватели на услуги и останати даватели на телекомуникациски услуги коишто ја користат мрежата за телефонски разговори. Овие приходи од големопродажен (влезен) сообраќај се признаваат во периодот на користење на мрежата. Дел од приходите најчесто се плаќаат на други оператори (интерконекциски) за употреба на нивните мрежи, каде што е применливо. Приходите и трошоците за овие телефонски разговори кои терминираат или транзитираат се прикажани на бруто основа во овие консолидирани финансиски извештаи бидејќи Групацијата е основен снабдувач на овие услуги притоа користејќи ја сопствената мрежа и слободно дефинирајќи ги цените на услугите, и се признаени во периодот на користење на мрежата.

2.14.2. Приходи од интегрирани решенија и ИТ

Договорите за мрежни услуги се состојат од инсталација и управување со комуникациски мрежи на корисниците. Приходите од говорни и услуги за податоци кои произлегуваат од таквите договори се признаваат кога услугите се искористени од страна на корисникот.

Приходите од договори за интегрирани решенија кои бараат доставување на производи и/или услуги генерално се покриени со договори со фиксни цени и приходите се признаваат врз основа на процент на довршеност земајќи го предвид односот на направените трошоци за извршената работа во врска со договорот и проценетите вкупни трошоци од договорот.

Приходите од продажбата на хардвер се признаваат кога ризикот од сопственоста значително ќе се пренесе на корисникот, обезбедувајќи дека не постојат неисполнети обврски кои влијаат на конечното прифаќање на договорот од страна на корисникот. Било какви трошоци во однос на овие обврски се признаваат кога соодветниот приход е признаен.

Приходите од договори за изградба се евидентираат со употреба на метода на процент на довршеност. Степенот на довршеност се утврдува врз основа на трошоците направени до тој датум во однос на проценетите вкупни трошоци. Побарувањата од договори за изградба се класификуваат во консолидираниот извештај за финансиската состојба како Побарувања од купувачи и останати побарувања.

2.15. Бенефиции на вработените

2.15.1. Пензиски и останати краткорочни обврски кон вработените

Групацијата во текот на своето нормално работење врши исплати во корист на своите вработени за пензиско, здравствено и социјално осигурување како и персонален данок коишто се пресметуваат според важечките законски стапки кои се на сила во текот на годината врз основа на нивните бруто плати. Надоместокот за годишен одмор исто така се пресметува според локалното законодавство. Групацијата ги исплаќа овие придонеси кон државните и приватните фондови. Трошокот за овие исплати се прикажува на товар на добивката или загубата во истиот период како и трошокот за плата. Не е направено резервирање за надоместок за неискористен годишен одмор бидејќи согласно локалната законска регулатива, работодавачот е обврзан да обезбеди услови, а вработениот да го искористи годишниот одмор во рамките на една година. Ова исто така се применува како политика на Групацијата и во согласност со историските податоци вработените ги користат нивните годишни одмори во рамките на едногодишниот законски рок. Групацијата не работи со ни една друга пензиска програма или план за пост пензиски бенефиции и според тоа нема никаква обврска во однос на пензиите. Групацијата има законска обврска да им исплати на вработените две просечни плати во Република Македонија на денот на нивното пензионирање, за кои е призната соодветна обврска во консолидираните финансиски извештаи, мерена според сегашната вредност на две просечни плати заедно со корекциите вклучени во актуарската пресметка. Покрај законската обврска Друштвото има договорна обврска да им исплати на вработените три просечни месечни плати во Република Македонија на датумот на нивното пензионирање според Колективниот договор меѓу Друштвото и Синдикатот на вработените во Друштвото. Според тоа, соодветна обврска за една дополнителна плата за вработените во Друштвото е призната во консолидираните финансиски извештаи мерена според сегашната вредност на една просечна месечна плата заедно со корекциите вклучени во актуарската пресметка. Обврската за дефинираната корист се пресметува на годишно ниво од страна на независни актуари со користење на методот на кредитирање на проектирана единица. Сегашната вредност на обврската за дефинираната корист е определена со дисконтирање на проценетите идни парични одливи со користење на каматни стапки на високо квалитетни обврзници, кои се деноминирани во валута во која ќе бидат

Белешки кон консолидираните финансиски извештаи

платени надоместоците. Исто така, Групацијата нема обврска да обезбедува понатамошни бенефиции на тековните и поранешните работници.

2.15.2. Бонус планови

Групацијата признава обврски и трошоци за бонуси земајќи ги предвид финансиските и оперативните резултати. Групацијата признава резервирања кога е обврзана со договор или кога има практика во минатото која резултирала во конструктивна обврска.

2.15.3. Користи поради прекин на вработувањето

Користите поради прекин на вработувањето се исплаќаат во случај кога престанува работниот однос на вработениот пред датумот на неговото нормално пензионирање, или доколку вработениот прифати доброволно прекинување на работниот однос во замена за овие користи. Групацијата ги признава користите поради прекин на вработувањето доколку престане работниот однос на вработените врз основа на детален формален план без можност за отповикување или во случај доколку Групацијата понуди опција на вработените за доброволно прекинување на работниот однос.

2.16. Маркетинг трошоци

Маркетинг трошоците се евидентираат кога ќе се случат. Маркетинг трошоците се прикажани во белешка 18.

2.17. Даноци

2.17.1. Тековен данок од добивка

Друштвата не треба да плаќаат данок на добивка на нивната добивка пред оданочување (заработена од 1 јануари 2009 година) додека таа добивка да се распредели во форма на дивиденда или во други форми на распределување на добивката. Доколку се исплати дивиденда, треба да се плати 10% данок на добивка во моментот на исплата на дивидендата, без оглед дали во парична или во непарична форма, на странски нерезидентни правни лица, и странски и домашни физички лица. Дивидендите исплатени на резидентни правни лица се изземени од плаќање данок. Освен на распределбата на дивиденди, данок се плаќа и на неодбитните трошоците направени во таа фискална година, намалени за износот на даночното одобрување и други даночни олеснувања (види белешка 2.18).

2.17.2. Одложен данок

Поради измените во македонското даночно законодавство во сила од 1 јануари 2009 година, даночната стапка за нераспределената добивка беше практично намалена на нула, бидејќи данок се плаќа само кога се распределува добивката. Согласно со МСС 12.52А, одложените даночни средства и обврски треба да се мерат до користење на стапката на нераспределена добивка. Ова резултираше со анулирање на салдата на дел од одложените даночни средства и сите одложени даночни обврски на 31 декември 2009 година и анулирање на сите одложени даночни средства на 31 декември 2010 година. Во согласност со барањата на СОС 25, Групацијата го евидентираше влијанието на оваа промена во добивката или загубата за 2009 и 2010 година, соодветно.

2.18. Данок на неодбитни трошоци

На крајот на фискалната година друштвата се должни да платат данок на неодбитните трошоци, без оглед на нивните финансиски резултати. Основица се трошоците кои не спаѓаат во делокругот на дејноста на друштвото, односно неодбитни трошоци (трошоци за репрезентација, подароци, и сл.) намалени за даночното одобрување и други даночни олеснувања. Данокот на неодбитните трошоци се признава во добивката или загубата (Останати расходи од работењето) како Останати даноци (види белешка 8).

Белешки кон консолидираните финансиски извештаи

2.19. Наеми

2.19.1. Оперативен наем - Групацијата како наемодавател

Средствата дадени под наем на клиенти преку оперативни наеми се вклучени во Недвижности, постројки и опрема во консолидираниот извештај за финансиска состојба. Тие се амортизираат во текот на нивниот корисен век на конзистентна основа со слични основни средства. Приходите од наем се признаваат на праволиниска основа за време на траење на наемот.

2.19.2. Оперативен наем - Групацијата како наемател

Трошоците кои произлегуваат од оперативен наем се признаваат во добивката или загубата на праволиниска основа за време на траење на наемот.

2.20. Добивка по акција

Добивка по акција се пресметува со делење на добивката кој се однесува на имателите на акции на Друштвото за периодот со просечниот број на важечки обични акции.

2.21. Дистрибуција на дивиденда

Дивидендите се признаваат како обврска, при што се намалува капиталот, во финансиските извештаи на Групацијата во периодот кога се одобрени од страна на акционерите на Друштвото.

2.22. Сегменти

Оперативните сегменти на Групацијата се базираат на деловните сегменти, фиксен и мобилен, што е во согласност со интерните извештаи доставени до главниот извршен носител на одлуки. Главниот извршен директор (ГИД) кој добива совети од Менаџмент Колегиум на Групацијата (МКГ) на Друштвото. ГИД е одговорен за алокација на ресурсите, и оценување на остварувањата на оперативните сегменти. Сметководствените политиките и принципите на мерење на оперативните сегменти се исти со тие на Групацијата, опишани во делот Значајни сметководствени политики (види белешка 2). Во финансиските извештаи известувањето за сегментите на Групацијата се врши на начин којшто е конзистентен со интерното известување. Двата оперативни сегменти, фиксен и мобилен се претставени од двата посебни правни ентитети, Македонски Телеком АД – Скопје, и Т-Мобиле АД Скопје, соодветно.

Приходите на оперативните сегменти вклучуваат приходи од надворешни корисници како и внатрешниот приход генериран од останатите сегменти. Оперативните сегменти, како два посебни правни ентитети, фактурираат приходи за услугите дадени на другите сегменти исто како за надворешните корисници.

Резултатите на Оперативните сегменти ГИД и МКГ ги надгледуваат преку EBITDA (добивка пред камата, данок од добивка и амортизација), која од страна на Групацијата е дефинирана како Оперативна добивка без трошок за амортизација.

Друг важен клучен индикатор за остварувањето што се надгледува на ниво на сегментите се капиталните издатоци (Сарех), кои се определени како зголемувања на Недвижности, постројки и опрема и на Нематеријалните средства.

2.23. Споредбени информации

Со цел да се одржи конзистентност со прикажувањето во тековната година одредени ставки може да се рекласифицираат за компаративни цели. Материјални промени во образложенијата, ако ги има, се детално опишани во соодветните белешки.

Белешки кон консолидираните финансиски извештаи

3. УПРАВУВАЊЕ СО ФИНАНСИСКИОТ РИЗИК

3.1. Финансиски фактори на ризик

Групацијата не применува сметководство за заштита од ризик на своите финансиски инструменти, сите добивки и загуби се признаваат во добивката или загубата, освен финансиските средства класифицирани како расположливи за продажба кои се признаваат во друг сеопфатен приход. Во основа Групацијата е изложена на кредитен ризик поврзан со нејзините финансиски средства и од движењето на курсевите, каматните стапки и пазарните цени, кои влијаат на нејзините средства и обврски. Управувањето со финансискиот ризик има за цел да ги ограничи овие пазарни ризици преку континуирани оперативни и финансиски активности.

Деталните објаснувања на ризиците, управувањето со истите како и сензитивните анализи се дадени подолу. Сензитивните анализи вклучуваат потенцијални промени во добивката пред оданочување. Потенцијалните влијанија кои се обелоденети (намалени за данокот) се исто така применливи на капиталот на Групацијата.

3.1.1. Пазарен ризик

Пазарниот ризик се дефинира како „ризик дека објективната вредност или вредноста на идните парични текови на финансискиот инструмент ќе варираат како резултат на промени во пазарните цени” и вклучува каматен ризик, валутен ризик и други ценовни ризици.

Бидејќи голем дел од приходите и расходите на Групацијата се во денари, функционалната валута на Друштвото и сите ентитети во рамките на Групацијата е денарот, и како резултат на тоа целта на Групацијата е да се сведе на минимум нивото на финансиски ризик во поглед на денарот.

За презентирање на пазарните ризици, МСФИ 7 бара сензитивни анализи кои ги покажуваат ефектите од хипотетичните промени на релевантните варијабилни на ризикот врз добивката или загубата и акционерскиот капитал. Периодичните влијанија се утврдуваат со поврзување на хипотетичните промени во варијабилите на ризикот врз состојбата на финансиските инструменти на датумот на извештајот за финансиска состојба. Состојбите на датумот на извештајот вообичаено се репрезентативни за годината, како целина, затоа влијанијата се пресметуваат со користење на состојбите на крајот на годината претпоставувајќи дека состојбите биле конзистентни во текот на периодот на известување. Методите и претпоставките кои се користат во сензитивните анализи, се ажурирани да ја одразуваат тековната економска ситуација.

а) Валутен ризик

Функционална валута на Друштвото и Групацијата е македонскиот денар.

Изложеноста на валутен ризик е поврзана со поседување на депозити во банки кои се деноминирани во странска валута и од оперативни активности на приходи од и плаќања кон меѓународни телекомуникациски оператори како и издатоците за недвижности, постројки и опрема и нематеријални средства коишто произлегуваат од обврски кон добавувачи од странски земји.

Девизната валута од која произлегува овој ризик првенствено е ЕУР. Групацијата користи парични депозити во странски валути претежно во ЕУР и парични депозити во МКД со девизна клаузула со цел заштита од странски валутен ризик во согласност со расположливите понуди на банките. Групацијата управува со изложеноста на ризик од курсни стапки преку одржување на повисок износ на депозити во ЕУР како докажана стабилна валута.

Сензитивната информација за валутниот ризик која се бара според МСФИ 7 е ограничена на ризиците коишто произлегуваат од финансиски инструменти изразени во валути кои се различни од функционалната валута во која се мерат.

Групацијата акумулираше повеќе готовина во ЕУР и УСД во споредба со нејзините обврски кон добавувачи во ЕУР и УСД. На 31 декември 2012 година, доколку МКД би било 1% (2011 година: 1%) послабо или посилено во споредба со ЕУР, на нето основа добивката би била повисока или пониска за МКД 40.463 илјади (2011 година: МКД 49.188 илјади), соодветно. На 31 декември 2012 година, доколку МКД би бил 1% (2011 година: 1%) послаб или посилен во споредба со УСД, на нето основа добивката би била повисока или пониска за МКД 404 илјади (2011 година: МКД 677 илјади), соодветно.

Белешки кон консолидираните финансиски извештаи

б) Каматен ризик

Каматниот ризик е ризик дека објективната вредност или идните готовински текови на финансискиот инструмент ќе варираат како резултат на промени во каматните стапки на пазарот.

Промената во каматните стапки и каматните маргини можат да влијаат врз финансиските трошоци и повратот на финансиските инвестиции.

Каматниот ризик и ризикот од приносот на инвестицијата се од секундарна важност споредено со сигурносните цели и целите за ликвидноста опишани погоре. Групацијата го минимизира каматниот ризик преку дефинирање на фиксни каматни стапки во периодот на валидност на определени финансиски инвестиции. Од друга страна, орочените депозити можат да бидат предвреме повлечени бидејќи договорите содржат одредба дека банката ќе пресмета и исплати камата по каматна стапка која е важечка на најблискиот период на доспевање на депозитот и во согласност со каматната стапка наведена во понудата.

Доколку значајно се зголемат пазарните каматни стапки, депозитот може да биде повлечен и заменет со нов депозит со поповолни каматни стапки за Групацијата со најниски можни трошоци.

Инвестициите се ограничени на форми на финансиски инвестиции со релативно низок ризик во очекување на објективен принос во однос на претпоставениот ризик.

Групацијата нема каматноснони обврски, но има ризик од каматните стапки во поглед на паричните депозити во банки и заемите кон вработените. Групацијата нема политика за заштита од каматниот ризик. Промените кај пазарните каматни стапки влијаат врз каматата добиена од депозитите во банки.

На 31 декември 2012 година, Групацијата имаше депозити во износ од МКД 6.788.159 илјади (вклучувајќи и депозити по видување), при што пораст од 1 % на пазарните каматни стапки ќе предизвика зголемување (*ceteris paribus*) на каматата која се добива од МКД 67.882 илјади на годишно ниво, додека слично намалување би предизвикало исто такво намалување во добиената камата. На 31 декември 2011 година, Групацијата има депозити во износ од МКД 9.013.304 илјади (вклучувајќи и депозити по видување), при што пораст од 1% на пазарните каматни стапки ќе предизвика зголемување (*ceteris paribus*) на каматата која се добива од приближно МКД 90.133 илјади на годишно ниво додека слични намалувања ќе предизвикаат исти намалувања во каматата која се добива.

в) Друг ценовен ризик

Инвестициите на Групацијата се во акционерски капитал на други ентитети што јавно тргуваат на македонската берза, како на официјалниот така и на редовниот пазар. Раководството постојано го следи портфолиото на инвестициите во акционерски капитал врз основа на фундаментални и технички анализи на акциите. Сите одлуки за купување и продавање ги одобруваат соодветните тела на Друштвото. Во согласност со стратегијата на Групацијата, инвестициите во рамките на портфолиото се чуваат до моментот кога ќе се создадат поволни услови на пазарот за продажба на истите.

Како дел од презентирањето на пазарните ризици, МСФИ 7 исто така бара обелоденувања за тоа како хипотетичките промени во варијабилите на ризикот влијаат на цената на финансиските инструменти. На 31 декември 2012 и 31 декември 2011 година Групацијата има инвестиции кои би можеле да бидат засегнати од варијабилите на ризикот како што се берзанските цени.

На 31 декември 2012 година Групацијата има МКД 50.828 илјади инвестиции во акционерски капитал на други ентитети кои што јавно се тргуваат на македонската берза, при што пораст од 20% на пазарните цени би предизвикал (*ceteris paribus*) добивка од МКД 10.166 илјади, додека слично намалување би предизвикало исто таква загуба во добивката или загубата. Износот на инвестиции во акционерски капитал на други ентитети кои јавно се тргуваат на македонската берза на 31 декември 2011 година изнесува МКД 54.083 илјади, при што пораст од 20% на пазарните цени би предизвикал (*ceteris paribus*) добивка од МКД 10.817 илјади, додека слично намалување би предизвикало исто таква загуба во добивката или загубата.

3.1.2. Кредитен ризик

Кредитен ризик се дефинира како ризик дека една страна на финансиски инструмент ќе предизвика финансиска загуба за другата страна со тоа што нема да исполни одредена обврска.

Групацијата е изложена на кредитен ризик од своите оперативни активности и од одредени финансиски активности.

Белешки кон консолидираните финансиски извештаи

Ограничувањата на соработниците се одредуваат врз основа на доставените банкарски гаранции во согласност со пазарните услови на оние банки кои сакаат да издадат банкарска гаранција. Вкупниот износ на банкарските гаранции кои ќе бидат обезбедени треба да го покрие износот на проектираните слободни парични средства на Групацијата.

Во однос на финансиските активности трансакциите примарно се склучуваат со соработници (банки) кои имаат кредитен рејтинг од најмалку BBB+ (или еквивалентен кредитен рејтинг) или каде што соработникот има доставено банкарска гаранција каде што банката гарант треба да биде со кредитен рејтинг од BBB+ (или еквивалентен кредитен рејтинг).

Во случај кога расположливите средства на Групацијата го надминуваат вкупниот износ на добиени банкарски гаранции спомнати погоре, финансиското инвестирање на расположливите парични средства се врши во согласност со проценка на банкарскиот ризик базиран на CAEL методологијата како индиректен систем на оценување.

Одлуките за депонирање се прават врз основа на следните приоритети:

- Да се депонира во банки (банки со кои Дојче Телеком АД најчесто соработува, доколку е возможно) со обезбедена банкарска гаранција од банките со најдобар рејтинг и најдобар квалитет на банкарска гаранција.
- Да се депонира во банки со обезбедена банкарска гаранција од банки со понизок рејтинг и послаб квалитет на банкарската гаранција.
- Доколку вкупниот износ на депозити не може да се пласира во банки покриени со банкарска гаранција со најмалку BBB+ рејтинг (или еквивалентен кредитен рејтинг), тогаш депозитите ќе се пласираат во локални банки без банкарска гаранција. Во овој случај одредувањето на ограничувањата на соработниците по банки ќе бидат направени во согласност со CAEL методологијата (оцена на ризичните делови на банката – капитал, средства, добивка и ликвидност).

CAEL методологијата во основа ги оценува финансиските показатели на банките кои се составен дел од четирите CAEL компоненти – Капитал, Средства, Добивка и Ликвидност. Крајната оценка на банките (на скала од 1 до 5) е поврзана со работењето и перформансите на банките за анализираниот период. Политика на Групацијата е да инвестира во банки чија конечна оценка варира во рамките на следниве 3 ранга:

A – Банки со оцена од 1,84 до 2,45 – инвестиции кои не надминуваат 80% од акционерскиот капитал на банката.

B - Банки со оцена од 2,46 до 3,07 – инвестиции кои не надминуваат 70% од акционерскиот капитал на банката.

C - Банки со оцена од 3,08 до 3,69 – инвестиции кои не надминуваат 60% од акционерскиот капитал на банката.

Процесот на управување со кредитни ризици од оперативни активности вклучува превентивни мерки како што се проверка на кредибилитет и превентивни забрани, корективни мерки во текот на законските односи како на пример активности за опоменување и исклучување, соработка со агенции за наплата и наплата по законски односи како што се процеси на оптужување, судски постапки, вклучување на извршната единица и факторинг. Задоцнетите плаќања се следат преку постапка за проследување на долг врз основа на видот на корисникот, кредитната класа и износот на долгот.

Кредитниот ризик се контролира преку проверка на кредибилитет - што утврдува дека корисникот нема долг и кредитната вредност на корисникот и преку превентивни забрани - што го утврдува кредитниот лимит врз основа на претходните приходи од сообраќај генерирани од корисникот.

Групацијата нема значајна концентрација на кредитен ризик кон поединечна странка или кон група на странки кои имаат слични карактеристики.

Процедурите на Групацијата обезбедуваат на перманентна основа дека продажбата се извршува на корисници со соодветна кредитна историја и дека не се надминува лимитот за изложување на кредитен ризик.

Максималната изложеност на кредитниот ризик е презентирана преку сегашната вредност на финансиските средства во Консолидираниот извештај за финансиска состојба. Последователно на тоа, Групацијата смета дека нејзината максимална изложеност на кредитен ризик е претставена со износот на побарувањата намалени за исправката на вредноста признаена на денот на извештајот за финансиска состојба.

Најголемата вредност на депозит во 2012 година е МКД 1.699.245 илјади деноминирани во ЕУР 27.630 илјади (2011: МКД 1.383.862 илјади). Дополнително Групацијата има депозити во 4 домашни банки (2011: 4 домашни банки).

Белешки кон консолидираните финансиски извештаи

3.1.3. Ризик за ликвидност

Ризикот за ликвидност е ризик дека ентитетот може да најде на тешкотии за подмирување на обврските поврзани со финансиските обврски.

Ризик за ликвидност се дефинира како ризик дека Групацјата нема да биде во можност навремено да ги подмири или исполни своите обврски.

Инвестициското портфолио ќе остане доволно ликвидно со цел да се задоволат сите оперативни барања кои можат разумно да се предвидат. Ова е постигнато со структурирање на портфолиото така да финансиските инструменти доспеваат истовремено со потребата од парични средства за задоволување на предвидените потреби.

Политика на Групацјата е да одржува вишок на парични средства и еквиваленти на паричните средства за подмирување на обврските во догледна иднина. Секој вишок на парични средства е депониран во комерцијалните банки.

Процесот за управување со ликвидноста на Групацјата вклучува предвидување на готовинските текови од главните валути и разгледување на нивото на потребните ликвидни средства земајќи ги предвид податоците од бизнис планот, наплатите и одливот. Месечните, полугодишните и годишните парични проекции се изготвуваат и ажурираат на дневна основа од страна на Секторот за управување со готовина.

Табелите подолу ги прикажуваат обврските на 31 декември 2012 и 2011 година според преостанатите договорни рокови на доспевање. Износите наведени во табелата за доспевање се договорните недисконтирани парични текови. Таквите недисконтирани парични текови се разликуваат од износите вклучени во извештајот за финансиска состојба бидејќи износот во извештајот за финансиска состојба е врз основа на дисконтирани парични текови. Бидејќи финансиските обврски се плаќаат од паричните текови генерирани од редовно работење, анализата за доспеаност на финансиските средства на крајот на периодот на известување (во споредба со финансиските обврски) не би била корисна, затоа не е вклучена во табелите подолу.

Структурата на финансиските обврски на Групацјата според доспеаноста заклучно со 31 декември 2012 година е како што следува:

| Во илјади денари | Вкупно | Доспеани или | Од 1 до 3 | Од 3 до 12 | Од 12 месеци |
|-----------------------------|------------------|---------------------------------|----------------|----------------|----------------|
| | | доспеваат за помалку од 1 месец | | | |
| Обврски кон добавувачите | 1.061.792 | 600.921 | 459.006 | 1.865 | - |
| Обврски кон поврзани страни | 230.402 | 128.131 | 102.097 | 174 | - |
| Останати финансиски обврски | 1.115.064 | 138.393 | - | 195.334 | 781.337 |
| | <u>2.407.258</u> | <u>867.445</u> | <u>561.103</u> | <u>197.373</u> | <u>781.337</u> |

Структурата на финансиските обврски на Групацјата според доспеаноста заклучно со 31 декември 2011 година е како што следува:

| Во илјади денари | Вкупно | Доспеани или | Од 1 до 3 | Од 3 до 12 | Од 12 месеци |
|-----------------------------|------------------|---------------------------------|----------------|---------------|--------------|
| | | доспеваат за помалку од 1 месец | | | |
| Обврски кон добавувачите | 1.299.188 | 892.508 | 378.713 | 27.967 | - |
| Обврски кон поврзани страни | 191.561 | 125.516 | 66.045 | - | - |
| Останати финансиски обврски | 42.291 | 42.291 | - | - | - |
| | <u>1.533.040</u> | <u>1.060.315</u> | <u>444.758</u> | <u>27.967</u> | <u>-</u> |

Белешки кон консолидираните финансиски извештаи

3.2. Управување со капитални ризици

Целите на Групацијата при управување со капиталот е да се заштити способноста на Групацијата да работи на континуирана основа со цел да обезбеди поврат за акционерите и бенефиции за другите заинтересирани страни и да одржува оптимална структура на капитал со цел намалување на трошокот за капитал. Вкупниот капитал со кое што управува Друштвото на 31 декември 2012 година е МКД 17.169.567 илјади, според локалните општоприфатени сметководствени принципи (2011: МКД 17.686.517 илјади). Од овој износ МКД 9.583.888 илјади (2011: МКД 9.583.888 илјади) претставуваат акционерски капитал, додека МКД 1.916.777 илјади (2011: МКД 1.916.777 илјади) претставуваат законски резерви, кои не се распределуваат (види белешка 2.13). Друштвото исто така има купено сопствени акции (види белешки 2.12 и 15.1). Трансакцијата е во согласност со локалните законски барања со стекнувањето на сопствените акции, да не се намали имотот на Друштвото под износот на основната главнина и резервите коишто, според закон или според статутот на Друштвото, не смеат да се користат за исплата на акционерите. Исто така, согласно локалните законски барања дивиденда може да биде исплатена на акционерите во износ којшто нема да ја надминува вкупно остварената добивка искажана со годишната сметка и финансиските извештаи, зголемена за пренесената нераспределена добивка од претходните години или со резервите коишто можат да се распределуваат, односно кој ги надминуваат законските резерви и резервите определени со статутот на Друштвото. Друштвото е во согласност со сите законски барања кои се однесуваат на капиталот.

3.3. Проценка на објективна вредност

Паричните средства и еквивалентите на парични средства, побарувањата од купувачи и другите тековни финансиски средства се краткорочни. Поради ова, нивната сегашна вредност на денот на извештајот за финансиска состојба е приближна на нивната објективна вредност.

Објективната вредност на нетековниот дел од побарувањата од купувачи ги вклучува заемите на вработени и се определува користејќи техника на дисконтиран паричен тек.

Финансиските средства расположливи за продажба претставуваат акции вреднувани по објективна вредност.

Објективната вредност на јавно тргуваните финансиски средства прикажани по објективна вредност преку добивката или загубата се базира на објавената пазарна вредност на денот на извештајот за финансиска состојба.

Финансиските обврски вклучени во категоријата Обврски кон добавувачи и останати обврски, главно се краткорочни. Поради ова, нивната сегашна вредност на денот на извештајот за финансиска состојба е приближна на нивната објективна вредност.

Објективната вредност на долгорочните финансиски обврски се определува користејќи техника на дисконтиран паричен тек.

4. ЗНАЧАЈНИ СМЕТКОВОДСТВЕНИ ПРОЦЕНКИ И ПРЕТПОСТАВКИ

Групацијата прави проценки и претпоставки што се однесуваат на иднината. Проценките и мислењата континуирано се вреднувани и се базираат на минато искуство и други фактори, вклучувајќи ги очекувањата за идни настани за кои што се верува дека се разумни под соодветните услови. Најзначајните проценки и претпоставки се обелоденети подолу.

4.1. Корисен век на средствата

Определувањето на корисниот век на средствата се базира на историското искуство со слични средства, како и на очекуваниот технолошки развој и промените во пошироките економски или индустриски фактори. Соодветноста на проценетиот корисен век се ревидира на годишна основа или секогаш кога се појавуваат индикации за значајни промени во дадените претпоставки. Веруваме дека сметководствените проценки поврзани со одредувањето на корисниот век на средствата се значајни сметководствени проценки земајќи го предвид тоа дека вклучуваат претпоставки за технолошкиот развој во иновативна индустрија и во голем дел зависат од инвестиционите планови на Групацијата. Понатаму, поради тоа што корисниот век на недвижностите, постројките и опремата и нематеријалните средства во рамките на вкупните средства е значителен, влијанието на било кои промени во проценките може да биде материјално за нашите финансиски позиции и резултати од работењето. Пример, кога Групацијата би го намалила просечниот корисен век на недвижностите, опремата и постројките и нематеријалните средства за 10%, тоа би резултирало во зголемување на годишниот трошок за амортизација во приближен износ од МКД 417.055 илјади

Белешки кон консолидираните финансиски извештаи

(2011: МКД 395.068 илјади). Види белешка 11 и 12 за промените направени во корисниот век во годините за кои се известува.

Групацијата постојано воведува нови услуги и платформи вклучувајќи, но не и ограничувајќи се на Универзален мобилен телекомуникациски систем (UMTS) базиран на широкопојасни услуги во мобилните комуникации како и поставување на оптички кабли. Во случај на воведување на вакви нови услуги, Групацијата спроведува ревизија на корисниот век на веќе постоечките платформи, но во најголемиот број случаи овие сервиси се дизајнирани да коегзистираат со старите платформи, без да предизвикаат промени кај новите технологии. Последователно, корисниот век на постарите платформи вообичаено не треба да се скратува.

Во 2011 година Групацијата започна голем проект за модернизација на радио пристапната мрежа во мобилниот сегмент. Групацијата спроведе ревизија на векот на траење на поединечните поврзани средства, која генерално резултираше со скратување на нивниот век на користење. Во 2012 година Групацијата спроведе ревизија на корисен век на ниво на средство кој произлезе од проектот на Друштвото за PSTN миграција, што генерално резултираше со скратување на нивниот корисен век.

4.2. Можни оштетувања на недвижностите, постројките и опремата и нематеријалните средства

Ние го проценуваме оштетувањето на препознатливи недвижности, постројки и опрема и нематеријални средства секогаш кога постои причина за верување дека сегашната вредност значително ја надминува надоместувачката вредност и таму каде што се очекува оштетување на вредноста. Надоместувачката вредност се добива по пат на пресметка, при која се користи широк спектар на претпоставки и фактори кои влијаат на истите. Покрај другото, ги земаме во предвид идните приходи и расходи, технолошката застареност, дисконтинуитет во услугите и други промени на околности кои можат да доведат до оштетување. Доколку оштетувањето е утврдено со методот на употребна вредност, се утврдува и објективна вредност намалена за трошоци за продажба (ако може да се утврди), за да се утврди точниот износ на оштетувањето. Земајќи предвид дека ова се врши врз основа на проценки и мислења, вредноста на можните оштетувања може да биде значително различна од онаа којашто е добиена по пат на овие калкулации. Раководството има извршено тестирање на оштетеноста базирано на проекцијата за десет години на паричните текови и стапката на постојан раст од 2% (2011: 2%) за да се утврди остаточната вредност после десет години. Групацијата во пресметката користи метод на објективна вредност намалена за трошоци за продажба. Дисконтната стапка која се користеше беше 9,46% (2011: 9,39%). Тестот не резултираше со загуби од оштетување.

4.3. Можни исправки на побарувања од купувачи и останати побарувања

Ние пресметуваме исправка на вредност на спорни побарувања базирајќи се на проценетите загуби кои произлегуваат од неможноста на корисниците да ги извршат плаќањата. За најголемите купувачи, странските купувачи и за корисници кои се во постапки за стечај и ликвидација исправката е пресметана на индивидуална основа, додека за другите купувачи е пресметана на портфолио основа, која се базира на доспеаноста на побарувањата и минатото искуство со отпишување на побарувањата, кредитната способност на корисниците и неодамнешните промени на условите на плаќање (види белешка 2.4.1 (б)). Овие фактори се разгледуваат периодично, и кога е потребно се вршат промени во пресметката. Во 2011 година, Групацијата изврши детална анализа на портфолиото на клиенти и во индивидуалното вреднување ги вклучи и корисниците на интерконекциски услуги. Покрај тоа, Групацијата ја анализираше и природата на деловното работење (приватни корисници, деловни корисници, фиксна и мобилна линија и сл.) како и ефикасноста на наплатата, што резултираше во промени во пресметките и помала исправка на побарувањата од купувачи и останати побарувања во 2011 година. Во 2012 година Групацијата спроведе детална анализа на групите на купувачи на коишто се применува групна проценка за оштетување, од којашто произлезе понатамошна сегментација на деловните корисници како и промена на соодветните стапки на исправка поради различно однесување на купувачите при плаќање, што резултираше со намалена исправка на побарувањата во 2012 година. Ако финансиската состојба на нашите корисници се влошува, тековните отписи на побарувањата можат да бидат и повисоки од очекуваните и можат да го надминат нивото на исправки коишто се признаени досега (види белешка 3.1.2).

4.4. Резервирања

Резервирањата главно се базираат на проценка особено во правни спорови. Групацијата ја проценува веројатноста од настанување на негативен исход како резултат на минат настан, и доколку веројатноста за одлив на економски користи е оценета како поголема од 50%. Групацијата врши резервирање за целиот износ на обврската (види

Белешки кон консолидираните финансиски извештаи

белешка 2.10). Бидејќи проценката на веројатноста се врши врз основа на претпоставки, во некои случаи проценката може да не биде во согласност со евентуалниот исход на случајот. Со цел да се утврди веројатноста од негативен исход, Групаацијата користи внатрешни и надворешни правни совети.

4.5. Трошоци за стекнување на претплатници

Трошоците за стекнување на претплатници примарно вклучуваат загуби од продажба на опрема (приходите и трошоците се прикажани на бруто основа) и надоместоци платени на агенти за стекнување на претплатници. Агентите кои работат за Друштвото исто така трошат дел од нивните надоместоци за маркетинг на производите на Групаацијата додека определен дел од маркетинг трошоците на Групаацијата треба да се сметаат како трошоци за стекнување на претплатници. Директните надоместоци наплатени од претплатниците за активирање или поврзување се маргинални во споредба со трошоците за стекнување. Овие приходи и трошоци се признаени кога претплатникот ќе биде приклучен на фиксната или мобилната мрежа на Групаацијата. Ваквите трошоци или приходи не се капитализирани или одложени. Овие трошоци за стекнување (загуби) се признати веднаш бидејќи не се точно деливи од другите маркетинг трошоци. Вкупниот износ на трошоци за надоместоци платени на агенти во 2012 година изнесува МКД 212.873 илјади (2011: 277.286 илјади).

5. ПАРИЧНИ СРЕДСТВА И ЕКВИВАЛЕНТИ НА ПАРИЧНИТЕ СРЕДСТВА

| Во илјади денари | 2012 | 2011 |
|----------------------|----------------|------------------|
| Депозити по видување | 419.101 | 1.069.842 |
| Благајна | 6.133 | 8.273 |
| | <u>425.234</u> | <u>1.078.115</u> |

Каматната стапка на депозити по видување во банки се движи од 0,30% до 1,27% на годишно ниво (2011: 0,30% до 2,25% на годишно ниво). Овие депозити имаат рок на доспевање помал од 3 месеци.

Сегашната вредност на парични средства и еквиваленти на парични средства се изразени како што следи:

| Во илјади денари | 2012 | 2011 |
|------------------|----------------|------------------|
| МКД | 305.539 | 636.070 |
| ЕУР | 92.180 | 409.035 |
| УСД | 27.402 | 32.871 |
| Останато | 113 | 139 |
| | <u>425.234</u> | <u>1.078.115</u> |

Во продолжение е прегледот на депозити по видување по категории и по кредитен рејтинг на гарантот (види белешка 3.1.2):

| Во илјади денари | 2012 | 2011 |
|------------------------------------|----------------|------------------|
| Кредитен рејтинг на Гарантот: А+ | 205.406 | 9.669 |
| Кредитен рејтинг на Гарантот: А | 115.400 | 267.511 |
| Кредитен рејтинг на Гарантот: ВВВ | - | 761.641 |
| Кредитен рејтинг на Гарантот: ВВВ- | 75.535 | - |
| Кредитен рејтинг на Гарантот: В- | - | 31.021 |
| Кредитен рејтинг на Гарантот: ССС | 22.760 | - |
| | <u>419.101</u> | <u>1.069.842</u> |

6. ДЕПОЗИТИ ВО БАНКИ

Депозитите во банки претставуваат парични средства во реномирани домашни банки, со каматна стапка од 1,10% до 2,70% годишно (2011: од 1,30% - 4,35% годишно) и со доспеаност од 3 до 12 месеци.

Белешки кон консолидираните финансиски извештаи

Сегашната вредност на депозитите во банките е деноминирана по валути како што следи:

| Во илјади денари | 2012 | 2011 |
|------------------|------------------|------------------|
| МКД | 1.748.591 | 3.097.200 |
| ЕУР | 4.620.467 | 4.846.262 |
| | <u>6.369.058</u> | <u>7.943.462</u> |

Во продолжение е даден прегледот по банки и категории и по кредитен рејтинг на Гаранторот (види белешка 3.1.2):

| Во илјади денари | 2012 | 2011 |
|-------------------------------------|------------------|------------------|
| Кредитен рејтинг на Гаранторот А+ | 5.994.020 | 4.550.660 |
| Кредитен рејтинг на Гаранторот: А | 375.038 | 2.474.898 |
| Кредитен рејтинг на Гаранторот: ВВВ | - | 917.886 |
| Кредитен рејтинг на Гаранторот: В- | - | 18 |
| | <u>6.369.058</u> | <u>7.943.462</u> |

7. ПОБАРУВАЊА ОД КУПУВАЧИ И ОСТАНАТИ ПОБАРУВАЊА

| Во илјади денари | 2012 | 2011 |
|---|------------------|------------------|
| Побарувања од купувачи - домашни | 3.978.526 | 4.244.740 |
| Намалено за: исправка на вредноста | (1.719.381) | (1.736.823) |
| Побарувања од купувачи-домашни-нето | 2.259.145 | 2.507.917 |
| Побарувања од купувачи-странски | 93.014 | 125.720 |
| Побарувања од поврзани страни | 460.052 | 345.731 |
| Заеми дадени на трети страни | 3.500 | 3.470 |
| Намалено за: исправка на вредноста | (3.500) | (3.470) |
| Заеми дадени на трети страни - нето | - | - |
| Заеми за вработени | 139.030 | 140.360 |
| Останати побарувања | 17.495 | 7.367 |
| Финансиски средства | 2.968.736 | 3.127.095 |
| Аванси дадени на добавувачите | 119.365 | 106.495 |
| Намалено за: исправка на вредноста | (62.923) | (74.156) |
| Аванси дадени на добавувачите - нето | 56.442 | 32.339 |
| Претплати и пресметани приходи | 382.362 | 249.953 |
| | <u>3.407.540</u> | <u>3.409.387</u> |
| Намалено за нетековен дел: Останати побарувања | - | (1.774) |
| Намалено за нетековен дел: Заеми за вработени | (115.709) | (116.521) |
| Намалено за нетековен дел: Побарувања од купувачи - домашни | (243.054) | (211.339) |
| Тековен дел | <u>3.048.777</u> | <u>3.079.753</u> |

Побарувањата од поврзани страни претставуваат побарувања од Групацијата Маѓар Телеком и Групацијата Дојче Телеком (види белешка 27).

Заемите за вработените се обезбедени со хипотека на недвижност или меница. Заеми дадени на трети страни претставува заем со референтната каматна стапка на 6 месечен ЕУРИБОР со маргина од 0,3%. Заемите одобрени за вработените имаат каматна стапка од 6,25% и 9,45% годишно (2011: 6,25% и 9,45% годишно).

Останати побарувања содржи ограничени парични средства во износ од МКД 1.987 илјади, на 31 декември 2011 година, коишто претставуваат гаранции издадени за продажба на проекти. На 31 декември 2012 година не постојат такви видови на гаранции.

Сите нетековни побарувања се со датум на доспевање до 15 години од денот на извештајот за финансиска состојба.

На 31 декември 2012 година за побарувањата од домашни купувачи во износ од МКД 2.098.075 илјади (2011: МКД 2.324.981 илјади) има исправка на вредноста. Старосната структура на овие побарувања е како што следи подолу:

Белешки кон консолидираните финансиски извештаи

| Во илјади денари | 2012 | 2011 |
|-----------------------|------------------|------------------|
| Помалку од 30 дена | 213.589 | 330.152 |
| Помеѓу 31 и 180 дена | 185.852 | 292.736 |
| Помеѓу 181 и 360 дена | 87.970 | 108.830 |
| Повеќе од 360 дена | <u>1.610.664</u> | <u>1.593.263</u> |
| | <u>2.098.075</u> | <u>2.324.981</u> |

На 31 декември 2012 година побарувањата од домашни купувачи во износ од МКД 193.029 илјади беа застарени но за нив нема исправка (2011: МКД 150.863 илјади). Тие главно се однесуваат на корисници на услуги за интерконекција кои се проценуваат на индивидуална основа во согласност со минатото искуство на Групациската и сегашните очекувања. Во 2012 година со деталната анализа направена на групите на купувачи на кои се применува групна проценка за оштетување, на определени побарувања од деловни корисници и државни институции кои припаѓаат во одредена категорија и согласно старосна структура се застарени нема исправка врз основа на минатото искуство за однесувањето на купувачите при плаќање (види белешка 2.4.1 и 4.3).

Анализата на овие застарени побарувања од домашни купувачите е дадена подолу:

| Во илјади денари | 2012 | 2011 |
|-----------------------|----------------|----------------|
| Помалку од 30 дена | 67.654 | 103.899 |
| Помеѓу 31 и 60 дена | 38.016 | 21.456 |
| Помеѓу 61 и 90 дена | 21.570 | 5.886 |
| Помеѓу 91 и 180 дена | 35.914 | 17.420 |
| Помеѓу 181 и 360 дена | 27.296 | 1.586 |
| Повеќе од 360 дена | <u>2.579</u> | <u>616</u> |
| | <u>193.029</u> | <u>150.863</u> |

Вкупниот износ на исправката на вредност за побарувања од домашни купувачи е МКД 1.719.381 илјади (2011: МКД 1.736.823 илјади). Од оваа вредност, МКД 1.529.962 илјади (2011: 1.450.377 илјади) се однесуваат на исправка според старосна структура на спомнатите побарувања, додека вредноста од МКД 37.817 илјади (2011: МКД 119.221 илјади) се побарувања од купувачи во стечај и ликвидација за кои има исправка за целата нивна вредност. Дополнително Групациската има исправка на вредноста на индивидуална основа на одредена група клиенти во износ од МКД 151.602 илјади (2011: МКД 167.225 илјади).

Износот на исправка главно е резултат на побарувања кои се доспеани повеќе од 720 дена. Вкупната вредност на побарувањата за кои е направена исправка за целата нивна вредност е МКД 1.514.762 илјади (2011: 1.518.106 илјади). Овие побарувања се главно од купувачи кои се исклучени во две насоки, купувачи кои се демонтирани, тужени купувачи и купувачи кои веќе не ги користат услугите на Групациската.

Објективните вредности на финансиските средства во побарувања од купувачите и останати побарувања по категории се како што следат подолу:

| Во илјади денари | 2012 | 2011 |
|-------------------------------------|------------------|------------------|
| Побарувања од купувачи-домашни-нето | 2.259.145 | 2.507.917 |
| Побарувања од купувачи-странски | 93.014 | 125.720 |
| Побарувања од поврзани страни | 460.052 | 345.731 |
| Заеми за вработени | 139.030 | 140.360 |
| Останати побарувања | <u>17.495</u> | <u>7.367</u> |
| | <u>2.968.736</u> | <u>3.127.095</u> |

Движење на исправката на вредност на сомнителни и спорни побарувања од домашни купувачи.

| Во илјади денари | 2012 | 2011 |
|--------------------------------------|------------------|------------------|
| Исправка на вредност на 1 јануари | 1.736.823 | 1.853.221 |
| Трошок во текот на годината | 64.560 | 595 |
| Отпис | <u>(82.002)</u> | <u>(116.993)</u> |
| Исправка на вредноста на 31 декември | <u>1.719.381</u> | <u>1.736.823</u> |

Белешки кон консолидираните финансиски извештаи

Движење на исправката на вредност на аванси дадени на добавувачи.

| Во илјади денари | 2012 | 2011 |
|--------------------------------------|-----------------|---------------|
| Исправка на вредност на 1 јануари | 74.156 | 74.156 |
| Ослободување на исправката | <u>(11.233)</u> | <u>-</u> |
| Исправка на вредноста на 31 декември | <u>62.923</u> | <u>74.156</u> |

Побарувањата за кои има исправка на вредност се отпишуваат кога нема очекување за дополнителни приливи.

На 31 декември 2012 година побарувањата од странски купувачи во износ од МКД 60.695 илјади (2011: МКД 110.651 илјади) беа застарени, но за нив нема исправка. Ова се однесува на купувачи од странство пресметани на индивидуална основа во согласност со минатото искуство на Групацијата и тековните очекувања.

Анализата на овие застарени побарувања од странски купувачи е како што следи подолу:

| Во илјади денари | 2012 | 2011 |
|-----------------------|---------------|----------------|
| Помалку од 30 дена | 21.483 | 27.800 |
| Помеѓу 31 и 60 дена | 6.337 | 13.808 |
| Помеѓу 61 и 90 дена | 20.931 | 7.323 |
| Помеѓу 91 и 180 дена | 359 | 18.478 |
| Помеѓу 181 и 360 дена | 604 | 438 |
| Повеќе од 360 дена | <u>10.981</u> | <u>42.804</u> |
| | <u>60.695</u> | <u>110.651</u> |

Групацијата има побарувања од домашни купувачи со изменети договорни услови со сегашна вредност од МКД 46.019 илјади (2011: МКД 41.102 илјади). За сегашната вредност на заемите и побарувањата, кои инаку би биле застарени, а се со изменети услови, не е направена исправка на вредноста доколку ново договорените готовински текови се сметаат за сигурни.

Сегашните вредности на нетековните побарувања од купувачи и останати побарувања на Групацијата се изразени во денари.

Сегашните вредности на тековните побарувања од купувачи и останати побарувања на Групацијата се изразени во следните валути:

| Во илјади денари | 2012 | 2011 |
|------------------|------------------|------------------|
| МКД | 2.305.260 | 2.558.923 |
| ЕУР | 732.708 | 508.414 |
| УСД | 8.505 | 6.721 |
| Останато | <u>2.304</u> | <u>5.695</u> |
| | <u>3.048.777</u> | <u>3.079.753</u> |

Кредитниот квалитет на побарувањата од купувачите коишто не се застарени, ниту пак има исправка на вредноста за нив се проценети врз база на податоците од минатото за доцнење во плаќањето на купувачите.

Категориите за кредитниот квалитет на побарувањата од домашните купувачи коишто не се застарени, ниту пак им е извршена исправка на вредноста се како што следи подолу:

| Во илјади денари | 2012 | 2011 |
|------------------|------------------|------------------|
| Група 1 | 993.116 | 1.093.918 |
| Група 2 | 275.040 | 300.597 |
| Група 3 | <u>176.212</u> | <u>163.042</u> |
| | <u>1.444.368</u> | <u>1.557.557</u> |

Категориите за кредитниот квалитет на побарувањата од странските купувачи коишто не се застарени, ниту пак има исправка на вредноста за нив, се како што следи подолу:

Белешки кон консолидираните финансиски извештаи

| Во илјади денари | 2012 | 2011 |
|------------------|---------------|---------------|
| Група 1 | 26.162 | 12.929 |
| Група 2 | 6.157 | 2.140 |
| | <u>32.319</u> | <u>15.069</u> |

Група 1 - Корисници во фиксната телефонија коишто во просек вршат плаќање на нивните сметки пред истекот на рокот за плаќање и корисници во мобилната телефонија без исклучувања во последните 12 месеци.

Група 2 - Корисници во фиксната телефонија коишто во просек вршат плаќање на нивните сметки на денот на истекот на рокот за плаќање и корисници во мобилната телефонија до 3 исклучувања во последните 12 месеци.

Група 3 - Корисници во фиксната телефонија коишто во просек вршат плаќање на нивните сметки по истекот на рокот за плаќање и корисници во мобилната телефонија со повеќе од 3 исклучувања во последните 12 месеци.

8. ОСТАНАТИ ДАНОЦИ

Почнувајќи од 1 јануари 2009 и во текот на 2010 година, Владата на Република Македонија вовеле неколку измени во Законот за данок на добивка. Според овие измени основна за пресметување на данокот на добивка се непризнаените трошоци направени во текот на фискалната година, додека данокот на добивка се плаќа во моментот на дистрибуција на добивката во форма на дивиденда на странски правни лица, странски и домашни физички лица. Дистрибуцијата на дивиденда меѓу домашните друштва е ослободена од данок. Затоа, на 31 декември 2011 година пресметаниот данок на непризнаени трошоци е презентирани како дел од Останати расходи од работењето во Добивка за годината и Останати даноци во Извештајот за финансиската состојба (види белешка 18).

До сега даночните власти извршија целосна даночна ревизија на Друштвото за 2005 година и за претходните години. Исто така ревизија на персоналниот данок беше извршена од даночните власти за периодот од 1 јануари 2005 година до 31 март 2006 година. Во текот на 2010 година има спроведено ревизија од страна на Управата за јавни приходи, за данок на добивка за 2008 и 2009 година, задржан данок за 2007 и 2008 и ДДВ за 2009 година. Покрај тоа, во 2011 година Управата за јавни приходи спроведе ревизија за задржаниот данок за 2010 година и даночна ревизија на одредени договори за услуги од перспектива на трансферни цени кои беа без наоди. Во 2012 година Управата за јавни приходи спроведе даночна ревизија за ДДВ за август 2012 година во Друштвото која беше без наоди.

Во 2012 година Управата за јавни приходи изврши даночна ревизија за данок на добивка во подружницата (вклучувајќи данок на непризнаени трошоци) за периодот од 2009 до 2011 година и даночна ревизија за ДДВ за 2009 година. Не беа идентификувани значајни наоди, освен оние објаснети во белешка 1.2.

Даночните власти можат во период од 5 години од датумот на поднесениот даночен извештај да извршат ревизија и да утврдат дополнителни даночни обврски и казни. Во случај на даночна евазија или даночна измама периодот на застареност може да се продолжи до 10 години. Раководството нема сознанија за околности кои би можеле да доведат до значајни материјални обврски во контекст на горенаведеното, освен оние евидентирани во консолидираните финансиските извештаи.

8.1. Побарувања по останати даноци

| Во илјади денари | 2012 | 2011 |
|--|---------------|---------------|
| Побарувања по ДДВ | 9.395 | 556 |
| Побарувања од данок на непризнаени трошоци | 16.874 | 59.294 |
| | <u>26.269</u> | <u>59.850</u> |

8.2. Обврски по останати даноци

| Во илјади денари | 2012 | 2011 |
|---|---------------|---------------|
| Обврски по ДДВ | 68.861 | 52.654 |
| Останати даночни обврски | 2.228 | 670 |
| Обврски за месечна аконтација за данок на непризнаени трошоци | 3.199 | - |
| | <u>74.288</u> | <u>53.324</u> |

Белешки кон консолидираните финансиски извештаи

9. ЗАЛИХИ

| Во илјади денари | 2012 | 2011 |
|--|-----------------|-----------------|
| Материјали | 162.622 | 178.810 |
| Трговски стоки | 270.804 | 418.100 |
| Исправка на вредност на залихите до нето продажна вредност | <u>(10.401)</u> | <u>(17.460)</u> |
| | <u>423.025</u> | <u>579.450</u> |

Движење на исправката на вредност на залихите до нето продажна вредност

| Во илјади денари | 2012 | 2011 |
|-------------------------|----------------|----------------|
| Состојба на 1 јануари | 17.460 | 10.847 |
| Трошок за годината | (4.886) | 9.245 |
| Отпис на залихи | <u>(2.173)</u> | <u>(2.632)</u> |
| Состојба на 31 декември | <u>10.401</u> | <u>17.460</u> |

Намалувањето на вредноста на залихите главно се однесува на трговска стока. Отписот на залихите до нето продажна вредност е врз основа на анализа на пониската од набавната и нето продажната вредност на датумот на извештајот за финансиска состојба.

10. НЕТЕКОВНИ СРЕДСТВА НАМЕНЕТИ ЗА ПРОДАЖБА

Нетековните средства наменети за продажба вклучуваат недвижности, постројки и опрема, главно згради и опрема на Групацијата, чија сегашна вредност ќе биде остварена главно преку нивна продажба или размена, наместо преку континуирана употреба кој раководството не ја смета за веројатна. Намерата на раководството е да ги продаде или размени овие средства во рок од една година, со можност за пролонгирање на рокот зависно од околностите. Постои план за продажба или размена на овие средства и раководството започна со активна продажба на пазарот по разумна цена или пак за нив веќе постои договор за продажба со одреден купувач. Од вкупниот износ од МКД 36.001 илјади (МКД 628.252 илјади) презентирани како средства наменети за продажба во Консолидираниот извештај за финансиската состојба МКД 1.715 илјади (2011: МКД 549.115 илјади) се дел од фиксниот сегмент и МКД 34.286 илјади (2011: МКД 79.137 илјади) се дел од мобилниот сегмент. Во 2011 година Групацијата потпиша договор да размени четири нејзини административни згради и паричен надомест во замена за нова зграда во 2012 година. Сегашната вредност на овие четири згради во износ од МКД 615.690 илјади беше рекласифицирана како средства наменети за продажба во Консолидираниот извештај за финансиската состојба на 31 декември 2011 година. Од овој износ, МКД 536.553 илјади беа дел од фиксниот сегмент додека МКД 79.137 илјади беа дел од мобилниот сегмент. Во 2012 година трансакцијата беше завршена и новостекнатата зграда во износ од МКД 2.294.230 илјади беше призната како недвижности, постројки и опрема (види белешка 11) додека продадените административни згради беа депризнаени со сегашна вредност од МКД 626.164 илјади во моментот на депризнавање, што резултираше во нето добивка од МКД 828.481 илјади признаена во Останати оперативни приходи (види белешка 13 и 19). Износот од МКД 34.286 илјади кој е дел од мобилниот сегмент претставува стара опрема заменета во рамките на проектот за модернизација на радио пристапната мрежа започнат во 2011 година (види белешка 4.1). Бидејќи намерата на раководството е да ја оствари сегашната вредност на овие средства преку продажба и постои план за продажба на овие средства, сегашната вредност на заменетата опрема беше рекласифицирана во средства наменети за продажба во Извештајот за финансиска состојба на 31 декември 2012 година.

Белешки кон консолидираните финансиски извештаи

11. НЕДВИЖНОСТИ, ПОСТРОЈКИ И ОПРЕМА

| Во илјади денари | Земјиште | Згради | Телекому- никациска опрема | Останато | Инвестиции во тек | Вкупно |
|--|--------------|------------------|----------------------------------|------------------|----------------------|-------------------|
| Набавна вредност | | | | | | |
| На 1 јануари 2011 | 6.353 | 4.196.917 | 28.438.703 | 4.079.615 | 1.116.089 | 37.837.677 |
| Зголемувања | 990 | 22.861 | 902.004 | 289.942 | 436.146 | 1.651.943 |
| Пренос од инвестиции во тек (види белешка 12) | - | 6.769 | 428.974 | 274.377 | (935.565) | (225.445) |
| Намалувања | - | (1.529) | (390.417) | (378.610) | (466) | (771.022) |
| Пренос во средства наменети за продажба | - | (784.612) | - | (87.923) | - | (872.535) |
| На 31 декември 2011 | <u>7.343</u> | <u>3.440.406</u> | <u>29.379.264</u> | <u>4.177.401</u> | <u>616.204</u> | <u>37.620.618</u> |
| Амортизација | | | | | | |
| На 1 јануари 2011 | - | 1.643.604 | 18.488.530 | 2.793.357 | - | 22.925.491 |
| Амортизација за годината | - | 105.383 | 2.213.243 | 428.434 | - | 2.747.060 |
| Намалувања | - | (1.522) | (361.907) | (358.514) | - | (721.943) |
| Пренос во средства наменети за продажба | - | (168.922) | - | (85.199) | - | (254.121) |
| На 31 декември 2011 | <u>-</u> | <u>1.578.543</u> | <u>20.339.866</u> | <u>2.778.078</u> | <u>-</u> | <u>24.696.487</u> |
| Сегашна вредност | | | | | | |
| На 1 јануари 2011 | <u>6.353</u> | <u>2.553.313</u> | <u>9.950.173</u> | <u>1.286.258</u> | <u>1.116.089</u> | <u>14.912.186</u> |
| На 31 декември 2011 | <u>7.343</u> | <u>1.861.863</u> | <u>9.039.398</u> | <u>1.399.323</u> | <u>616.204</u> | <u>12.924.131</u> |

Белешки кон консолидираните финансиски извештаи

| Во илјади денари | Земјиште | Згради | Телекому- никациска опрема | Останато | Инвестиции во тек | Вкупно |
|--|----------|-----------|----------------------------------|-----------|----------------------|-------------|
| Набавна вредност | | | | | | |
| На 1 јануари 2012 | 7.343 | 3.440.406 | 29.379.264 | 4.177.401 | 616.204 | 37.620.618 |
| Зголемувања | 702 | 2.096.733 | 1.090.913 | 388.443 | 1.482.215 | 5.059.006 |
| Пренос од инвестиции во тек (види белешка 12) | - | 222.844 | 481.012 | 38.722 | (1.105.930) | (363.352) |
| Трансфер меѓу категории на средства (види белешка 12) | (4) | (37.031) | 18.083 | (1.635) | 341 | (20.246) |
| Намалувања | (12) | (6.859) | (2.412.103) | (230.831) | - | (2.649.805) |
| Пренос во средства наменети за продажба | - | (11.510) | (1.418.545) | (55.438) | - | (1.485.493) |
| На 31 декември 2012 | 8.029 | 5.704.583 | 27.138.624 | 4.316.662 | 992.830 | 38.160.728 |
| Амортизација | | | | | | |
| На 1 јануари 2012 | - | 1.578.543 | 20.339.866 | 2.778.078 | - | 24.696.487 |
| Амортизација за годината | - | 105.589 | 2.091.634 | 457.666 | - | 2.654.889 |
| Намалувања | - | (6.859) | (2.411.875) | (215.753) | - | (2.634.487) |
| Пренос во средства наменети за продажба | - | (10.262) | (1.384.259) | (49.644) | - | (1.444.165) |
| Трансфер меѓу категории на средства (види белешка 12) | - | 69.148 | 176.527 | (151.954) | - | 93.721 |
| На 31 декември 2012 | - | 1.736.159 | 18.811.893 | 2.818.393 | - | 23.366.445 |
| Сегашна вредност | | | | | | |
| На 1 јануари 2012 | 7.343 | 1.861.863 | 9.039.398 | 1.399.323 | 616.204 | 12.924.131 |
| На 31 декември 2012 | 8.029 | 3.968.424 | 8.326.731 | 1.498.269 | 992.830 | 14.794.283 |

Во 2011 година Групацијата потпиша договор да размени четири нејзини административни згради и паричен надомест во замена за една нова зграда во 2012 година. Друштвото ќе ја плати разликата помеѓу набавната цена на новата зграда и продажната цена на постојните згради на шест еднакви годишни рати почнувајќи од моментот кога целата трансакција е завршена. Трансакцијата беше евидентирана според МСС 16 како трансакција на размена со комерцијална суштина бидејќи конфигурацијата (ризик, време и износ) на паричните текови на применото средство се разликува од конфигурацијата на паричните текови на пренесеното средство; износот на платените парични средства покажува дека објективните вредности на разменетите згради се различни и разменетите средства се користат во редовното работење и не се неактивни. Имајќи во предвид дека плаќањето на обврската е одложено над вообичаените кредитни услови, обврската беше дисконтирана до нејзината сегашна вредност (види белешка 13). Сепак, бидејќи може да се смета дека објективната вредност на новата зграда може поточно и попрецизно да се утврди отколку објективната вредност на старите згради, ефектот на дисконтирањето беше прикажано како влијание на објективната вредност на старите средства и беше признаено како капитална добивка од продажба на недвижности, постројки и опрема во добивката или загубата за годината (види белешка 19), што произлегува од видливи пазарни податоци за објективната вредност на старите згради. Во 2012 година Групацијата ја заврши трансакцијата за купување и продажба на згради со размена што резултираше во признавање на стекнатата зграда во недвижности, постројки и опрема по објективна вредност во износ од МКД 2.294.230 илјади (види белешка 10). Продажната цена на четирите стари згради беше МКД 1.300.791 илјади и вредноста на размена на овие згради не резултираше и нема да резултира во прилив на парични средства.

Во 2012 година, Групацијата капитализираше МКД 40.384 илјади поврзани со добивање на целосна документација за базните станици во согласност со применливите закони во Република Македонија (види белешка 2.7).

Ревизијата на корисниот век и остаточната вредност на недвижностите, постројките и опремата, направена во текот на 2012 година, влијаеше врз корисниот век и остаточната вредност на неколку типови на средства. Промената на корисниот век главно се однесува на возила, мобилни телефонски центри, како и опрема опфатена со проектот за PSTN миграција каде корисниот век на сите средства на кои влијаеше миграцијата беше скратен за да ја одрази

Белешки кон консолидираните финансиски извештаи

планираната динамика на миграцијата. Промената на корисниот век на засегнатите средства беше направена поради технолошките промени и деловните планови на членките на Групацијата.

Ревизијата резултира со следната промена на првичниот тренд на амортизација во тековната и во годините што следат.

| Во илјади денари | 2012 | 2013 | 2014 | 2015 | После 2015 |
|--|----------------|---------------|-----------------|--------------|-----------------|
| Зголемување/(намалување) на амортизацијата | 106.544 | 54.541 | (43.976) | 6.401 | (91.375) |
| | <u>106.544</u> | <u>54.541</u> | <u>(43.976)</u> | <u>6.401</u> | <u>(91.375)</u> |

12. НЕМАТЕРИЈАЛНИ СРЕДСТВА

| Во илјади денари | Софтвер и лиценци | Концесија.,2G и 3G лиценци | Останато | Вкупно |
|--|----------------------|-------------------------------|---------------|------------------|
| Набавна вредност | | | | |
| На 1 јануари 2011 | 6.857.727 | 891.406 | 32.155 | 7.781.288 |
| Зголемувања | 535.583 | - | - | 535.583 |
| Пренос од инвестиции во тек (види белешка 11) | 225.445 | - | - | 225.445 |
| Намалувања | (408.362) | - | - | (408.362) |
| На 31 декември 2011 | <u>7.210.393</u> | <u>891.406</u> | <u>32.155</u> | <u>8.133.954</u> |
| Амортизација | | | | |
| На 1 јануари 2011 | 4.959.487 | 201.319 | 30.344 | 5.191.150 |
| Амортизација за годината | 722.381 | 85.494 | 675 | 808.550 |
| Намалувања | (384.885) | - | - | (384.885) |
| На 31 декември 2011 | <u>5.296.983</u> | <u>286.813</u> | <u>31.019</u> | <u>5.614.815</u> |
| Сегашна вредност | | | | |
| На 1 јануари 2011 | <u>1.898.240</u> | <u>690.087</u> | <u>1.811</u> | <u>2.590.138</u> |
| На 31 декември 2011 | <u>1.913.410</u> | <u>604.593</u> | <u>1.136</u> | <u>2.519.139</u> |

Белешки кон консолидираните финансиски извештаи

| Во илјади денари | Софтвер и лиценци | Концесија, 2G и 3G лиценци | Останато | Вкупно |
|--|----------------------|-------------------------------|---------------|------------------|
| Набавна вредност | | | | |
| На 1 јануари 2012 | 7.210.393 | 891.406 | 32.155 | 8.133.954 |
| Зголемувања | 171.368 | - | - | 171.368 |
| Пренос од инвестиции во тек (види белешка 11) | 363.352 | - | - | 363.352 |
| Намалувања | (1.653.782) | - | - | (1.653.782) |
| Трансфер меѓу категории на средства (види белешка 11) | 20.246 | - | - | 20.246 |
| На 31 декември 2012 | <u>6.111.577</u> | <u>891.406</u> | <u>32.155</u> | <u>7.035.138</u> |
| Амортизација | | | | |
| На 1 јануари 2012 | 5.296.983 | 286.813 | 31.019 | 5.614.815 |
| Амортизација за годината | 1.011.975 | 85.492 | 1.136 | 1.098.603 |
| Намалувања | (1.653.782) | - | - | (1.653.782) |
| Трансфер меѓу категории на средства (види белешка 11) | (93.721) | - | - | (93.721) |
| На 31 декември 2012 | <u>4.561.455</u> | <u>372.305</u> | <u>32.155</u> | <u>4.965.915</u> |
| Сегашна вредност | | | | |
| На 1 јануари 2012 | <u>1.913.410</u> | <u>604.593</u> | <u>1.136</u> | <u>2.519.139</u> |
| На 31 декември 2012 | <u>1.550.122</u> | <u>519.101</u> | <u>-</u> | <u>2.069.223</u> |

Ревизијата на корисниот век на нематеријалните средства во текот на 2012 година влијаеше на голем број средства, но главно на софтверот. Промената на корисниот век на засегнатите средства беше направена поради технолошките промени и деловните планови на членките на Групацјата.

Ревизијата резултира со следната промена на првичниот тренд на амортизација во тековната и во годините што следат.

| Во илјади денари | 2012 | 2013 | 2014 | 2015 | После 2015 |
|--|---------------|-----------------|---------------|---------------|-----------------|
| Зголемување/(намалување) на амортизацијата | 22.309 | (38.312) | 22.144 | 31.372 | (37.513) |
| | <u>22.309</u> | <u>(38.312)</u> | <u>22.144</u> | <u>31.372</u> | <u>(37.513)</u> |

Белешки кон консолидираните финансиски извештаи

13. ОБВРСКИ КОН ДОБАВУВАЧИТЕ И ОСТАНАТИ ОБВРСКИ

| Во илјади денари | 2012 | 2011 |
|-----------------------------|------------------|------------------|
| Обврски кон добавувачите | | |
| - Домашни | 731.161 | 648.678 |
| - Странски | 330.631 | 650.510 |
| Обврски кон поврзани страни | 230.402 | 191.561 |
| Останати финансиски обврски | 974.284 | 42.291 |
| Финансиски обврски | 2.266.478 | 1.533.040 |
| Пресметани трошоци | 1.395.974 | 1.055.990 |
| Одложен приход | 444.851 | 489.109 |
| Примени аванси | 56.562 | 54.600 |
| Останато | 34.988 | 34.767 |
| | <u>4.198.853</u> | <u>3.167.506</u> |
| Намалено за нетековен дел: | | |
| Одложен приход | (77.836) | (85.275) |
| Останати финансиски обврски | (648.845) | - |
| Тековен дел | <u>3.472.172</u> | <u>3.082.231</u> |

Обврските кон поврзани страни претставуваат обврски кон Групацјата Маѓар Телеком и Групацјата Дојче Телеком (види белешка 27).

Нетековните одложени приходи имаат период на доспевање до 10 години од датумот на Консолидираниот извештај за финансиска состојба.

Во категоријата Останати финансиски обврски, МКД 835.887 илјади (2011: нема) претставува сегашна вредност на долгорочни обврски поврзани со трансакцијата за купување и продажба на згради со размена (види белешка 10, 11 и 19). Овие обврски првично се признаваат по објективна вредност и последователно се мерат по амортизирана вредност користејќи го методот на ефективна камата. Амортизирањето на дисконтот се признава како расходи за камати во добивката и загубата. Сегашната вредност на овие обврски е приближна на нивната објективна вредност бидејќи поврзаните парични текови се дисконтираат со каматна стапка од 6% годишно, којашто е видлива на пазарот за слични долгорочни финансиски обврски. Со оглед на тоа дека објективната вредност на новостекнатата зграда е поточно и попрецизно утврдена во споредба со објективната вредност на продадените згради ефектот на дисконтирањето влијае на објективната вредност на старите средства и е прикажано како дел од нето добивката во Останати оперативни приходи во износ од МКД 153.854 илјади.

Сегашната вредност на тековните обврски се деноминирани по валути како што следи:

| Во илјади денари | 2012 | 2011 |
|------------------|------------------|------------------|
| МКД | 1.988.223 | 2.110.773 |
| ЕУР | 1.399.098 | 844.881 |
| УСД | 76.303 | 107.282 |
| Останато | 8.548 | 19.295 |
| | <u>3.472.172</u> | <u>3.082.231</u> |

14. РЕЗЕРВИРАЊА ЗА ОСТАНАТИ ОБВРСКИ И ПЛАЌАЊА

| Во илјади денари | Правни спорови | Останати | Вкупно |
|-------------------------|----------------|---------------|----------------|
| 1 јануари 2011 | 854.401 | 61.141 | 915.542 |
| Зголемувања | 42.465 | 21.517 | 63.982 |
| Ослободувања | (194.763) | (2.433) | (197.196) |
| Искористено во периодот | (271.880) | (8.516) | (280.396) |
| 31 декември 2011 | <u>430.223</u> | <u>71.709</u> | <u>501.932</u> |

Белешки кон консолидираните финансиски извештаи

| Во илјади денари | Правни спорови | Останати | Вкупно |
|-------------------------|----------------|---------------|----------------|
| 1 јануари 2012 | 430.223 | 71.709 | 501.932 |
| Зголемувања | 91.150 | 25.511 | 116.661 |
| Ослободувања | (217.239) | (5.461) | (222.700) |
| Искористено во периодот | (108.343) | (50.200) | (158.543) |
| 31 декември 2012 | <u>195.791</u> | <u>41.559</u> | <u>237.350</u> |

Анализа на вкупните резервирања:

| Во илјади денари | 2012 | 2011 |
|---------------------------------------|----------------|----------------|
| Нетековни (правни спорови и останати) | 113.821 | 369.583 |
| Тековни | <u>123.529</u> | <u>132.349</u> |
| | <u>237.350</u> | <u>501.932</u> |

Резервирањата за правни спорови се однесуваат за одредени правни и регулативни спорови покренати против Групацијата.

Еден правен случај е во процес против Друштвото кој се однесува на: спор со конкурент кој наведува дека Друштвото ја злоупотребило својата доминантна позиција на пазарот и бара оштета во износ од МКД 100.521 илјади. Информациите што обично се бараат според МСС 37 не се обелоденети. Раководството направи резервирање за обвската согласно своите најдобри оценки но не ги обелоденува информациите барани од параграф 85 од МСС 37 бидејќи раководството верува дека тоа ќе предизвика сериозни предрасуди за исходот на овој спор. Дополнително, постојат бројни судски спорови за кои е направено резервирање а кои на индивидуална основа не се материјални и не се обелоденети.

Раководството не очекува дека резултатот од овие правни предмети ќе резултира во загуба значително поголема од износот наведен на 31 декември 2012 година.

Останати вклучува резервирања направени за законската или договорна обврска на Групацијата да исплати определен износ на вработените на датумот на пензионирање (види белешка 2.15.1) и резервирања за Variable II програма за стимулација (види белешка 28). Резервирањето е признато спрема Трошоци за вработените во Добивката или загубата. Покрај тоа, како резултат на наодите од Истрагата, идентификуваното влијание е признаено во Резервирања за останати обврски и плаќања во вредност од МКД 36.019 илјади на 31 Декември 2011 година, кои беа искористени во 2012 година (види белешка 1.2.).

15. КАПИТАЛ И РЕЗЕРВИ

Акционерскиот капитал се состои од следното:

| Во илјади денари | 2012 | 2011 |
|------------------|------------------|------------------|
| Обични акции | 9.583.878 | 9.583.878 |
| Златна акција | <u>10</u> | <u>10</u> |
| | <u>9.583.888</u> | <u>9.583.888</u> |

Акционерскиот капитал се состои од една златна акција со номинална вредност од МКД 9.733 и 95.838.780 обични акции со номинална вредност од МКД 100 по акција.

Златната акција со номинална вредност од МКД 9.733 е во сопственост на Владата на Република Македонија. Согласно член 16 од Статутот на Друштвото сопственикот на златна акција има дополнителни права со кои се немаат стекнатите сопствениците на обични акции. Имено, ниту едно решение или одлука на Собранието на акционерите поврзана со: создавање, распределба или издавање на акционерски капитал; здружување, спојување, одделување, консолидирање, трансформирање, реконструкција, престанок или ликвидација на Друштвото; менување на основните деловни активности на Друштвото; отуѓување или напуштање на основните деловни активности или на значајните средства на Друштвото; дополнување на Статутот на Друштвото на таков начин што се менуваат или поништуваат правата коишто произлегуваат од златната акција; или промена на називот на Друштвото; нема да биде полноважна доколку имателот на златната акција гласа против соодветното решение. Правата кои ги има имателот на златната акција се детално наведени во Статутот на Друштвото.

Белешки кон консолидираните финансиски извештаи

На 31 декември 2012 и 2011 година, обичните акции на Друштвото се во сопственост на:

| Во илјади денари | 2012 | % | 2011 | % |
|---|------------------|---------------|------------------|---------------|
| АД Каменимост Комуникации, во ликвидација | 4.887.778 | 51,00 | 4.887.778 | 51,00 |
| Влада на Република Македонија | 3.336.497 | 34,81 | 3.336.497 | 34,81 |
| Друштвото (сопствени акции) | 958.388 | 10,00 | 958.388 | 10,00 |
| Меѓународна финансиска корпорација (IFC) | 179.698 | 1,88 | 179.698 | 1,88 |
| Останати акционери | 221.527 | 2,31 | 221.527 | 2,31 |
| | <u>9.583.888</u> | <u>100,00</u> | <u>9.583.888</u> | <u>100,00</u> |

15.1. Сопствени акции

Друштвото купи 9.583.878 од сопствените акции, што претставува 10% од неговите акции, преку Македонската берза за хартии од вредност во јуни 2006 година. Вкупната сума платена за откуп на овие акции, без данок, изнесува МКД 3.843.505 илјади. Акциите се прикажани како откупени сопствени акции.

Како резултат на наодите на Истрагата, еден консултантски договор, за кој исплатите биле погрешно капитализирани како дел од Сопствени акции во 2006 година, ретроспективно е депризнаен од Сопствени акции (види белешка 1.2.).

Износот на сопствени акции од МКД 3.738.358 илјади, (после повторно прикажување), го намалува акционерскиот капитал на Друштвото. Друштвото има право дополнително повторно да ги издаде овие акции. Сите акции издадени од Друштвото се целосно платени.

16. ПРИХОДИ

| Во илјади денари | 2012 | 2011 |
|--|-------------------|-------------------|
| Приходи од фиксна телефонија | | |
| Говорна услуга – малопродажна | 2.277.680 | 2.925.866 |
| Говорна услуга – големопродажна | 1.890.069 | 1.950.786 |
| Интернет | 1.205.191 | 1.253.675 |
| Пренос на податоци | 442.220 | 553.817 |
| ТВ | 416.715 | 316.043 |
| Опрема | 318.209 | 313.990 |
| Останати приходи од фиксна телефонија | <u>103.566</u> | <u>87.421</u> |
| Вкупно приходи од фиксна телефонија | 6.653.650 | 7.401.598 |
| Приходи од мобилна телефонија | | |
| Говорна услуга – малопродажна | 4.312.346 | 5.201.450 |
| Говорна услуга – големопродажна | 1.094.772 | 1.125.927 |
| Пренос на податоци | 809.426 | 992.935 |
| Опрема | 359.888 | 425.788 |
| Интернет | 266.595 | 193.411 |
| Услуги со посебна цена на чинење | 75.364 | 118.769 |
| Останати приходи од мобилна телефонија | 149.609 | 117.661 |
| Приходи од гости | <u>93.222</u> | <u>117.049</u> |
| Вкупно приходи од мобилна телефонија | 7.161.222 | 8.292.990 |
| | <u>13.814.872</u> | <u>15.694.588</u> |

Белешки кон консолидираните финансиски извештаи

17. ТРОШОЦИ ЗА ВРАБОТЕНИТЕ

| Во илјади денари | 2012 | 2011 |
|---------------------------------------|------------------|------------------|
| Плати | 976.310 | 1.000.458 |
| Придонеси на плати | 330.316 | 320.087 |
| Бонуси | 231.855 | 235.705 |
| Останати трошоци за вработените | 173.579 | 102.195 |
| Капитализирани трошоци за вработените | (162.455) | (119.698) |
| | <u>1.549.605</u> | <u>1.538.747</u> |

Останати трошоци за вработените главно ги вклучуваат отпремнините за технолошки вишок за 43 вработени кои ја напуштиле Групацијата во 2012 година (2011: 9 вработени), додатокот за одмор и други користи.

Во Бонуси исто така се вклучени трошоците за МТИР и Variable II програмата (види белешка 28).

18. ОСТАНАТИ РАСХОДИ ОД РАБОТЕЊЕТО

| Во илјади денари | 2012 | 2011 |
|---|------------------|------------------|
| Набавна вредност на продадени стоки | 1.404.611 | 1.495.422 |
| Услуги | 792.577 | 888.681 |
| Маркетинг и донации | 404.295 | 466.432 |
| Материјали и одржување | 339.201 | 318.490 |
| Подизведувачи | 276.934 | 302.569 |
| Енергија | 326.742 | 298.663 |
| Такси давачки и локални даноци | 305.785 | 244.366 |
| Трошоци за тантиеми за програмски содржини за IPTV | 158.147 | 107.397 |
| Закупнини | 134.241 | 131.410 |
| Консултантски услуги | 106.166 | 69.891 |
| Данок на непризнаени трошоци | 34.034 | 29.381 |
| Осигурување | 18.231 | 21.011 |
| Исправка на вредноста на сомнителни и спорни побарувања | 64.560 | 595 |
| Исправка на вредноста на залихите до нето продажна вредност | - | 9.246 |
| Отпис на залихи | 14.347 | 1.506 |
| Останато | 21.581 | 21.551 |
| | <u>4.401.452</u> | <u>4.406.611</u> |

Услугите главно вклучуваат трошоци за агенциски провизии, поштенски услуги, трошоци за одржување на ИТ опрема, и останати провизии за извршени услуги (како на пример услуги за чистење обезбедување и друго).

Со цел да се одржи конзистентноста со презентацијата во тековната година, трошоците прикажани во 2011 година во Останато, во износ од МКД 176.961 илјади се исклучени од Останати оперативни трошоци во овие финансиски извештаи и се рекласифицирани во Останати оперативни приходи (види белешка 19). Рекласификацијата нема никакво влијание врз капиталот или нето добивката.

19. ОСТАНАТИ ОПЕРАТИВНИ ПРИХОДИ

| Во илјади денари | 2012 | 2011 |
|--|------------------|----------------|
| Нето добивка од продажба на недвижности, постојки и опрема | 839.731 | 22.544 |
| Останато | <u>263.544</u> | <u>176.961</u> |
| | <u>1.103.275</u> | <u>199.505</u> |

Останато главно вклучува нето приход од ослободување на резервирања.

Во 2012 година Групацијата ја заврши трансакцијата за купување и продажба на згради со размена која резултираше во добивка од продажбата на своите четири административни згради во износ од МКД 828.481 илјади (види белешка 10).

Белешки кон консолидираните финансиски извештаи

Со цел да се одржи конзистентност со презентацијата во тековната година трошоците прикажани во 2011 година како Останати во износ од МКД 176.961 илјади беа исклучени од Останати оперативни трошоци во овие финансиски извештаи и се рекласифицирани во Останати оперативни приходи (види белешка 18). Рекласификацијата нема никакво влијание врз капиталот или нето добивката.

20. РАСХОДИ ОД ФИНАНСИРАЊЕ

| Во илјади денари | 2012 | 2011 |
|--|---------------|---------------|
| Расходи од камати | 63.974 | 42.408 |
| Банкарски услуги и останати провизии | 28.095 | 38.735 |
| Промена на финансиските средства по објективна вредност преку добивката или загубата | 3.254 | 11.425 |
| Нето негативни курсни разлики | 3.510 | - |
| | <u>98.833</u> | <u>92.568</u> |

21. ПРИХОДИ ОД ФИНАНСИРАЊЕ

| Во илјади денари | 2012 | 2011 |
|-------------------------------|----------------|----------------|
| Приходи од камати | 210.525 | 231.004 |
| Нето позитивни курсни разлики | - | 4.317 |
| Приходи од дивиденди | 3.285 | 3.282 |
| | <u>213.810</u> | <u>238.603</u> |

Приходи од дивиденди произлегуваат од финансиски средства по објективна вредност во добивката или загубата. Приходите од камати произлегуваат од финансиски средства класификувани како заеми и побарувања.

22. ДИВИДЕНДИ

Собранието на акционери на Друштвото на нивниот состанок одржан на 4 април 2012 година ја усвои одлуката за исплата на дивиденда за 2011 година. Одлуката за исплата на дивидендата за 2011 година е во вредност од МКД 6.163.557 илјади од нето добивката за 2011 година. Дивидендата беше исплатена во април 2012 година. До датумот на објавување на овие консолидирани финансиски извештаи не се објавени дивиденди за 2012 година.

23. ИЗВЕСТУВАЧКИ СЕГМЕНТИ И ИНФОРМАЦИИ

23.1. Известувачки сегменти

Известувачките сегменти на Групацијата се: фиксен сегмент и мобилен сегмент.

Фиксниот сегмент обезбедува локални, национални и меѓународни телефонски услуги, VoIP услуги, услуги за изнајмување на линии, интернет и телевизија под брендот Т-Хоум.

Мобилниот сегмент обезбедува мобилни телефонски услуги по брендот Т-Мобиле.

23.2. Информации кои редовно се доставувани до главниот извршен носител на одлуки

Следните табели ги прикажуваат информациите за известувачките сегменти кои редовно се доставуваат до главниот оперативен носител на одлуки на Друштвото, усогласени со соодветните Групни бројки. Информациите кои редовно се обезбедуваат за МКГ, вклучуваат неколку мерења на добивката кои се земаат во предвид при оценување на работењето и алоцирање на ресурсите, вклучувајќи ја EBITDA (добивка пред камата, данок од добивка и амортизација) корегирани за влијанието на одредени ставки кои се земаат во предвид како „специјално влијание“. Овие ставки се менуваат од година во година, по својата природа и големина. Раководството верува дека EBITDA е мерка на сегментот која е најконзистентна со принципите на мерење кои се користени во мерењето на соодветните износи во овие финансиски извештаи.

Белешки кон консолидираните финансиски извештаи

Приходи

| Во илјади денари | 2012 | 2011 |
|--|--------------------|--------------------|
| Вкупно приходи од фиксниот сегмент | 7.352.808 | 8.097.102 |
| Намалено за: Приходи на фиксниот сегмент од останати сегменти | <u>(705.465)</u> | <u>(708.430)</u> |
| Приходи на фиксниот сегмент од надворешни корисници | 6.647.343 | 7.388.672 |
| Вкупно приходи од мобилниот сегмент | 8.278.894 | 9.509.271 |
| Намалено за: Приходи на мобилниот сегмент од останати сегменти | <u>(1.111.365)</u> | <u>(1.203.355)</u> |
| Приходи на мобилниот сегмент од надворешни корисници | 7.167.529 | 8.305.916 |
| Вкупно приходи на Групацјата | <u>13.814.872</u> | <u>15.694.588</u> |

Ниту еден од надворешните корисници на Групацјата не преставува значаен извор на приходи.

Резултати по известувачки сегменти (ЕБИТДА).

| Во илјади денари | 2012 | 2011 |
|---|------------------|------------------|
| Фиксен сегмент | 3.927.850 | 3.997.906 |
| Мобилен сегмент | <u>3.490.861</u> | <u>4.384.067</u> |
| Вкупна ЕБИТДА на Групацјата | 7.418.711 | 8.381.973 |
| Амортизација на Групацјата | <u>3.753.492</u> | <u>3.610.804</u> |
| Вкупна оперативна добивка на Групацјата | <u>3.665.219</u> | <u>4.771.169</u> |
| Приходи од финансирање – нето | <u>114.977</u> | <u>146.035</u> |
| Добивка пред оданочување на Групацјата | <u>3.780.196</u> | <u>4.917.204</u> |

Капитални издатоци (CAPEX) за Недвижности, постројки и опрема и Нематеријални средства

| Во илјади денари | 2012 | 2011 |
|---|------------------|------------------|
| Фиксен сегмент | 4.112.856 | 1.385.538 |
| Мобилен сегмент | <u>1.117.517</u> | <u>801.988</u> |
| Вкупно капитални издатоци за Недвижности, постројки и опрема и Нематеријални средства на Групацјата | <u>5.230.373</u> | <u>2.187.526</u> |

Износите обелоденети како „Капитални издатоци за Недвижности, постројки и опрема и Нематеријални средства“ се соодветни со линијата „Инвестиции“ обелоденета во белешка 11 и 12.

24. НАЕМИ И ОСТАНАТИ ПРЕВЗЕМЕНИ ОБВРСКИ

24.1. Превземени обврски од оперативен наем - каде што Групацјата е наемател:

Превземените обврски од оперативен наем- каде што Групацјата е наемател главно се однесуваат на наем на деловни објекти и телекомуникациски уреди.

Идните вкупни минимални плаќања за наем по основ на нераскинливи оперативни договори за наем се како што следи:

| Во илјади денари | 2012 | 2011 |
|---------------------|----------------|----------------|
| Под 1 година | 116.538 | 118.174 |
| Помеѓу 1 и 5 години | 251.442 | 274.788 |
| Над 5 години | <u>68.680</u> | <u>93.054</u> |
| | <u>436.660</u> | <u>486.016</u> |

Белешки кон консолидираните финансиски извештаи

24.2. Превземени обврски од оперативен наем - каде Групацијата е наемодавател:

Превземените обврски од оперативен наем - каде Групацијата е наемодавател главно се однесуваат на наем на земјиште и базни станици.

Идните вкупни минимални побарувања за наем по основ на нераскинливи оперативни договори за наем се како што следи:

| Во илјади денари | 2012 | 2011 |
|---------------------|----------------|----------------|
| Под 1 година | 24.215 | 22.340 |
| Помеѓу 1 и 5 години | 95.834 | 87.381 |
| Над 5 години | 30.664 | 45.418 |
| | <u>150.713</u> | <u>155.139</u> |

24.3. Превземени обврски од капитални инвестиции

Вкупниот износ на договорени капитални инвестиции на 31 декември 2012 година изнесува МКД 429.598 илјади (2011: МКД 2.742.054 илјади). Во 2011 година Групацијата потпиша договор за размена на четири нејзини административни згради и парична надокнада во замена за нова зграда во 2012 година, што резултираше во одобрени капитални инвестиции на 31 декември 2011 година од МКД 2.294.323 илјади (види белешка 10). Износот на договорени капитални инвестиции на 31 декември 2012 година главно се однесува на телекомуникациска опрема.

25. ДОПОЛНИТЕЛНИ ОБЕЛОДЕНУВАЊА НА ФИНАНСИСКИТЕ СРЕДСТВА

Групацијата ги класифицира мерењата по објективна вредност користејќи хиерархија на објективна вредност која ја одредува релевантноста на информациите коишто се користат во формирањето на објективната вредност. Во хиерархијата на објективна вредност постојат следните нивоа:

- а) котираны цени (неприлагодени) на активните пазари за идентични средства (Ниво 1);
- б) останати информации за средствата освен котираните цени вклучени во Ниво 1 коишто се достапни од извори надвор од Групацијата, директно или индиректно (Ниво 2); и
- в) информации за средства коишто не базираат на податоци од надворешни пазари (Ниво 3).

Хиерархиското ниво на објективната вредност во рамките на објективното мерење на вредноста е категоризирано во целост и утврдено врз основа на најниското ниво на информации коишто се релевантни за објективното мерење на вредностите во целост. Релевантноста на информациите е оценувана во однос објективното мерење на вредноста во целост.

Не постои трансфер на финансиските средства помеѓу Ниво 1 и Ниво 2.

Белешки кон консолидираните финансиски извештаи

25.1. Финансиски средства - Сегашна вредност и објективни вредности

Табелата подолу ја прикажува поделбата на финансиските средства на 31 декември 2011.

| Средства Во илјади денари | Финансиски средства | | | Објективна вредност во добивката или загубата (Ниво 1) | Сегашна вредност | Објективна вредност |
|--|-----------------------|--------------------------|--|--|---------------------|------------------------|
| | Заеми и побарувања | Задржани до доспевање | Располож- ливи за продажба (Ниво 2) | | | |
| Парични средства и еквиваленти на паричните средства | 1.078.115 | - | - | - | 1.078.115 | 1.078.115 |
| Депозити во банки | 7.943.462 | - | - | - | 7.943.462 | 7.943.462 |
| Побарувања од купувачи и останати побарувања | 3.127.095 | - | - | - | 3.127.095 | 3.127.095 |
| Останати финансиски средства | - | - | 612 | - | 612 | 612 |
| Финансиски средства по објективна вредност преку добивката или загубата | - | - | - | 54.083 | 54.083 | 54.083 |

Табелата подолу ја прикажува поделбата на финансиските средства на 31 декември 2012.

| Средства Во илјади денари | Финансиски средства | | | Објективна вредност во добивката или загубата (Ниво1) | Сегашна вредност | Објективна вредност |
|--|-----------------------|--------------------------|--|---|---------------------|------------------------|
| | Заеми и побарувања | Задржани до доспевање | Располож- ливи за продажба (Ниво 2) | | | |
| Парични средства и еквиваленти на паричните средства | 425.234 | - | - | - | 425.234 | 425.234 |
| Депозити во банки | 6.369.058 | - | - | - | 6.369.058 | 6.369.058 |
| Побарувања од купувачи и останати побарувања | 2.968.736 | - | - | - | 2.968.736 | 2.968.736 |
| Останати финансиски средства | - | - | 612 | - | 612 | 612 |
| Финансиски средства по објективна вредност преку добивката или загубата | - | - | - | 50.828 | 50.828 | 50.828 |

Заемите и побарувањата се мерат по амортизирана вредност, додека средства кои што се расположливи за продажба и кои што се чуваат за тргување се мерат по објективна вредност.

Паричните средства и еквиваленти на паричните средства, банкарски депозити, побарувањата од купувачите и останатите тековни финансиски средства главно имаат краток рок на доспевање. Од овие причини нивната сегашна вредност на крајот на периодот на известување е приближна на нивната објективна вредност.

Финансиските средства расположливи за продажба претставуваат акции вреднувани по објективна вредност.

Финансиските средства кои се прикажани по објективна вредност преку добивката или загубата вклучуваат вложувања во сопственички инструменти во вредност од МКД 50.828 илјади (2011: МКД 54.083 илјади) кои се пресметани врз основа на нивната пазарна вредност на Македонската Берза на Хартии од Вредност. Промените на пазарните цени на другите финансиски средства прикажани по објективна вредност преку добивката или загубата се

Белешки кон консолидираните финансиски извештаи

евидентирани во приходи од финансирање во добивката или загубата (види белешка 20 и 21). Набавната вредност на овие капитални инвестиции изнесува МКД 31.786 илјади (2011: МКД 31.786 илјади).

25.2. Останати обелоденувања во врска со финансиските инструменти

Групацијата беше исто така изложена на ризик којшто произлегува од можно повлекување на гаранции во номинален износ од МКД 1.987 илјади на 31 декември 2011 година. Овие гаранции се издадени од македонски банки на име на Друштвото, или Подружницата, како гаранции за обезбедување на исполнувањето на одредени договорни обврски на Групацијата. Групацијата донесува одлуки врз основа на своите договорни обврски и очекувања и во иднина, затоа не се случило повлекување на гаранциите, и не се очекува да се случи ни во иднина. На 31 Декември 2012 година не постојат такви видови на гаранции.

Не постојат финансиски средства или обврски, кои се рекласифицирани во друга категорија на финансиски инструменти.

Не постојат финансиски средства кои се трансферирани на начин, на кој дел или сите финансиски средства не се квалификуваат за депризнавање.

26. НЕИЗВЕСНИ ОБВРСКИ

Друштвото и Подружницата имаат неизвесни обврски во однос на правни и регулаторни барања кои произлегуваат во редовното работење. Најголем дел од неизвесните обврски се однесуваат на 18 барања за поведување на прекршочни постапки од регулаторни тела за наводно прекршување на одредени рокови за донесување на одлука по барање на претплатник и во врска со наводна злоупотреба на доминантна позиција на пазарот. Максималната можна казна за секој поединечен случај е 4% во 15 случаи, 7% во 1 случај и 10% во 2 случаи од годишниот приход од претходната година, во согласност со локалното законодавство. Раководството верува, врз основа на правен совет, дека не е веројатно дека значителни обврски ќе произлезат од овие спорови поради неоснованост за поведување на овие прекршочни постапки. Една неизвесна обврска во износ од МКД 978.661 илјади се однесуваат на судски спор со Њусфон С ДОО – Скопје за можна оштета поради изгубена идна добивка заради раскинување на договорот од страна на Подружница. Раководството на Друштвото не предвидува дека ќе дојде до појава на материјални обврски од неизвесните обврски освен оние коишто се резервирани (види белешка 14).

27. ТРАНСАКЦИИ СО ПОВРЗАНИ СТРАНИ

Сите трансакции со поврзаните страни произлегуваат од тековното работење и нивната вредност материјално не се разликува од условите кои би преовладувале во пазарни услови.

Трансакциите со поврзани страни се состојат од обезбедување и добивање на телекомуникациски услуги и опрема, одобрување заеми и обезбедување на консултантски услуги за раководството. Износите на побарувањата и обврските се прикажани во соодветните белешки (види белешка 7 и 13).

Белешки кон консолидираните финансиски извештаи

Приходите и трошоците со поврзаните страни на Друштвото се следните:

| Во илјади денари | 2012 | | 2012 | |
|---|-----------|---------|-----------|---------|
| | Приходи | Трошоци | Приходи | Трошоци |
| Magyar Telekom Group | | | | |
| Magyar Telekom Plc | 5.767 | 46.456 | 22.448 | 51.764 |
| IQSYS Magyar Telekom | - | 2.770 | - | 7.481 |
| T-Systems Magyarország Zrt. | - | 923 | - | - |
| Telemakedonija AD | 181 | - | 249 | - |
| Crnogorski Telekom | 543 | 2.361 | 569 | 2.658 |
| Novatel | 2.289 | - | 3.438 | - |
| Deutsche Telekom Group | | | | |
| Deutsche Telekom AG | 1.447.652 | 249.748 | 1.475.886 | 274.134 |
| Hrvatski Telekom | 2.834 | 39.227 | 5.856 | 11.779 |
| Slovak Telekom | 240 | 352 | 200 | 393 |
| Polska Telefonia Cyfrowa | 342 | 486 | 332 | 570 |
| T-Mobile Czech Republic | 369 | 746 | 453 | 1.215 |
| T-Mobile Austria | 3.786 | 5.857 | 4.784 | 6.102 |
| Everything Everywhere Limited | 173 | 1.387 | 1.176 | 1.515 |
| T-Mobile USA | 4 | 1.233 | 438 | 1.685 |
| T-Systems | 11.138 | 14.038 | 9.856 | 4.517 |
| T-Mobile Netherlands BV | 1.241 | 1.161 | 1.232 | 1.360 |
| T-Mobile International UK Limited | - | 616 | - | 803 |
| Detecon | - | 8.845 | - | 5.359 |
| OTE Globe | 22.509 | 30.435 | 19.712 | 32.173 |
| Romtelekom | - | 913 | - | 1.814 |
| Cosmo Bulgaria Mobile | 865 | 5.428 | 697 | 5.824 |
| Albanian Mobile Communications | 954 | 5.685 | 718 | 5.427 |
| Cosmote Romanian Mobile Telecommunications | 50 | 367 | 22 | 455 |
| COSMOTE-Mobile Telecom. S.A. | 3.125 | 11.653 | 3.106 | 14.874 |
| Друштво контролирано од клучното раководство на Подружницата | | | | |
| Мобико ДООЕЛ | 343 | 161 | 582 | 107 |

Белешки кон консолидираните финансиски извештаи

Побарувањата и обврските со поврзаните страни на Друштвото се следните:

| Во илјади денари | 2012 | | 2011 | |
|---|------------|---------|------------|---------|
| | Побарувања | Обврски | Побарувања | Обврски |
| Magyar Telekom Group | | | | |
| Magyar Telekom Plc | 8.526 | 7.084 | 4.728 | 38.549 |
| T-Systems Magyarország Zrt. | - | 1.845 | - | 1.845 |
| Telemakedonija AD | 6 | - | 23 | - |
| Crnogorski Telekom | 6.395 | - | - | 1.324 |
| Novatel | 389 | 378 | 565 | 489 |
| Deutsche Telekom Group | | | | |
| Deutsche Telekom AG | 247.057 | 172.147 | 244.418 | 102.541 |
| Hrvatski Telekom | 13.205 | 33 | - | 4.221 |
| Slovak Telekom | 457 | 4.400 | 287 | 7.872 |
| Polska Telefonia Cyfrowa | 9 | - | - | 440 |
| T-Mobile Czech Republic | 298 | - | - | 144 |
| T-Mobile Austria | 15.623 | - | 4.819 | - |
| Everything Everywhere Limited | - | 4.110 | - | 3.875 |
| T-Mobile USA | 2.217 | - | - | 262 |
| T-Systems | 5.094 | 9.636 | 2.546 | 8.667 |
| T-Mobile Netherlands BV | - | 6.880 | - | 7.617 |
| T-mobile International UK Limited | - | 138 | - | 185 |
| Detecon | - | 8.845 | - | 535 |
| OTE Globe | 8.842 | 8.800 | 7.608 | 11.181 |
| Romtelekom | - | 6.054 | - | 1.814 |
| Cosmo Bulgaria Mobile | 56.875 | - | 25.673 | - |
| Albanian Mobile Communications | 15.641 | - | 8.078 | - |
| Cosmote Romanian Mobile Telecommunications | 376 | - | 831 | - |
| COSMOTE-Mobile Telecom. S.A. | 78.937 | - | 46.041 | - |
| Друштво контролирано од клучното раководство на Подружницата | | | | |
| Мобико ДООЕЛ | 105 | 52 | 114 | - |

28. НАДОМЕСТОЦИ НА КЛУЧНОТО РАКОВОДСТВО

Вкупниот износ на надоместоци за клучното раководство во Друштвото, вклучувајќи ги поврзаните даноци и придонеси, се прикажани подолу:

| Во илјади денари | 2012 | 2011 |
|--|----------------|----------------|
| Краткорочни бенефиции (вклучувајќи ги поврзаните даноци) | 99.244 | 124.237 |
| Законски придонеси за краткорочните бенефиции | 8.201 | 6.005 |
| Плаќања засновани на акции | 4.870 | 10.030 |
| | <u>112.315</u> | <u>140.272</u> |

Надоместоците на членовите на Одборот на директори на Друштвото изнесуваат МКД 6.140 илјади (2011: МКД 6.200 илјади) и се вклучени во Краткорочни бенефиции.

Плаќањата засновани на акции претставуваат компензација за клучното раководство од страна на Друштвото како дел од среднорочниот план за стимулација (МТИР) воведен од страна на Маѓар Телеком АД додека целите кои треба да бидат исполнети се базираат на перформансите на акциите на Маѓар Телеком АД. Вклучени лица се врвното и средното раководство на Групацјата Маѓар Телеком.

Белешки кон консолидираните финансиски извештаи

МТИР е управуван од страна на Маѓар Телеком АД додека компензацијата на клучното раководство од Друштвото поврзана со МТИР паѓа на товар на Друштвото (за МТИР програмата која стартува 2008, 2009 и 2010) и е вклучена во Трошоци за вработените (Бонуси) спрема Останати резервирања (види белешка 17 и 14).

Во текот на 2012 година, беше воведена нова долгорочна програма за стимулација базирана на променливи остварувања, наречена Variable II, како дел од глобалната алатка на Групацијата Дојче Телеком за надоместување на друштвата, која промовира среднорочно и краткорочно подобрување на вредноста на Групацијата Дојче Телеком и изедначување на интересите на раководството и акционерите.

Програмата Variable II е применлива од 1 јануари 2012 година до 31 декември 2015 година, во две преодни програми: Variable II Преодна програма I, со примена во периодот од 1 јануари 2012 година до 31 декември 2013 година и Variable II Преодна програма II, со примена во периодот од 1 јануари 2012 година до 31 декември 2014 година.

Програмата Variable II се мери врз база на исполнувањето на четири долгорочни параметри за исполнување со еднаква важност (прилагодена заработка по акција (EPS); прилагоден поврат на капиталот (ROCE), задоволство на корисниците и задоволство на вработените). Секој параметар одредува една четвртина од износот на наградата. Нивоата на остварување на целите се ограничени на 150% и остварување на целите над 150% не се земаат во предвид во сите четири параметри. Периодот на оценување е четири години и е базиран на просечното остварување во планираните четири години.

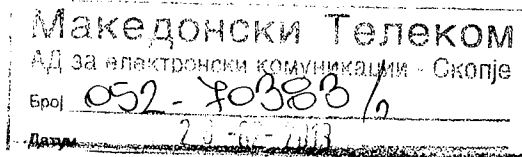
Учесници на програмата се членовите на клучното раководство на Друштвото, кои прифатиле учество во назначената временска рамка.

Наврвените трошоци поврзани со Variable II програмата се прикажани во рамките на Плаќања засновани на акции.

29. ПОСЛЕДОВАТЕЛНИ НАСТАНИ

Нема настани после денот на изготвување на извештајот за финансиска состојба кои ќе влијаат на добивката или загубата, консолидираниот извештај за финансиска состојба или паричните текови за 2012 година.

Македонски Телеком АД - Скопје
„Кеј 13-ти Ноември“ бр. 6, 1000 Скопје



ГОДИШЕН ИЗВЕШТАЈ за работењето на Групацијата на Македонски Телеком АД – Скопје во 2012 година

На 13 февруари 2006 година, Маѓар Телеком АД, доминантниот сопственик на Македонски Телеком АД - Скопје (Друштвото), (преку Каменимост Комуникации АД – Скопје (во ликвидација), мнозински сопственик на Друштвото), објави дека е спроведена истрага за одредени договори склучени од друга подружница на Маѓар Телеком АД, со цел да се утврди дали договорите биле склучени во спротивност на политиките на Маѓар Телеком АД или важечките закони или регулативи. Одборот за ревизија на Маѓар Телеком ги ангажираше White & Case како свој независен правен советник за целите на спроведувањето на интерната истрага. Последователно на ова, на 19 февруари 2007 година, Одборот на директори на Друштвото, врз основа на препораката на Одборот за ревизија на Друштвото и Одборот за ревизија на Маѓар Телеком АД донесе одлука за спроведување на независна интерна истрага во однос на одредени договори во Македонија.

Врз основа на јавно достапните информации, како и информациите добиени од Маѓар Телеком, и како што беше претходно обелоденето, Одборот за ревизија на Маѓар Телеком спроведе интерна истрага во однос на одредени договори поврзани со активностите на Маѓар Телеком и/или нејзините подружници во Црна Гора и во Македонија, кои вкупно изнесуваа повеќе од 31 милион евра. Поконкретно, интерната истрага испитуваше дали Маѓар Телеком и/или нејзините подружници во Црна Гора и во Македонија извршиле плаќања коишто се забранети со законите или прописите на САД, вклучувајќи го и Законот на САД за спречување на корумпирано однесување во странство („FCPA“). Друштвото претходно ги обелодени резултатите од интерната истрага.

Одборот за ревизија на Маѓар Телеком го информираше Министерството за правда на САД („МП“) и Комисијата за хартии од вредност на САД („КХВ“) за интерната истрага. МП и КХВ започнаа истрага за активностите коишто беа предмет на интерната истрага. Дополнителни информации во врска со интерната истрага се содржани во финансиските извештаи на Друштвото за претходните години.

Во 2011 година, Маѓар Телеком склучи конечни спогодби со МП и КХВ за решавање на истрагите на МП и КХВ поврзани со Маѓар Телеком. Со спогодбите завршија истрагите на МП и КХВ.

Маѓар Телеком склучи двегодишен договор за одложено гонење („ДОГ“) со МП, според кој Маѓар Телеком беше обвинет за прекршување на одредбите од FCPA за спречување на давање поткуп и за две прекршувања на одредбите на FCPA што се однесуваат на водењето на деловните книги и евиденцијата. Во согласност со ДОГ, на 29 декември 2011 година, МП поднесе кривична информација („Информација“) во која овие обвиненија се изнесуваат до Окружниот суд на САД за Источната област на Вирџинија. Маѓар Телеком се согласи да ги признае наводите на МП и да преземе одговорност за дејствијата согласно обвинението изнесено во Информацијата. Маѓар Телеком се сложи да плати кривична казна во износ од 59,6 милиони американски долари, да соработува со МП во итни истраги, да се воздржи од какви било прекршувања на сојузниот кривичен закон на САД, да продолжи да ја спроведува програмата за усогласеност и да поднесува извештај за програмата за усогласеност до МП на годишно ниво во текот на времетраењето на ДОГ. МП ќе ги отфрли обвиненијата по завршувањето на двегодишниот период, доколку Маѓар Телеком не го прекрши ДОГ.

На 29 декември 2011 година, КХВ поднесе Тужба („Тужба“) во Окружниот суд на САД за Јужната област на Њујорк и предложи Конечна пресуда против Маѓар Телеком („Конечна пресуда“). Без да ги признае или да ги негира наводите во Тужбата, Маѓар Телеком се согласи кон поднесувањето на Тужбата и донесувањето на Конечна пресуда за решавање на истрагата на КХВ. Во Тужбата се наведени граѓански прекршувања на одредбите од FCPA за спречување на давање поткуп, водење на деловните книги и евиденција и за интерни контроли. Со Конечната пресуда, којашто беше одобрена од страна на Окружниот суд на САД за Јужната област на Њујорк на 3 јануари 2012 година, на Маѓар Телеком му е изречена трајна забрана во однос на прекршувањето на овие одредби и се бара од Маѓар Телеком да плати 25,2 милиони американски долари за враќање на нелегално стекната добивка и 6,0 милиони американски долари камата на тие средства за периодот пред донесувањето на пресудата. Во конечните спогодби, МП и КХВ ги земале предвид пријавувањето на делото од страна на Маѓар Телеком,

темелната интерна истрага, корективните мерки и соработката во истрагите на МП и КХВ. Маѓар Телеком презема неколку корективни мерки за справување со прашањата што беа идентификувани во текот на овие истраги. Овие мерки вклучуваат чекори кои имаат за цел ревидирање и подобрување на интерните контроли на Маѓар Телеком, како и воспоставување на Програма за корпоративна усогласеност. Програмата за корпоративна усогласеност ја подобрува свесноста за политиките и процедурите за усогласеност на Маѓар Телеком по пат на обуки, работењето на телефонска линија за пријава на прекршоци, и мониторингот и комуникацијата со вработените и подружниците на Маѓар Телеком. Маѓар Телеком останува целосно посветен кон одговорно корпоративно однесување.

На 6 јануари 2012 година, Маѓар Телеком плати кривична казна во износ од 59,6 милиони американски долари во согласност со спогодбата со МП, а на 23 јануари 2012 година Маѓар Телеком плати 25,2 милиони американски долари за враќање на нелегално стекната добивка и 6,0 милиони американски долари камата за периодот пред донесувањето на пресудата во согласност со спогодбата со КХВ, што изнесува вкупно 90,8 милиони американски долари коишто се платени во врска со спогодбите со МП и КХВ.

Погоре наведената спогодба од страна на Маѓар Телеком и поврзаната обврска не беа евидентирани во консолидираните финансиски извештаи на Друштвото. Овие износи беа одразени во консолидираните финансиски извештаи на Маѓар Телеком и не се одразени во консолидираните финансиски извештаи на Друштвото.

Според информациите што му беа доставени на друштвото од страна на Маѓар Телеком АД на 2 декември 2009 година, Одборот за ревизија на Маѓар Телеком АД, на Одборот на директори на Маѓар Телеком му достави „Извештај за Истрага до Одборот за ревизија на Маѓар Телеком АД“ од 30 ноември 2009 година (во понатамошниот текст „Финален извештај“).

Во врска со издавањето на Финалниот извештај и информациите доставени до Друштвото од страна на Маѓар Телеком, во јануари 2010 година Претседателот на Одборот на директори на Друштвото побара правна и даночна експертиза од трета страна за проценка на потенцијалните сметководствени и даночни импликации што произлегуваат од трансакциите извршени од страна на Друштвото и неговата подружница (Т-Мобиле Македонија) коишто се предмет на Финалниот извештај.

Надворешните експерти изготвија извештаи (во понатамошниот текст: „Извештаите“) за нивната проценка и ги доставија Извештаите до Претседателот на Одборот на директори на Друштвото и до Раководството на Друштвото и неговата подружница, соодветно. Како резултат, врз основа на анализата на даночните и правните експерти и информациите што му беа достапни на Раководството во врска со трансакциите предмет на Финалниот извештај, беше идентификуван износ од МКД 248.379 илјади како потенцијално даночно влијание, заедно со поврзаната казнена камата, заклучно со 31 Декември 2009 што произлегува од трансакциите спроведени од страна на Друштвото и неговата подружница коишто се предмет на Финалниот извештај. Во 2010 година идентификуваниот износ во врска со потенцијалното даночно влијание, заедно со поврзаната казнена камата, изнесуваше МКД 261.834 илјади од кои МКД 227.972 илјади кои се однесуваа на Друштвото беа исплатени во 2010 година согласно извршна одлука, издадена од страна на Управата за јавни приходи. Во 2012 година беше платен износ од МКД 36.724 илјади за идентификуваното потенцијално даночно влијание, заедно со поврзаната затезна камата, во подружницата врз основа на извршно решение издадено од страна на Управата за јавни приходи. Исто така, вредноста на еден договор од МКД 105.147 илјади капитализирана во рамките на сопствените акции беше корегирана во консолидираните финансиски извештаи за 2009 година исто како да овие плаќања биле прикажани како трошок во 2006 година наместо како капитализирани во рамките на сопствените акции како што беше првично известно. Другите договори што се идентификувани во Финалниот извештај и извештаите изготвени од даночните и правните експерти во врска со трансакциите извршени од страна на Друштвото и неговата подружница биле прикажани како трошок во поврзаните периоди (2001-2007 година).

Во мај 2008 година, Министерството за внатрешни работи („МВР“) на Република Македонија („РМ“) до Друштвото поднесе официјално писмено барање за информации и документација во однос на одредени плаќања за консултантски услуги и авансна дивиденда, како и одредени набавки и договори. Во јуни 2008 година, Друштвото достави копии од побараните документи. Во истиот период, подружницата исто така доби слични барања за доставување на одредена документација до Министерството за внатрешни работи на РМ којашто беше уредно доставена.

Во октомври 2008 година, Истражниот судија од Основниот суд Скопје 1 – Скопје (кривичен суд) му издаде официјален писмен налог на Друштвото да предаде одредена оригинална документација. Подоцна, во октомври 2008 година, Друштвото официјално и лично ја предаде побараната документација. Од МВР беа доставени

дополнителни писмени барања, при што Друштвото ја обезбеди побараната документација.

Врз основа на јавни информации достапни од 10 декември 2008 година имаме сознанија дека Одделот за организиран криминал при МВР ги предал досиејата на канцеларијата на Основното јавно обвинителство за организиран криминал и корупција со предлог да се покрене кривична постапка против Атила Сендреи (поранешен Главен извршен директор на Македонски Телеком АД - Скопје), Ролф Плат (поранешен Главен финансиски директор на Македонски Телеком АД - Скопје), Михаил Кефалојанис (поранешен член на Одборот на директори во Каменимост и поранешен член на одборот на директори во Телемакедонија) и Золтан Кишјухас (поранешен Главен извршен директор на Каменимост и поранешен неизвршен член на Одборот на директори на Македонски Телеком АД - Скопје) поради основано сомнение за извршено кривично дело. За овие лица се предлага да бидат обвинети за „злоупотреба на службена должност и овластувања“ на нивните позиции во Македонски Телеком АД - Скопје преку склучување на договори за консултантски услуги во однос на коишто немало намера ниту пак потреба од какви било услуги за возврат.

Основниот суд Скопје 1 во Скопје, Истражен оддел за организиран криминал достави покана до Друштвото во врска со кривичните пријави против претходно наведените лица и побара изјава дали Друштвото претрпело какви било штети како резултат на наведените договори за консултантски услуги.

По неколку одложувања на судското рочиште за истражната постапка што се води при Основниот Суд Скопје 1 Скопје, на рочиштето одржано на 13 април 2009 година, претставниците на Македонски Телеком АД – Скопје го презентираа ставот на Друштвото дека земајќи ја предвид тековната независна интерна истрага спроведувана од страна на White&Case, а одобрена од страна на Одборот на директори на Друштвото, прерано е да се најави каква било штета којашто би можела да биде причинета со спроведувањето на наведените договори или во врска со нив. На 11 мај 2010 година беше изведена експертиза и експерти од Министерството за правда на Република Македонија – Канцеларија за судска експертиза - Скопје, побара дополнителни документи од страна на Друштвото со цел да се подготви експертизата. Експертите побараа дополнителни информации во врска со одредени договори склучени во 2005 и 2006 година, и поврзаните фактури. На 1 ноември 2010 година Друштвото ги собра и достави бараните информации/документи до Канцеларија за судска експертиза.

На 14 март 2011 година, од Основниот суд Скопје 1 Друштвото доби примерок од документот „Наод и мислење“, од ноември 2010 година, издаден од Бирото за судско вештачење на Основниот суд Скопје 1 како резултат од вештачењето. Документот „Наод и мислење“ се однесува на и содржи заклучоци за пет договори склучени со Чаптекс и Космотелко во 2005 и 2006 година, а кои претходно биле разгледани од страна на Одборот за ревизија на Маѓар Телеком. Во документот „Наод и мислење“ се заклучува дека, врз основа на овие договори биле направени издатоци во износ од 3,975 милиони евра од страна на Друштвото и Каменимост кон Чаптекс “без доказ за извршени услуги”; соодветно, акционерите на Друштвото и Каменимост, пропорционално на нивниот акционерски удел, претрпеле штети во погоре наведениот вкупен износ како резултат на намалените средства за плаќање на дивиденда во 2005 и 2006 година.

Врз основа на јавно достапните информации имаме сознание дека јавниот обвинител во 2011 година поднел обвинителен акт против г-дин Сендреи, г-дин Кишјухас и г-дин Плат, но не и против г-дин Кефалојанис. Судското рочиште се одржа на крајот на 2011 година, но беше одложено бидејќи судот не можеше да го обезбеди присуството на ниту еден од обвинетите. Друштвото, како оштетена страна во овој случај, нема добиено официјална судска покана за рочиштето.

Според прашањата поставени од страна на истражниот судија би можело да се заклучи дека јавниот обвинител го оловува Друштвото како оштетена страна од дејствијата на обвинетите. Сепак, врз основа на содржината на налогот за вештачење издаден од истражниот судија, и врз база на вештачењето, може да се заклучи дека сега оштетени страни се акционерите на Друштвото (Каменимост АД Скопје, Република Македонија и малцинските акционери), а оттука и државниот буџет, бидејќи Република Македонија е акционер во Друштвото. Поради тоа, јавниот обвинител треба да појасни кој се смета за оштетена страна во овој конкретен случај, што е од големо значење за позицијата на Друштвото во оваа постапка и за неговите понатамошни активности. Во моментот нема никакви индикации дека Друштвото може да се смета за одговорно и да му се наложи да плати пенали или парични казни за кривичната постапка којашто е иницирана против поединците и соодветно Групацијата не евидентираше каква било исправка на вредност.

На 23 февруари 2012 година Друштвото доби барање за документација од Управата за финансиска полиција на Министерството за финансии на РМ во врска со одреден договор за консултантски услуги и поврзаната документација, коишто беа доставени и до White & Case во текот на интерната истрага. Друштвото соодветно

одговори на барањето.

Немаме сознанија за било какви информации како резултат на барања од било кое регулаторно тело или други надворешни страни, од кои би можеле да заклучиме дека финансиските извештаи може да бидат неточни, вклучувајќи го и ефектот од можни незаконски дејства.

Овој Годишен извештај за работењето се однесува на Групацијата на Македонски Телеком АД – Скопје, која ги вклучува Македонски Телеком АД – Скопје (во понатамошниот текст: „МКТ“), Т-Мобиле Македонија АД Скопје (во понатамошниот текст: „ТММК“) и Фондацијата е-Македонија – Скопје (во понатамошниот текст заедно насловени како: „Групацијата“).

МКТ е акционерско друштво основано и со седиште во Република Македонија за обезбедување на телекомуникациски услуги.

Непосредно матично друштво на Групацијата е АД Каменимост комуникации – Скопје, под доброволна ликвидација, кое е во целосна сопственост на Маџар Телеком АД, регистрирано во Унгарија. Основно матично друштво на истото е АД Дојче Телеком регистрирано во Сојузна Република Германија.

МКТ е главен давател на услуги на фиксна телефонија во Македонија. Целите на МКТ за претстојните години се фокусирани на тоа да биде лидер на полето на технологијата во Македонија и да обезбедува квалитетни услуги со атрактивни цени со цел да се подготви за конкуренцијата којашто бележи пораст.

МКТ обезбедува традиционални телекомуникациски услуги на фиксна телефонија и услуги за содржина во рамките на делокругот на фиксната мрежа, широкопојасни услуги и интегрирани решенија, вклучувајќи и телевизија преку Интернет протокол (во понатамошниот текст „IPTV“). На крајот на 2012 година, МКТ имаше 296.592 PSTN линии и 33.660 ISDN канали, во споредба со 316.025 и 37.016, по истиот редослед, на крајот на 2011 година. Густината на корисници на фиксната телефонија се движеше на сличен начин и се стабилизираше на 14,9% на крајот на 2012 година. Бројот на ADSL конекции се зголеми на 169.798 на крајот од 2012 година, во споредба со 161.705 на 31 декември 2011 година. Бројот на корисници на IPTV на крајот од 2012 година достигна 67.475 (вклучително 3 Play, само IPTV и 2 MAX), во споредба со 40.722 корисници на крајот од 2011 година. Бројот на корисници на Оптика до домот („FTTH“) достигна 12.548 на крајот од 2012 година.

Во 2012 година, околу 19,7% од вкупниот приход на Групацијата произлегуваат од приходите од говорни услуги од домашни фиксни телекомуникациски услуги. Приходите од услугите на мобилна телефонија учествуваа со 47,7%, додека меѓународните телекомуникациски услуги од фиксната телефонија учествуваа со 10,4% во вкупните приходи. Услугите за Интернет и податочни услуги од фиксната телефонија учествуваа со 12,1% проценти во вкупните приходи, додека 10,1% од вкупните приходи на фиксната и мобилната телефонија произлегуваа од други услуги.

Приходот од домашни фиксни телекомуникациски услуги сè уште бележи тренд на намалување, главно како резултат на намалениот број на корисници на фиксната телефонија и намалувањето на појдовниот сообраќај. Мало намалување на приходите на МКТ од меѓународен дојдовен сообраќај е главно како резултат на пониски дојдовни минути кои терминираат во фиксната и мобилната мрежа. Делот на приходот од услугите на мобилна телефонија е намален поради зголемената конкуренција и намалената база на претплатници, што е делумно компензирано со зголемените приходи од домашните мобилни оператори и услуги за мобилен интернет. Приходите од интернет на фиксната телефонија останаа стабилни иако конкуренцијата од кабелските оператори се интензивираше. Приходите од IPTV се зголемија главно како резултат на сè поголемиот број на IPTV корисници.

ТММК е водечки мобилен оператор во Македонија кој е посветен на обезбедувањето на современи технологии и нудењето на напредни услуги што се во согласност со највисоките технолошки стандарди и стандардите за услуги.

ТММК имаше корисничка база од 1.181.437 на крајот од 2012 година во споредба со 1.265.243 на крајот од 2011 година. Густината на корисници на пазарот на мобилна телефонија во Македонија е над 108%, што покажува тренд на поседување на повеќе SIM картички од страна на едно лице. Како резултат на заситеноста на пазарот, ТММК става посебен фокус на задржувањето на корисниците со цел да го заштити уделот на пазарот.

Намалувањето на бројот на претплатници на ТММК во 2012 година главно се должи на многу агресивното формирање на цени на понудите од страна на конкуренцијата. Понудите се проследени со силни маркетинг кампањи со фокус на многу ниски цени.

Македонскиот пазар на мобилна телефонија беше окарактеризиран со високо конкурентни кампањи и понуди во 2012 година. Како резултат на зголемената конкурентност и со цел да се спречи одлевањето на корисници и да се поттикне користењето на услугите, ТММК воведо различни кампањи, ценовни планови и дополнителни услуги посебно дизајнирани со цел да им се излезе во пресрет на потребите на корисниците со фокус на вредноста наместо на цената. Овие понуди се наменети за различни кориснички сегменти.

Во 2012 година, ТММК воведо неколку производи по кои ТММК се разликува на пазарот на мобилна телефонија и кои обезбедуваат дополнителна вредност за корисниците.

ТММК постојано работи на креирање на пазарна побарувачка за мобилен интернет и стимулирање на користењето на мобилни податочни услуги преку ценовни планови за уреди/ податочни услуги.

Во 2011 година, МКТ и ТММК започнаа со имплементацијата на Новиот план за сместување предложен од страна на заедничкиот Комитет за недвижности на ниво на Групација на МКТ и ТММК, којшто предвидува размена на средства со купување на нова Административна зграда во центарот на Скопје по цена од 37.300.000 евра (без ДДВ) и продажба на три административни згради на МКТ и Дирекцијата на ТММК по вкупна цена од 21.150.000 евра (без ДДВ) на истиот Инвеститор, врз основа на соодветните одлуки и заклучок на Одборот на директори на МКТ (Одлука бр. 20/2011 од 22 март 2011 година; Одлука бр. 47/2011 од 21 декември 2011 година; и Заклучок на ОД според записникот од состанокот одржан на 22 јули 2011 година), Одлуката на Собранието на МКТ (арх. бр. 02-137047/1 од 14 април 2011 година) и одлуките на Одборот на директори на ТММК (Одлука бр. 17/2011 од 22 март 2011 година и Одлука бр. 41/2011 од 21 декември 2011 година), донесени во согласност со Статутите на двете Друштва (МКТ и ТММК). Разликата во износ од 16.150.000 евра помеѓу горенаведената куповна и продажната цена ќе ја плати МКТ на шест еднакви годишни рати. Првата исплата треба да се изврши по стекнувањето на сопственост врз новата Административна зграда од страна на МКТ и ТММК. Во согласност со соодветните одлуки, беа потпишани Договорот и Анексот кон тој Договор поврзан со продажбата на административните згради и купувањето на новата Административна зграда.

Размената на зградите - преземање на новата Административна зграда и предавањето на трите административни згради на МКТ и Дирекцијата на ТММК – беше завршена во 2012 година и трансакцијата беше соодветно одразена во сметководствената евиденција во 2012 година. Деталите за трансакцијата и финансиските влијанија се обелоденети во Белешките кон Консолидираната Годишна сметка и Финансиските извештаи на МКТ за 2012 година.

Значителна рационализација на трошоците и зголемување на ефикасноста преку консолидацијата на деловниот простор и на вработените, подобрување на квалитетот на работниот простор во согласност со меѓународните стандарди и оптимизација на оперативните трошоци преку намалување на трошоците за одржување на постоечките три административни згради на МКТ и Дирекцијата на ТММК и избегнување на дополнителни инвестиции во реновирање на истите, намалување на трошоците за наем, се сметаат за главни причини за реализација на Новиот план за сместување.

Регулатива и формирање на цени

Новиот македонски закон во однос на електронските комуникации (Закон за електронски комуникации, „ЗЕК“) стапи во сила на 5 март 2005 година. Со ова, по пат на одредени преодни одредби, регулативата за телекомуникации на земјата беше усогласена со регулативната рамка на Европската унија („ЕУ“). Исто така, законот утврдува голем број на строги обврски за постојните оператори.

На 29 јуни 2011 година, МКТ и РЗ Инфомедиа ДОО Скопје беа назначени за даватели на Универзална услуга („УУ“). МКТ беше назначен за давател на УУ за фиксни телефонски услуги, јавни телефонски говорници и еднаков пристап за крајни корисници со хендикеп, додека РЗ Инфомедиа ДОО Скопје беше назначен за давател на УУ за достапност на податоците од целосниот телефонски именик и од телефонската служба за информации. Операторите беа задолжени да започнат со обезбедувањето на услугите од 1 јануари 2012 година и истото да го вршат во текот на наредните пет години. МКТ започна да ги обезбедува услугите врз основа на назначувањето за давател на УУ.

Измените и дополнувањата на ЗЕК што беа објавени во Службениот весник на РМ бр. 13/2012 на 27 јануари 2012 година го опфаќаат следното: обврска за обезбедување на Идентификација на повикувачки број (Calling Line Identification Presentation – „CLIP“) и податоци за локација за итни повици, обврска за бесплатни SMS за промовирање на културното наследство на Република Македонија, дискреционо право на Агенцијата за електронски комуникации („Агенцијата“) за наложување на обврска за посебно сметководство на одредени оператори со значителна пазарна моќ („ЗПМ“), креирање на електронски регистар за телекомуникациската терминална опрема за мобилни комуникациски услуги од страна на Агенцијата, контрола и мерење на параметрите за квалитет на јавните комуникациски услуги од страна на Агенцијата, коешто треба да биде во согласност со препораките и стандардите на ЕУ, како и поттикнување на развојот на размена на податоци преку ИП. Исто така, годишните надоместоци на Агенцијата треба да бидат во согласност со годишниот буџет на Агенцијата.

Со измените и дополнувањата на ЗЕК што беа објавени во Службен весник на РМ бр. 59/2012 на 11 мај 2012 година се вовеле постапка за наддавање за доделување на радиофреквенции. Со измените и дополнувањата на ЗЕК што беа објавени во Службен весник на РМ бр. 123/2012 на 2 октомври 2012 година се наметна обврска на мобилните оператори за бесплатен пренос на SMS пораки за проектот е-Дневник на Министерството за образование и науки.

На 5 април 2012 година Агенцијата ја објави општата Регулативна стратегија за наредниот период од пет години (2012-2016). Официјалниот документ е „Петгодишна регулативна стратегија на АЕК“. Главните фокуси на стратегијата се следните: унапредување на регулирањето на големопродажните и малопродажните услуги, воведување на методологија на трошоци базирани на pure LRIC (Долгорочни инкрементални трошоци) за фиксни и мобилни говорни услуги, SMS и сл., Пристап од следната генерација („NGA“) и регулирање на FTTH (оптика до домот) во согласност со препораката за NGA, и прераспоредување и доделување на фреквенции за 4G услуги.

Во декември 2012 година, Агенцијата го најави почетокот на новиот круг на анализи на пазарот за големопродажба: 4 - Започнување на повик, 5 - Завршување на повик и 6 - Услуги за транзитирање на повик во јавните телефонски мрежи на фиксна локација. Финалниот документ се очекува да биде објавен во првото тромесечје од 2013 година.

Регулирање на бизнисот на фиксна телефонија

Во согласност со новата постапка за нотификација воведена од страна на Агенцијата во ноември 2009 година и обврската за ренотификација на субјектите, до 30 септември 2012 година Агенцијата регистрираше 43 даватели на јавни фиксни телефонски услуги.

Според ЗЕК, МКТ е назначен за Оператор со ЗПМ на пазарот на фиксни говорни телефонски мрежи и услуги, вклучувајќи го и пазарот на пристап до мрежите за пренос на податоци и изнајмени линии. МКТ

како оператор со ЗПМ има обврска да им обезбеди на своите претплатници пристап до јавните телефонски услуги на кој било оператор со кој има воспоставено интерконекција врз основа на официјално потпишан договор за интерконекција.

Според постојната подзаконска регулатива, МКТ има обврска да ги објавува референтните понуди за големопродажните производи за интерконекција, Разврзан пристап на локална јамка („ULL“), локален битстрим пристап („BSA“), Изнајмување на линии на големо („WLR“) и големопродажни изнајмени линии. Исто така, новиот Правилник за пристап и користење на специфични мрежни средства беше објавен од страна на Агенцијата на 7 декември 2010 година, со што се наметна обврска на МКТ да нуди пристап до водови и неискористени оптички влакна (dark fibre). Првичната регулатива за Оптика до „x“ („FTTx“) беше воведена во вториот квартал од 2011 година со што од страна на Агенцијата беше наложена обврска за МКТ за Референтна понуда за пристап („RAO“) за водови и неискористени оптички влакна (dark fibre). Одобрената референтна понуда беше објавена на 5 декември 2011 година, истата е во целосна согласност со воведениот Правилник за пристап и користење на специфични мрежни средства и елементи и е со важност од 1 јануари 2012 година.

Во 2012 година повеќето од постојните Правилници беа имплементирани или изменети и дополнети од страна на Агенцијата: регулирање на малопродажни цени; технички, употребни и други услови за одредени типови на електронски комуникациски мрежи и инфраструктура, придружни инфраструктурни капацитети и средства; утврдување на метод на пресметување на годишниот надомест за користење на број; доделување на броеви и серија на броеви од планот за нумерација; општи услови; SMS пораки со културни содржини; SMS за образование (училиштен инфо); „подземно каблирање“; локален битстрим пристап; големопродажни изнајмени линии; минимален пакет на изнајмени линии.

Во август 2012 година Агенцијата ги објави нацрт резултатите од LRIC Bottom-up трошковниот модел развиен во рамки на Агенцијата за пресметување на цените за локален битстрим (базирани на трошоци) и за малопродажни и големопродажни изнајмени линии, кабелска канализација и неискористени оптички влакна и минимален пакет на изнајмени линии (базирани на трошоци). Како резултат, Агенцијата донесе одлука за намалување на надоместоците и ја одобри изменетата Референтна понуда за обезбедување на физички пристап и користење на електронската комуникациска инфраструктура и придружните средства (кабелска канализација и неискористени оптички влакна). Новите надоместоци ќе бидат имплементирани од 1 февруари 2013 година.

Референтните понуди за големопродажни дигитални изнајмени линии („WS DLL“), локален битстрим пристап и минимален пакет на изнајмени линии беа исто така одобрени од страна на Агенцијата и беа имплементирани нови променети методологии за пресметка на цените (во зависност од должината). Надоместоците за WS DLL и локален битстрим пристап се намалени од 1 декември 2012 година, а надоместоците за минимален пакет на изнајмени линии од 1 јануари 2013 година.

Најновите измени на Референтната понуда за разврзан пристап („RUO“) беа објавени на 21 јуни 2011 година во согласност со изменетите подзаконски акти со скратени рокови за обезбедување на услуги и воведување на разврзан пристап за неактивни јамки.

Во септември 2011 година, беа применети постапки за Преносливост на број („NP“) за сите оператори во Македонија. Целокупната размена на податоци во однос на NP помеѓу операторите се спроведува преку централна база на податоци („CDB“) со покуси рокови за пренесување - два дена во фиксна мрежа и еден ден во мобилна мрежа. Од 1 септември 2011 година, МКТ и ТММК воведоа „бип“ сигнал којшто ги информира корисниците дека нивниот повик е насочен кон пренесен број. Сигналот е ист за сите оператори.

Врз основа на измените и дополнувањата на ЗЕК од 27 јануари 2012 година, не сите оператори со ЗПМ се обврзани да водат посебно сметководство за нивните големопродажни и малопродажни активности.

Регулирани малопродажни цени

Агенцијата започна процес за развој и имплементација на методологијата за регулирање на малопродажните цени. Методологијата што ќе се применува ќе биде утврдување на постоењето на цени за истиснување на конкуренцијата на пазарот (price squeeze). За таа цел, Агенцијата ги ангажирала Analysis Mason како консултанти за изготвување на методологија за тестирање на постоењето на цени на пазарот со кои се истиснува конкуренцијата.

Со измените на Правилникот за регулирање на малопродажните цени, Агенцијата го утврди начинот и постапката за регулирање на малопродажните цени за фиксните говорни телефонски мрежи и услуги на операторот со значителна пазарна моќ на релевантните пазари за малопродажба. Ex-ante регулацијата на малопродажните цени се базира на методологијата за утврдување на постоењето на цени за истиснување на конкуренцијата на пазарот (price squeeze). Овие активности резултираа со намалување на цените на некои големопродажни и малопродажни услуги на МКТ. На страната на малопродажбата беше извршено намалување на стандардната месечна претплата за деловни корисници (на исто ниво со претплатата за приватните корисници). На страната на големопродажбата имаше промени во надоместоците за интерконекција (терминирање и оригинирање), разврзана локална јамка, битстрим пристап и изнајмување на големопродажни линии.

Агенцијата јавно го објави Финалниот документ за спроведување на LRIC Bottom-up трошковниот модел за регулирани малопродажни цени за минимален пакет на изнајмени линии. Минималниот пакет е поврзан со новите месечни надоместоци за големопродажни изнајмени линии според LRIC Bottom-up моделот со дополнителна маржа од 11% до 20%.

Малопродажната ADSL услуга самостојно (таканаречена само DSL) беше воведена во ноември 2011 година.

Во однос на индивидуалните понуди за формирање на цени, а особено тендерите, како за фиксна така и за мобилна телефонија, МКТ и ТММК се соочуваат со постојан притисок од конкуренцијата којашто е во позиција да нуди пониски цени, вообичаено под нивото на трошоците, со цел да ја зголеми својата база на корисници како резултат на регулирање под нивото.

Регулирани големопродажни цени

МКТ има обврска за цени базирани на трошоци за регулирани големопродажни услуги, со користење на LRIC. Резултатите од Bottom-up LRIC моделот на трошоци се имплементираа на 1 април 2011 година, што резултираше со намалување на месечната претплата за ULL и надоместоците за интерконекција (за оригинирање, терминирање и транзит), како и намалување на месечните претплати за интерконекциски линкови и колокација. На 21 ноември 2011 година, МКТ ги објави измените на својата Референтна понуда за интерконекција („RIO“) во согласност со одлуката на Агенцијата за месечни претплати базирани на LRIC за изнајмување на физичка колокација и виртуелна колокација. Агенцијата исто така одобри и нови месечни претплати за управување, одржување и поддршка на сигнални линкови и одржување на договори за интерконекција. Измените на RIO се со важност од 1 декември 2011 година за сите интерконекциски партнери.

Од 1 ноември 2011 година, МКТ престана да нуди PSTN и ISDN услуги за своите корисници, како и за своите големопродажни партнери, додека сите услуги што претставуваат нова обврска се базирани на технологија на Интернет протокол („IP“). Во согласност со PSTN мигрирањето на мрежата на МКТ, Агенцијата одобри предлог измени за WLR Референтната понуда и BSA Понудата на МКТ од 1 јануари 2012 година. IP MATERIO (Референтната понуда за интерконекција за интернет протокол на МКТ) е во фаза на подготовка и поднесување до Агенцијата, пред процесот на воведување на IP Интернетконекција. Останатите фиксни оператори се подготвени за IP интернетконекција, додека мобилните оператори предизвикуваат одредено доцнење во воведувањето на IP интернетконекција со мобилната мрежа.

Покрај репозиционирањето на малопродажните цени на пакет услугите, во мај 2012 година беа намалени и месечните претплати за ULL на 210 денари.

На 5 декември 2011 година, MKT ја објави својата изменета BSA понуда. Терминологијата на сите услуги вклучени во понудата е усогласена со терминологијата на MKT за малопродажните услуги и PSTN мигрирањето на мрежата на MKT. Во согласност со ова, беше воведена можност за мигрирање кон други BSA нивоа или само BSA. Сите големопродажни корисници се должни да поседуваат уред за интегриран пристап („IAD“) поради тоа што сите услуги на MKT ќе бидат базирани на IP. Изменетата понуда важи од 1 јануари 2012 година.

На јавната средба одржана на 14 октомври 2011 година, Агенцијата презентираше детален план за Bottom - up LRIC модел изготвен од страна на консултанти, којшто се очекува да резултира со промени на моделите за формирање на цени за BSA и со измена на описот на услугата.

На 29 декември 2011 година, Агенцијата објави првичен извештај за изготвување на Bottom - up LRIC модел за битстрим услуги. Кон крајот на јануари 2012 година, MKT ги достави до Агенцијата сите побарани детални податоци за изготвувањето на Bottom - up LRIC модел за битстрим услуги.

Во октомври 2012 година Агенцијата јавно ги објави Финалните документи за имплементација на Bottom - up LRIC моделот за регулирани големопродажни услуги, и тоа за:

- Големопродажни изнајмени линии (делови за завршување и магистрална мрежа)
- Битстрим пристап (ниво 2, 3 и 4)
- Специфични мрежни елементи – кабелска канализација и неискористени оптички влакна.

Новите цени се базирани на трошоци како што е опишано во Bottom - up LRIC моделот, влијанието е пониски месечни надоместоци (базирани на трошоци) од претходно утврдените. Месечните надоместоци од Ниво 4 на битстрим пристап остануваат на малопродажен минус природот како понуда за препродажба.

Регулирање на бизнисот на мобилна телефонија

Услугите за малопродажба што ги обезбедуваат операторите на мобилната мрежа во Македонија во моментот не подлежат на регулирање на цените. Од 2007 година, ТММК и ОНЕ се назначени за оператори со ЗПМ на пазарот на услуги за терминирање на говорни повици во мобилните комуникациски мрежи, со што им беа наложени одредени обврски, како што се: интерконекација и пристап, отсуство на дискриминација во однос на интерконекација и пристап, посебно сметководство и контрола на цени и сметководство на трошоци.

Првата RIO на ТММК беше одобрена од страна на Агенцијата во јули 2008 година. Врз основа на вториот круг анализи на услугите за терминирање на повици во јавните мобилни комуникациски мрежи, на 30 јули 2010 година, ТММК доби Одлука за измена на RIO со која мобилната терминална такса („MTR“) беше дефинирана со постепено намалување во рамките на транзициски период (glide path) од четири години (до 2013 година). Во септември 2011 година, цената за националната MTR беше намалена на 3,1 денари/мин и беше планирано да продолжи да се намалува за 0,1 денар/мин секоја година до 2,9 денари/мин до септември 2013 година. Истовремено, Агенцијата ги регулираше MTR за ОНЕ и ВИП (ВИП беше назначен за оператор со ЗПМ на овој пазар во рамките на вториот круг анализи) со постепено намалување во рамките на транзициски период од четири години.

Во мај 2012 година Агенцијата ја ревидираше пресметката на MTR на сите три мобилни оператори и наложи нов транзициски период. Од 1 јуни 2012 година до 31 август 2013 година, MTR на ТММК беа утврдени на 3,0 денари/мин., додека MTR на ОНЕ и ВИП оператор беа утврдени на 4,0 денари/мин. Симетрија на MTR на 1,2 денари/мин. пресметана со користење на Bottom-up LRIC+ ќе се применува од 1 септември 2013 година, а дополнително намалување на 0,9 денари/минута пресметано со користење на Bottom-up pure LRIC ќе се применува од 1 септември 2014 година.

Во јули 2010 година, Агенцијата ја заврши својата пазарна анализа на пазарот на услуги за пристап и оригинирање на повици во јавните комуникациски мрежи и донесе одлука со која ТММК беше назначен за оператор со ЗПМ на овој пазар. Како резултат на назначувањето за оператор со ЗПМ, ТММК беше задолжен да подготви и објави РАО. РАО на ТММК беше одобрена од страна на Агенцијата на 27 ноември 2010 година.

Според информациите од Агенцијата објавени на 11 ноември 2010 и пазарот на услуги за пристап и оригинирање на повици, беше најавен виртуелен мобилен оператор со доделени 100.000 броеви на WTI Македонија за обезбедување на услуги.

ОНЕ го доби првиот тендер за 3G радиофреквенции објавен од страна на Агенцијата во ноември 2007 година и започна со комерцијално обезбедување на 3G услугите на 12 август 2008 година. ТММК доби лиценца за 3G радиофреквенции на вториот тендер објавен од страна на Агенцијата во септември 2008 година и започна со комерцијално обезбедување на 3G услугите на 11 јуни 2009 година.

На 6 јуни 2009 година, ТММК доби 2G лиценца за опсег од 1800 MHz на јавниот тендер објавен од страна на Агенцијата на 10 јануари 2009 година, на тој начин добивајќи дополнителен спектар за 2G услуги.

Во март 2011 година, Агенцијата ја заврши својата пазарна анализа на пазарот на услуги за SMS терминирање, додека во мај 2011 година сите три мобилни оператори - ТММК, ОНЕ и ВИП - беа назначени за оператори со ЗПМ на пазарот на услуги за SMS терминирање. Во јуни 2011 година, сите три мобилни оператори доставија нацрт RIO со вклучени услуги за SMS терминирање, а во јули 2011 година истите беа одобрени од страна на Агенцијата.

Во октомври 2011 година, Агенцијата објави отворен повик за доставување на барања за добивање на лиценца за радиофреквенции за мобилни услуги во опсегот 790 – 862 MHz, како и 1800 MHz. Во согласност со националниот план за доделување на радиофреквенции, опсегот 790 – 862 MHz се користи за долгорочна евалуација („LTE“), додека опсезите за фреквенциите на Глобалниот систем за мобилни комуникации („GSM“) од 900 MHz и 1800 MHz можат да се користат за технологијата на Универзалниот мобилен телекомуникациски систем („UMTS“) (3G).

Врз основа на добиените барања од заинтересираните страни, во август 2012 година, беше објавен јавен тендер со јавно наддавање за едно одобрение за радиофреквенција од 2 x 10 MHz во опсегот 790 - 862 MHz (LTE) за јавни мобилни услуги. Бидејќи не беше исполнет минималниот број од два заинтересирани оператори за одржување на наддавањето, во септември 2012 година тендерот беше повторно отворен во постапка без јавно наддавање. Крајниот рок за доставување на понудите беше 24 октомври 2012 година. Тендерот беше неуспешен бидејќи ниту еден постоен или нов оператор не достави понуда.

Исто така, врз основа на добиените барања од заинтересираните страни, во јули 2012 година, беше објавен јавен тендер за радиофреквенции од 2 x 10 MHz на 1800 MHz (GSM, DCS и IMT-2000/UMTS) за јавни мобилни услуги и истиот беше затворен во септември 2012 година. ВИП Оператор го доби одобрението. Приближно во исто време, ВИП Оператор доби измена на постојните одобренија за мобилни услуги на 900 MHz и 1800 MHz со што се овозможи примена на UMTS во овие опсеци.

Во октомври 2012 година, ТММК доби измена на постојните одобренија за радиофреквенции за мобилни услуги на 900 MHz и 1800 MHz со што се овозможи примена на UMTS во овие опсеци.

Во октомври 2012 година, Агенцијата побара промени на RIO на подружницата во насока на овозможување на завршување на транзитиран сообраќај во мрежата на подружницата. Оваа интервенција на Агенцијата беше направена во RIO на сите оператори со цел да се овозможи поголем простор за транзит на сообраќај.

Македонија и Европската унија

Република Македонија ја потпиша Спогодбата за стабилизација и асоцијација со Европската унија и нејзините земји членки на 9 април 2001 година. Македонското Собрание ја ратификуваше Спогодбата на 12 април 2001 година, потврдувајќи го стратешкиот интерес и политичката заложба за интеграција во Европската унија. Спогодбата за стабилизација и асоцијација е ратификувана и е во сила од 1 април 2004 година.

На 17 декември 2005 година, ЕУ одлучи да ѝ додели на Република Македонија статус на земја кандидат за ЕУ.

По добивањето на кандидатскиот статус, ЕУ мора да определи датум за отпочнување на преговорите со цел целосен влез на земјата во ЕУ, опфаќајќи ги сите аспекти од членство во ЕУ, вклучувајќи и трговија, животна средина, конкуренција и здравство. Македонија како земја кандидат треба да го усогласи своето законодавство со ЕУ.

На 14 октомври 2009 година, Европската комисија го издаде Извештајот за напредок за 2009 година. Македонија доби препорака од Европската Комисија за отпочнување на пристапните преговори. Земјата оствари значителен напредок и во голема мера ги реализираше клучните реформски приоритети познати како „осум плус еден услови“.

Врз основа на Извештајот за напредок објавен во октомври 2012 година, можеме да известиме дека е постигнат напредок кај информатичкото општество и медиумите, особено во областа на услугите за електронски комуникации и информатичко општество. Во случајот на аудио-визуелната политика, активностите на Советот за радиодифузија се зголемени, но мора да се осигури дека нема дискриминација во пристапот. Донесувањето на закон за медиумите во согласност со законодавството на ЕУ и понатаму останува приоритет. Земјата делумно ги исполнува нејзините приоритети во областа на информатичкото општество и медиумите. Општо земено, постигнат е умерен напредок во делот на подготовките во оваа област.

Конкуренција

Конкуренцијата во телекомуникацискиот бизнис е добро развиена речиси во сите сегменти. Неколку главни учесници на пазарот го обликуваат телекомуникацискиот пазар во Македонија.

Телеком Словеније нуди различни услуги под бренд името ОНЕ: мобилни и фиксни говорни услуги, мобилен и фиксен широкопојасен интернет и телевизија. Во мај 2012 година ОНЕ воведо понуда за припејд мобилни услуги проследена со агресивна маркетинг кампања и значително зголемување на нивната корисничка база и на уделот на пазарот за 23,3% (извор: Извештај за развојот на електронските комуникации во третиот квартал од 2012 година, Агенцијата). Во сегментот на фиксна телефонија ОНЕ понуди triple play пакети со ниска цена (фиксни говорни услуги/интернет/ТВ). Меѓутоа, бројот на нивните ТВ корисници падна на 37.862 во третиот квартал од 2012 година во споредба со 49.003 во третиот квартал од 2011 година (извор: Извештај за развојот на електронските комуникации во третиот квартал од 2012 година, Агенцијата).

Друг голем конкурент е мобилниот оператор ВИП којшто своите услуги ги има ограничено само на услуги базирани на мобилна телефонија. Со агресивната ценовна политика, којашто продолжи и во 2012 година, тие постигнаа значителен удел на пазарот од 27,2% (извор: Извештај за развојот на електронските комуникации во третиот квартал од 2012 година, Агенцијата). Во август 2012 година ВИП купи лиценца за 3G и додаде 3G услуги во нивното портфолио што им овозможува да бидат поконкурентни на пазарот на мобилен интернет.

Кабелските оператори исто така имаат значајна улога на телекомуникацискиот пазар и, како даватели на кабелската телевизија како нивна главна услуга, тие се добро етаблирани на македонскиот пазар.

Повеќето од нив нудат услуги за широкопојасен интернет и фиксни говорни услуги. Телекабел и Blizoo се најголемите даватели на услуги од кабелска телевизија помеѓу 70-те активни кабелски оператори. Blizoo нуди услуги базирани хибридно-коаксијална мрежа („HFC“) – оптика до домот со многу висока брзина на пренос на податоци за интернет услуги и дигитална телевизија. Со агресивен маркетинг пристап и шеми за формирање на ниски цени и попусти, во моментот Blizoo се позиционирани на пазарот како оператор со многу атрактивно портфолио на услуги и имаат постигнато значителен пораст на пазарот.

Портфолиото на производи на сите оператори е базирано на пакет производи. Кабелските оператори формираат пакети од нивната ТВ понуда и интернет и фиксни говорни услуги. Фиксните говорни услуги на кабелските оператори вообичаено се перципираат како дополнителна услуга бидејќи кабелските оператори наплаќаат многу низок надомест за пристап или ги презентираат говорните услуги како бесплатни и исто така вклучуваат бесплатен сообраќај во нивната мрежа како дел од пакет понудата. Општо земено, пазарот е ценовно чувствителен, перцепцијата на цените игра голема улога во изборот на корисниците, и поради тоа понудите на кабелските оператори се сметаат за поконкурентни од оние на МКТ во поглед на цените.

Трендот на NP се зголеми во 2012 година, како за мобилните така и за фиксните броеви. Кон крајот на 2012 година имаше вкупно 102.095 фиксни пренесени броеви и 90.109 мобилни пренесени броеви (извор: официјалната интернет страница на Агенцијата).

Со сите главни телекомуникациски услуги на МКТ и ТММК, како обезбедување на различни пакет понуди – комбинација на различни услуги, МКТ и ТММК сè уште го имаат најголемиот удел на пазарот. На 31 декември 2012 година, МКТ имаше удел на пазарот на фиксни говорни услуги (вклучувајќи и големопродажба) од 72,8%, удел на пазарот на широкопојасен интернет (вклучувајќи и големопродажба) од 54% и удел на пазарот на ТВ услуги од 17% (извор: внатрешни најдобри експертски проценки). Во третиот квартал од 2012 година, уделот на пазарот на ТММК изнесуваше 49,5% (извор: Извештај за развојот на електронските комуникации во третиот квартал од 2012 година, Агенцијата). Агенцијата го користи методот за пресметка на удел на пазарот врз основа на вкупниот број на активни SIM картички коишто биле користени во претходните три месеци.

Маркетинг и продажба

Работејќи во опкружување со толку силна конкуренција во сите телекомуникациски сегменти, МКТ и ТММК се фокусираат на нови услуги и на задржувањето на постојните корисници. Се вршат маркетинг активности базирани на потребите и навиките на корисниците со цел да се изградат цврсти односи со истите. Шемите за лојалност и програмите за надградба на телефонските апарати исто така сè повеќе се употребуваат со цел да се зголеми задоволството на корисниците и да се намали стапката на одлевање на корисници.

Главниот фокус во 2012 година на фиксниот пазар беше ставен на репозиционирањето на портфолиото на услуги од фиксна телефонија со воведување на повеќе придобивки за корисниците во рамки на пакет double и triple play услугите како и во рамките на тарифните опции за користење на само говорни услуги. Беа воведени неколку големи кампањи за постигнување на планираните резултати од продажбата, како и за зголемување на свеста за придобивките обезбедени со услугите. Освен тоа, беше воведена услугата мобилен интернет како дел од пакетите. IPTV услугите постојано се збогатуваат со нови содржини и функции - ексклузивна УЕФА содржина, ТВ-тека и др. Сите овие активности резултираа со зголемување на корисничката база на IPTV за 66% на 31 декември 2012 година во споредба со 2011 година. Според најдобрите проценки на интерните експерти, во четвртиот квартал од 2012 година МКТ стана оператор со највисок удел на пазарот на платени ТВ услуги во Македонија, достигнувајќи најголем број на ТВ корисници.

Зголемената покриеност со FTTH и придобивките од понудите со производи базирани на оптички влакна, ја подобрија корисничка база преку оптички влакна за 154% на 31 декември 2012 година во споредба со 2011 година.

На пазарот на мобилни услуги, како одговор на агресивните ценовни движења на конкуренцијата, беа создадени нови концепти и понуди за припејд и постпејд сегментите (Опција „0“, неделни пакети кои содржат говорни услуги, SMS и Интернет). Еден од главните фокуси во 2012 година беше ставен на мобилниот податочен сегмент, каде што пакетите на говорни и податочни услуги за приватни и деловни корисници беа збогатени со дополнителна вредност: повеќе минути во сопствената мрежа и поголем обем на интернет сообраќај. Атрактивните понуди на телефонски уреди придонесуваат кон бруто нови корисници и задржување на корисници во двата сегменти, како во припејд така и во пост пејд.

МКТ и ТММК изградија различни продажни канали со цел да опслужуваат корисници од различни сегменти. МКТ и ТММК користат директни продажни канали, како што е сопствената малопродажна мрежа, агенти за директна продажба, МСП менаџери (менаџери за мали и средни претпријатија и за ВИП приватни корисници) и менаџери за клучни корисници (менаџери за големи деловни корисници); индиректни продажни канали базирани на индиректни мастер дилери со нивна мрежа на сопствени продавници, партнерски продавници и самостојни трговци; on-line продажни канали и контакт центри преку кои се врши телепродажба.

Од ноември 2011 година, контакт центарот на МКТ започна да врши продажни активности (со претходно организирана испорака до домот). Во текот на 2012 година беше воспоставен истиот процес за портфолиото на мобилни услуги. Исто така и мигрирањето на под-системот ИП Мултимедиа („IMS“) и активноста поврзана со истото беа извршени од страна на контакт центарот.

Во септември 2012 година беше креирана програмата Save Desk во ТММК како алатка за намалување на бројот на доброволни одлевања. Со претплатниците се контактира по нивното барања за раскинување на договорот и се предлагаат посебни понуди/услуги за продолжување на договорот.

Главните продажни канали на МКТ и ТММК се нивните продажни салони. Има 42 заеднички продажни салони (41 продавница и 1 киоск). На 4 октомври 2012 година беше отворена нова продавница во Скопје City Mall (според најновиот концепт на ДТ 2010+ продавници). Сите продажни салони го нудат комплетното портфолио на производи на ТММК и МКТ, под истите услови и со исто ниво на кориснички услуги.

Друг канал на дистрибутивната мрежа на ТММК и МКТ е соработката со дилери. На крајот од 2012 година, мрежата се состоеше од 10 мастер дилери со 60 продажни места како партнери на ТММК и 8 мастер дилери со 70 продажни места како партнери на МКТ. Повеќето продажни места на мастер дилерите се заеднички продажни места кои го нудат комплетното портфолио на МКТ и ТММК, освен во однос на наплатата во готово. Припејд и постпејд пакетите на ТММК (со или без телефонски апарати) се достапни во сите продажни места на дилерите. Покрај тоа, припејд ваучерите се исто така достапни во повеќе од 4.000 киосци коишто продаваат и припејд пакети без телефонски апарати. Од мај 2011 година, на корисниците им е обезбедена можност да ги обноват своите договори во продажните места на дилерите.

Техничарите имаа активна улога како продавачи на портфолиото на фиксни услуги во последниот квартал од 2012 година. Во текот на 2012 година овој канал беше воспоставен како редовен продажен канал по неговото пилот спроведување во 2010 и 2011 година.

Еден дел од портфолиото на производи на МКТ (на пример, телефонски апарати, ТВ уреди, компјутери, печатачи, мрежна опрема) им е достапен на корисниците со плаќање на рати преку нивната телефонска сметка.

Покрај тоа, ТММК ги користи субвенционирани телефонски апарати и висококвалитетните услуги како силни алатки за задржување на корисниците и спречување на одлевање, како во приватниот, така и во деловниот сегмент.

Во 2012 година, директните агенти ставија силен акцент на продажба на производи за Оптика до домот („FTTH“) за приватни и SOHO корисници. МСП менаџерите и менаџерите за клучни корисници се длабоко инволвирани во продажбата на телекомуникациски и интернет услуги коишто спаѓаат во прилагодените

решенија за Информатички и комуникациски технологии ("ИКТ") и податочни услуги. Од септември 2011 година, тие работат како заеднички агенти/МСП менаџери коишто го нудат комплетното портфолио на МКТ и ТММК.

Истражување и развој

МКТ и ТММК како технолошки лидери на телекомуникацискиот пазар во Македонија континуирано се трудат да изградат и да одржуваат мрежа која е технолошки напредна, флексибилна и економична со определена цел да ги задоволи барањата и очекувањата на нашите корисници. Во 2012 година продолживме со развој на сите мрежни сегменти: пристапни, основни и транспортни мрежи, како и платформи за обезбедување на услуги.

Во 2012 година продолживме со проширување на FTTH како моќна мрежа за одржлива иднина. FTTH мрежата овозможува поголема ефикасност и претставува основа за профитабилен раст во областите што се во пораст како што се cloud computing, забава, деловни услуги итн. Ја завршивме 2012 година со 88.068 поминати FTTH домови, кои опфаќаат 15% од домаќинствата во Македонија. Има зголемување од 54% на поминати домови во 2012 година споредено со 2011 година.

ADSL капацитетите беа исто така проширени во текот на 2012 година покривајќи 45% од домаќинствата со инсталирани портови.

Зголемената побарувачка на видео и податочни услуги бара поголем капацитет на транспортната мрежа. Во текот на 2012 година, капацитетите на IP/MPLS (Multi-protocol label switching) мрежата беа проширени во согласност со зголемувањето на сообраќајот.

Од аспект на платформите за обезбедување на услуги, клучниот фокус на МКТ беше развојот на IPTV со нови апликации и поддршка на брзиот раст на IPTV корисниците. Во текот на 2012 година МКТ го прошири своето присуство во ТВ бизнисот, активираше плати-за-да-гледаш услуги (по натпревар, месечно/по сезона) и за таа цел изгради посебно студио. УЕФА содржините беа обезбедени со квалитет во висока резолуција и бројот на ТВ корисници се зголеми.

IMS Платформата беше комерцијално воведена во 2011 година и истата се користи за обезбедување на VoIP како дел од 2Play и 3Play услугите и како основа за мигрирање на PSTN мрежата кон целосна IP мрежа. На крајот од 2012 година, вкупниот број на мигрирани корисници изнесуваше 165.860. Областа на хостот Гевгелија е првата мигрирана PSTN област во целосна IP на крајот од 2012 година.

Во 2012 година, МКТ продолжи со проширувањето на Ethernet преку капацитетите на бакарни и оптички кабли за обезбедување на податочни услуги за деловни корисници. Ова проширување овозможи поддршка за новите деловни корисници, модернизација на мрежата за временски мултиплекс (Time Division Multiplex - TDM) со мигрирање на постојните деловни корисници кон „целосна IP“ мрежа.

Во текот на 2012 година успешно беше реализиран пробниот проект за модернизација на радио пристапната мрежа (RAN). Освен тоа, во фокусот во текот на 2012 година беше и модернизацијата на микробрановите линкови. Во основната мрежа, сите ТММК корисници мигрираа кон новите MSC Blade Cluster сервери. Ова води кон големи подобрувања во достапноста на услугата за локален јазол и механизмите за стабилност.

Во 2011 година започна имплементацијата на проектот M-Wallet како база за услуги за мобилно плаќање. Во текот на 2012 година продолжи имплементацијата на Проектот. Комерцијалниот почеток е планиран за 2013 година. Дополнително се имплементирани нови услуги/карактеристики како што се Smart SMS, Intelligent Border роаминг и др.

Како дел од проектот „Интернет насекаде“, МКТ и ТММК ја проширија мрежата достигнувајќи 500 Hot Spot локации на целата територија на Македонија. На овие локации, лесно и едноставно, преку Wi-Fi, граѓаните можат да се поврзат на најдобриот и најбрзиот интернет од нивните омилен места: кафулиња, ресторани, хотели, плажи, трговски центри, такси возила и во јавниот градски превоз.

Со цел да се зголеми оперативната ефикасност, во 2011 година започна имплементацијата на системите Alarm Umbrella и Trouble Ticketing и истата продолжи и во текот на 2012 година. На крајот на годината, 37 системи се интегрирани со Alarm Umbrella, а 6 системи со Trouble Ticketing.

Во согласност со определбата да бидат технолошки лидер во земјата и дури и пошироко во регионот, во 2013 година, МКТ и ТММК ќе продолжат со развојот на мрежата со цел да се обезбедат високо квалитетни услуги, зголемено задоволство на корисниците, зголемена достапност на мрежата, зголемена оперативна ефикасност и сигурен долгорочен напредок.

Информатичка технологија

Консолидацијата и модернизацијата на ИТ системите и инфраструктурата, при тоа намалувајќи ја комплексноста на ИТ архитектурата и подобрувајќи ги ИТ безбедносните стандарди беше главниот фокус во 2012 година. Целта беше да се подобри поддршката и автоматизацијата на корпоративните процеси и да се подобри корисничкото искуство како Една компанија.

Интеграцијата на ИТ инфраструктурата и архитектура е предуслов за спроведување на заедничките процеси на ниво на Групацијата МКТ и за зголемување на ефикасноста на процесите.

Главните достигнувања во 2012 година беа:

- Консолидација на SAP системите за МКТ и ТММК – миграција (распространување) на системот на ТММК во посебни организациски елементи во постојниот SAP систем на МКТ и на тој начин овозможување на функционално усогласување и усогласување на процесите помеѓу двата правни субјекти.
- Имплементација на Т-број во Контакт центарот – консолидација на сите броеви на Контакт центарот во еден број за приватни и еден број за деловни корисници, што води кон подобрување на корисничкото искуство бидејќи тие ќе треба да запаметат само еден број и можат да бидат услужени за сите информации и услуги со еден повик.
- Надградба на билинг системот за малопродажба за корисниците на фиксната телефонија и консолидација на хардверските платформи со билингот за малопродажба за мобилна телефонија – главните придобивки од овој проект се пониски трошоци за одржување, можност за имплементација на дополнителните функционалности воведени во најновата верзија на Rating and Billing Manager, како и можност за замена на прилагодените подобрувања со основните функционалности кои се присутни во најновата верзија на Rating and Billing.
- Имплементација на репозиционирање на портфолиото на фиксни и мобилни услуги во системите за поддршка на бизнисот на МКТ и ТММК (системите за билинг и односи со корисници)
- Консолидација на инфраструктурата на Дата центарот продолжува во насока на виртуелизација на серверот, складирање и мрежни ресурси, на тој начин обезбедувајќи солидна основа за имплементација на Cloud концептите за интерна употреба, како и за понуди на производи за надворешни корисници.

ИТ зазема значајна улога во имплементацијата на новите конвергирани производи и услуги од фиксна и мобилна телефонија и развојот на ИКТ концепт. Во 2012 година, Групацијата МКТ разви концепт за ИКТ стратегија која се фокусира на развојот на приходи од ИКТ со извршена анализа на пазарот и стратешко


позиционирање. Спроведувањето на овој концепт за стратегија започна во 2012 година со неколку успешни имплементации на Custom Cloud решенија, главно за јавниот сектор и идентификуваше потенцијал за дополнителни корисници во секторот на големи претпријатија, како и имплементација на пилот Cloud производи за генералните пазарни сегменти на мали и средни претпријатија и приватни корисници. Во рамките на оваа иницијатива ги зголемивме нашите ресурси со имплементација на технологии за виртуелизација и во претстојниот период продолжуваме со имплементација на автоматизација и нивоа на само-услужување.

Стандардите за ИТ безбедност беа подобрани со имплементацијата на неколку системи коишто се релевантни за безбедноста и коишто ги намалуваат оперативните ризици и ја подобруваат заштитата на корисниците и личните податоци.

Во текот на 2012 година, MKT и TMMK ги продолжија активностите на проектот за имплементација на нов консолидиран CRM систем. Овој систем треба да овозможи севкупен увид во однос на корисниците и дополнително да го изостри корисничкиот фокус на MKT и TMMK.



Македонски Телеком
АД за електронски комуникации - Скопје



Даниел Сас
Главен извршен директор
Македонски Телеком АД - Скопје

Преведено од Лингва Експерт





Македонски Телеком АД - Скопје
„Кеј 13-ти Ноември“ бр. 6, 1000 Скопје

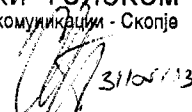
До: Комисија за хартии од вредност на РМ
Ул . Димитрија Чуповски бр 26 1000 Скопје

Датум: Мај 2013 година

ИЗЈАВА

Во согласност со Законот за хартии од вредност на РМ, јас Тило Куш на функција Главен извршен директор во Македонски Телеком АД - Скопје, потврдувам дека целосниот приложен материјал за годишното известување за годината која завршува на 31.12.2012 година е точен и вистинит.



Тило Куш Македонски Телеком
АД за електронски комуникации - Скопје
Главен извршен директор



Македонски Телеком АД - Скопје
Адреса „Кеј 13-ти Ноември“ бр. 6, 1000 Скопје, Р. Македонија
Контакт Телефон: +389 2 3100 200; Факс: +389 2 3100 300; Контакт центар 171
e-mail: kontakt@telekom.mk; www.telekom.mk
ЕМБС 5168660